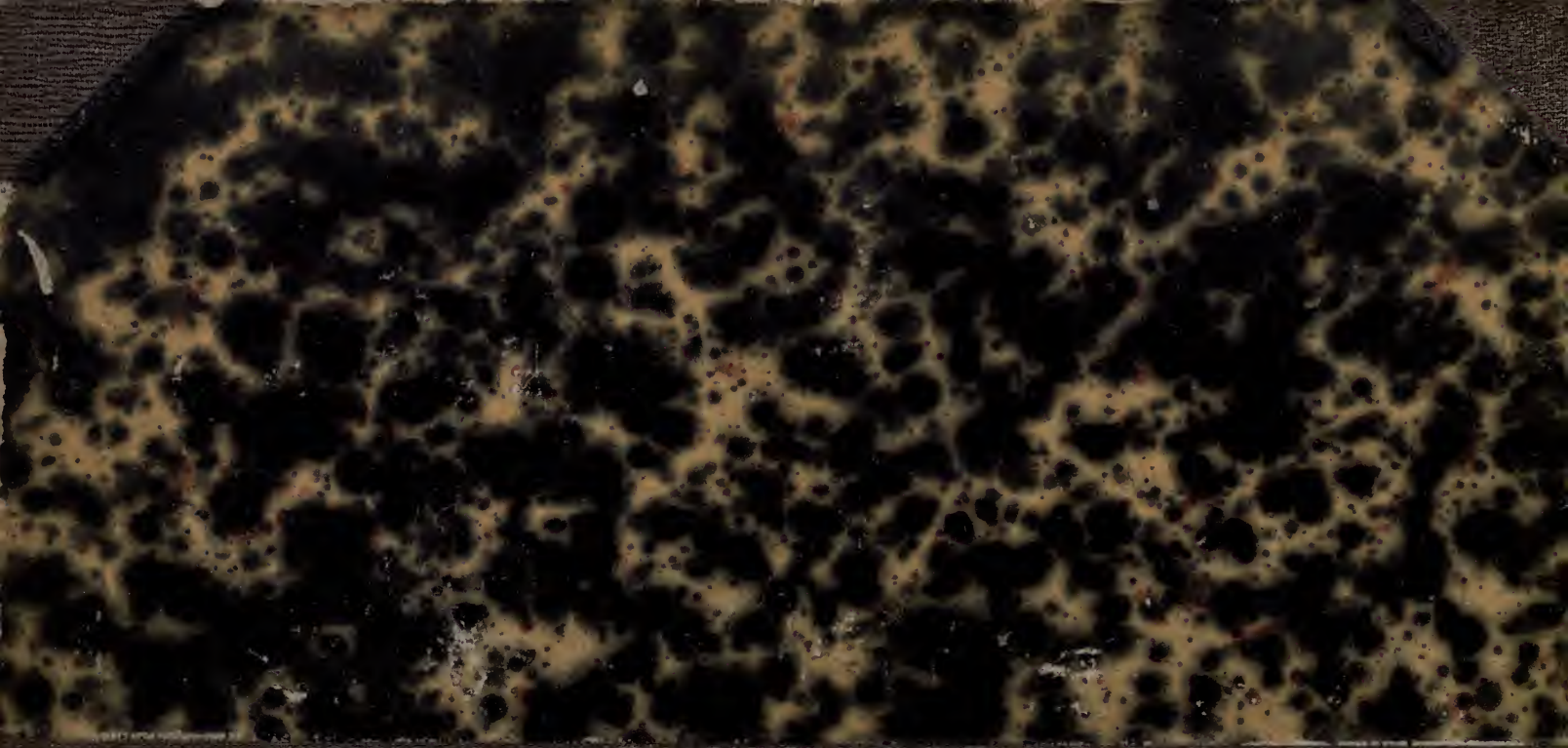

EX LIBRIS

W. Kreeft

DE
KOOPHANDEL
VAN
AMSTERDAM.
VIERDE DEEL.

DE KOOPHANDEL VAN AMSTERDAM,

EN ANDERE NEDERLANDSCHE STEDEN,

NAAR ALLE *GEWESTEN DER WAERELD.*

Beſtaende in

Eene Verhandeling van de Waren en Koopmanſchappen, die men daer heen zendt en wederom ontfangt: benevens vergelijkingen der Munten, Maten en Gewigten, en eene aentooning, op welke wijze men over en weêr wisſelt.

Als mede

Eene Verhandeling over de Wisſelbank, Beurs en Korenbeurs, 't Korenboekje, Loon der Makelaers, de Convooilijst, 't Waegboekje, Nieuwe Bank- Rabat- Tarra- Reductie- en Agio-Tafels, en alle andere gewigtige zaken, den Koophandel betreffende.

Ontworpen, door DE L'ESPINE,

Vermeerderd, door LE LONG,

en nu op nieuw in eene andere orde gebracht, en, volgens de voorgevallene veranderingen in de Negotie, aanmerkelijk vermeerderd en verbeterd.

VIERDE DEEL.

TIENDE DRUK.

Te AMSTERDAM, DORD., LEIDEN en HARLINGEN,

Bij J. DE GROOT, G. WARNARS, A. en P. BLUSSÉ, S. en J. LUCHTMANS, en V. VAN DER PLAATS.

MDCCCII.

HF
3620
A5L429
1801
deel 4

INHOUD

VAN HET

VIERDE DEEL.

HET XXVIII. KAPITTEL.

Van den koophandel op Frankrijk. Bladz. 1

Op Parijs. 6

— *Rouaan.* 8

— *Diepe, Caen, St. Malo.* . . 9

— *Nantes.* 10

— *La Rochelle, de eilanden Rhee en Oleron, en de rivier van Charante.* . ibid.

— *Bordeaux.* 11

— *Bayonne.* 12

Op Lyon of Lions. . . Bladz. 13
— *Marſeille.* . . . 16
— *Beſancon.* . . . 23
Compagnie van Miſſiſippi. . . 31

HET XXIX. KAPITTEL.

Van den Handel op Spanje. . . 41
Op Cadix. 45
— *Sivillien.* . . . 48
— *Xeres, St. Lucar, Mallaga.* . 49
— *Valentia.* . . . 50
— *Allicante, Yvica.* . . 51
— *Majorca, Bilbao.* . . 53
— *Segovia.* 54
— *de Canariſche Eilanden.* . . 67

HET XXX. KAPITTEL.

Van den Koophandel op de Spaanſche West-Indiën, met de Vloten en Gallioenen. . 68
Uit Holland en Vlaenderen. . . 71
— *Engeland.* . . . 74

Uit Frankrijk. . . . Bladz. 76
— *Italien.* . . . 77
Van de Vloten. . . . 79
Van den Koophandel op de Zuidzee. . 84
——————— *met de Gallioenen.* 95
Van het Asiento of den Slavenhandel. . 101

HET XXXI. KAPITTEL.

Van den Koophandel op Portugal. . 116
Op Lisabon, Port à Port. . 117
— *St. Ubes.* . . . 118
— *Goa.* . . . 124
— *Brasiliën.* . . . 125

HET XXXII. KAPITTEL.

Van den Koophandel op Italiën, de Middellandsche zee, en de Levant. . . 129
— *de Kamer der Directeuren.* . ibid.
Op Romen. . . . 137
— *Ancona.* . . . 138
— *Bologna.* . . . 139

Op

Op Bergamo, Verona. . . Bladz. 140
— *Parma, Regio en Modena.* . 141
— *Florence.* . . . 142
— *Lucca.* . . . 143
— *Milanen.* . . . 144
— *Venetien.* . . . 146
— *Trieste.* . . . 149
— *Fiume.* 150
— *Genua.* 151
— *Livorno.* . . . 155
— *Napels.* 158
— *Mesfina.* . . . 160
— *Palermo, Smirne.* . . . 161
— *Conftantinopolen.* . . . 164
— *Alexandrette, of Scandrona.* . 169
— *Sayde.* 174
— *Alexandryen.* . . . 175
— *Rofette, Bichieri, Cayro.* . . 177
— *St. Crux,* in Barbarijen. . 178

HET

HET XXXIII. KAPITTEL.

Van den Koophandel op America. Bladz. 179

Op Nieuw Hampshire, Masſachuſets. . 196

— *Rhode-Eiland en Providence Plantations.* 197

— *Connecticut, Nieuw-York.* . 198

— *Nieuw-Jerſey.* . . . 199

— *Penſylvanie, Delaware, Maryland.* 200

— *Virginie, Noord- en Zuid-Karolina.* 201

— *Georgie.* . . . 202

Tractaat van Vriendſchap en Commercie met de Verënigde Staten van Amerika. . 203

Conventie omtrent het opbrengen van Prijzen met dezelven. . . . 225

Verbeterde en vermeerderde Lijst, van de gemeene Middelen, op de inkomende en uitgaande Goederen en Koopmanſchappen. . 229

Placaat wegens den ophef van de wederhelft van het Last- en Veilgeld, tot voldoeninge van de præmiën voor de Commisſievaarders deezer Landen. 290

Supplement tot gezegd Placaat; mitsgaders tot de Lijst van de inkomende en uitgaande Rechten. 296

HET

HET XXXIV. KAPITTEL.

Van de Admiraliteit, of het Bewind over de Zeezaken. . . . . Bladz. 308

Inſtructie voor den Zeeraad der Bataafſche Republiek. 324

Bijvoegſel op bladz. 175 *van het Tweede Deel.* 354

Register op alle vier de Delen dezes Werks. 380

DE KOOPHANDEL VAN AMSTERDAM.

AGT EN TWINTIGSTE KAPITTEL.

FRANKRIJK.

De Steden en Plaetzen in *Frankrijk*, waer op Amſterdam voornamelijk zijnen Handel drijft, zijn de volgende:

DIEPPE. ST. VALLERIJ. FECAMP. HAVRE DE GRACE. ROUEN. CAEN. ST. MALO. ST. BRIEUX. MORLAIX. QUEMPER. HENNEBOND. NANTES. LA ROCHELLE. DE EILANDEN RÉ EN OLERON. DE RIVIER VAN CHARANTE. BOURDEAUX. BAYONNE. CETTE. LIJON. MARSEILLE. BANDOL. TOULON. ENZ.

Men kan in het algemeen zeggen, dat de Goederen, die van Amſterdam derwaert worden uitgevoerd, in de volgende beſtaen, ſchoon

zulks vele uitzonderingen lijd, zoo als bij ſommige artikels zal worden aengewezen, als: Leidſche Wollen Lakens, doch zeer weinige. Kamelotten of grof Greinen. Hollandſche Lijwaten. Alle ſoorten van Specerijen, in groote meenigte. Wollen, zoo Leidſche als Buitenlandſche. Beddenveeren. Schrijfpennen. Tin. Lood. Koper. Koperwerk. IJzeren Staven en Roeden, en voorts Gemaekt IJzerwerk, IJzeren Geldkisten, en diergelijken; voor welke laetſte drie artikels echter Holland thans grootendeels maer ten doortocht ſtrekt, alzoo die door de Duitſchers *direct* worden verkocht. Staf- en Vatſtael. Kwikzilver. Sommige ſoorten van Leder, als Spaensch Leder enz. Juchten van de ligtſte en ſchoonſte, genaemd Masquer Kijen. Allerleije ſoorten van Pelterijen. Hoedemakers Stoffen. Vlas. Lijnzaed, om te zaeijen. Hennip, doch die direct uit de Oostzee derwaert word verzonden. Alle welriekende Kruiden. Droogerijen. Verfſtoffen. Pek. Teer. Harpuis. Groote en kleine Scheepsmasten. Allerlei Timmerhout. Duigen. Metael en IJzer Geſchut. Salpeter en Zwavel. Buskruid en Lont. Geweer. Zeepzieders Asſche of Weedäsch. Traen. Raep- en Lijnölij. Kaes. Boter. Talk, doch die ook ſomtijds uit de Bretagneſche Havens naar Holland word gevoerd. Kaersſen. Meekrappen. Gezouten Zalm. Haring. Visch. Walvischbaerden. Stijfzel. Canefas. Touwwerk, nieuw. Touwwerk, verſlagen van oud. Neurenberger Kramerijen. Naer ſommige Plaetzen gaen Geraffineerde Suikers. Paerlen en Diamanten. Dubbel en enkel Blik. Koper- en IJzerdraed. Gebruikte ledige Wijnöxhoofden, na dat 'er de merken zijn uit-

ge-

gehakt. Allerleije ſoorten van Granen, in tijden van gebrek. Kuit van Kabbeljauw, om op de banken van Terreneuve te viſchen.

Daerentegen trekt Holland vele Waren uit Frankrijk; zoo dat, volgens de aenteekeningen van zekeren Schrijver, de Heer *Boreel*, Ambaſſadeur van dezen Staet aen 't Hof van Frankrijk, in den Jare 1658 bij Memorie aen den Koning vertoond zoude hebben, dat, volgens de boeken van de Admiraliteit in Holland, in 't gemelde Jaer uit Frankrijk in dit Land waren ingebracht omtrent 36 Millioenen aen Linten, Floerſen, Kanten, Hoeden, Galanterijen, Papier, Spelden, Naelden, Kammen, Linnens, Huisſieraden, Wijnen, Brandewijnen, Azijn, Saffraen, Zeep, Honig, Amandelen, enz. behalven noch 5 of 600 Schepen, die alle Jaren met Zout en andere groove Waren werden bevracht, zoo mede de Granen, Hennip en andere Gewaſſen, die in vruchtbare Jaren uit Frankrijk naar Holland worden gevoerd, en welker waerde meenig Jaer boven de zes millioenen had beloopen.

Deze begrooting zij echt of valſch, het is zeker, dat de ſedert toegenomen weelde en pracht in ons Land, en de daer tegen gedane ontdekkingen der oorſpronkelijke bronnen, waer door wij ſommige takken van Koophandel zijn kwijt geraekt, de ſchael merkelijk ten voordeele van Frankrijk moet doen overſlaen, en wij zullen in het vervolg toonen welke Goederen uit de bijzondere Plaetzen en Steden van 't Koningrijk ons worden toegevoerd; doch alvorens in 't algemeen zeggen, dat men in Frankrijk *Rekening houd* in Livres van 20 Sous tot 12 Deniers

Tournois, zoo dat een Livre Tournois 20 Sous of 240 Deniers bevat.

De Ecu of Kroon heeft 3 Livres, of 60 Sous Tournois, en hier van bediend men zich in het wisselen.

De *gemunte Geldspecie* bestaet in dubbelde, geheele en halve gouden Louis d'Ors. In dubbele en enkele zilveren Ecus, met derzelver kleiner deelen. In kopere dubbele en enkele Liards.

Alzoo 'er omtrent de *Steden* in Frankrijk *alwaar Geld gemunt word*, eene aanmerkelijke bijzonderheid plaets heeft, zullen wij dezelve alhier opnoemen. Namelijk, ijdere Stad bediend zich van zekere letters, die zij op de aldaer geslagen Geldspecie stelt. Aldus beduid A. Parijs. B. Rouaen. C. St. Lo. D. Lion. E. Tours. F. Angers. G. Poitiers. H. Rochelle. I. Limoges. K. Bordeaux. L. Baijonne. M. Toulouse. N. Montpellier. O. Riom. P. Dijon. Q. Narbonne of Perpignon. R. Orleans. S. Reims. T. Nantes. V. Troijes. X. Amiens. Y. Bourges. Z Grenoble, en Aix. 9. Rennes. † Caen. AA. Metz. BB. Straetsburg. CC. Besancon. VV. Rijssel. U. of een Koe, Puce.

Het *Gewigt* dat in den Koophandel gebruikt word, is *Poids de Marc*, en word op de volgende wijzen verdeeld: als, 1 Charge heeft 3 Quintalen of 300 Ponden. Een Quintael houd 100 Ponden. 1 Pond houd 2 Mark, 16 oncen, 128 Gros, en zoo voorts in mindere deelen, die in den Handel weinig te pas komen. 785 Ponden Amsterdamsch zijn gelijk 790 Ponden te Parijs.

Al-

Alzoo de *Maten* van Wijnen en Granen op ijdere plaets verſchillen, zullen wij hier alleen zeggen, dat de Pied du Roi, waer van men zich in het meten van verſcheiden lichamen bediend, in 12 duimen, of 144 linien word verdeeld, en dat 32 Pieds du Roi, omtrent $33\frac{1}{4}$ Rijnlandſche voeten van 12 duim, en omtrent $36\frac{3}{4}$ Amſterdamsch van 11 duim uitleveren.

Het *Uſo*, waer van men zich bediend, wanneer men den betalingtijd eens Wisſelbriefs niet bij dagen of loopende maenden bepaeld, beteekend in Frankrijk 60 dagen na dato, voor Wisſelbrieven uit Spanje en Portugal getrokken, en 30 dagen na dato voor Wisſelbrieven, uit alle andere oorden getrokken, bij voorbeeld van 2 Junij, op twee maenden, vervalt 1 Augustus.

De Wisſelbrieven hebben aldaer tien *gratiedagen*, en worden ſteeds op den laetſten dag betaeld, gelijk zulks in het bovenſtaende voorbeeld den 11 Augustus zoude zijn; onder zoodanige gratiedagen worden de Zon- en Feestdagen mede gerekend, en valt de laetſte gratiedag op zulk een Zon- of Feestdag, zoo moet men den dag te voren protesteren.

Wij zouden alhier kunnen inlaſchen eene lijst der Plaetzen, waer op uit Frankrijk gewisſeld word, en de wijze hoe, doch zulks zoude te veel buiten ons beſtek zijn: wie dan voor zijne rekening uit Frankrijk op eenige andere plaets wil laaten trekken, beraedſlage zich alvorens met zijnen Bankier te Parijs, onder welk hoofdſtuk wij al het geen voorts den Franſchen Wisſelhandel aengaet, bevatten zullen.

PARYS,

Door de Franſchen *Paris* genaemd, is eene zeer groote, volkrijke Koopſtad, en aenmerkelijke Wisſelplaets, gelegen aen de Rivier de *Seine*, bijna veertig Franſche mijlen landwaert in, op omtrent 48 graden 50 minuten N. B.

Men bekomt van daer allerleije Zijden Manufacturen, Hoeden, Handſchoenen, Zijden kouſſen, Kanten, Blondes, allerleije ſoorten van Kramerijen en Galanterijen, zoo mede allerleije Werktuigen tot Natuurkundige proeven en oeffeningen behoorende; ook is de Boekhandel tusſchen deze Stad en ons Land zeer groot.

Hoe men aldaer rekend is in het algemeen bij het hoofdſtuk Frankrijk aengewezen.

Van hier word derwaert in weinig andere Koopmanſchappen Handel gedreven, als in die, welken de voorname Winkeliers aldaer uitſlijten, waerom wij ons dan bijzonder tot den Wisſelhandel zullen bepalen.

Men vind derhalven ſteeds gelegenheid om Wisſelbrieven op Parijs te koopen, of te verkoopen, en zulks geſchied, mits gevende of bedingende een zeker getal Grooten Vlaemsch Bankgeld te Amſterdam, voor iedere Kroon of Ecu van 60 Sols Tournois te Parijs; waer omtrent aen te merken ſtaet, dat, wanneer men ter beurze ſpreekt van den Wisſel op Parijs, of eenige andere Plaets, men daer door begrijpt op den gewoonen termijn, die in dit geval twee maenden of 60 dagen is, dien tijd verkort of verlengd wordende, ſchikt men ook den Wisſelcours daer naer.

Alzoo men nu in Frankrijk de waerdij der Geldſpecien meer dan eens heeft veranderd,

heeft

heeft men, ter vermijding van ſchade en verſchillen, het volgend formulier van Wiſſelbrieven vastgeſteld:

„ Amſterdam 15 Fevrier 1774.
„ Pour V. 500 de 60 Tournois.

„ A deux Uſances payez par cette première „ de Change à l'ordre de Monſieur N. N. la „ ſomme de cinq cent Ecus de ſoixante Sols „ Tournois par Ecu, en Eſpeces d'Or ou d'Ar„ gent au Cours & titre a nous icy connu ce „ jour; valeur . . . . que paſſerez &c."

En wanneer men eenige ontfangen Wiſſelbrief, *(remize)* waer in de voorgemelde termen niet bevat zijn, wederom verkoopt, (vernegotieerd) zoo is men verplicht in de Quitantie zich borg te ſtellen „ voor de betaling in ſpe„ cie, volgens cours van heden."

Wiſſelbrieven op zicht moeten binnen 24 uren na de preſentatie, en die op eenen bepaelden dag, terſtond betaeld worden.

Billiet, of *Promeſſes*, wegens ontfangene Waren, en waer in gemeenlijk geſteld is, „ Va„ leur en Marchandiſes", vervallen even als een Wiſſelbrief op twee maenden, zestig dagen na de trekking, genieten de gewone tien gratiedagen, en daer boven nog twintig dagen, zoo dat zulk een handſchrift van 2 Maert op twee maenden, voor of op den 31 Mei betaeld moet worden.

100 Ponden te Amſterdam maken omtrent 101 ℔ te Parijs, en 100 Ponden *Poid de Marc* te Parijs doen ongevaer 99 Ponden te Amſterdam.

Men meet te Parijs met driederlei Ellen: de El *Aune* voor Zijden Goederen, die men voor 44 duim, of 528 Linien opgeeft, is in 't meten van Laken maer ruim 527, en voor Lijwaet maer 524 Franſche Linien lang.

100 Zijden Stoffen Ellen doen 172$\frac{1}{4}$ Ellen te Amſterdam.

100 Laken Ellen doen 172 Ellen te Amſterdam.

100 Lijwaet Ellen doen 171$\frac{3}{11}$ Ellen te Amſterdam.

ROUAAN,

Bij de Franſchen *Rouën* genoemd, is eene groote, fraeije, volkrijke Koopſtad, en de voornaemſte in 't Oosterdeel van 't Hertogdom *Normandie*, in 't Landſchap *Caux*; liggende aen de Rivier de *Seine*, die eenige uren daer na in 't *Canael* of in de *Brittanniſche* Zee loopt.

Men haelt van daer Lijwaten, Hoeden van *Caudebecq*, valſche en fijne Gouden en Zilveren Kanten, Naeigaren, Zijden en Wollen Kouſſen, Glas, Kaertebollen, voor de Droogſcheerders, enz.

Men heeft 'er tweederleije Elle; die voor Lakens en Zijden Waren, en de andere voor Lijwaat. 5 Van deze laetſten zijn gelijk met 6 van de eerſten, en 475 Zijden of Laken Ellen, en 396 Lijwaet Ellen, zijn ieder afzonderlijk gelijk aen 801 Amſterdamſche, of 778 Vlaemſche Ellen.

Men bediend zich hier van tweederlei Gewigt, *Poids de Vicomté* en *Poid de Marc*. 100 ℔ van het eerſte doen 106 ℔ van 't laetſte. Poid de Marc is 1 pCt. ligter, en Poid de Vicom-

comté omtrent 1 pCt. zwaerer dan het Amſterdamſche.

Brandewijn word 'er bij 120 Pots verkocht.

D I E P E,

Een ſterk en vermaerd Koopſtedeken, in 't *Noorden* van 't Hertogdom *Normandien*, en 't Landſchap *Caux*, bij de Grenzen van *Picardijen*, met eene groote Haven aen 't *Canael* voorzien.

Men krijgt van daer Glas, tot Venſters, genaeide en gewerkte Kanten, enz.

De Maet komt overeen met de *Parijſche*.

C A E N,

Eene Stad in 't Noorden, en de voornaamſte van *Neder-Normandien*, in de Landſtreek *Beſſin*, aen de Rivier *Orne*, die omtrent 3 *Franſche* Mijlen daer na in 't *Canael* loopt.

Men bekomt voornamelijk van daer, Papier.

St. M A L O,

Een vermaerd, welbekend Koopſtedeken, met eene groote Haven, in *Opper-Bretaigne*, op een klein Eilandje in 't *Canael* of de *Brittanniſche Zee*, doch met eene Brug aen 't vaſte land gehegt.

Men brengt van daar Papier, Honig, Naeigaren, Garen Kouſen en Sokken, en Zeildoek.

't Gewigt is gelijk met 't *Parijſche*.

NANTES,

Eene zeer welbewoonde Koopſtad, in 't Zuid-oosterdeel des Hertogdoms *Bretaigne*, bij de Grenzen des Landſchaps *Poictou*, aen de Rivier de *Loire*, die niet lang daer na in Zee loopt.

Men haelt van hier Honig, Saffraan Gatinois, Brandewijnen, van *Blois*, *Anjou* en *Poictou*, en eenige Wijnen, Pruimen, Suikers, Sijroop, Koffij, enz.

Het Gewigt alhier is *Poid de Marc*.

De Graenmaet is de *Tonneau*, van 160 *Boisſeaux*.

Brandewijn word bij 20 Veltes verkocht. Traen bij 30 Veltes.

Men wisſelt van daer op Amſterdam tot omtrent 54 ⅛ Vlaemsch Banco voor ieder Ecu van 60 Sols Tournois, op 60 of 75 dagen.

De *Franſche Oostindiſche* Compagnie plagt hier, of liever te l'Orient, de Verkoopingen der Goederen, die ze uit *Oostindien* ontfong, te houden.

LA ROCHELLE, DE EILANDEN RHEE EN OLERON, EN DE RIVIER VAN CHARANTE.

La Rochelle, eene vermaerde Koopſtad, in 't Landſchap *Xaintonge* en *Aulnis*, bij de Grenzen van *Poictou*, met eene ſchoone groote Haven aen een Inham van de *West-* of *Spaenſche Zee*, tegen over de Eilanden *Rhee* en *Oleron*, welke *Iſle de Rhé* bij de Hollanders *'t Eiland van St. Marten* of alleen *St Marten* genaemd word; liggende deze beide Eilanden bijna tegen over den mond van de Rivier *Charonte*.

Van

Van hier bekomt men Brandewijn van *Cognacq* en van *Rhé*, *Conjacque* Wijnen, Zout van *Brouage*, *Marennes*, enz. Papier van *Angoulesme*, Noteboomen Planken en Ribben van *Augoulesme*.

Het gewigt is als te *Parijs*.

Een Tonneau of Vat Granen houd 96 Boisseaux.

Het Hondert Zout heeft 28 Muid of 672 Boisseaux. Een Hondert Zout levérd te Amsterdam 1½ Hondert.

Brandewijn word bij 27 Veltes verkocht.

100 Aunes te Rochelle doen ruim 171 te Amsterdam.

Men wisseld van Rochelle op Amsterdam, gevende omtrent 224 Livres, voor 100 Guldens Banco.

BORDEAUX,

Is eene groote en vermaerde Koopstad, in 't Westen des Lands *Guienne*, en de voornaemste van 't Landschap *Bourdelois*, aen de Rivier de *Garonne*, en met eene zeer goede Reede voor de Schepen voorzien.

Men krijgt van daer Langonsche en Gravesche Wijnen, Brandewijn, langs de *Garonne*, Wijnäzijn, Castanjen van *Perigord* en *Blaye*, Pruimen, Noten, Honig, Papier, Saffraen van *Montauban* en *Caussade*, genaemd *Languedocqsche*, Suiker, van diverse soorten, Sijroop, Catoen van *St. Domingo* en *Guadeloupe*, Witte en Bruine Gember, Indigo, Spaensch Groen, Koffij van *Martinique* en *St. Domingo*, Cacao.

En men brengt derwaert, IJzer, Stael, Koper,

per, Lood, Vlasch, Juchten, Teer, Hennep, Hout, Vitriool, Stijfsel, enz.

Aldaer worden Jaerlijks twee Markten gehouden, die ieder veertien dagen duren. De eerste neemt aenvang op den eersten dag van *Maert*, en de tweede den 15 *October*; in welke tijden, zoo lang de Markten duren, de in- en uitkomende Goederen van en naer vreemde Landen, minder lasten of landsrechten betalen, als op andere tijden: en die van *Fransche* Steden inkomen, of daer heen gevoerd worden, zijn in 't geheel vrij, zonder iet te betalen.

Van *Amsterdam* word op *Bourdeaux*, en van daer op *Amsterdam* gewisseld, op dezelve wijs, als van *Parijs* gezegd is. Ook hebben de Wisselbrieven 'er tien gratiedagen.

Het Gewigt is 'er omtrent ½ pCt. zwaerer dan te Parijs.

De Granen meet men met Boisseaux, waer van 38 omtrent een Amsterdamsch Last maken.

Brandewijn verkoopt men bij 32 Veltes.

BAIJONNE,

Eene aenmerklijke Stad in *Gascogne*, in 't Landschap *Labour*, bij den mond van de Rivier *L'Adour*, en daer dezelve het Riviertje *Nive* ontfangt, met eene groote Haven voorzien, niet verre van *Biscajen*. Men moet deze plaats niet verwarren met een ander Baijonne, dat in Spanje, in het Koningrijk Gallicie, ligt.

Men krijgt van hier verscheide soorten van Wijnen, als Juranson, Bearne, Tursan, Chalosse en witte en roode Cabreton, Brandewijn, Prui-

Pruimen, Rozijnen, Koffij, Suiker, Castanjen, Hammen, Pek, Terpentijn, Terpentijnolie, Spaenſche Wolle, Honig, Lijnzaed, om 'er Olie uit te ſtampen.

Daer worden Jaerlijks twee Markten gehouden, die ieder 14 dagen duren. De eerſte begint den eerſten dag in de Vasten, en de twee-de den eerſten *Augustus*.

Het Gewigt is gelijk met het Parijſche, en word ook aldus verdeeld.

De Granen worden bij Zakken van 2 *Conques* gemeten. 70 Conques maken omtrent een Hollandsch Last.

Brandewijn verkoopt men bij 32 Veltes.

Het wisſelen geſchied als van en op Parijs.

LIJON OF LIONS,

Eene vermaerde en welbewoonde Koopſtad, gelegen op en aen 't gebergte, bij de Grenzen van 't Landſchap *Dauphine*, alwaer de *Saône* in de Rivier de *Rhoſne* loopt.

Men krijgt van daer velerhande Zijden Manufacturen, waer mede de Kooplieden van die Plaets het Land afloopen, om aen de Winkeliers in Holland te veilen en te verkoopen.

De Heer *Townſend*, in zijne Reisbeſchrijving, van deze Stad melding makende, geeft 'er dit berigt van: „ In het jaar 1667 waren 'er nog „ niet meer dan twee duizend weefgetouwen „ aan het werk, en in 1768 reeds meer dan „ elf duizend. De vorderingen in de zijdeteelt „ waren egter geenzins evenredig aan deze voort-„ varendheid der Manufacturiers, invoegen men „ tegenwoordig nog genoodzaakt is, om meer „ dan twintig millioenen ponden Gewigt aan

„ Zij-

„ Zijde buiten 's Lands te koopen, ten einde
„ de markt genoegzaam daar mede te voor-
„ zien."

In den burger oorlog van 1793, werd deze ſchoone Stad belegerd, ingenomen en grootendeels verwoest; zoo dat het te bezien zal zijn of dezelve in gematigder tijden wederom tot haren vorigen bloei en welvaart zal geraken.

Men houd te Lion jaerlijks vier groote Markten, te weten:

1. *La Foire des Roys* of 3 *Koningen-Markt*, beginnende altoos in *Januarij*, des Maendags na *drie Koningen-dag.*
2. *La Foire des Paſques* of *Paesch-Markt*, beginnende in *April* op *St. Nieſiers-dag.*
3. *La Foire d'Aouſt* of *Augustus-Markt*, beginnende den 4 *Augustus*, op *St. Dominicus-dag.*
4. *La Foire des touts Saincts* of *Allerheiligen Markt*, beginnende 3 *November* op *St. Huiberts-dag.*

Ieder *Foire* of Markt heeft zijn *Paijement* of Betaeltijd; namelijk:

Le Payement des Roys, begint den eerſten en eindigt den laetſten *Maert.*

Le Payement des Paſques, begint den tweeden *Junij* en eindigt den laetſten dito.

Le Payement d'Aouſt, begint den eerſten en eindigt den laetſten *September.*

Le Payement des touts Saincts, begint den eerſten, en eindigt den laetſten *December*, of op *Nieuwe-Jaers avond.*

De Acceptatie der Wiſſelbrieven, moet uiterlijk geſchieden op den zesden dag van ieder *Payement*, of bij foute van dien geprotesteerd worden:

den: doch men is niet gewoon het Protest te verzenden, als na 't eindigen van 't *Payement*, gevende hier van alleen narigt aen den zender des Wisselbriefs.

De betaling der Wisselbrieven, begint op den zesden dag van ieder *Payement*, doch Feestdag zijnde, 's daegs daer aen volgende, en continueerd tot den laetsten dag der Maend. Bij aldien alsdan de betaling niet volgd, is men gehouden te protesteren, binnen den derden dag na 't eindigen van ieder *Payement*.

De houder van een geprotesteerden Wisselbrief, is verpligt zijn verhael te zoeken, op den Trekker of Intrekker, binnen een preciſen tijd; te weten: van alle Wisselbrieven die getrokken of gemaekt zijn in het Koningrijk, binnen twee maenden: van de Brieven getrokken uit *Italien*, *Switzerland*, *Duitschland*, *Holland*, *Vlaenderen* en *Engeland*, binnen drie maenden; en van de Brieven, die gemaekt of uitgegeven zijn in *Spanjen*, *Portugael*, *Polen*, *Zweden* en *Denemarken*, binnen zes maenden, na den dag en datum van het Protest; of de Houder verliest zijn verhael op den Trekker of de Endosſanten.

Alle Wisselbrieven, houdende te betalen in eenig *Paijement*, worden voor voldaen gehouden, ten opzichte van de Inwooners binnen een Jaer; en ten reſpecte van Vreemdelingen, binnen drie Jaren, na dat dezelve hadden behooren voldaen te zijn; hebbende de Houder eens Wisselbriefs na dien tijd geen verhael meer op den Acceptant, ten ware hij konde aentoonen, dat hij ten behoorlijken tijd alle vlijt om de voldoening te erlangen, had aengewend.

Men

Men wisfeld van *Amſterdam* op *Lijons* ook wel op 2 *Uſos*, gelijk op *Parijs* en andere Plaetzen in *Frankrijk;* doch 't meeste geſchied op de *Paijementen*, 't zij preſente of naestkomende, doch zelden op een *tweede*, *derde* of *vierde Paijement*, 't eerſte, tweede of derde overſlaende. Van de geſloten Partijen worden aenſtonds Wisfelbrieven gemaekt en overgegeven.

De Wisfelbrieven op *Lijon* worden gemeenlijk geſteld, in *Eſcus d'or*, welker onderſcheid tegen andere *Eſcus d'or*, alleen daer in beſtaet, dat deze verdeeld worden in 20 *Sols d'or*, en ieder *Sol d'or* in 12 *Deniers:* makende alzoo een *Sol d'or*, 3 *Sols Tournois*, en een *Denier d'or*, 3 *Deniers Tournois*. Niet tegenſtaende zij hunne Boeken en Rekeningen houden, even als te *Parijs*, namelijk in *Livres*, *Sols* en *Deniers Tournois*.

Men gebruikt te *Lijons* tweederhande Gewigt. Het eene Stads Gewigt, waer van de 100 Ponden te *Amſterdam* 86 Ponden renderen; en 't ander Zijden Gewigt, welkers 100 Ponden 108 Ponden Stads Gewigt uitleveren.

Men rekend doorgaens, dat de El van *Lijons* 1 percento korter is, dan die van *Parijs;* makende des 100 Ellen te *Lijons*, maar 99 Ellen te *Parijs*, en $173\frac{1}{4}$ Ellen te *Amſterdam*.

MARSEILLE,

Eene groote, ſchoone en volkrijke Koopſtad, aen de Kust van Provence, met eene zekere haven voorzien, op omtrent 43 graden N. B., in eene vermakelijke en vrugtbare Landſtreek. Deze Stad drijft grooten Handel met alle Natiën, en op de Beurs, *Loge* genaemd, ziet men veler-

lei-

leije volken en kleedingen. Zij handeld direct met de Plaetzen in de Levant; ook heeft ze verſcheiden Manufacturen, als daar zijn die van de Zeep, de beroemdſte in de geheele wereld. Het Waschbleeken, en Bougies-, of Flambouwen maken. Het Platielbakken, dat bijna het Porcelein evenaerd. Stoffen Fabrijken. Suiker-Raffinaderijen. Mutzen Fabrijken. Zwavelmakerijen. Glasblazerijen. Zoo ook Hoedemakerijen. Steenbakkerijen. Kaersmakerijen. Katoenverwerijen, en meer andere, zelf Pijpenmakerijen, die met de Goudſchen bijna om den voorrang twisten.

Het is derhalven ligtelijk te begrijpen, dat zij van alle deze Waren herwaert aenvoerd, in zoo verre die alhier niet beter of beter koop te bekomen zijn. Men bekomt ook van daer Olij van Olijven. Zeep. Wijnen. Amandelen. Honig. Corenten van de Eilanden Morea, Cephalonia enz. Lipari Corenten. Suiker. Koffij. Catoen. Turksch Garen. Honig. Spaensch groen. Liqueren. Brandewijn. Vrugten. Geel Wasch. Ciſers. Droogerijen. Indigo. Ansjovisch. Zijde. Drop. Rijst, en meer andere Goederen uit de Levant.

De Brieven vertrekken van daer, als volgt: naer *Parijs* en de Provincien van 't *Lyoneeſche*, *Dauphiné*, *Languedocq*, *Rouſillon*, *Gascogne*, *de Nederlanden*, *Perigord en Limouſin*, *de Noordlijke Provincien van 't Koningrijk*, *Duitschland*, *Switzerland en 't Milaneeſche*, des Maendags, Woensdags en Vrijdags middags.

Naer *Caſis en de Ciotat*, met een bode te voet, dezelfde dagen en uren.

Naer *Toulon*, *Ollivules* en *Aubagne*, des Zondags, Dingsdags en Donderdags, ten 7 uren des avonds.

De Brieven die geen ophouden lijden, kunnen vertrekken, als volgt: naer *Opper-Provence*, *Nizza*, *Antibes*, *en de Rivier van Genua*, des Woensdags op den middag, en des Saturdags avonds ten half zes uren.

Naer *Italie*, des Saturdags avonds ten half zes uren: en naer de *Provincien van Guienne*, *Aunis*, *Saintonje*, het Land van *Lavaux*, en het westelijk gedeelte van *Spanje*, des Maendags en Woensdags middags.

Naer *Catalonie*, *Engeland*, *Schotland* en *Ierland*, des Woensdags en Vrijdags middags.

Naer *Holland*, *Piemont* en *Savoye*, des Maendags en Vrijdags middags.

Naer *Conſtantinopolen*, tweemael ter Maend, op de Postdagen die het naest aen den 15den en 30 komen, op den middag.

De meeste Brieven komen des Zondags, Dingsdags en Donderdags avonds ten 9 of 10 uren aen.

De Boeken en Rekeningen worden 'er gehouden in Livres van 20 Sous, die 12 Deniers inhouden.

Een *Ecu*, waer in gewisſeld en verſcheiden Waren verhandeld worden, heeft 3 Livres, of 60 Sous, of 720 Deniers Tournois.

Maer de Ecu, bij welke men de Galnoten, Boomwolle en het Catoenen Garen verkoopt, word tot 64 Sous, of 768 Deniers gerekend.

Goud, Zilver en Specie, word met *Poid de Marc* gewogen.

De Goederen, met *Poid du Pais*, of *de Table*, het Quintael daer van is 100 ℔, van 16 Oncen, ieder Pond; maer 32 ℔ *Poid de Marc*, zijn gelijk met 39 ℔ *Poid du Pais*; des een verſchil van omtrent 21¾ pCt.

Het

Het *Gewigt van Hout* is 4 Quintalen, *Poid de Table.*

100 ℔ Marseilliaensch, doen 81 Ponden Amsterdamsch, en 100 ℔ Amsterdamsch doen 123½ ℔ te Marseille.

De *Chargo van Galleri* is 3 Quintael *Poid de Table.*

De *Graenmaet* is de *Charge*, houdende 4 *Emines*; de Emines 2 Appanaels, ieder *Appanael* 4 *Civadiers.* Een Last van Amsterdam levert aldaer omtrent 18½ zulke Charges.

De *Haver Charge* bestaet uit 6 Emines, waer van 'er drie met *opgehoopte*, en drie met *afgestreken maet.* gemeten worden.

De *Olijmaet* heet *Millerole;* iedere bestaet uit 4 *Escandaux;* de Escandael houd 12 *pond geroeid*, of 40 Quarterons; deze zijn gelijk met 100 Pinten Amsterdamsch.

Nota: *Geroeide Ponden* is een aengenomen term, om eene zekere hoeveelheid aenteduiden, en beteekend geensins een gewogen Pond.

De *Wijn* Millerole bestaet uit 60 Pots. 2½ Millerolles maken omtrent een Aem, of ieder Millerolle 25½ Stoop.

Brandewijn word in fust gedaen, en met dezelve gewogen, en bij de 100 ℔ verkocht. 20½ of 21 ℔ bedragen omtrent een Virtel.

De *Canne* of El heeft 8 Palmen: de Palm word weder in derdens of vierdens verdeeld. 31 Cannes zijn gelijk aen 90 Brabandsche Ellen.

Bij het *beladen van Schepen* word 5000 ℔ *Gewigt*, en 28 Milleroles Wijn of Olij voor een Last in Vragt gerekend. Ook heeft men aldaer een *Tarif*, volgens welke men gemaklijk de Vragten aller Goederen bepalen kan; want een Schip bij voorbeeld voor *f* 40 per last ruwe Goede-

ren, *die eene enkele Vragt* betalen, aengeslagen zijnde, en men laed in het zelve Juffers Amandelen, zoo betaeld men $2\frac{1}{2}$, *of derdhalve Vragt*, dat is *f* 100 per last; aldus beteekenen de getallen 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, naest ieder der volgende Goederen gesteld, *enkele*, *anderhalve*, *dubbele* en *derdhalve Vragt enz.*

Aluin	1.
Ansjovisch	$1\frac{1}{2}$.
Amandelen in Balen	$1\frac{1}{4}$.
in Vaten	$1\frac{1}{2}$.
Juffers	$2\frac{1}{2}$.
Anijs	$1\frac{1}{2}$.
Aerdewerk	$1\frac{1}{2}$.
Arabische Gom	$1\frac{1}{4}$.
Avignons Zaed	$1\frac{1}{4}$.
Appelen, per 11 Kasjes	1.
Boomwol	$2\frac{1}{2}$.
Brandewijn	1.
Campechehout	1.
Catoene Garens	$1\frac{3}{4}$.
Comijn	$1\frac{1}{2}$.
Coffij in Vaten	$1\frac{1}{2}$.
Balen	$1\frac{1}{4}$.
Confituren	$1\frac{1}{2}$.
Cacao	$1\frac{3}{4}$.
Corenten	1.
Cameelshair	$2\frac{1}{2}$.
Droogerijen	2.
Dadels	$1\frac{1}{4}$.
Drop	1.
Esfence	$1\frac{1}{2}$.
Fustelhout	$\frac{3}{4}$.
Fruiten, de 22 Kasfen	1.
Fijne witte Salonica Wol	2.

Gal-

Galnoten	1.
Hoeden	5.
Honig	1.
Jugten	1¼.
Irix	1¼.
Indigo	1½.
Jujuben	2.
Kappers	1.
Koffij Java	1¾.
in Vaten	1½.
in Balen	1¼.
Koperrood	1.
Kenmeszaad	2.
Kurk	5.
Kenmes Sijroop	1½.
Lizarij Wortel	2.
Lazarij Zaed	1½.
Liqueurs	1½.
Manna	1½.
Marmer	1.
Olij, per last	1.
— Gepakt	1½.
— bij Gewigt	1½.
Olijven Scapra	1½.
— in Vaetjes	1¼.
Proviſie	2.
Prumellen.	1½.
Reukwater	1½.
Rijst	1.
Rozijnen	1.
— Santeſche	1.
Rocou	1½.
Spongen	3.
Sumac	1.
Sal Ammoniac	1.
Safflours	1½.

Senebladen	2.
Saffraen	2½.
Suiker	1.
Spaensch groen	1.
Tuinzaed	1½.
Vuurſteenen	1.
Wijrook	1.
Wol, half gewasſchen	3.
—— witte Saloniea	2.
—— Gewasſchen	3½.
Wijnſteen	1.
Wijnlasten	1.
Zwavelbloem	1.
Zaed, Lazarij	1½.
—— Kenmes	2.
—— Avignons	1¼.
——Taen	1½.
Zeep	1.
Zwavel	1.
Zijde	2½.

Tot in den Jare 1776 was 'er te Marſeille *een Wijn-Comptoir*, het welk acht gaf dat 'er geene Wijnen van vreemde gewasſen, die geen Privilegie hadden, aldaer mogten geconſumeerd worden. Van onheuglijke tijden was het invoeren van vreemde Wijnen alhier verboden geweest; geen Scheeps-Kapitein aldaer met zijn Schip zich bevindende, mogt ten behoeve van zich en zijn Volk anderen Wijn als van het Territoir van Marſeille koopen; maer bij Edicte van de Maend April 1776, is het voorgemeld Wijn-Comptoir vernietigd, en de Wijnhandel in het gantſche Koningrijk vrij en opengeſteld.

De *Wiſſel* van daer op Amſterdam is gemeenlijk circa 54 ß Vlaemsch Banco, voor iedereu Kroon

Kroon van 60 Sous Tournois, op 60 dagen dato; ook word 'er op 90 dagen getrokken, en de Cours is in evenredigheid gesteld.

De *Uso* voor Wisselbrieven uit Spanje en Portugal getrokken, beduid aldaer 60 dagen; van andere gewesten maer 30 dagen, na dato des Wisselbriefs.

Wisselbrieven op zicht moeten na 't vertoon betaeld, of, op den 9den of 10den dag daer na, geprotesteerd worden.

De houder eens geaccepteerden Wisselbriefs kan, den volgenden dag na den vervaltijd, de betaling vorderen; doch onder Kooplieden is het gebruikelijk, noch 10 gratiedagen te geven.

De Billets voor Goederen, en welke *aen ordre* luiden, moeten op den 16 gratiedag betaeld worden; echter heeft men 3 Maenden na den vervaltijd, om zijn recht gerechtelijk te verhalen.

Te *Casis* bij Marseille zijn Koraelfabrijken, die buiten den Wijn, het eenige voorwerp van Negotie dier plaetze uitmaken, welk Korael voor de Indiën en de Kust van Guinee dient.

BESANCON,

Bij de *Franschen*, en bij de *Duitschers Bisantz*; eene groote oude Stad, gelegen aen 't Riviertje *Doux*, in 't *Franssche Comté*, of Graeffchap *Bourgondien*, was voor dezen eene vrije Rijksstad.

Hier van hebben wij weinig te zeggen, als dat 'er Jaerlijks vier Jaermarkten plegen gehouden te werden; namelijk in 't begin van *Februarij*, *Mei*, *Augustus* en *November*; welke voornamelijk van de *Italiaensche* en *Lijonsche Banquiers*, om de nabijheid bezogt werden. En deze Markten werden bij beurten, dan te *Besançon*

en dan te *Placenſe* gehouden; doch de laetſte is vernietigd, en word nu te *Nove*, in 't gebied van *Genua*, gehouden; ieder Markt duurt omtrent 8 dagen.

Dat de veelvuldige ontwerpen, Edicten, Ordonnantien en veranderingen omtrent de Munt, om kwanswijs meerder geld in 't Koningrijk te trekken, en den Koophandel te vermeerderen, van weinig effect geweest zijn, daer van kunnen wij niet voorbijgaen hier eenige aenmerkenswaerdige zaken aen te teekenen, die in Frankrijk zijn voorgevallen.

De Heer *Jan Law*, (alom bekend, en die men zegt te *Munchen*, de Hoofdſtad van *Beijeren*, overleden te zijn,) te *Parijs* komende, wist zich bij den Hertog van *Orleans*, Regent van *Frankrijk*, zeer bemind te maken, en verſcheide van zijne ontwerpen ter uitvoering te brengen. Onder deze was een der voornaemſte, het oprichten van een

BANK van *Frankrijk*, *te Parijs*.

In de maend van *Mei* Ao. 1716 werd door den Koning, aen den bekenden *Jan Law* en zijne Medeſtanders, een Octrooi voor 20 Jaren verleend, tot het oprichten van zekere Bank, 't welk bij *Edict* met den druk gemeen gemaekt werd. Dit *Edict* is van den 2 en 20 *Mei* 1716, den 4 en 23 *dito* in 't Parlement geregistreerd. De *Voorreden* daer van, waer bij de voorgemelden daer toe gerechtigd werden, luid als volgt:

„ De voordeelen, die de openbaare Banken „ hebben toegebragt, aen verſcheiden Staten „ van *Europa*, welker Credit zij hebben be„ waerd, den Koophandel herſteld, en de Ma-

„ nu-

„ nufacturen onderhouden; hebben ons over-
„ tuigd van de nuttigheid, die onze Onderda-
„ nen uit diergelijk eene oprichting zouden
„ kunnen trekken. De Heer *Lauw*, aen ons
„ over eenige Maenden voorgeſlagen hebbende,
„ om eene Bank op te richten, waer van het
„ fonds zonde worden gemaekt, uit onze pen-
„ ningen, en die in onzen naem, en onder ons
„ gezag zouden beſtierd worden; werd het on-
„ derwerp daer van in onzen Raed van Finan-
„ tien onderzocht; alwaer verſcheide Bankiers,
„ Kooplieden en Gedeputeerden der Steden van
„ Commercie ontboden zijnde, om hun advijs
„ te geven, gezamenlijk overeenſtemden, dat
„ 'er niets voordeeliger zijn kon voor ons Ko-
„ ningrijk, 't welk door zijn goede gelegen-
„ heid en vruchtbaerheid, gevoegd bij de naer-
„ ſtigheid van deszelfs Inwooners, alleenlijk
„ een beſtendig Credit vereischte, om den al-
„ lerbloeijenſten Koophandel derwaert te trek-
„ ken; doch oordeelden zij, dat de geſteldhe-
„ den des tijds niet gunſtig waren, en dat het
„ beter zoude zijn, dat zoodanig een oprichting
„ voor rekening van eene Maetſchappije gedaen
„ werd. Deze redenen, gevoegd bij eenige
„ bijzondere conditien van het onderwerp, de-
„ den ons beſluiten om die af te ſlaen: maer
„ de gemelde Heer *Lauw* heeft ons verzogt,
„ aen hem Octrooi te geven om een ander
„ ſoort van *Bank* te mogen oprichten, waer
„ van hij aenbied de Fondſen te maken, zoo
„ wel van zijne penningen, als van die van zij-
„ ne Geaſſocieerdens; en door middel van wel-
„ ke *Bank* hij meend het geld meer te doen
„ circuleeren; den woeker te doen ophouden;
„ de vrachten van Geldſpecien, tuſſchen *Parijs*

„ en de Provincien te ſparen, aen de uitheem-
„ ſchen middel te geven, om met zekerheid in ons
„ Rijk fondſen te maken; en aen onze Onderda-
„ nen het vertier van hunne Goederen, en de
„ betaling der belastingen gemaklijker te doen
„ zijn. De gunst, die hij van ons verzoekt,
„ is, om aen hem een *Octrooi* voor den tijd
„ van 20 Jaren te geven, en aen hem te ver-
„ gunnen, de *Bankbriefjes* in *Bank-Rijksdalers*
„ of *Ecus* te ſtellen; dewelke altoos van het
„ zelfde gewigt en waerde zijnde, aen geene
„ veranderinge zullen mogen onderworpen zijn,
„ dewijl dit een wezenlijke en ten eenemael
„ noodzakelijke voorwaerde was, om het ver-
„ trouwen van onze Onderdanen, en dat der
„ Vreemdelingen te bezorgen en te behouden:
„ Ons ter zelver tijd verzoekende, lieden van
„ bekende vroomheid en kennisſe te benoemen,
„ om opzicht over de *Bank* te hebben, de Brief-
„ jes te reviſeren; de Boeken te merken en te
„ parapheren; ten einde het publijk volkomen-
„ lijk overtuigd zij, van de nauwkeurigheid,
„ die daer bij in acht genomen zal worden.
„ En vermits het Ons toeſchijnt, dat deze op-
„ richting, in dier voegen als hij voorgeſlagen
„ heeft, geene ongelegenheden kan veroorza-
„ ken; dat men in tegendeel groote reden heeft
„ te hopen, dat dezelve eenen ſpoedigen en
„ gunstigen uitſlag te weeg zal brengen, naer
„ 't voorbeeld van het geen in de naburige
„ Staten geſchied: Zoo hebben wij geoordeeld,
„ aen den gemelden Heer *Lauw*, (wiens onder-
„ vinding, verſtand en bekwaemheid ons bekend
„ is;) het Octrooi, 't welk hij van Ons voor
„ zich en voor zijne Geasſocieerden verzoekt,
„ te moeten toeſtaen. En onze zeer waerde

„ en

„ en zeer beminde Oom, de Hertog van *Orleans*,
„ Regent van ons Koningrijk, acht gevende op
„ al het geen tot verligtinge van onze Onder-
„ danen en 't welwezen van onzen ſtaet kan
„ ſtrekken, heeft gemeend, dat het zijnen Rang
„ en zijne geboorte niet onwaerdig was, daer
„ van als *Beſchermer* verklaerd te worden: Zoo
„ is 't enz.

De Inhoud der Artijkelen dezer Bank *waren geſchikt, als volgt:*

I.

„ Dat de gemelde *Lauw* en zijne Compagnie,
„ alleen het Recht en de Privilegie zullen heb-
„ ben, om voor hunne rekening een bijzondere
„ *Generale Bank* in ons Rijk op te richten, en
„ die te houden, gedurende den tijd van 20
„ Jaren, te rekenen van den dag der registre-
„ ring van deze tegenwoordige vergunning.
„ Wij ſtaen hun toe, om te ſtipuleren, hun-
„ ne Boeken te houden, en hunne Briefjes te
„ maken, in *Specie Ecus*, onder den naem van
„ *Bank-Dalers*, 't welk verſtaen zal worden,
„ van *Ecus*, van gewigt en gehalte van dezen
„ dag. Wij laten insgelijks toe, aen onze On-
„ derdanen, en aen de Vreemdelingen, die met
„ hun zullen handelen of contracteeren, om
„ op dezelfde wijze te ſtipuleeren, om dat het
„ *Bankgeld* altijd van 't zelfde gewigt en ge-
„ halte zijnde, aen geene veranderingen onder-
„ worpen zal kunnen wezen; vernietigende,
„ tot dien einde alleen, alle Ordonnantien, Edic-
„ ten, Verklaringen en Arresten, daer tegen
„ ſtrijdende.

II.

II.

„ Wij willen dat de gemelde *Bank* zal vrij
„ zijn van alle ſchattingen en imposten, en dat
„ de *Actien der Bank*, en de ſommen, die 'er
„ in Casſa zijn, Vreemdelingen toebehoorende,
„ niet onderworpen zullen wezen aen de rech-
„ ten van *Aubaine*, *Confiscatie*, of Brieven van
„ *Repreſaille;* zelfs in gevalle van Oorlog, tus-
„ ſchen ons en de Vorsten en Staten, waer
„ van die Vreemdelingen Onderdanen zullen
„ zijn; van welke rechten wij uitdruklijk door
„ dezen tegenwoordigen renuntjeren.

III.

„ De *Bankbriefjes* zullen gemaekt worden in
„ forma van de modellen, aen dezen tegenwoor-
„ digen gehecht, en geteekend door den gemel-
„ den Heer *Lauw*, en eenen zijner Geasſocieer-
„ den, en nagezien door den Inſpecteur, tot
„ dien einde aengeſteld.

IV.

„ De Generale Cas der *Bank* zal geſloten
„ worden met drie ſloten, en drie verſcheide
„ ſleutels; waer van de eene door den Heer
„ *Lauw*, de andere door den Inſpecteur, en de
„ derde door den Threſorier bewaerd zal wor-
„ den.

V.

„ Door den Heer *Lauw* en zijne Compa-
„ gnie, zullen aenteekeningen in goede forme
„ ge-

„ gehouden worden, uitgedrukt en geparapheerd
„ door den Inſpecteur der Bank.

VI.

„ Het voornaemſte *Comptoir* der gemelde *Bank*,
„ zal gehouden worden te *Parijs*, ten huize van
„ den gemelden Heer *Lauw*, of in zulk eene
„ andere wijk van de Stad, welk men gevoeg-
„ lijk zal oordeelen, tot gerijf van 't Gemeen;
„ en zal het zelve alle dagen openſtaen, van
„ 's morgens ten 9 tot 's middags, en vervolgens
„ van 3 tot 6 uren; uitgenomen de zondagen
„ en plechtige Feestdagen.

VII.

„ Het zal aen alle Perſonen vrijſtaen, hun
„ geld in de *Bank* te brengen; voor het be-
„ loop van 't welke hun *Bankbriefjes* zullen ge-
„ geven worden, te betalen *op zicht*.

VIII.

„ Wij verbieden, op ſtraffe des doods, de
„ *Bankbriefjes* naer te maken, of te vervalſchen;
„ als mede het naermaken van 't Zegel, of de
„ plaetjes, op welke die briefjes zullen gegra-
„ veerd zijn.

IX.

„ Onze zeer waerde en beminde Oom, de
„ Hertog van *Orleans*, zal de Beſchermer
„ van de Bank zijn, waer van hij rekening zal
„ laten doen, aen zichzelven, of aen de gee-
„ nen,

„ nen, die door hem daer toe aengesteld zul-
„ len worden; telkens als 't hem zal goeddun-
„ ken, en waer toe hij eenen Inspecteur zal
„ benoemen, dien hij zal mogen verplaetzen
„ of veranderen, zoo als hij 't goed zal vin-
„ den; en de reglementen en ontwerpen van
„ 't bestuur en de werking der gemelde *Bank*,
„ zullen aen hem gepresenteerd worden, om
„ door hem te worden goedgekeurd, en zullen,
„ als 't noodig is, door ons bekrachtigd wor-
„ den.

X.

„ Wij verklaren daerenboven, dat wij door
„ de Privilegie, die wij toestaen aen den ge-
„ melden Heer *Lauw* en zijne Compagnie, niet
„ verstaen, op eenigerlei wijze de *Banquiers* van
„ ons Rijk te beletten, hunnen handel als naer
„ gewoonte te continueeren.

„ Het model van 't *Banklriefje* zal zijn:
„ N°. . . . . *Ecus*, *in Specie*. *De*
Bank belooft aen Toonder dezes te betalen, *op*
zicht, ... *Specie Dalers*, *van gewigt en*
gehalte van dezen dag; *de waerde ontvangen*. Te
Parijs, den . . . . . *A.*

Dit was het beginsel van deze *Bank*, die vervolgens, na dat het meeste geld van 't gemeen daer in was gebragt, *de Koninglijke Bank* werd genoemd. In vervolg van tijd beval de Koning, dat al het gereede geld daer in moest gebragt worden, en dat niemand meer dan 500 *Livres* in huis mogt houden; op zekere zware peene.

Na dat nu de meeste gereede penningen voor *Bank-*

Bankbriefjes, en alzoo Zilver en Goud voor papier verruild was, 't welk, volgens den wil des Konings, alom in de plaets van geld moest ontfangen worden, begon dit het Gemeen geweldig te vervelen, en veel gebrek en verwarring te veroorzaken. Derhalven werden nieuwe middelen bedacht, om het Gemeen van deze *Bankbriefjes* te ontlasten, namelijk de *Compagnie van Misfisippi* op te richten, welker *Actien* men daer voor kon koopen; beftaende, volgens Octrooi des Konings, in een Capitaël van 100 Millioenen, en iedere Actie van 500 *Livres*.

COMPAGNIE VAN MISSISIPPI.

Deze Maetfchappij, welke federt eenigen tijd, op de Rivier en Landen van *Misfisippi*, (best bekend onder de naem van *Louifiana*;) had begonnen in *Frankrijk* handel te drijven, werd omtrent de maend *September* Ao. 1717 door den Koning met een omftandig *Octrooi* begunstigd. De Heeren *Croisfat* en *Lauw*, benevens vele zeer aenzienlijke Kooplieden te *Parijs*, hebben deze Compagnie in ftaet gebragt, om op hoop van groote winst, den handel derwaert met magt voort te zetten. De opene Brieven van Octrooi werden daer op publijk gemaekt, beftaende uit LVI *Artijkelen*; behelzende de conditien en voorrechten, zoo wel op 't ftuk van Koopmanfchap, als van de Regeering en den Krijgshandel. Deze Maetfchappij heeft voor hare rekeninge aengenomen eene fomma van 50 Millioenen aen Staetbriefjes in te trekken, en die aen den Koning te doen overgeven. En dewijl dit niet als met merkelijke fchade kon geftchieden; zoo heeft de Koning haer, behalven

het

het gemelde voordeelige Octrooi, noch toegeſtaen, de Inkomſten van de Contra-Rolle der Notariſen, voor den tijd ven 25 Jaren. Men heeft bevonden, dat de Heer *Lauw*, op zijn naem alleen voor 10 Millioenen Actien in deze Compagnie had, hebbende behalven deze, elders noch 5 Millioenen gelijke Actien. Deze *Maetſchappij* werd daer na de *Weſtindiſche Compagnie* genoemd.

Tot ſpeculatie volgt de inhoud van eenige *Artikelen* van het gemelde *Octrooi*, van deze nieuwe *Weſtindiſche Compagnie*

„ Het 1ſte meld: Dat alle ſoorten van Men-
„ ſchen daer in zullen toegelaten worden; zelfs
„ Edellieden, zonder zich ten opzichte van
„ hunnen Adel te benadeelen.

„ Het 2de: Dat het Octrooi zal beginnen
„ van den dag der registratie van 't Edict, en
„ duren tot den laetſten van 't Jaer 1742.

„ Het 5de: Dat de Koning aen de Compa-
„ gnie geeft de Landen, Kusten en Havenen van
„ *Louiſiana*; behoudens dat de Compagnie, als
„ 'er een nieuwe Koning komt, tot erkentenis
„ van onderdanigheid en trouwe, aen Hem zal
„ geven, een Gouden Kroon van 30 Mark.

„ Het 7de: Dat alle Mijnen, die zouden
„ mogen ontdekt worden, aen de Compagnie
„ zullen behooren; zonder eenige Recognitie
„ voor den Koning.

„ Het 32ſte: Dat iedere Actie in de Com-
„ pagnie zal zijn van 500 Livres in Staetbrief-
„ jes, waer van Intrest tegen 4 pCt. betaeld
„ zal worden, van den eerſten dag dezes Jaers;
„ en dat de Boeken van Inteekeninge geſloten
„ zullen worden, als 'er inleg genoeg tot het
„ fonds zal zijn.

„ Het

„ Het 37ſte: Ieder, die 50 Actien heeft, „ zal hebben eene deliberative ſtem: die 100 „ Actien heeft, 2 ſtemmen, en zoo voorts.

„ Het 41ſte: Dat het Hof nu zal aenſtellen „ 3 Bewindhebbers; maer dat de Compagnie „ zelve, na verloop van twee Jaren, in eene „ Generale Vergaderinge andere drie zal mo- „ gen aenſtellen, of deze continueren, voor „ den tijd van 3 Jaren, mits dat die Bewind- „ hebbers *Franſchen* moeten zijn.

„ Het 50 en 51ſte: Dat aen die Compagnie „ zullen worden geſchonken alle de Forten, „ Magazijnen, Huizen, Schepen, Vaertuigen, „ Artillerij en Ammunitie, die 'er in *Louiſiana* „ zijn, den Koning toebehoorende; als mede „ de Koopmanſchappen, door Mr. *Crozat* aen „ zijne Majesteit overgedaen: mits dat de Com- „ pagnie ten minſten 6000 Blanken en 3000 „ Zwarten of Negers derwaert zal moeten „ brengen.

„ Het 52ſte: Dat indien het Octrooi, na des- „ zelfs expiratie, niet verlengd word, de Lan- „ den, die particulieren daer bezitten, in vol- „ len eigendom aen hun zullen blijven, mits „ dat de Compagnie die aen niemand als aen „ Onderdanen van *Frankrijk* verkoope.

„ Het 53ſte: Dat de Compagnie Kerken zal „ moeten bouwen, en *Roomſch*-Catholijke Gees- „ telijken onderhouden.

„ Het 54ſte: Dat ze een zeker Wapen, 't geen „ beſchreven word, zal mogen voeten."

Men verbreidde in 't eerst, dat de inteekening zoo ſterk voortging, dat het voorgeſtelde Capitael haest voltallig zoude zijn; maer men bevond, bij nader overzieninge, dat 'er op verre na zoo vele Inlage niet gedaen was, als men

wel voorgegeven had; waer van mogelijk de verdeeldheid der Opper-Bewindhebbers, en 't groote verlies op de Staetbriefjes door de gedurige veranderde Edicten, de ſchuld hebben, dewijl het Credit ten eenemael in 't voetzand geraekte.

Ondertuſſchen wist de gemelde *Lauw*, de Bank tot zijn diſpoſitie hebbende, door het opkoopen van vele *Actien*, en vele ijdele droomen van ongemeene ſchatten, die daer mede te winnen waren, zulk een drift onder het Gemeen te verwekken, dat de *Actien* binnen de eerſte drie weken na de oprichting, van 500 tot 800 *Livres*, en vervolgens bijna dagelijks 2 of 300 *Livres* rezen, waer door een iegelijk daer aen deel wilde hebben, en 't welk eene meenigte van Vreemdelingen derwaert lokte. Dit ging zoo verre, dat de *Actien* tot 10 of 12000 *Livres* werden opgezet. De verſtandigſte het ſpel op 't hoogst oordeelende, maekten zich deze kraem allengskens kwijt, en beſteedden hun geld aen vaste Goederen, en andere wezenlijke Effecten, of zonden het buiten 's lands. Hier door geraekten de Actien wederom ellendig aen 't dalen, en binnen korten tijd bijna tot niet; tot ruïne van vele duizenden, die niet ſchrander genoeg waren, om zich in tijds daer uit te kunnen redden.

Om den menſchen wat zand in de oogen te werpen, kwam 'er in de maend *April* 1721 eene geſchreven *Memorie*, op den naem van den Sijndicus en Bewindhebbers van de *Oostindiſche* Compagnie in 't licht, waer in men poogde te bewijzen, dat de Compagnie 105 Schepen had, daer onder een Brigantijn; dat 43 van dezelve uit hare Havens waren vertrokken,

ken, naer *Oost-* en *Westindiën*, de Kusten van *Guinea*, *Senegal* en andere Gewesten; wel uitgerust en geladen; en zulks sedert den 5den *December* 1719 tot den 28 *December* 1720. Dat 17 andere, sedert dien tijd tot den 28 *Maert* laetstleden toe, waren uitgeloopen, en dat de overige ook genoegsaem klaer lagen. Dat men uit eene bijgevoegde Lijst kon zien, het getal der Officieren en Matroozen, en uit welke Havens zij gezeild waren, enz. Doch welk verhael bij verstandigen geen geloof verdiende.

Wat Reductie deze Briefjes, en welk een Taxatie de Actionisten vervolgens noch onderhevig zijn geweest, alles laten wij voor het geen het is. Egter kunnen wij niet nalaten, een staeltje van de spoorelooze winsten van eenige weinige Actionisten hier bij te voegen. In de maend van *Januarij* 1725 is eenen *Castanier*, berucht Actionist, in *Languedocq* overleden, nalatende bij Testament, 15 Millioenen aen zijn oudsten Zoon, *President à Mortier* in 't Parlement van *Thoulouse*; 10 Millioenen aen zijn jongsten Zoon, en 3 Millioenen aen zijne Dochter, getrouwd met *Tournier*, President als voren: Behalven de meeste Landerijen der voorgemelde provincie; hebbende dit alles met de bovengemelde Actien gewonnen.

Eindelijk werden de onderdrukkingen van den Hertog Regent zoo ondraeglijk, dat men dagelijks een algemeenen opstand in Frankrijk verwagtte, waar door hij genoodzaekt werd eenige zijner Edicten in te trekken, en *Law* met eene wacht verzeld, het Rijk uit te zenden. Voorts werd de Misisippi-Maetschappij vernietigd, en de Handel op den ouden voet hersteld.

Doch om wederom tot ons verhael te komen, zoo heeft men sedert getracht, de *Bank*, en de *Indiſche Compagnie* te vereenigen, ook aen dezelve allerleije voordeelen toegewezen; onder anderen de volgende:

Monopolie van de Koffij in Frankrijk, gearresteerd te *Parijs* den 31 *Augustus* 1723 waar bij verſtaen werd: „ Dat de Kooplieden van *Marſeille*, die Koffij uit de *Levant* zullen laten „ komen, ten hunnen keuze dezelve aen de „ *Indiſche* Compagnie zullen kunnen verkoo„ pen; op Conditie, dat de Compagnie dezel„ ve zal moeten aennemen, tot dien prijs als „ de Koffij in *Holland* geld, op den dag, dat „ het Schip met de Koffij in de Haven van „ *Marſeille* zal aengekomen zijn; of vrij buiten „ 's lands te transporteren, mits nemende de „ noodige precautien, om in dit geval te be„ letten, dat de Koffij niet tot bedrog in 't „ Koningrijk ingevoerd worde. Dat deze Pri„ vilegie eerst 1 *November* Ao. 1723 zoude „ ingaen, tot welken tijd toe, alle die Koffij „ in 't Koningrijk hebben, dezelve vrij zouden „ mogen verkoopen en debiteren; zonder eg„ ter in 't Koningrijk te mogen inbrengen, te „ rekenen van den dag der publicatie van dit „ Arrest; en dat aengaende de geene die op „ den 1 *November* Koffij zullen hebben, boven „ 't geen tot de ordinare Proviſie van hun huis „ noodig is, zij zulks aen de Comptoiren door „ de Compagnie aengeſteld, zouden moeten „ opgeven, die dezelve zal mogen aennemen, „ tot den prijs, waer voor men zoude over„ eenkomen, of toeſtaen dezelve binnen een „ zekeren tijd buiten 's Lands te voeren, enz."

Bij een *ander Arrest*, 't geen aen die *Com-*

pa-

pagnie de *Monopolie van den Tabak* toeſtaet, word daer door de Koning van 90 Millioenen ontlast, op de ſomma van 100 Millioenen, die het oude fonds van de Compagnie uitmaekten, en die door haer in 's Konings Schatkist zijn gebracht, volgens 't Edict van *December* 1717.

Tegen de *Monopolie* van de Koffij, heeft zich de Stad *Marſeille*, (die in den Jare 1720 droevig door de Peſt bezocht was;) voornamelijk aengekant, waer door dezelve eindelijk in de Maend *Maert* 1724 daer van verſchoond is.

Ons beſtek gedoogd niet, breeder van deze zaken te ſpreken; waerom wij alleen tot ſpeculatie hier bij voegen, dat de Rekening van de Compagnie der *Indiën* te *Parijs*, in de maend *November* 1723 met den Koning geſloten, en in de kamer der Rekeningen gepasſeerd, gezegd word 3700 Millioenen bedragen te hebben. Waer uit genoegzaem blijkt, dat deze dingen meer de Finantie dan de Negotie raekten, en des buiten ons oogmerk zijn.

Een zeker Schrijver heeft berekend, dat de kosten der Adminiſtratie van de Franſche Oostindiſche Compagnie, agt millioenen beloopen; en men heeft bewezen, dat van 33,514,063 Livres Tournois, 'er 25,398,000 aen Adminiſtratiekosten geſpild zijn. Ook is die Maetſchappij vernietigd, en de Vaert naer de Oostindiën voor particulieren opengeſteld.

Naer het voorbeeld van *London*, is in *October* 1726 aen een zeker *Engelschman* te *Parijs* toegeſtaen, aldaer mede een dergelijken *Stuivers-Post* gelijk te *London* aen te leggen, om Brieven en Pakjes door de geheele Stad, en een mijl of twee in 't ronde, gedurende den geheelen dag te kunnen beſtellen.

In den Jare 1723 heeft de Koning verboden, het invoeren en dragen in *Frankrijk*, van Stoffen, komende uit *Indiën*, *China*, en de *Levant*; als mede de geschilderde Chitzen, en andere Katoenen Lijwaten uit deze Gewesten.

Volgens Arrest des Konings in *Junij* des gemelden Jaers, is geordonneerd: Dat alle *Manufacturen* van *Linnen*, en *Stoffen van Katoenen Garen*, van allerleije *Couleuren*, met *Zijde* en andere *Stoffen* vermengd, onder de naem van *gestreepte* of *geruite Linnens*, *Siamoise*, *Fichus*, *Stinquerques*, of zoodanige andere benamingen, als 'er mogten wezen, opgericht in de Steden, Burgten en Plaetzen der Provincie van *Normandijen*, gestaekt moeten worden, van den 1 *Julij* tot den 15 *September* alle Jaren; behalven alleen in de Stad en Voorsteden van *Rouaen*, en de Burgt van *Dernetal*; op dat het volk den oogst kon waernemen.

Te *Chaillot* heeft men een Werkhuis van Manufacturen van Kristal opgericht, 't welk thans nog aen den gang is.

't Is aanmerkelijk, dat *Bay* eertijds zulk eene vermaerde Koopstad was, dat men het *Bruaets* Zout in *Oostland*, sedert dien tijd, en thans nog, *Baei-Zout* noemd, daer nochtans deze Plaets tegenwoordig naeuwelijks bekend is.

In den Jare 1730 is het volgende *REGLEMENT*, tot oprichting van een nieuwen *Koninglijken Raed van Commercie*, gepubliceerd.

„ De Koning, wetende van wat belang het „ voor den Staet is, den Koophandel van zij„ ne Onderdanen, zoo binnen als buiten 's Lands „ te begunstigen en te beschermen, en willen„ de voor dezelve eene bestendige zorg too„ nen, en eene bijzondere protectie daer aen

„ ge-

„ geven, heeft het tegenwoordige Reglement
„ gereſolveerd:
„ 1 Zijn Majesteit wil, dat alle de ordinaris
„ zaken van den Koophandel, zoo binnen 's lands
„ als buiten 's lands, en ter Zee, onderzogt en
„ gediscuteerd zullen worden, ten Comptoire
„ van den Koophandel, opgericht bij de Ar-
„ resten van den 29 *Junij* 1700 en 22 *Junij*
„ 1722; en dat, wanneer de Secretaris van Staet
„ der Zeezaken, en de Controlleur-Generael
„ der Finantien daer bij niet hebben kunnen
„ aſsiſteren, het rapport der deliberatien van
„ die vergadering, over de zaken, waer van
„ zij het departement hebben, aen hun gedaen
„ zal worden, door de Intendanten van den
„ Koophandel.
„ 2. Nadien de binnenlandſche Koophandel
„ van het Koningryk en de Koophandel bui-
„ ten 's Lands en ter Zee, maer een en het
„ zelfde voorwerp moeten hebben; en Zijne
„ Majesteit willende vaſtſtellen eene relatie,
„ die zoo natuurlijk en zoo noodzakelijk is tus-
„ ſchen deze verſcheide handels, dewelke door
„ een en denzelfden geest geregeerd en beſtierd
„ moeten worden; zoo heeft zyne Majesteit
„ beſloten, een Raed te formeren van perſoo-
„ nen, die door hunne verlichtingen en door
„ den ſamenloop der verſcheiden gedeelten van
„ hun bewind, tot den Koophandel betrekking
„ hebbende, hun advijs aen zijn Majesteit zou-
„ den kunnen geven, op al het geen 'er be-
„ hoorde gedaen te worden, tot deszelfs vol-
„ kome herſtelling van vermeerdering.
„ De gemelde Raed zal worden genaemd,
„ DE KONINGLIJKE RAED VAN
„ COMMERCIE, en beſtaen uit den *Her-*

„ *tog van Orleans*, den *Kardinael van Fleurij*, „ den *Kancelier*, den *Zegelbewaerder*, den *Secre-* „ *taris van Staet*, wegens de Zeezaken, den „ Heer *d'Angervilliers*, den *Controlleur-Generael* „ *der Finantien*, en den Heer *Fagon*, Preſident „ van het Comptoir van Commercie.

„ Dees Raed zal gehouden worden, alle 14 „ dagen, of meermalen, indien zijn Majesteit „ het goedvind.

„ De Zegelbewaerer, Secretaris van Staet „ der Buitenlandſche zaken, de Secretaris van „ Staet wegens de Zeezaken, en de Control- „ leur-Generael der Finantien, zullen daer in „ rapport doen, ieder van de principale zaken, „ welke hun departement raken.

„ Alle Arresten en andere Expeditien, van „ den Koninglijken Raed van Commercie, zul- „ len worden geteekend door den Kancelier en „ door den Zegelbewaerder, mitsgaders door „ den Secretaris van Staet, en den Control- „ leur Generaal der Finantien, betrekkelijk tot „ hun departement.

„ De voornaamſte en de gewigtigſte zaken „ van den Koophandel zullen in dezen Koning- „ lijken Raed gereguleerd worden, ten einde „ dezelve daer in eene deciſie en eene gedaen- „ te krijgen, die bekwaem is om deze oprich- „ ting nuttig voor alle de Kooplieden en Ne- „ gotianten te maken; ook zullen de Regle- „ menten rakende de Manufacturen, daer in „ gefirmeerd en gearresteerd worden.

„ Zijn Majesteit wil en verſtaet, dat bij alle „ de zittingen van dezen Koninglijken Raed, „ gedurig verſlag worde gedaen, van eenige „ der verſcheide takken van den Koophandel, „ zoo inwendig als uitwendig, en ter zee, die

„ ha-

„ hare oplettenheid en hare protectie vereis-
„ schen; mitsgaders van den tegenwoordigen
„ staet van eenige der Manufacturen; ten ein-
„ de om de dienstigste middelen tot het perfec-
„ tioneren van de oprichting op het werk van
„ dezelve te onderzoeken, en het vertier daer
„ van te verzekeren.

„ Zijn Majesteit behoud aen zich, om in
„ het tegenwoordig Reglement te veranderen,
„ te vermeerderen of te verminderen, het geen
„ hij dienstig zal oordeelen.

„ Gedaen te *Fontainebleau*, den 29 *Mei* 1730.

Was geteekend,

LOUIS.

Lager stond, *Philypeaux.*

NEGEN EN TWINTIGSTE KAPITTEL.

Van den Handel op Spanje.

De Handel op Spanje, is eene der voordeeligste van ons Vaderland. Dezelve geschied van Amsterdam meest op CADIX, SEVILLE, BILBOA, St. SEBASTIAEN, ALICANTE, BARCELONA, MALLAGA, VALENCE, en andere Plaetzen.

Men zend naer Spanje uit dezen Lande, allerleije *Specerijen*, *Catoenen Stoffen*, *Granen*, *Boter*, *Kaas*, *Huiden*, *Vleesch*, *Zeildoek*, *Houtwerk*, *Inlandsche Manufacturen*, *wit gebleekt Lijwaet*, *Schotsche Wollen Kousen*, *Neurenburger Kramerij*,

rij, *Spijkers*, *Zeil- en Netten Garens*, *Barakanen*, *Kamerdoek*, *Zijden Stoffen* en *Linten*, *Fransche Lijwaten van Rouaen*, en andere, *Elberfelds wit en incarnaet Lint*, *Polamitten*, *Poolsche Rollen*, *Gemarmerde Benjuin*, *geelen Spelden*, *Naelden* die niet buigen maer springen; en andere Goederen meer; waer van een gedeelte in Spanje zelf gebruikt, doch het meeste gedeelte naer de Spaensche Westindiën verzonden word.

In het jaar 1780, deet het Spaensche Hof, tot nader order, den invoer verbieden van *Boter*, *Kaas*, *Vleesch* en *Leer*, komende uit de zeven Provincien, onder voorgeven, dat de besmetlijke ziekte onder het Rundvee hier te Lande heerschte, doch eenigen tijd daar na, deet de Koning van Spanje, op de vertogen van den Nederlandschen Gezant, dat verbod wederom intrekken, dan om voorgemelde reden, bleef egter de invoer van *Huiden* verboden.

Men bekomt van daer *Wolle*, *Zout*, *Sek*, *Olij*, *Vijgen*, *Rozijnen*, *Castanjes*, *Saffraen*, *Wijn*, *Anijszaet*, *Zeep*, *Brandewijn*, *Amandelen*, en vele andere Spaensch Westindische Waaren; *gemunt Zilver*, *Indigo*, *Couchenille*, en velerleije Droogerijen.

De waerde der Munt in Spanje is, of *Moneda de Plata*, zijnde *Zilvermunt*; of *Moneda de Vellon*, dat is *Kopermunt*. Men rekend 17 *Realen* of *Maravedis de Plata*, gelijk met 32 *Reales*, of *Maravedis de Vellon*; des 100 Realen de Plata, gelijk met 188$\frac{4}{17}$ *Realen de Vellon*, of 160 *Realen de Vellon*, gelijk met 53$\frac{1}{8}$ Realen de Plata.

Den 17 Julij 1779 is bij Edicte des Konings van Spanje, de waerde der gouden Muntspecie 6$\frac{2}{3}$ pCt. verhoogd. Zijnde de Medailles of 4 Pistolenstukken, in plaetze van 15, op 16 har-

harde Pezos, en de halve Medailles, Pistolen enz. nier rato verhoogd. Het oogmerk dezer Ordonnantie is den uitvoer dier Specie, offchoon reeds ſtreng verboden, voor te komen, zijnde 'er kortlings zoo veel uitgevoerd, dat 'er in Spanje gebrek aen geweest is; en bij deze Ordonnantie word de Cours der gouden Specie op denzelfden voet geſteld met derzelver *intrinſique* waerde; of mogelijk iet daer boven. Door deze verhooging daelde de Wiſſel op Spanje merkelijk, zelf was 'er gedurende eenige postdagen geen Wiſſelcours.

Op de meeste plaetzen word het Castiliaenſche Gewigt gebruikt, en dan verdeeld in een Quintal van 4 *Arobas*, 100 *Libras*, of 1600 *Onças*, en bedraegd circa 93½ ℔ te Amſterdam.

Fanega is de Maet van alle drooge Waaren, en door het gantſche Rijk geheel egael.

Een *Laſt Zout* houd 4 Cahis, 48 Fanegas, 576 Celemines, of 2304 Quartillos.

Een *Cahiz* Zout houd 12 Fanegas.

Een Laſt te Amſterdam leverd ruim 50 Fanegas in Spanje.

Voor de Maet van vloeibare Waaren bedient men zich van de *Aroba*; die voor Wijn, Brandewijn, Honig, enz., heet Arroba Major; en die voor Olij, Arroba Menor. 9 Van de eerſten, ook omtrent 12 van de laetſten, zijn gelijk met 60 Stoopen te Amſterdam.

Wegens de Onkosten op Goederen naer de Westindiën, vind men bij *Kruſen* aengeteekend, dat de Koninglijke Rechten, of de Tol 5½ Realen efectivos, of a Mexicanos per 1 Palmo Cubico is. Dat men voor Almirantazgo 10 Maravedis voor ieder Palmo Cubico: en voor Averi-

rias 12⅝ Realen de Plata efectivos voor ieder Dozavo betaeld.

Dat van het beloop dezer 3 Artikelen het vijfde deel afgetrokken word, en het overschot volgens den Regel, dat 8 Realen de Plata efectivos 10⅛ Realen de Plata zijn, tot Realen de Plata gereduceerd.

Waer van hij het volgend voorbeeld geeft: 1000 Stukken ¾ Bretagnes van *Cadix* naer *Vera Cruz* verladen, houden Palmos Cub. 102.

De Rechten of Tol a 5½ Realen bedragen . . .	Real.	561 : —
Almirantazgo a 10 Maravedis .		30 : —
Averias van Dozavos 21. 76 a 12⅝ Real.		279 : 9
Effect. Reales de Plata		870 : 9
Af ⅕ deel . .		174 : 2
Efect. Real.		696 : 7
Makende a 8 Reales effect. per 10⅛ Realen .	Real Pta.	924 : 22

Doch hij geeft teffens een regel op, waer naer deze gantsche Rekening in eens op te maken is, te weten: vermeenigvuldigt het getal 906514, met het getal Palmos, en snijd 5 Cijfferletters af; zijn 'er echter, 10, 100 of 1000 gedeeltens bij de Palmos, zoo moeten 6, 7 of 8 Cijfferletters afgesneden worden, als:

906514

906514 met 102 vermeenig-
1813028 (vuldigd;

Facit Reales 924|64428 a 34

Marav. 22

Spanje wisfeld op Amsterdam, gevende een Dukaet de Cambio van 375 Maravedis de Plata, voor omtrent de 90 Grooten Vlaemsch Banco; doch vermits de te voren aengehaelde verandering in de waerde der Specie, is 'er op dit oogenblik geene geregelde Cours.

De Uso beduid in Spanje voor Wisselbrieven van *Parijs*, *Marseille*, *London*, *Genua* en *Livorno*, 60 dagen na dato, uit *Amsterdam* en *Hamburg*, 2 Maenden na dato, en uit *Rome*, 3 Maenden na dato.

C A D I X,

Ook wel *Cadiz*, en *Cadis* bij sommigen genaemd; is eene kleine, doch welbewoonde Stad in *Spanje*; in 't Landschap *Andalusien*; met eene zeer beroemde Haven; liggende ten Noorden, en niet verre van de Straet *Gibraltar*, op een Eilandje, mede *Cadix* genaemd, tegen over *Port St. Maria*, alwaer ook vele Koeplieden Pakhuizen hebben en wonen. Het uitrusten der *Vloten* en *Galioenen* geschied hier gemeenlijk, bij welker vertrek en aenkomst de grootste Negotie gedreven word; hebbende de meeste vreemde Natiën, als *Hollanders*, *Engelschen*, *Franschen* en *Italianen*, hier hunne Huizen of Factoors, die hunne affaires waernemen, en op dat alles in goede orde zoude toegaen, heeft

ie-

iedere Natie haer *Conſul*, aen welken de Schippers eenig Recht betalen moeten; 't welk bij de Kooplieden van iedere Natie gereguleerd is, om de onkosten van 't *Conſulaet* goed te maken.

Men krijgt van daer Paerlen, Stukken van Achten of Peſos, zoo wel te *Sevilla*, als in *Mexico* gemunt. Dezelve worden aldaer ingewisſeld, met opgeld tegen Peſos in Wisſelgeld; dat is, men geeft voor 100 Peſos in Billioen, 134 Peſos in Wisſel meer of min.

100 Stukken van Agten wegen te *Amſterdam* omtrent 109½ Mark. De Onkosten daer op zijn te *Cadix* 3 pCt. Tol, die 1750 'er op geſteld is.

Aen Boord brengen 1 pCt.
Proviſie ——— 1 pCt.
Vragt ——— 1 pCt.
Onkosten te *Amſterd.* ⅜ pCt.

Verder krijgt men van daer Goud in Staven, Zilver in Baren, en gemaekt Zilverwerk, Indigo Guatimalo, in Kasſen, Coucheniſle, Varinas Tabak, in Canasters, China China, Salſaparilla, en andere Drogerijen, Zout, Secquen, Banilles, Olie, Koe- en Stierenhuiden, komende van *Carthagena*, *Havana*, *Mexico* en *St. Domingo*, velerleije ſlag van Wolle, en andere Goederen meer, die meest uit *Westindiën* komen, en derhalven in 't volgende *Kapittel* breeder ſtaen gemeld te worden.

100 Ponden te *Cadix* maken 93⅓ Ponden te *Amſterdam*, en 100 Ponden te *Amſterdam* zijn 107 Ponden te *Cadix*.

100 Varras maken 123 Ellen te *Amſterdam*, en 100 Ellen te *Amſterdam* zijn 81 Varras te *Cadix*.

Een

Een Quintal te *Cadix*, is 100 Ponden of 4 Aroben.

Een Aroba is 25 Pond; en leverd te *Amſterdam* 23½ ℔ uit.

De Dukaet in Koopmanſchap is 11 Realen di Plata, of 374 Maravedis, want een Real di Plata is 34 Maravedis.

Maer in Wisſel is een Dukaet 11 Realen en 1 Maravedis, of 375 Maravedis.

Van *Amſterdam* op *Cadix*, en van daer op *Amſterdam*, word gewisſeld, mits gevende of nemende in de negentig Grooten Bankgeld, voor een Dukaet van 375 Maravediſen te *Cadix* te betalen of te ontfangen; wordende de Wisſelbrieven gemeenlijk geſteld op *Uſo*, dat is twee Maenden na dato.

Op dezelve wijs word er ook op *Madrid*, de Hoofdſtad van *Spanje*, tegenwoordig gewisſeld; maer de Uſo van daer op Amſterdam is 60 dagen

Een Dukaet in Wisſel word verdeeld in 20 Schellingen, en een Schelling in 12 Grooten.

Een Peſos of Stuk van Agten is 8 Realen di Plata, 128 Quartos, of 272 Maravedis de Plata.

De Boeken en Rekeningen worden gehouden, in Realen di Plata en Maravediſen: en ſommigen, doch zeer weinigen, in Peſos of Stukken van Agten, Realen en Maravediſen.

Een Peſo is 8 Realen di Plata.

Een Reael di Plata is 34 Maravedis.

Een Piſtolet is 32 Realen.

Een *Spaenſche* Piſtolet plagt omtrent *f* 9:8 ſtuiv. bij 't Stuk, en *f* 43 of *f* 43½ bij de Once waerdig te zijn, doch hebben tegenwoordig in *Holland* geen cours meer, wordende niet anders

als

als bij 't gewigt, omtrent $f 41\frac{1}{4}$ per Once verkocht.

De Wisselbrieven hebben hier, gelijk in geheel *Andalusien*, 6, Respijtdagen.

Men rekend het Zilver gewigt te *Cadix* 7 of 8 pCt. ligter, te zijn, dan te *Amsterdam*.

In *Krusens Comorist*, vind men eene berekening van den Tol te Cadix veler Waaren, en eenige regelen om dat gemaklijk te kunnen doen.

SEVILLIEN,

Bij de Spanjaerden *Sevilla* genaemd, eene groote en vermaerde Koopstad, in 't Landschap *Andalusien*, aen de Rivier *Guadalquivir*, omtrent 12 *Spaensche* Mijlen van Zee. De diepgaande Schepen kunnen bezwaerlijk de Rivier opkomen, maer moeten te St. Lucar losen.

Men brengt 'er van daen velerhande Wolle, Fruiten, Olie van Olijven, enz.

De Olie word 'er verkocht, bij de Pijp, van 34 Arobes, in Pesos. De onkosten, met de Vragt tot in de Baei van *Cadix*, en van daer verder tot in 't Schip te laden, en te verzenden, (waer onder de Provisie mede gerekend is,) bedragen omtrent $3\frac{3}{4}$ Pesos op de Pijp. Twee Pijpen rekend men op een Vat van 717 Mingelen, gelijk dezelve te *Amsterdam* altoos in ℒ Vlaemsch worden verkocht.

Het houden der Rekeningen, Wisselen, Munt, Maet en Gewigt, is als te *Cadix*.

Buitenlandsche Wisselbrieven hebben alhier na den vervaldag, volgens gebruik, nog 14 gratiedagen.

XERES,

Gemeenlijk bij de *Spanjaerden* genaemd *Xeres de la Frontera*, een Stedeken op en aen 't hangen van eenen berg, in 't Landschap *Andaluſien*, aen 't Riviertje *Guadalate*, 't welk niet verre van daer, tegen over de Stad *Cadix*, in de *Spaenſche Zee* loopt.

Men krijgt van daer, over *Cadix*, Seck of Wijn.

ST. LUCAR,

Met den bijnaem van *Barameda*, eene kleine Stad, in 't Landschap *Andaluſien*, aen de Rivier *Guadalquivir*, niet ver van Zee, en digt bij *Xeres* gelegen.

Men haelt van daer Zout.

MALLAGA,

Eene vermaerde Koopſtad, aen den voet van een Berg, in 't Landschap van *Granade*, aen den mond van de Rivier *Guadalquivir*, die aldaer eene goede Reede voor de Scheepen maekt.

Men brengt van daer Wolle, Olijven, Olie van Olijven, lange en ronde Rozijnen, Seck of Wijn.

De Rekeningen houd men in Realen Vellon, of Koperen Realen, van 34 Maravedis ieder.

15 Real en 2 Maravedis Vellons, zijn 1 Peſos, van 272 Maravedis di Plata, maer bij opmaking der Inkoop-Rekeningen rekend men die gemeenlijk maer op 15 Realen Vellon.

Bij Vrachtrekeningen word de Dukaet op 12

Realen de Plata gerekend, en 8 zulke Realen tot 15 Realen Vellon gereduceerd.

100 Ducados di Cambio doen 2068 Realen Vellon.

8 Realen de Plata, rekend men voor 15 Realen Vellon.

Men gebruikt alhier het Castilliaensche Gewigt. 100 ℔ te Mallaga doen 93 ℔ Amsterdamsch.

48 Fanegaes maken een Last te Amsterdam.

De Olij word bij de Pijp van 34 Arobes verkocht.

De Scheepslasten worden 'er gerekend ieder te bestaen uit 4 Booten Sek of Olij, 5 Pijpen Pedro Ximenes Wijn, of Olij; 20 Kisten Limoenen, 22 Vaetjes lange Amandelen, of Rozijnen van 8 Arobes; 32 Vaetjes van 6 Arobes; 44 Vaetjes van 4 Arobes; 88 Vaetjes van 2 Arobes; en 50 Korven Rozijn.

Een Rozijnenvaetje van 4 Arobes houd eigenlijk 7 Arobes; en een Vaetje van 2 Arobes 3½ Arobes aen gewigt in.

Men wisseld van Mallaga op Amsterdam, gemeenlijk op 1½ Uso, dat is 3 Maenden.

VALENTIA,

De Hoofdstad van 't Landschap dezes naems, is gelegen aen de Rivier *Guadalquivir*.

Men brengt van daer Amandelen.

Men rekend 'er in Libras van 20 Sueldos van 12 Dineros; ook in Realen van 24 *Dineros de Valencia*.

272 Ducados de Cambio zijn 375 Libras de Valencia.

ALLICANTE,

Eene vermaerde Koopſtad, in 't Landſchap *Valentia*, bij 't Gebergte, met eene goede Haven aen een Inham van de *Middellandſche Zee*.

Van daer bekomt men Wijn, Zeep, Anijszaed.

Men rekend 'er bij Realen van 24 Dineros; zoo ook bij Libras, door eenige Peſos genaemd, van 20 Sueldos van 12 Dineros.

Hun grootſte Gewigt word Cargo genaemd, en het Pond daer van heeft 18, het kleine Pond daer tegen maer 12 Oncen. 100 Van het eerſte doen 105 ℔ te Amſterdam, en 100 ℔ van het tweede maer 70 ℔ te Amſterdam.

Amandelen, Anijs, Wolle enz., worden met zwaer Gewigt, maer Peper, Nagelen, Kaneel en andere diergelijke Specerijen, met ligt Gewigt gewogen.

Hier digt bij is het Steedjen *Guardamar*, op de Grenzen van *Murcia*, dat zeer wel vaert, door den overvloed van *Zout*, 't welk zeer veel door *Hollanders* afgehaeld en vervoerd word. Digt hier bij is gelegen de vermaerde Zoutkuil of het Zoutland, met een toren of Kasteel geſterkt, genaemd *Torre de las Salinas*, *dita Matta*, of *La Matta*, en bij de *Hollanders* ALEMATTE, ALIMATTE, of ALLEMATTE genaemd, daer ook zeer veel *Zout* valt, dat naer deze en andere Landen verzonden of afgehaeld word.

YVICA,

Een Eiland, gelegen ruim 10 mijlen van den Oostlijken uithoek van Valentia, zijnde Alicante

de naast bijgelegen Koopstad op de vaste kust.

In den Jare 1798, zond een der Nederlandsche Ministers in Spanje een berigt over betreklijk dat Eiland, ten einde het zelve aan onze kooplieden meer kenbaar te maken: het was van den volgenden inhoud:

„ In de Middellandsche zee bevind zich een „ klein Juweel, zijnde het Eiland *Tvica*, se- „ dert lang aan onze Schippers bekend door de „ uitnemende qualiteit van het Zout, het welk „ aldaer valt en deszelfs specifique zwaarte.

„ Doch zoo bekend is het niet, dat door de „ kortlings gemaekte schikkingen onze Schip- „ pers, aen een groot Magazijn, naar de kaai „ liggende, zullen kunnen innemen eene lading „ Zout binnen 24 uren en terstond vertrekken.

„ Nog minder is bekend, dat *Tvica* is een „ Porto Franco, alwaer alles ingevoerd word, „ zonder inkomende Rechten en dat van daer „ de invoering van vele goederen naer de kust „ van Valence en Catalogne zeer gemaklijk „ kan geschieden.

„ De Schippers vinden 'er zeer veel gerief; „ 'er is onlangs een zeer schoone Herberg ge- „ bouwd, de beste misschien uit geheel Spanje.

„ De producten van dit Eiland (slegts 10 a „ 12 mijlen van de Spaensche kust) zijn over- „ heerlijk; de Vijgen, Oranges, Limoenen, en „ Amandelen, de Kappers en Hasenoten zijn „ de besten, die op de geheele kust vallen. „ Men begint er Catoen te planten met het „ uitnemendst succes; deszelfs qualiteit is verre „ Superieur boven die van dat Catoen, het „ welk uit de West of uit de Levant en van „ Maltha komt, heeft meerder ductiliteit en is „ witter en meerder gevoed.

„ 'Er

„ 'Er groeit heerlijke Wijn en twijffel niet
„ of de Indigo zal eerlang met groot ſucces
„ worden gecultiveerd. De bevolking, die hier
„ alomme gering is, maekt aldaer dagelijks den
„ grootſten voortgang.
„ Men heeft 'er reeds Fabrijken van Catoen,
„ dat in qualiteit het Engelſche evenaert en
„ in prijs veel beter koop is. De Koning
„ draagt 'er reeds borſtrokken van."

MAJORCA,

Of *Mallorca* bij de Inwooners, een groot Eiland in de *Middelandſche Zee*, niet ver van de kusten van *Valentia* en *Catalonien* in *Spanjen*, waer onder 't ook behoord.

Men krijgt van daer Olie van Olijven.

BILBAO,

Of *Bilboa*, eene fraaije en vermaerde Koopſtad, in 't Landſchap *Biſcaijen*, aen de Rivier *Nerva*, die twee *Spaenſche* Mijlen van hier in Zee loopt.

Men krijgt van daer IJzer, Wolle, Saffraen, Kastanjen.

De Boeken en Rekeningen worden hier en in geheel *Biſcaijen* gehouden, in Realen Vellon en Maravediſen.

Een Real Vellon is 34 Maravedis.

Een Peſos of Stuk van Agten is 8 Realen di Plata, of 272 Maravedis.

Een Piſtolet in Goud is 32 Realen, of 1088 Maravedis.

Een Dukaet, waer in gewisſeld word, is 11

Realen di Plata en 1 Maravedis, of 375 Maravediſen.

17 Realen de Plata zijn 32 Realen Vellon.

17 Peſos de Plata 256 Realen Vellon.

289 Ducados di Cambio 6000 Realen Vellon.

Amſterdam geeft of neemt ruim 90 Grooten Bankgeld, om een Dukaet te *Bilbao* te ontfangen of te betalen. De wisſelbrieven worden op *Uſo*, (dat is 2 Maenden na dato) geſteld.

De Wisſelbrieven hebben aldaer en te *Madrid* 14 Reſpijtdagen, gelijk ook in geheel *Spanjen*, behalven in *Andaluſien*.

Een Quintal IJzer is hier en te *St. Sebastiaen* 155 Ponden.

Het klein Quintal is maer van 100 ℔, en leverd te Amſterdam omtrent 99 ℔.

SEGOVIA,

Eene Stad in *Oud-* en op de Grenzen van *Nieuw-Caſtiliën*, omtrent 12 mijlen van *Madrid*, bij 't Gebergte.

Men krijgt van daer zeer veel Wolle.

Vermits de verſchillende Munten in *Spanje*, en derzelver Reductie, voor hun, die vele Rekeningen van daer ontfangen, veel moeilijkheid baren, zoo hebben wij tot hunnen dienst de volgende noodzaeklijke *Tafelen* hier bij willen mededeelen.

Reductie van allerhande *Spaensche* Munten.

Maravedisen.	*Realen* di Plata M.	*Pesos* van agt. R. M.	*Dukat.* ß. &.
	Zijn	Zijn	Zijn
2000,000	58823-18	7352-7-18	5333- 6-8
1900 —	55882-12	6985-2-12	5066-13-4
1800 —	52941- 6	6617-5- 6	4800- 0-0
1700 —	50000- 0	6250-0- 0	4533- 6-8
1600 —	47058-28	5882-2-28	4266-13-4
1500 —	44117-22	5514-5-22	4000- 0 0
1400 —	51176-16	5147-0-16	3733- 6-8
1300 —	38235-10	4779-3-10	3466-18-4
1200 —	35294- 4	4411 6- 4	3200- 0-0
1100 —	32352-32	4044-0-32	2933- 6 8
1000,000	29411-26	3676-3 26	2666-13 4
900 —	26470-20	3308-6-20	2400- 0-0
800 —	23529-14	2941-1-14	2133- 6-8
700 —	20588- 8	2573-4- 8	1866 13-4
600 —	17647- 2	2205-7- 2	1600- 0-0
500 —	14705-30	1835-1-30	1333- 6-8
400 —	11764-24	1470-4-24	1066-13 4
300 —	8823-18	1102-7-18	800- 0-0
200 —	5882 12	735-2-12	533- 6-8
100,000	2941- 6	367-5- 6	266 13-4
90 —	2647- 2	330-7- 2	240- 0 0
80 —	2352-32	294-0-32	213- 6-8
70 —	2058-28	257 2-28	186-13-4
60 —	1764-24	220-4-24	160- 0-0
50 —	1470-20	183-6-20	133- 6 8
40 —	1176-16	147-0-16	106-13-4
30 —	882-12	110 2-12	80- 0-0
20 —	588- 8	73-4- 8	53- 6-8
10,000	294- 4	36 6- 4	26-13-4
9 —	264-24	33-0-24	24- 0 0
8 —	235-10	29-3-10	21- 6-8
7 —	205-30	25-5-30	18-13-4
6 —	176-16	22-0 16	16- 0-0
5 —	147- 2	28 3- 2	13- 6 8
4 —	117-22	14-5-22	10-13-4
3 —	88- 8	11-0- 8	8- 0 0
2 —	58-28	7-2-28	5- 6-8
1,000	29-14	3-3-14	2-13-4

Maraved.	*Realen* di Plata M.	*Peſos* van Agt. R. M.	*Dukat.* ß. §.
Zijn	Zijn	Zijn	
900	26-16	2-2 16	2- 8- 0
800	23-18	2-7-18	2- 2- 8
700	20-20	2-4-20	1-17- 4
600	17-22	2-1-22	1-12- 0
500	14-24	1-6-24	1- 6- 8
400	11-26	1-3-26	1- 1- 4
300	8-28	1-0 28	—16- 0
200	5-30	—5-30	—10- 8
100	2-32	—2-32	— 5- 4
90	2-22	—2-22	— 4- 9 225/375
80	2-12	—2 12	— 4- 3 75/375
70	2- 2	—2 2	— 3- 8 150/375
60	1-26	—1 26	— 3- 2 150/375
50	1-16	—1 16	— 2- 8
40	1- 6	—1 6	— 2- 1 225/375
34	1- 0	—1- 0	— 1- 8 180/375
30	— 30	—30	— 1- 7 75/375
20	— 20	—20	— 1- 0 60/375
10	— 10	—10	— 6 150/375
9	— 9	— 9	— 5 285/375
8	— 8	— 8	— 5 45/375
7	— 7	— 7	— 4 180/375
6	— 6	— 6	— 3 315/375
5	— 5	— 5	— 3 75/375
4	— 4	— 4	— 2 210/375
3	— 3	— 3	— 1 345/375
2	— 2	— 2	— 1 105/375
1	— 1	— 1	— 0 240/375

Re-

Realen di Plata	*Maravedis.*	*Pesos* van Agt. R.	*Dukat.* ß. 8.
	Zijn	Zijn	Zijn
10000 —	340000	1250-0	906-13- 4
9000 —	306000	1225-0	816- 0- 0
8000 —	272000	1000-0	725- 6- 8
7000 —	238000	875-0	634-13- 4
6000 —	204000	750-0	544- 0- 0
5000 —	170000	625-0	453- 6- 8
4000 —	136000	500-0	362-13 4
3000 —	102000	375-0	272- 0- 0
2000 —	68000	250-0	181- 6- 8
1000 —	34000	125-0	90-13- 4
900 —	30600	112-4	81-12- 0
800 —	27200	100 0	72-10- 8
700 —	23800	87-4	63- 9- 4
600 —	20400	75-0	54- 8- 0
500 —	17000	62-4	45- 6- 8
400 —	13600	50-0	36- 5- 4
300 —	10200	37-4	27- 4- 0
200 —	6800	25-0	18- 2- 8
100 —	3400	12-4	9- 1- 4
90 —	3060	11-2	8- 3- 2 $\frac{3}{5}$
80 —	2720	10-0	7- 5- 0 $\frac{4}{5}$
70 —	2380	8-6	6- 6-11 $\frac{1}{5}$
60 —	2040	7-4	5- 8- 9 $\frac{3}{5}$
50 —	1700	6-2	4-10- 8
40 —	1360	5-0	3-12- 6 $\frac{2}{5}$
30 —	1020	3-6	2-14- 4 $\frac{4}{5}$
20 —	680	2-4	1-16- 3 $\frac{1}{5}$
10 —	340	1-2	0-18- 1 $\frac{3}{5}$
9 —	306	1-1	0-16- 3 $\frac{315}{375}$
8 —	272	1-0	0-14- 6 $\frac{210}{375}$
7 —	238	0 7	0-12- 8 $\frac{120}{375}$
6 —	204	0 6	0-10-10 $\frac{210}{375}$
5 —	170	0-5	0- 9- 4 $\frac{100}{375}$
4 —	136	0-4	0- 7- 3 $\frac{15}{375}$
3 —	102	0-3	0- 5- 5 $\frac{105}{375}$
2 —	68	0-2	0- 3- 7 $\frac{195}{375}$
1 —	34	0-1	0- 1- 9 $\frac{285}{375}$

Pesos van Agten.	*Rezlen* di Plata.	*Maravedisen.*	*Dukaten* ß. ₰.
Zijn	Zijn	Zijn	
10000	80000	2720000	7253- 6- 8
9000	72000	2448000	6528- 0- 0
8000	64000	2176000	5802-13- 4
7000	56000	1904000	5077- 6- 8
6000	48000	1632000	4352- 0- 0
5000	40000	1360000	3626-13- 4
4000	32000	1088000	2901- 6- 8
3000	24000	816000	2176- 0- 0
2000	16000	544000	1450-13- 4
1000	8000	272000	725- 6- 8
900	7200	244800	650-16 0
800	6400	217600	580- 5- 4
700	5600	190400	507-14- 8
600	4800	163200	435- 0- 0
500	4000	136000	362-13- 4
400	3200	108800	290- 2- 8
300	2400	81600	217-12- 0
200	1600	54400	145- 1- 4
100	800	27200	72-10- 8
90	720	24800	65- 5- $7\frac{1}{5}$
80	640	21760	58- 0- $6\frac{2}{5}$
70	560	19040	50-15- $5\frac{1}{5}$
60	480	16320	43-10- $4\frac{4}{5}$
50	400	13600	36- 5- 4
40	320	10880	29- 0- $3\frac{1}{5}$
30	240	8160	21-15- $2\frac{3}{5}$
20	160	5440	14-10- $1\frac{3}{5}$
10	80	2720	7- 5- $0\frac{4}{5}$
9	72	2448	6-10- $0\frac{3}{5}$
8	64	2176	5-16- $0\frac{2}{5}$
7	56	1904	5- 1- $0\frac{1}{5}$
6	48	1632	4- 7- $0\frac{1}{5}$
5	40	1360	3-12- $7\frac{1}{5}$
4	32	1088	2-18- $0\frac{4}{5}$
3	24	816	2- 3- $6\frac{3}{5}$
2	16	544	1- 9- $0\frac{4}{5}$
1	8	272	0-14- $6\frac{2}{5}$

Dukaten	*Maravedisen*	*Realen* di Plata M.	*Pesos* van Agt. R. M.
Zijn	Zijn	Zijn	
10000	3750000	110294- 4	13786-6- 4
9000	3375000	99264-24	12408-0-24
8000	3000000	88235-10	11029-3-10
7000	2625000	77205-30	9650-5-30
6000	2250000	66176-16	8272-0-16
5000	1875000	55147- 2	6893-3- 2
4000	1500000	44117-22	5514-5-22
3000	1125000	33088- 8	4136 0- 8
2000	750000	22058-28	2757-2-28
1000	375000	11029-14	1378-5-14
900	337000	9926-16	1240 6-16
800	300000	8823-18	1102 7-18
700	262500	7720-20	965-0-20
600	225000	6617-22	827-1-22
500	187500	5514-24	689-2-24
400	150000	4411-26	552-3-26
300	112500	3308-28	413-4-28
200	75000	2205-30	275-5-30
100	37500	1102-32	137-6-32
90	33750	992-22	124-0-22
80	30000	882-12	117-2-12
70	26250	772- 2	96-4- 2
60	22500	661-26	82-5-26
50	18750	551-16	68-7-16
40	15000	441- 6	55-1- 6
30	11250	330-30	41-2-30
20	7500	220-20	26-4-20
10	3750	110-10	13-6-10
5	1875	55- 5	6-7- 5
4	1500	44- 4	5-4- 4
3	1125	33- 3	4-1- 3
2	750	22- 2	2-6- 2
1	375	11- 1	1-3- 1

De

Dobloen.	*Peſo* van Agt.	*Real* di Plata.	*Maravedijen*	*Dukaten.* ß. ₰.
	Zijn	Zijn	Zijn	Zijn
10000	50000	400000	11440000	36266-13-4
9000	45000	360000	11160000	32640- 0-0
8000	40000	320000	10880000	29013- 6-8
7000	35000	280000	8520000	25386-13-4
6000	30000	250000	6160000	27160- 0-0
5000	25000	200000	5720000	18133- 6-8
4000	20000	160000	5440000	14506-13-4
3000	15000	120000	3080000	10880- 0-0
2000	10000	80000	2720000	7253- 6-8
1000	5000	40000	1360000	3626-13-4
900	4500	36000	1224000	3264- 0-0
800	4000	32000	1088000	2901- 6 8
700	3500	28000	952000	2538-13-4
600	3000	24000	816000	2176- 0-0
500	2500	20000	680000	1813- 6-8
400	2000	16000	544000	1450-13-4
300	1500	12000	408000	1088- 0-0
200	1000	8000	272000	725- 6-8
100	500	4000	136000	362-13-4
90	450	3600	122400	326- 8-0
80	400	3200	108800	290- 2-8
70	350	2800	95200	253-17-4
60	300	2400	81600	217-12-0
50	250	2000	68000	181- 6-8
40	200	1600	54400	145- 1-4
30	150	1200	40800	108-16-0
20	100	800	27200	72-10-8
10	50	400	13600	36- 5-4
5	25	200	6800	18- 2-8
4	20	160	5440	14-10-1$\frac{1}{5}$
3	15	120	4080	10-17-7$\frac{1}{5}$
2	10	80	2720	7- 0-0$\frac{1}{5}$
1	5	40	1060	3-12-6$\frac{3}{5}$

Du-

Dukaten Oude Munt.	(zijn)	*Dukaten. N. Munt.*
Dukaten ß. ₰.		*Dukaten* ß. ₰.
1000 - 0 - 0		1250 - 0 - 0
900 - 0 - 0		1125 - 0 - 0
800 - 0 - 0		1000 - 0 - 0
700 - 0 - 0		875 - 0 - 0
600 - 0 - 0		750 - 0 - 0
500 - 0 - 0		625 - 0 - 0
400 - 0 - 0		500 - 0 - 0
300 - 0 - 0		375 - 0 - 0
200 - 0 - 0		250 - 0 - 0
100 - 0 - 0		125 - 0 - 0
90 - 0 - 0		112 - 10 - 0
80 - 0 - 0		100 - 0 - 0
70 - 0 - 0		87 - 10 - 0
60 - 0 - 0		75 - 0 - 0
50 - 0 - 0		62 - 10 - 0
40 - 0 - 0		50 - 0 - 0
30 - 0 - 0		37 - 10 - 0
20 - 0 - 0		25 - 0 - 0
10 - 0 - 0		12 - 10 - 0
9 - 0 - 0		11 - 5 - 0
8 - 0 - 0		10 - 0 - 0
7 - 0 - 0		8 - 15 - 0
6 - 0 - 0		7 - 10 - 0
5 - 0 - 0		6 - 5 - 0
4 - 0 - 0		5 - 0 - 0
3 - 0 - 0		3 - 15 - 0
2 - 0 - 0		2 - 10 - 0
1 - 0 - 0		1 - 5 - 0
10 - 0		12 - 6
5 - 0		6 - 3
4 - 0		5 - 0
3 - 0		3 - 9
2 - 0		2 - 6
1 - 0		1 - 3
6		7½
3		3¾
2		2½
1		1¼

Dukaten N. Munt.	(zijn)	*Dukaten. Oude Munt*
Dukaten ß. ₰.		*Dukaten* ß. ₰.
1000 - 0 - 0		800 - 0 - 0
900 - 0 - 0		720 - 0 - 0
800 - 0 - 0		640 - 0 - 0
700 - 0 - 0		560 - 0 - 0
600 - 0 - 0		480 - 0 - 0
500 - 0 - 0		400 - 0 - 0
400 - 0 - 0		320 - 0 - 0
300 - 0 - 0		240 - 0 - 0
200 - 0 - 0		160 - 0 - 0
100 - 0 - 0		80 - 0 - 0
90 - 0 - 0		72 - 0 - 0
80 - 0 - 0		64 - 0 - 0
70 - 0 - 0		56 - 0 - 0
60 - 0 - 0		48 - 0 - 0
50 - 0 - 0		40 - 0 - 0
40 - 0 - 0		32 - 0 - 0
30 - 0 - 0		24 - 0 - 0
20 - 0 - 0		16 - 0 - 0
10 - 0 - 0		8 - 0 - 0
9 - 0 - 0		7 - 4 - 0
8 - 0 - 0		6 - 8 - 0
7 - 0 - 0		5 - 12 - 0
6 - 0 - 0		4 - 16 - 0
5 - 0 - 0		4 - 0 - 0
4 - 0 - 0		3 - 4 - 0
3 - 0 - 0		2 - 8 - 0
2 - 0 - 0		1 - 12 - 0
1 - 0 - 0		16 - 0
10 - 0		8 - 0
5 - 0		4 - 0
4 - 0		3 - 2 2/5
3 - 0		2 - 4 4/5
2 - 0		1 - 7 1/5
1 - 0		9 3/5
6		4 4/5
3		2 2/5
2		1 1/5
1		0 3/5

Dukaten Oude Munt. (zijn)	*Peſos. N. Munt*
Dukati. ß. §	Ps. R. M.
1000-0-0	1723-2- 0
900-0-0	1550 7-13 3/5
800-0-0	1378-4-27 1/5
700-0-0	1206-2- 6 4/5
600-0-0	1033-7-20 2/5
500-0-0	861-5- 0
400-0-0	689-2-13 3/5
300-0-0	516-7-27 1/5
200-0-0	344-5- 6 4/5
100-0-0	172-2-20 2/5
90-0-0	155-0-25 6/37
80-0-0	137-6-29 23/37
70-0-0	120-5- 0 17/35
60-0-0	103-3- 5 11/37
50-0-0	86-1-10 5/35
40-0-0	68-7-14 4/37
30-0-0	51-5-19 8/35
20-0-0	34-3-24 12/35
10-0-0	17-1-29 6/35
5-0-0	8-4-31 155/350
4-0-0	6-7- 4 224/350
3-0-0	5-1-12 43/350
2-0-0	3-3-19 112/350
1-0-0	1-5 26 181/350
10-0	6-30 1810/3500
3-0	2- 2 1543/3500
2-0	1-12 3362/3500
1-0	0-23 1811/3500

Dukaten N. Munt (zijn)	*Peſos. Oude Munt.*
Dukati. ß. §.	Ps. R. M.
1000 - 0 - 0	1102 - 7 -18
900 - 0 - 0	992 - 5 - 6
800 - 0 - 0	881 - 2 28
700 - 0 - 0	772 - 0 -16
600 - 0 - 0	661 - 6 - 4
500 - 0 - 0	551 - 3 -26
400 - 0 - 0	[illegible] - 1 -14
300 - 0 - 0	3[illegible] - 7 - 2
200 - 0 - 0	22[illegible] - 4 24
100 - 0 - 0	110 - 2 -12
90 - 0 - 0	99 - 2 - 4
80 - 0 - 0	88 - 1 30
70 - 0 - 0	77 - 1 -22
60 - 0 - 0	66 - 1 -14
50 - 0 - 0	55 - 1 - 6
40 - 0 - 0	44 - 0 -32
30 - 0 - 0	33 - 0 -24
20 - 0 - 0	22 - 0 -16
10 - 0 - 0	11 - 0 - 8
9 - 0 - 0	9 - 7 -14
8 - 0 - 0	8 - 6 -20
7 - 0 - 0	7 - 5 -26
6 - 0 - 0	6 - 4 32
5 - 0 - 0	5 - 4 - [illegible]
4 - 0 - 0	4 - [illegible] [illegible]
3 - 0 - 0	3 - 2 16
2 - 0 - 0	2 - 1 22
1 - 0 - 0	1 - 0 28
10 - 0	4 14
5 - 0	2 - 7
4 - 0	1 -26
3 - 0	1 -11
2 - 0	0 30
1 - 0	0 -15
6	0 - 7 1/2
3	3 3/4
2	2 1/2
1	1 1/4

Pesos Oude Munt.	(zijn)	*Dukaten. N. Munt.*
Ps. R. M.		Dti. ß. ₰.
1000 0- 0		906-13- 4
900-0- 0		816- 0- 0
800-0- 0		725- 6- 8
700-0- 0		634-13- 4
600-0- 0		544- 0- 0
500-0- 0		453- 6- 8
400-0- 0		362-13- 4
300-0- 0		272- 0- 0
200-0- 0		182- 6- 8
100-0- 0		90-13- 4
90-0- 0		81-12- 0
80-0- 0		72-10- 8
70-0- 0		63- 9- 4
60-0- 0		53- 8- 0
50-0- 0		45- 6- 8
40-0- 0		36- 5- 4
30 0- 0		27- 4- 0
20-0- 0		18- 2- 8
10-0- 0		9- 1- 4
9 0- 0		8- 3- $2\frac{2}{7}$
8-0- 0		7- 5- $0\frac{4}{7}$
7-0- 0		6- 6-11$\frac{1}{7}$
6-0- 0		5- 8- $9\frac{3}{7}$
5-0- 0		4-10- 8
4-0- 0		3-12- $6\frac{2}{7}$
3-0- 0		2-14- $4\frac{4}{7}$
2-0- 0		1-16- $3\frac{1}{7}$
1-0- 0		18- $1\frac{3}{7}$
4- 0		9- $0\frac{4}{7}$
3- 0		6- $9\frac{3}{7}$
2- 0		4- $6\frac{2}{7}$
1- 0		8- $3\frac{1}{7}$
17		11$\frac{3}{7}$

Pesos N. Munt.	(zijn)	*Dukaten. Oude Munt.*
Ps. R. M.		Dti. ß. ₰.
1000-0- 0		580- 5- 4
900-0- 0		522- 4- $9\frac{5}{5}$
800-0- 0		464- 4- $3\frac{1}{5}$
700-0- 0		406- 3- $8\frac{4}{5}$
600-0- 0		348- 3- $2\frac{2}{7}$
500-0- 0		290- 2- 8
400-0- 0		232- 2- $1\frac{2}{7}$
300-0- 0		174- 1- $7\frac{1}{7}$
200-0- 0		116- 1- $0\frac{4}{7}$
100-0- 0		58- 0- $6\frac{2}{5}$
90-0- 0		52- 4- $6\frac{10}{35}$
80-0- 0		46- 8- $5\frac{3}{35}$
70-0- 0		40-12- $4\frac{12}{35}$
60 0- 0		34-16- $3\frac{21}{35}$
50-0- 0		29- 0- $3\frac{5}{35}$
40-0- 0		23- 4- $2\frac{14}{35}$
30-0- 0		17- 8- $1\frac{23}{35}$
20-0- 0		11-12- $1\frac{7}{35}$
10-0- 0		5-16- $0\frac{16}{35}$
5-0- 0		2-18- $0\frac{150}{350}$
4-0- 0		2- 6- $5\frac{14}{350}$
3-0- 0		1-14- $9\frac{198}{350}$
2-0- 0		1- 3- $2\frac{138}{350}$
1-0- 0		11- $7\frac{66}{350}$
4- 0		5- $9\frac{153}{350}$
3- 0		4- $4\frac{56}{350}$
2- 0		2-10$\frac{200}{350}$
1- 0		1- $5\frac{102}{350}$
17		1- $8\frac{170}{350}$

Pe

Pesos Oude Munt (zijn)			*Pesos. N. Munt*		
Ps.	R.	M.	Ps.	R.	M.
1000-	0-	0	1250-	0-	0
900-	0-	0	1125-	0-	0
800-	0-	0	1000-	0-	0
700-	0-	0	875-	0-	0
600-	0-	0	750-	0-	0
500-	0-	0	625-	0-	0
400-	0-	0	500-	0-	0
300-	0-	0	375-	0-	0
200-	0-	0	250-	0-	0
100-	0-	0	125-	0-	0
90-	0-	0	112-	4-	0
80-	0-	0	100-	0-	0
70-	0-	0	87-	4-	0
60-	0-	0	75-	0-	0
50-	0-	0	62-	4-	0
40-	0-	0	50-	0-	0
30-	0-	0	37-	4-	0
20-	0-	0	25-	0-	0
10-	0-	0	12-	4-	0
9-	0-	0	11-	2-	0
8-	0-	0	10-	0-	0
7-	0-	0	8-	6-	0
6-	0-	0	7-	4-	0
5-	0-	0	6-	2-	0
4-	0-	0	5-	0-	0
3-	0-	0	3-	6-	0
2-	0-	0	2-	4-	0
1-	0-	0	1-	2-	0
	4-	0		5-	0
	3-	0		3-	$25\frac{1}{3}$
	2-	0		2-	17
	1-	0		1-	$8\frac{1}{3}$
	17			0-	$12\frac{1}{4}$

Pesos. N. Munt (zijn)			*Pesos. Oude Munt.*		
Ps.	R.	M.	Ps.	R.	M.
1000-	0-	0	800-	0-	0
900-	0-	0	720-	0-	0
800-	0-	0	640-	0-	0
700-	0-	0	560-	0-	0
600-	0-	0	480-	0-	0
500-	0-	0	400-	0-	0
400-	0-	0	320-	0-	0
300-	0-	0	240-	0-	0
200-	0-	0	160-	0-	0
100-	0-	0	80-	0-	0
90-	0-	0	72-	0-	0
80-	0-	0	64-	0-	0
70-	0-	0	56-	0-	0
60-	0-	0	48-	0-	0
50-	0-	0	40-	0-	0
40-	0-	0	32-	0-	0
30-	0-	0	24-	0-	0
20-	0-	0	16-	0-	0
10-	0-	0	8-	0-	0
9-	0-	0	7-	1-	$20\frac{8}{5}$
8-	0-	0	6-	3-	$6\frac{4}{5}$
7-	0-	0	5-	5-	$27\frac{1}{5}$
6-	0-	0	4-	6-	$13\frac{2}{5}$
5-	0-	0	4-	0-	0
4-	0-	0	3-	1-	$20\frac{3}{5}$
3-	0-	0	2-	3-	$6\frac{4}{5}$
2-	0-	0	1-	4-	$27\frac{2}{5}$
1-	0-	0		6-	$13\frac{3}{5}$
	4-	0		3-	$6\frac{4}{5}$
	3-	0		2-	$13\frac{3}{5}$
	2-	0		1-	$20\frac{4}{5}$
	1-	0			$27\frac{1}{5}$
	17				$13\frac{4}{5}$

Na

Na dat de vermaerde Rechtbanken, gemeenlijk de *Contratation*, en *Conſulado* genaemd, zijnde eigenlijk de *Commercie-Collegien*, betreffende de *Vaert* naer de *Spaenſche Weſtindiën*, tot in den Jare 1717 te *Sevilla* waren gehouden, zijnze eindelijk in 't gemelde Jaer, om 't gemak van de Zeevaert, van daer naer *Cadix* verplaetst. Doch *Sevilla* zich grootelijks daer over benadeeld vindende, is daer over tuſschen deze Stad en *Cadix* een hevige twist ontſtaan; dewelke bij den Koning eindelijk door het volgende Edict is beſlist, en de Stad *Sevilla* in 't bezit van alle hare oude rechten en vrijheden herſteld.

„ De Koning heeft eindelijk een finael be-
„ ſluit genomen, over alle de Pointen, die
„ men ſedert 4 Jaren met zoo veel drift ver-
„ handeld heeft, rakende de pretenſien van de
„ Stad *Sevilien*, behalven alleen het point der
„ Scheepvaert van 't Kanael van *St. Lucar*, 't
„ geen men aengezien heeft als afgezonderd
„ van de andere Pretenſien, om dat in nader
„ overweging te nemen. Zijn Majeſteit rijpelijk
„ overwogen hebbende, de herhaelde Inſtan-
„ tien van gemelde Stad, heeft eindelijk beſlo-
„ ten, dat de Tribunalen *de Contratation* en
„ *Conſulado*, of de Commercie-Collegien, we-
„ der te *Sevilien* zullen komen, daer zij voortaen
„ hunne zitting zullen houden, en de Koning-
„ lijke Ordonnantien en Wetten waernemen,
„ zoo als zij gedaen hebben tot in het Jaer
„ 1717, als wanneer zij naer *Cadix* overgin-
„ gen. Dat het *Terco de Coſecheros* der Vloo-
„ ten van *Nieuw Spanjen* op nieuws geobſer-
„ veerd en gepractiſeerd zal worden, door de
„ Geintreſſeerden, of die geenen, welke eeni-

„ ge Goederen en Zaken hebben te *Sevilien*,
„ *Cadix*, en de Havenen daervan dependerende;
„ en dat, ingevolge van dien, de Preſident van
„ de *Contratation* de verdeeling der Provenuen
„ zal doen van gemelde *Terco*, daer onder al-
„ leenlijk begrepen de *Coſecheros Cargadores.*
„ Dat men aanſtonds zal reguleren, en zonder
„ eenig exces of diſtinctie vorderen, alle de
„ Rechten welke geëischt moeten worden, zoo
„ in de Comptoiren te *Cadix* en *Sevilien*, als
„ in de andere en in derzelver Jurisdictien,
„ zoo ten opzichte van de eigene Koopwaren
„ van 't Koningrijk, als van de uitheemſche.
„ Dat wegens de *Extracion* van de *Wolle*, *Olie*,
„ en andere *Vrugten* van dit Koningrijk, alle de
„ Ordonnantien en Gebruiken in acht genomen
„ zullen worden; in welker opzichte men zal
„ maintineren de *Extracion* voor gemelde Ha-
„ venen, en niet voor de andere; en dat bij
„ gevolge de *Olie-Magazijnen*, die men in 't
„ Eiland van *Leon*, *Puerto Real*, en andere
„ Plaetzen aen de Oevers opgerecht heeft,
„ zonder eenig gebruik zullen blijven; en men
„ zal alle mogelijke Precautien nemen, ten
„ einde men aldaer niet zal kunnen inſchepen
„ de *Wolle* en *Olie*, welke in gemelde Maga-
„ zijnen gelegd mogten zijn, tegen de Koning-
„ lijke Ordres; zulks dat de Stad *Sevilien* in
„ het bezit van alle hare oude voordeelen ge-
„ ſteld word; &c.

St. Ildefonſe, den 6 *Sept.* 1725.

Doch in den beginne des Jaers 1725 heeft de Koning het gemelde Decreet wederom herroepen, en de Stad *Cadix* nogmaels in 't genot

van

van de voorgemelde Rechten en Vrijheden herſteld.

Volgens een nieuw Reglement van den Jare 1732 zoude voortaen in *Spanjen*, van 't Zilver uit de *Wesindiën* komende, voor *Indulto*, en andere Koninglijke Rechten, in 't geheel niet meer dan 9 percento betaeld worden.

In de maend *October* 1725 heeft de Koning aen zekeren *Sweed*, *Liebert Wolters* genaemd, Octrooi verleend, om de Goud- en Zilvermijnen in *Spanjen*, in de Provincien van *Andaluſien* en *Eſtremadura* gelegen, wederom te herſtellen, en deswegen Inſchrijvingen te ontfangen; beſtaende in 2000 Actien, ieder van 25 Piſtoletten, volgens de Conditien, die met den druk zijn gemeen gemaekt.

De Koning heeft ook, op 't aenraden van den Baron, daer na Hertog van *Ripperda*, te *Guadalcara* een *Laken-Fabrijk* opgericht; en aen de vreemdelingen, die derwaert wilden komen, verſcheide vrijheden, zelfs de vrije oeffening van Godsdienst beloofd, op hoop om eenige *Hollanders* derwaert te trekken. Men zegt, dat vele *Engelſchen* deze aenbieding hebben aengenomen; en van den gewenschten voortgang van dit Werk, waer toe men de beste Wolle bij der hand heeft, word groote ophef gemaekt.

DE CANARISCHE EILANDEN,

Zijn gelegen in de *Spaenſche Zee*, ten Westen, en niet verre van de Kust van *Afrika* en *Cabo Non*, behoorende meest onder *Spanjen*.

Men zend uit *Spanjen* daer henen Specerijen, *Osnabrugsch* Linnen, Pijpeduigen, gewaterde, ook *Noordſche* Houtwaren, Katoenen Lijwaten,

donker en muskus kleuren, fijn wit Vlas, ook Snuif van Vlas.

En men krijgt van daer Seck, Malveſie of *Vidoigne* Wijnen, Orſeille, *Havana* Huiden, en andere, Suiker, enz.

In den Jare 1732 heeft de Koning bij Octrooi, eene Vaert en Handel op de *Philippijnſche* Eilanden opgericht, dewelke alleen door zijne eigen Onderdanen zoude mogen gedreven worden; volgens conditien daer van zijnde, in welke Ao. 1733 vele veranderingen zijn gemaekt, doch 't een en 't ander te breed om hier in te laſchen.

Men rekend op de Canariſche Eilanden bij Realen Courant van 8 Quartos.

Een Doblon de Plata rekend men alhier op 40 Reales Courant.

De Spaenſche Muntſoorten zijn hier alle gangbaer, en derzelver waerde in Spanje in Reales de Plata, moet men alhier maer een vierde vermeerderen, om zulks in Reales Courant te hebben.

Het Gewigt is alhier een weinig ligter dan in Spanje.

DERTIGSTE KAPITTEL.

Van den Koophandel op de Spaensche Westindiën, met de Vloten en Gallioenen.

In 't voorgaende Kapittel van de Negotie op Cadix ſprekende, zeiden wij dat de Goederen, die

die derwaert gezonden worden, meerendeels naer de *Spaensche West-Indiën* verhandeld worden: gelijk daer tegen ook bijna alle de Goederen, die men van *Cadix* bekomt, uit deze Gewesten gehaeld worden. Derhalven hebben wij raedzaem geoordeeld, hier van in dit *Kapittel* wijdloopiger te spreken; te meer, alzoo dat Gewest voor de Goudmijn van geheel *Europa* kan gerekend worden, en buiten welken handel *Spanjen* van weinig belang zoude zijn.

En, alhoewel 't aen allerleije slag van menschen, (behalven geboren *Spanjaerden*,) op levens straffe verboden is te handelen, op de Landen, die onder 't Gebied van den Koning van *Spanjen* in *Amerika*, *Nova Hispania* of *Nieuw Spanjen*, enz. liggen; hebben egter de *Engelsche*, *Fransche*, *Italiaensche*, *Hamburgsche*, *Hollandsche*, en andere *Nederlandsche* Kooplieden, het meest belang, zoo wel in de *Gallioenen* als *Vloten*, welke beiden bij Vredenstijden Jaerlijks daer heen varen, en bij Oorlogstijden somtijds maer om de 2 of 3 Jaren.

De vreemde Kooplieden, die genegen zijn Goederen derwaert te zenden, addresseren dezelve aen hunne Correspondenten, te *Cadix*, *Port St. Maria*, of *Sevillien*; dewelke die vertrouwen en in de handen stellen van twee of drie geboren *Spanjaerden*; die zelfs met de Schepen overgaen, en doorgaens *Naviganten* genaemd worden; op dat bij overlijden van den een of anderen, de Goederen egter zouden kunnen worden verhandeld. En hier van worden behoorlijke Recepissen gepasseerd, met ordre, hoedanig de verhandeling moet geschieden, en op wat wijs de retouren, in 't weder-

om komen te verdeelen zijn, om alles op hunne terugkomst behoorlijk te verantwoorden.

Van de GALLIOENEN.

De *Gallioenen* vertrekken bij Vredenstijden alle Jaren, in de Maenden *Maert* of *April*, naer *Terra Firma*, *Carthagena* en *Porto Bello*, alwaer een Jaermarkt gehouden word, geschiedende aldaer groote handel met de *Indianen*; en worden de Goederen veeltijds met groote voordeelen verkocht, alhoewel somtijds ook wat soberder, en zelfs wel met schade; afhangende de winsten van de vele of weinige Goederen, door de Schepen aengebragt, als mede der Goederen en van 't Zilver, door de *Indianen* van *Peru*, *Lima*, *Panama*, en andere Plaetsen medegebragt.

Want indien de Goederen, die de *Indianen* hebben medegebragt, meerder en van veel grooter waerdij zijn, dan die de *Gallioenen* hebben medegebragt, zal de handel zekerlijk voordeelig zijn; om dat de *Indianen* nooit hunne medegebragte Goederen of Zilver gewoon zijn weder te rug te slepen; zullende liever (als ze niets naer hunne zinnelijkheid te koop vinden,) alles wat hun voorkomt koopen, of vermangelen.

En in tegendeel, zoo wanneer de Goederen, met de *Gallioenen* overkomende, meer waerdig of overvloediger zijn, dan die der *Indianen*; zijn die geene, die dezelve in Commissie mede genomen hebben, verpligt de hand daer mede te ligten, en ze zich kwijt te maken; voornamelijk als het Goederen zijn, die 'er zoo volstrekt noodzaaklijk niet zijn, en die men zoude kun-

kunnen misſen; beter zijnde met weinig winst te verkoopen, al ware 't zelfs met ſchade, dan de Goederen terug te brengen; dat ook zeer zelden gebeurd, om dat de Onkosten, Vragten, Indultos of Rechten, enz. zeer hoog loopen.

De Goederen, die daer naer toe, zoo wel direct, als mede de *Vlaemſche* over *Oostende* enz. de *Franſche* over *Rouaen* enz. de *Engelſche* over *London*; de *Neurenbergſche* en *Sleſiger* over *Hamburg*, en de *Italiaenſche* over *Venetia*, *Genua* en *Livorno* gezonden worden, beſtaen gemeenlijk in de volgende Sortimenten.

Uit *Holland* en *Vlaenderen*.

Fijne Wollen Lakens, van 2 Ellen breed; de 12 ſtukken geſorteerd in de volgende Kleuren:

2 ps. Zwart } Kleur.
2 ps. Amber }
2 ps. Olijfkleur.
2 ps. Donker Muskus.
2 ps. Donkere Kleur, iets van de andere Kleur verſchillende.
2 ps. Scharlaken.

Geverfde *Oost-Indiſche* Catoenen of Guinees, van omtrent 25 Ellen lengte, genaemd *Ollandillas*, geſorteerd de 100 ſtuks, in

30 ps. Blaeuw.
20 ps. Hemelsblaeuw.
15 ps. Papegaeigroen.
15 ps. Hoog Orange.
10 ps. Muskus.
5 ps. Geel.
5 ps. Incarnaet

Of

50 ps. Blaeuw en Hemelsblaeuw.
10 ps. Incarnaet, levendig van Kleur.
10 ps. Papegaeigroen.
10 ps. Orange,
10 ps. Donker.
10 ps. Geel.

Eenige, doch weinige Pel de Febres, breede en ſmalle, fijn en donker van Kleur en zwart.

Nonparellos, breede en ſmalle dito.

Polemitten, fijn en ordinaire ſoort, donker van Kleur, en eenige zwarte, doch niet veel.

Eenige Carodeore van *Holland*, alle donkere Kleuren.

Borlones en Motillas, met breede lijsten.

Scharlaken *Luikſche* Saeijen, hooge Kleuren en dun.

Serges de Grana van *Holland*, levendige Kleuren.

Bombazijnen, donker, muskus, groen en zilver Kleur weinig.

Saijen, witte en zwarte, ieder de helft; doch de witte moeten zeer wit zijn.

Wit fijn *Elberfeldsch* Lint, 28 draeds ½; Incarnaet dito Lint, 18 draeds ½.

Fijne Castoorhoeden; doch ⅔ parten witte en ⅓ part zwarte.

Peper, als ze goedkoop is, alzoo veel onkosten daer op vallen; zoo ook met de Kaneel.

Kruidnagelen, met kleine kwantiteit, alzoo 't vertier niet zeer groot is.

Moskoviſche Juchten.

Wit Wasch, in brooden van 5 Arobes ieder, niet veel meer of minder wegende.

Muskus, in en uit blazen.

Meſſen met witte hegten, de meeste part wit of allen.

Zwar-

Zwarte *Leijdſche* Saeijen, wel geweven en heel zwart.

Zwart Fluweel glad, van 2 of 3 draed.

Zwarte Felp, die niet lang geverfd is geweest.

Brocaed van zijde, honeste Kleuren, tot voering van kleederen; en die van honeste Kleuren zijn, moet geen rood noch Incarnaet onder gemengd wezen, want die zijn niet begeerd.

Rijſelſche Baracanen, en dubbele van *Valencienne.*

Wollen Picottes, alle ſtadige en donkere Kleuren, te weten uit den Muskus, 't eene donkerer en 't ander wat lichter; met Colombino, en Papegaeigroen met Colombino gemelleerd, en eenige met Colembino alleen gemengeld; ook zwarte en witte.

Zijdene Picotten.

Lamparillas.

Zwarte en witte Lamillas, de meeste part witte.

Witte en rouwe Precillas.

Witte fijne Bramantas.

Zwarte Serges van *Hoogduitschland*, zeer fijn, en eenige uit den Muskus of ſtadige Kleur tot kleederen; doch moeten van de beste ſoorten zijn.

Cameriksdoeken, zeer fijn. Dito Clarines.

Item witte Cortes, zeer fijn tot Beffen.

De Sortimenten Cortes moeten zijn, van 8 tot 16 *Real di Plata* de *Vara*, zijn dan best begeerd en verkooplijkst. De 100 Sortimenten witte Garen Kanten (van *Antwerpen*,) moeten geſorteerd zijn als volgt: 20 Sortimenten fijne van *Trenſilla*, die voor *Spanjen* gezonden worden, namelijk:

10 Sortimenten van 2 tot 4 vingeren breed, alle van een werk; en de resteerende
10 Sortimenten van 2 tot 5 vinger breed, mede allen van een werk.
40 Dito *Abuxeriados*, maer de gaetjes moeten niet groot zijn; 25 Sortimenten van 2 tot 4 vingeren breed, en de resteerende 15 Sortimenten van 2 tot 5 vingeren breed.
20 Dito *Puntas de mosquito*, wit en redelijk goed, de helft van 3 tot 8 of 10 vinger breed, en de andere helft van 4 tot 8 of 10 vinger breed, alle van een werk.
10 Dito zeer fijne *Lienciados*, tot Hoofddoeken voor de Vrouwen, van een tot twee vingeren, en eenigen van 2 tot 4 vingeren breed.
10 Dito zeer fijn, de helft van *Trensillas*, en de helft *Abuxeriados*, van een tot 2 vinger breed, tot het zelfde gebruik.

Van *Hamburg*.
- Servetten en Tafellakens.
- Ordinaris en gedamasqueerd Beddetijk.
- Fijne Platilles en Estopillas, alsmede breede Bocadillas.

Uit Engeland.

Fijne Lakens, alle uit den Muskus en donkere Kleuren, in 20 stukken, een zwart.
Sempiternas, geforteerd in 40 stukken.
15 ps. Papegaeigroen.
15 ps. Hemelsblaeuw.
5 ps. Caraccicha Kleur.
5 ps. Zwart.

Of

½ Hemelsblaeuw.

½ Don

$\frac{1}{2}$ Donkergeel.
$\frac{1}{3}$ Papegaeigroen.
$\frac{1}{12}$ Donker Muskus.

Serges, *Engelſche*, alle uit den Muskus, ſtadige Kleuren en ongemengeld, geſorteerd als de Sempiternas hier voren.

Eſtaminas van $1\frac{1}{2}$ ſtuk, wel gekalanderd en breed, donker en groenachtig.

Fijne Scharlaken Saeijen.

Witte en zwarte Saeijetten, met haer toletten, wel gekalanderd.

Dubbele Bombazijnen, eenige groenachtig.

Serges van *Hogewet*, de helft wit en zeer fijn, en de andere helft dito zwart gekalanderd.

Colchester honderd-draeds Baeijen, van de volgende Kleuren, geſorteerd de 100 ps.

20 ps. Zwarte.
15 ps. Papegaeigroen.
15 ps. Hemelsblaeuw.
12 ps. Geel, zeer fijn.
10 ps. Scharlaken Kleur.
10 ps. Eſcarolados.
8 ps. Blaeuw lichte Kleur, perfect in Couchenille geverfd, en gepaſſeerd.
5 ps. Zeer wit en fijn.
5 ps. Caraccicha Kleur.

Of

$\frac{1}{4}$ Hemelsblaeuw.
$\frac{1}{4}$ Papegaeigroen.
$\frac{1}{4}$ Licht Blaeuw, tuſſchen Blaeuw en Hemelsblaeuw.
$\frac{1}{16}$ Zeer wit.
$\frac{1}{16}$ Angelier Kleur.
$\frac{1}{24}$ Scharlaken.
$\frac{1}{24}$ Nagel Kleur
$\frac{1}{24}$ Zwart.

$\frac{1}{24}$ Zwart.

Wollen Kousſen, *prima* en *ſeconda* ſoort.

Zijden geweven Kousſen, ordinare ſoort, in Papier gebonden. In ieder Pakje 10 paer, van de volgende Kleuren:

3 paer Hemelsblaeuw.
2 paer Colombino.
3 paer Papegaeigroen.
2 paer Licht Geel.

Anacottes, vast geweeven, en moeten zeer wit en fijn zijn

Eenige dito zwarte, van goede kwaliteit.

Uit Frankrijk.

Rouanes Florettes- Blancartes- Reformados- Rouan $\frac{1}{2}$ Coffre-Morles van de breedte van Rouanes, dito ſmalle en breede Creas, breede en ſmalle Bretanas.

Castoorhoeden, $\frac{1}{2}$ part witte.

Felpen, alle donkere Kleuren; geſorteerd de 12 ſtuks als volgd:

4 ps. Muskus.
2 ps. Olijfkeur.
2 ps. Amberkleur.
1 ps. Hemelsblaeuw.
1 ps. Incarnaet.
1 ps. Papegaeigroen.
En 1 ps. Zwart.

Lames van *Frankrijk*, de 12 ps. geſorteerd als volgd:

3 ps. Incarnaet.
3 ps. Hemelsblaeuw.
3 ps. Papegaeigroen.
3 ps. Caraccicha.

Ca-

Garen Kousſen.

Fijne Gouden en Zilveren Kanten, van een tot 8 vingeren breed, van ieder $\frac{1}{3}$ part.

Cortes van zwarte Kanten, de Moſquetas van $\frac{1}{2}$ tot 1 *Varra* toe.

Uit Italien.

Zijde Lames van *Napels*, de 10 ps. geſorteerd.

2 ps. Incarnaet.

3 ps. Papegaeigroen.

3 ps. Hemelsblaeuw.

2 ps. Colombino.

Zijden Mans-Kousſen van *Milano*, moeten lange klinken zijn, ieder Dozijn paer in een Papier, en van de volgende Kleuren:

3 paer Colombino.

3 paer Papegaeigroen.

3 paer Hemelsblaeuw.

3 paer Licht Geel.

Dito eenige Vrouwen, van dezelfde Kleuren als de Mans.

Kousſen van *Meſſina* en *Genua*, moeten van dezelfde Kleuren zijn, doch de helft minder als die van *Milano*.

Eenige Kinder-Kousſen, tot 12 Jaren toe, van de zelfde Kleuren.

Guirviones of Cordoncillos van *Napels*, *Meſſina* en *Genua*, ſtadige Kleuren, uit den Muskus.

Zijden Eſtamenas, alle donkere Kleuren.

Gorgeranes, moeten van dezelfde Kleuren zijn, als de Cordoncillos.

Effene Stoffen van *Florence* voor *Spanjen*, moe-

moeten van geen hooge prijzen zijn; geſorteerd de 10 ſtuks als volgt:

3 ps. Papegaeigroen.
2 ps. Colombino.
2 ps. Hemelsblaeuw.
1 ps. Licht Geel.
1 ps. Zeer wit.
1 ps. Amber Kleur.

Zijden Stoffen met bloemen, moeten van middenbare prijzen zijn, de grond en de bloemen blijde Kleur.

Eenige ſtukken van de zelfde Stoffen, daer van de grond droevig is.

Brocaten met Goud en Zilver, die omtrent 20 of 24 *Realen di Plata* kosten moeten; de Bloemen van de zelfde Kleur als de grond.

Lames, Papegaeigroen, Hemelsblaeuw, Colombina en Incarnaet, alle met Zilver, geene met Goud en Zilver gemelleerd, noch met Goud alleen.

Fondos van Milano, tot Liverei, van Blaeuw en Papegaei Kleur.

Zijden van *Calabria*, de 100 Bosſen geſorteerd als volgd:

50 Bosſen donkere Kleur.
10 Zwart, Wit en Asgraeuw.
10 Papegaeigroen.
10 Colimbino.
10 Blaeuw en Hemelsblaeuw.
5 Groen Eſmeralte.
5 Goudgeel.

Linten van *Napels*, No. 10, 15, 20, 30 en 40; en in honderd Bosſen de volgende Kleuren:

15 Incarnaet. 21 Hemelsblaeuw.

21 Papegaeigroen. 11 Amarillo of Geel.
21 Colombino. 11 Donker.

Linten van *Genua*, dun goedje, zoo veel Incarnaet als mogelijk, en Papegaeigroen, Colombino No. 20, 30 en 40. En indien het geraden is No. 15 om het fortiment te verbeteren, alle van die drie Kleuren; en zijnde van No. 40 moeten onder alle Kleuren eenige Muskus zijn.

Gebloemde Zijden Linten van No. 10 tot 100 aen beide zijden, eveneens; en van 50 ps. de volgende Kleuren:

15 Papegaeigroen.
10 Incarnaet.
10 Colombino.
10 Hemelsblaeuw.
5 Uit den Muskus.

En velerhande *Kramerijen*, te lang om hier te specificeren.

VAN DE VLOTEN.

Behalven met de voornoemde *Gallioenen*, geschied 'er ook groote Handel op *Buenos Ayros*, *Vera Crux*, *Mexico* en andere Plaetzen in *Nova Hispania* of *Nieuw Spanjen*, met de *Vloten*, veeltijds de *Zilver-Vloot* genaemd; die gemeenlijk maar om de twee Jaren, (om de verheid des wegs, als liggende deze Gewesten wel driemael zoo verre als die de *Gallioenen* bevaren,) eene Reis doen, bij Vredetijden, doch in Oorlogstijd vrij wat langzamer. De Goederen, die met de *Vloot* op dezelve wijs als met de *Gallioenen* verzonden worden, zijn voornamelijk de volgende.

Hol-

Hollandſche Lakens, de 6 ps. verdeeld in:
4 Muskus
1 Scharlaken } van Kleur.
1 Zwart

Engelſche Sempiternas, de helft blaeuw en de andere helft groen.
Witte Anaſcottes.
Witte Nanillas.
Hollandſche Scharlaken Saeijen.
Dito Pel de Febres of fijne Polamiten. } Alle Muskus Kleur.
dito Gemeene Polamiten. } Muskus
dito Nomparellas. } Kleur.
Caradeore. }
Hollandillas, of geverfde Guinees, of
Katoenen.
Scharlaken.
Blaeuw.
Licht Geel of Antrado. } Van ieder even veel ſtukken.
Colchesterſche 100 draeds Baeijen.
Scharlaken.
Blaeuw.
Groen.
Muskus.
Zwart. } Van ieder Kleur evenveel ſtukken.
Baracanas.
Picottes.
Lamparellas } Alle Muskus Kleur.
Rouanes Floretten.
Breede en ſmalle Bretannas.
Pelos de Camello, dubbele van *Smirna*.
Creas.
Morleſes, weinig.
Platillas.
Breede Bocadillas.
Servetten en Tafellakens van *Hamburg*.

Breede

Breede Eſtopillas.
Olánes Bantta; dito van *Parijs*.
Witte Kanten, Abruxeros en Trenſillas.
Eſtamminen van *Engeland*.
Ruwe Zijden Kanten.
Wit Lint van Belduca; dito Reattes.

Kanten, en *Point de la Reine*, in kasjes van bordpapier, van 100 ſtukken.

Gouden en Zilveren Stoffen, op een gebloemden grond, groote bloemen, die op 3 tot 5 *Peſos* de *Var* uitkomen, de 4 ſtukken geſorteerd in;

1 Incarnaet. 1 Groen.
1 Blaeuw. 1 Muskus.

Brabandſche Floretten.

Gedraeide Zijden van *Calabria*, van de navolgende Kleuren:

Incarnaet. Geel.
Blaeuw. Muskus.
Groen. Wit, weinig bosſen.
Donkere Kleur.

Zijden Stoffen van *Florence*, Groen, Blaeuw en Incarnaet.

Zijden Linten van *Genua*, Groen, Blaeuw en Incarnaet.

Zijden Linten van *Napels*, dezelve Kleuren.

Zijden Linten van *Napels*, met Goud en Zilver, Groen, Blaeuw en Incarnaet.

Zwarte Kanten, met kleine gaetjes, zonder Ranken, van 5 tot 7 duim breed.

Zijden Rokken van *Napels*, met Goud en Zilver, Blaeuw, Groen, Incarnaet en Antrado of Licht Geel.

Dito zonder Goud of Zilver, dezelve Kleuren.

Felpen van *Holland* en *Frankrijk*, geſorteerd de 6 ſtuks in:

1 Incarnaet. 1 Blaeuw.

1 Groen. en
1 Blaeuw. 2 Zwart
Witte Onderkousſen van *Genua*.

Zijden Stoffen, met bruin grein, om kleederen van te maken, die hier genaemd worden Gorgoranes.

Kaertenſpellen.
Groote fijne Koralen.
Knoopen voor Kleederen.
Wit Wasch.
Nagelen.
Peper.
Kaneel.
Genueesch Papier.
Bekkens.
IJzer en Maelſloten.

Meſſen, met zwarte hegten, van 't grootſte ſlag, doch de ſcheeden apart.
Dito met witte hegten.
Garen, lange ſtrengen.
Witte ſpinale Onderkousſen.
Houte en Palmhoute Kammen.
En andere Kramerijen meer.

De Goederen, zoo wel met de *Gallioenen* als *Vloot* verzonden zijnde, worden door de *Naviganten* in de *West-Indiën* aen meergemelde Plaetzen verkocht, verhandeld, of tegen andere Koopmanſchappen verruild; met welke Waren zij dan wederom met dezelve Schepen naer *Spanjen* retourneren, medebrengende groote Rijkdommen en Schatten; beſtaende de Retouren voornamelijk in:

Goud in Staven.
Zilver in Baren.

Stukken van Agten, genaemd *Mexicanos*, om dat ze te *Mexico* geſlagen worden.

Ge-

Gewerkt Zilver.
Indigo Guatimalo, en andere ſoorten.
Couchenille, verſcheide ſoorten.
Cacao.
China, China, en andere Drogerijen.
Banillas.
Varinas Tabak.
Havana Tabak, in Bladen, en Poeijer of Snuiftabak.
Paerlen.
Diamanten.
Vigogneeſche Wollê.
Campechie-Hout.
Carthagena, *Havana*, *St. Domingo*, *Mexico* en andere Huiden.
En eenige andere Goederen meer.

Van welke Goederen 't meeste en grootſte gedeelte naer deze Landen wederom van *Cadix* afgezonden, en hier verhandeld word; zoo wel voor Rekening der *Spanjaerden*, als van andere Intresſanten; om dat alhier de beste gelegenheid is, om de Waren prompt en tot goede prijzen aen den man te brengen.

Wij zijn hier wat wijdloopiger dan op andere plaetzen geweest; maer de ſtof dagt ons al te opmerkelijk, om 'er ligt over heen te ſtappen; te meer, alzoo dezelve onzes wetens nooit zoo duidelijk is verhandeld; zoo dat wij geenszins twijffelen, of 't zal den Lezer en gebruiker dezes aengenaem zijn; om dat hij misſchien hier zal vinden, 't geen hij bij anderen te vergeefsch gezogt heeft.

Vermits de Handel op de *Zuidzee*, in 't particulier, met den vorigen veel gemeenſchap heeft, hebben wij noodig geoordeeld, ook een weinig bericht daer van te geven.

VAN DEN KOOPHANDEL OP DE ZUIDZEE.

Wij hebben hier voren reeds gezegd, dat de *Spanjaerden* aen niemand ter wereld, als alleen hunnen Landgenooten, dezen Handel willen toelaten, kantende zich met geweld daer tegen, wanneer iemand zulks zoekt te ondernemen. Hun ijver, om dezen Koophandel der *West-Indiën* alleen voor zich zelven te houden, was zoo groot, dat zij voor dezen hun eigen land ontvolkt hebben, om dezelven daer mede te bevolken. In hunne Traktaten met vreemde Vorsten, bedongen zij altoos, met alle omzichtigheid, dat derzelver Schepen deze Kusten niet mogten aendoen, ten zij in gevalle van de uiterste noodzakelijkheid, en dan zelfs nog onder zeer harde bepalingen. Dus werden, tot dat de laetste Oorlog begon, de groote rijkdommen der *Spaensche West-Indiën*, gedurig door hunne eigene *Vloot* en *Gallioenen* naer *Cadix* overgevoerd, alwaer de meeste Volkeren van *Europa*, die Koophandel dreven, min of meerder aendeel daer aen hadden. De *Hollandsche*, *Engelsche* en andere Manufacturen en Koopmanschappen, werden Jaerlijks in hunne *Gallioenen* geladen, het zij dan op den naem van *Spaensche* Factoors, of te *Cadix* aen de *Spaensche* Kooplieden verkocht, die dezelve voor hunne eigen rekening naer de *Indiën* zonden, en in betaling van dezelve ontfingen zij Goud, Zilver, en andere Koopmanschappen. Dit was de loop van den openbaren Koophandel met dat land, gedurende den tijd dat het zelve in 't bezit van het huis van *Oostenrijk* was.

Behalven dezen, was 'er nog een afzonderlij-

lijke Handel, die langs den weg van *Jamaica*, door de *Engelſche*, en over *Curacao* door de *Hollanders*, op hunne Kusten in de *Noorzee* gedreven werd; welke groot voordeel gaf, aen de weinigen, die het durfden wagen; alzoo deze Negotie met groot gevaer vermengd was, ter oorzake, dat de *Spaenſche* Uitleggers alle Schepen, die zij maer konden meester worden, veroverden, het volk gevangen namen, en niet beter dan ſlaven handelden. Hunne eigen Onderdanen, die met ons handelen, moesten zulks ook ſteelsgewijs doen, uit vreeze van de groote ſtraffen, die daer op geſteld waren; maer alzoo wij hun langs dezen weg, betere Koopmanſchappen, en ook voor mindere prijzen konden verſchaffen, dan hunne eigen *Gallioenen*; zoo dreven niet alleen hunne Kooplieden, maer zelfs hunne Opzieners, dikwijls en gaern op deze heimelijke wijs met ons Koophandel, wanneer zij het maer met zekerheid doen konden.

Waren de zaken in dezen ſtaet gebleven, het zoude waarſchijnlijk beter geweest zijn dan nu; vermits de *Franſchen* deze Kusten zoo ſterk hebben bevaren, dat zij, ſedert het begin des vorigen Oorlogs, in de eerſte Jaren, zoo gezegd werd, meer dan twee honderd en vijftig Millioenen van dezen Handel getrokken hebben; en dat nog behalven de groote voordeelen, die zij hadden, voor 't geleiden van de *Spaenſche Vloten* en *Gallioenen*; waer door dezelve niet alleen genoegzaem Meester dezes kostelijken Handels zijn geworden, maer ook te gelijk denzelven bijna ten eenemael hebben bedorven.

Al dees Koophandel geſchiedde, gelijk wij reeds gemeld hebben, te voren ſteelsgewijs; vermits alle *Hollandſche*, *Engelſche*, *Franſche* en

andere Koopmanſchappen, (behalven die met de *Vloten* en de *Gallioenen* komen,) verboden zijn; zoo dat de bijzondere Kooplieden, na dezelve ſteelsgewijs in de *Noord-Zeeën* gekocht te hebben, die op dezelve wijs in het Land van *Peru* en anderen, wederom moeten verkoopen. Op gelijke wijs is de Koophandel van *Peru* en *Mexico*, en voornamelijk het brengen van *Kwikzilver*, van de laetstgemelde op de eerſte plaets, ten allerſtrengſte verboden; ten oorzake dat het zelve in groote meenigte uit *Spanjen* daer heen gevoerd, en tot zeer dure prijzen, zoo als de *Spaenjaerds* zelfs maer willen, aen de Goud- en Zilver-Scheiders aengeſmeerd word. En bij aldien de Grosſiers geen Certificaet van den Raed van Commercie van *Seviliën* hebben, dat de Goederen, die ze verkoopen willen, met de *Vloot* of de *Gallioenen* gekomen zijn, zoo durven dezelven niet bekennen, dat het hunne Goederen zijn, indien die aengehaeld worden, uit vreeze van de groote ſtraffen; niet tegenſtaende, dat zij nog al wel in de gunſt van den *Onderkoning* ſtaen, om welke te bekomen en te behouden zij veel gelds verkwisten; waer door een Koopman weinig voordeel doet, en groot gevaer onderworpen is. En niet tegenſtaende deze *Onderkoningen* zoo ſtraf tegen anderen zijn, nogtans negotieëren zij zelf gedurig, door de tweede en derde hand, zendende en ontfangende verbodene Goederen, overal waer 't hun gelieft; en vermits zij hier hunne eigen Rechters zijn, weten zij daer door veel gelds bij een te ſchrapen, zonder agterhaeld te worden; en de klachten, die in *Spanjen* tegen hen gedaen worden, weten zij gemakkelijk met giften en gaven goed te maken, en van den hals te ſchuiven.

De

De Communicatie, die de *Spanjaerden* met de *Philippijnſche Eilanden* onderhouden, dient haer, om uit Oud *Spanjen* in *Europa*, naer *Vera Crux* in *Nieuw Spanjen* te varen. Van daer komen zij te land, tot in 't hart van 't Koningrijk, tot *Mexico*, 't welk de Hoofdſtad daer van is; vervolgens tot *Aquapulco*, waer zij ſcheep gaen, aen boord van de Vaertuigen, die af en aen de *Manilhes* bevaren. Van daer komen gemeenlijk alle Jaren, een of twee Schepen, geladen met Koopmanſchappen van dit Eiland en van *China*.

Meerder van deze zaken te zeggen, zoude boven ons beſtek gaen; blijkende uit het reeds gezegde, dat dees Koophandel met dien op de *Spaenſche West-Indiën* een en de zelfde is, en maer alleen in den naem en in de wijs, hoe de Koophandel gedreven word, verſchild. Wie begerig is, om de Beſchrijvinge der Zeekusten en aengrenzende Landſchappen in de *Zuidzee*, nader en van nabij te bezien, die zal in de *Reistogten van Wl. Dampier* en *Woodes Rogers*, *rondom de Wereld*, zijnen weetlust verzadigen kunnen. Dies wij alleen hier bij voegen *eene LYST van alle de Goederen, die uit EUROPA naer de* Spaenſche West-Indiën *gebragt worden.*

UIT VLAENDEREN.

Picottes, zijnde een ſoort van Wollen Stoffen,
Dito half Zijden.
Palametas.
Dito half Garen en half Zijden.
Zijden Damasten.
Dito half Garen.
Witte *Lanillas.*
Zwarte dito.

Gemengde *Quinietas.*
Baracanas.
Wollen Vrouwen-Kousen van *Doornik.*
Dito voor Jongens en Kinderen.
Hairen Kamelotten van *Brusſel.*
Lamparillas, half Zijden en half Garen.
Witte genaeide Kanten.
Zwarte Zijden dito.
Precillas, bruin grof Linnen.
Dito witte.
Bramantos, bruine.
Dito witte.
Dito fijne.
Geſtreept Linnen van *Gendt.*
Dito fijn.
Dito van *Cortrijk.*
Zijden en Wollen Damasten.
Wit ordinaris Garen.
Dito fijn, weinig ſoorten.
Dito grof, veel ſoorten.
Allerhande gekleurde Garens.
Genaeide en geweven Kanten.
Katoene Linten.
Witte Garen Linten.
Roode dito.
Breede Koorden.
Dito ſmalle.
Hairen Knoopen.
En verſcheiden ſoorten van Hoeden-Kramerijen.

UIT HOLLAND.

Peper.
Nagelen
Kaneel.

No-

Noten Muskaten.
Serges en Greinen.
Zwarte *Leydſche* Saeijen.
Dito *Delffche.*
Bombazijnen.
Breede *Hollandſche.*
Dito ſmalle.
Geſtreept Linnen.
Garen, van allerleije ſoort.
Zeildoek.
Kabels en Touwwerken.
Touw en Pakgaren.
Pek en Teer.
Benjuin.
Zijden *Motillas.*
Dito Wolle.
Borlones.
Dito geſtikt met bloemen, voor Dekens.
Fluweelen en
Trijpten.

UIT ENGELAND.

Gemengde Serges.
Breede Perpetuanen.
Smalle dito.
Gedrukte en gewaterde Cheneys.
Zijden Kousſen.
Fijne Garen Kousſen.
Dito van de tweede ſoort.
Wollen Kousſen, voor Mannen, Vrouwen en Kinderen.
Gewerkt Tin.
Tin in Blokken.
Zwarte Saeijen.
Dito Witte.

Bombazijnen.
Schotsch Linnen.
Gom.
Lood.
Colchester Baeijen, geverfde en witte.
Breede Lakens.
Dito ſmalle.
Serges, Scharlaken.
Gedrukte Katoenen.
Peper.
Muskus.
Amber en
Civet.

UIT FRANKRIJK.

Fluweelen.
Gouden en Zilveren Lakens.
Satijnen.
Rouaens Linnen.
Dito Blankartes.
Dito Floretten.
Dito Coffres.
Kamerijksdoek.
Breede Kenting.
Dito ſmalle.
Moirlaixſche breede Stoffen.
Dito ſmalle.
Dito van *Gascogne*.
Breede Coletas.
Dito ſmalle.
Fijne Katoenen.
Dito gemeen.
Zeildoek.
Kammen.
Hoedenkramerij.

Gonden en Zilveren Kanten.
Zijden Kanten.
Fijne genaeide en gewerkte Kanten.

VAN HAMBURG.

Breede Pijpeduigen.
Smalle dito.
Noordſche Deelen ordinaris.
Dito *Zweedſche.*
Groote Planken.
Platillas.
Bocadillos.
Eſtopillas.
Capadereys.
Creſuelas witte.
Dito bruine.
Dobbelſteen Linnen, in rollen.
Veſtualias.
Fijn Beddentijk.
Dito ordinaris.
Servetgoed en Tafellinnen.
Eſterlines.
Fleschkelders.
Dubbele Bombazijnen.
Enkele dito.
IJzerdraed.
Stijfzel.
Blaeuwſel.
Goud Leer.
Bladgoud.
Spelden.
Koperdraed.
Koperen Gewigt en Schalen.
Koperen Ketels en Pannen.

Geel

Geel *Dantziger* Wasch.
Dito *Barbaers*, gebleekt.

UIT ITALIEN.

Linten van allerhande ſoorten.
Hairen Kamelotten.
Zijden met Gouden en Zilveren Bloemen.
Napelſche Zijde.
Duffels.
Fluweelen.
Grove Greinen van *Meſſina*.
Napelſche Kouſen, voor Mannen, Vrouwen en Kinderen.
Papier van *Genua*.
Zijden Kouſen, *Capullo* genaemd.
Farandijnen van *Smirna*.
Genueesch Garen.
Dito van *Salée*.
Genueesch IJzerwerk.
Milaneeſche Rijst.
Harde *Genueeſche Zeep*.
Hoepels.
Tarw van *Sardinien*.
Aluin.
Zwavel.
Anijszaed, en andere Zaden.

UIT PORTUGAEL.

Muskus.
Amber de Grijs.
Civet.
Fijn Garen.

UIT

UIT SPANJEN.

Dubbele Armozijnen, van *Granada.*
Enkele dito.
Dito van *Jaën.*
Dito van *Anteguera.*
Zwarte Zijde van *Granada.*
Dito gekleurde.
Gebloemde Satijnen.
Dito effen.
Zijden Kousfen van *Toledo.*
Gemengde Serges van *Ampudia.*
Saffraen van *Villa Alva.*
Harde Zeep van *Alikanten.*
Amandelen van *Alikanten.*
Dito van *Valentia.*
Wolle.
Tarw.
Garst.
Wijnen van *Xeres.*
Wijn Tint van *St. Lucar.*
Olie van *Sevilien.*
Vijgen.
Rozijnen van *Arcos* in Vaten.
Dito in Korven.
Zout.
Wit Wasch.
Biscaeys Yzerwerk.
Stael.

LIJST *van Goederen, die uit de* Spaensche West-Indiën *naer* EUROPA *gevoerd worden.*

Paerlen.
Esmarauden.
Amethisten.

On-

Ongezuiverd Zilver.
Dito in Staven.
Dito in Stukken van Agten.
Ongezuiverd Goud.
Dito in Dubloenen.
Couchenille, verſcheide ſoorten.
Grana Silveſtre, of Scharlaken Verf.
Dito van *Campeche*.
Indigo.
Anatto.
Kampechiehout.
Braſilhout.
Nicaraguahout.
Katoenen Wolle.
Legnum Vitæ.
Suiker.
Gember.
Cacao.
Banillas.
Katoen.
Roode Wolle.
Tabak in Rollen.
Snuiftabak.
Ruwe Huiden.
Dito bereide.
Grijze Amber, of Amber de Gris.
Dito zwarte.
Bezoar.
Balſem van *Peru*.
Dito van *Tolu*.
Cortex Peruvianus.
Jalappa.
Mechoacan.
Salſaparilla.
Sasſafras.
Tamarinde.
Caſſia.

Aenwijzing der *Spaenſche* Negotie, met de *Gallioenen* op *Terra Firma*; dat is aen de Noordzijde van *Amerika*, en in 't bijzonder te *Porto Bello*, met transport over *Panama* op de *Zuidzee*, en *vice verſa*; zoo als dezelve tot op den dood van Koning *Karel* den IIden gedreven is; benevens aenwijzing van 't onderſcheid, tuſſchen dezelve, en de *Franſche* en *Engelſche* Negotie op de *Zuidzee*.

De Negotie op de *Zuidzee*, ſedert weinige Jaren eerst bekend, dreigd zekerlijk het gantſche verval aen de *Spaenſche* Negotie met hare Gallioenen, tot eene onuitſprekelijke ſchade van alle Handeldrijvende Rijken, Staten, Steden en in 't bijzonder van de zeven Provincien. Want alle de gemelden hebben altijd hunne Goederen, die tot de Negotie met de Gallioenen dienden, gezonden naer *Sevilla* en *Cadix*, ook wel naer *St. Lucar* en *Port St. Maria*; geſchiedende deze Negotie onder 't beſtier van eenige Bevelhebbers, genaemd *de Kamer van Contractatie en Commercie* te *Sevilla*, onder de beſcherminge van den *Raed* van *Indiën*, te *Madrid* reſiderende; wordende door alle Natiën gedreven, doch onder den naem van *Spanjaerden*, met den naem van *Naviganten* bekend; die met de Scheepen heen en weêr reizen, en welken men zijne Goederen moet vertrouwen. De gemelde Gallioenen plagten in vorige tijden eerst alle Jaren, daer na bij verval van tijden, zekerlijk om de twee Jaren te varen; maer, na dat de Roovers van verſcheide Natien in de *Noord-* en *Zuid-Zee* van *Amerika* meester werden, of door oorlog, varen zij ſedert zeer onzeker. Zij vertrekken uit *Spanjen* naer *Carthagena*, en hebben

ben ſomtijds eenige *Register-Schepen* voor de Plaetzen en Provincien van *Cumana*, *Carraques* en *Maracaibo* bij zich. Te *Carthagena* komende, word daer van ſpoedig kennis gegeven, aen de Commercie van 't Koningrijk *Peru*, (zijnde 't land van de Zilvermijnen;) en aen de Hoofdſtad daer van, zijnde *Lima*, gelegen aen de *Zuid-Zee*, of de Zuidzijde van *Amerika*; van waer de Kooplieden met hunne Schatten en Rijkdommen, eerst met Schepen naer *Panama* komen, en zoo vervolgens te land aen *Porto Bello*, gelegen aen de Noordzijde van *Amerika*, verſchijnen; doch aen *Porto Bello*, niet eerder, voor dat de *Gallioenen* (die inmiddels te *Carthagena* blijven, als zijnde eene formidable Stad, en *Porto Bello* maer een groot Kasteel,) aldaer zijn gekomen; en 't welk geſchied op de tijding, dat de Kooplieden met hunne Schatten en Rijkdommen van *Lima* op weg, of al te *Panama*, invoege voorſchreven, aengekomen zijn; wanneer de Markt te *Porto Bello* gehouden, en de Negotie tusſchen de *Europeeſche* en *Amerikaenſche* Kooplieden over en weêr gedreven word: waer na die van *Peru*, met hunne gekochte Goederen naer *Panama*, en vervolgens met hunne Schepen van daer naer *Lima* keeren; wiens Haven genoemd is, het *Callao* van *Lima*. De Gallioenen haesten zich dan wederom, naer *Carthagena*, om zeker te zijn, keerende dus over de *Havana* naer *Spanjen*.

Uit al het welke nu klaer blijkt, dat de Negotie, die met de *Gallioenen* in de *Spaenſche West-Indien* geſchied, beſtaet, behalven met eenige weinige te *Carthagena*, met de Kooplieden van *Peru*, ook wel van *Panama*, die, als liggende aen de *Zuid-Zee*, met dezelve negoti-

tieeren. En dit is de Vaert en Negotie in *Spanjen* gepractiseerd, en bekend geweest met de *Gallioenen*, tot op den dood van Koning *Karel* den IIden; en nooit die op de *Zuid-Zee*, door de *Straten* van *La Maire* en *Magellaen*; maer alleen met andere Schepen, tot aen *Buenos Airos* toe, gelegen aen *Rio de la Plata*, aen deze zijde van de voorschreven *Straet*. Sedert den dood van Koning *Karel* den IIden, hebben de *Franschen* overal in de *Spaensche* Havens van *Amerika*, en in 't bijzonder op de *Zuid-Zee*, door de voorschreven *Straet*, hunne Negotie gedreven, met oogluiking van Koning *Philippus*, hoewel met veel ongenoegen van de *Spaensche* Negotianten op de *West-Indiën*; tot zoo verre, dat Koning *Philippus* genoodzaekt geworden is, de Negotie en de Vaert der *Franschen* op de *Spaensche West-Indiën* te verbieden, en Koning *Lodewijk*, de XIVde, zulks door zijne Onderdanen heeft moeten doen nakomen; voornamelijk op *Carthagena*, *Porto Bello* en *Vera Crux*; zijnde deze laetste de Plaets of Haven van de *Spaensche* Schepen, genaemd de *Vloot* en *Asfogues*-Scheepen, (zijnde Schepen die *Kwikzilver* naer de *Indiën* voeren,) en van waer men te lande negotieerd, op *Mexico* in *Nieuw-Spanjen*. Doch dit ongenoegen en daer op gevolgd verbod, heeft (wegens de onmagt der *Spaensche*, en de overmagt der *Fransche*, ook door 't onderlinge goede verstand der gemelde twee Koningen,) niets te weeg kunnen brengen, om den *Fransche* te verhinderen of te beletten, hunne begonne Vaert op de *Zuid-Zee* te vervolgen: maer zij hebben dezelve, in weerwil van de *Spaensche*, vaerbaer gemaekt en behouden, gelijk bekend is; ja tot zoo ver-

re, dat de *Franſchen* zelfs van *Cadix* direct derwaert gevaren zijn; en de *Spanjaerden* tot hun leedwezen wel gevoeld hebben, dat over dien weg, het Koningrijk van *Peru*, en de verdere *Spaenſche* Provincien in de *Zuid-Zee*, tot *Aquapulco* toe, met Goederen vervuld werden; (waer over verſcheide Brieven van *Lima*, *Quito* en andere plaetzen geklaegd hebben,) 't welk bij continuatie hunne Navigatie en Commercie, eerst met de *Gallioenen* geheel, en daer na ook met de *Vloot* en *Aſogues*-Schepen, dreigde verloren te doen gaen; zonder daer tegen iet anders te kunnen doen, als te hopen, dat door den Vrede, en in 't bijzonder door toedoen der Geallieerden, (die daer over met recht jaloers waren,) daer in zoude voorzien, en dat aen de *Franſchen* belet worden. Want *Frankrijk* hier eens een vasten voet hebbende, zoude zoo ligt niet wederom te verdrijven zijn; maer altijd pretenſien genoeg kunnen maken, om daer te blijven nestelen, om, eens meester van de *Amerikaenſche* Schatten zijnde, misſchien *Spanjen* als een dood geraemte te laten drijven.

Om nu de *Spaenſche* Natie met hoop van redres te voeden, heeft de Koning van *Frankrijk*, tot dien einde, en ook kwanswijs tot gerustſtelling van de Geallieerden, in het 11 *Artijkel* van zijn Voorſtel aen de Geallieerden Ao. 1711 te *Utrecht* gedaen, zulks wel expres geſtipuleerd. 't Welk dus ingezien zijnde, wel een ſchoonen ſchijn heeft, dewijl 'er niets heilzamer zoude zijn, dan dat de Negotie van de *Spaenſche West-Indiën* alleen bleef aen 't gebied van *Spanjen*; hoewel met eenige meerder vrijheid voor de vreemde Natien, om die ook op hunnen eigen naem te mogen drijven; maer 't

zel-

zelve point is zeer bedenkelijk, ten opzichte van 't voorgenomen desſein der *Franſchen*, zoo niet ook dat der *Engelſchen*; te meer, als hier bij word gevoegd, en ook ontleend het 6de *Artijkel* van 't zelve Voorſtel. Dewijl het dan klaer aengetoond, en ook aen al de Waereld bekend is, dat de directe Negotie op de *Zuid-Zee*, (nooit bij de *Spanjaerden* alleen gedreven,) eerst na den dood van Koning *Karel*, den IIden, door de *Franſchen* in den laetſten Oorlog gepractiſeerd, en ſedert openbaer gedreven is, zoo dat zij vervolgens van deze Vaert volkomen meester werden; zoo is ook onwederſpreeklijk, dat de Koning van *Frankrijk*, in dit gemelde 11 *Artijkel*, de Vaert op de *Zuid-Zee* geenszins begrijpt, maer in tegendeel dezelve duidelijk uitſluit, als zijnde voor dezen, onder de regering van Koning *Karel*, niet gepractiſeerd, zoo dat daer uit zonneklaer de ſlang in 't gras te voorſchijn komt, dat hij die alleen voor zich zocht te houden; te meer; terwijl men bij de nieuwe geinventeerde *Franſche* Vaert en Commercie op de *Zuid-Zee*, nog poogde voor te wenden, dat de landen en plaetzen, waer op die Negotie geſchied, nooit in 't geheel tot de *Spaenſche* Monarchij of tot de *Spaenſche West-Indiën* hebben behoord; te weten, het Koningrijk *Chilij*, grenzende aen dat van *Peru*, op eenige plaetzen zeer rijk van Mijnen, een ſchoon Climaet, overvloedig van Tarw en Wijn, en krioelende van *Indianen*, gelijk de *Spaenſche* Hiſtorieſchrijvers getuigen. Derhalven heeft de Koning van *Frankrijk*, om tot zijn oogmerk van een Vrede te komen, aen de *Engelſche* Natie, (die ook met reden over deze *Franſche* Vaert geombrageerd was,) voorgeſteld,

en is eindelijk met dezelve overeengekomen, om deze nieuwe Vaert en Negotie, invoege voornoemd, als buiten de *Spaenſche West-Indiën* zijnde, voor hun beiden alleen te behouden, waer toe 't zelfde *Artijkel*, de meeste aanleiding om zulks te denken, verſchaft; dewijle zij niet gedwongen konden worden, een nader explicatie en Ampliatie over dit *Artijkel* te geven. Want de *Vrede*, bij de *Engelſchen* en *Franſchen* onder deze voorwaerden vastgeſteld zijnde, en daer op een *Generale Vrede* volgende, is daer onder de Vaert en Negotie op de *Zuid-Zee*, met uitſluiting van alle andere Natien, begrepen geworden. Dit was een zeer aenneemlijke zaek voor de *Engelſche* Natie, om de groote Voordeelen daer in reſiderende, en waer in zij ſchenen gerust te zijn.

Dat nu de *Spanjaerden* over hunne Vaert der Gallioenen, en een rijkdom van 25 of 30 Millioenen Rijksdalers, door dergelijke Vaert op *Chilij*, (grenzende aen *Peru*,) zeer jaloers, en beducht waren, dat ze hun door die twee Natien zouden onttrokken worden, is natuurlijk; vermits de *Spaenſche* Natie daer door meer ſtond te lijden, dan de anderen voordeel konden behalen. Invoege, dat door de continueele Vaert van beide de Natien, de Waren overvoerd worden, en geen vaste prijs te maken is; daer anderszins de Kooplieden van *Lima*, *Panama*, en andere *Indiaenſche* Gewesten, met groote ſchatten aenkomende, veeltijds ſpeculatie maken, ('t zij alleen, of in Compagnie,) om dergelijke of andere Waren op eenmael in te ſlaen; met intentie, dat zij dezelve op dien tijd alleen magtig zijnde, den prijs daer op kunnen verhoogen, naer de conſumptie daer van

is,

is, verzekerd zijnde, dat binnen de tijd van een Jaer, of meer, geen *Gallioenen*, en alzoo geene Waren overkomen zullen; en dat zij, in dien tusschentijd, de hunne met zoodanige winsten, als zij te voren beoogd hebben, debiteren of verkoopen kunnen; daer ze ter contrarie, door eene gestadige Vaert en 't aenvoeren van Goederen, nooit iet durven ondernemen, of partijen aenslaen; uit vreeze, dat 'er van tijd tot tijd meerder Goederen arriveren zullen.

Van het Asiento, *of den* Slavenhandel.

Betreffende het *Asiento* van de *Slaven*, of het *Contract*, om een getal van 4000 Zwarten, tot 33 en een derde stuk van Agten ieder, jaerlijks in *Amerika* over te voeren. Wanneer daer mede niet anders beoogd werd, als dees Slavenhandel, mogt zulks wel aen de *Engelschen* of andere Natien toegestaen worden: want alle, die het *Asiento* voor dezen hadden, zijn daer bij geruïneerd, behalven *Don Domingo Grillo*; hebbende de *West-Indische Compagnie* ook het gevoel daer van gehad. Ook is bij voorgaende Contracten nooit toegestaen, Zwarten of Slaven te brengen naer *Buenos Aijros*, gelegen aen *Rio de la Plata*; maer ter contrarie gesecludeerd, uitgezonderd in dit laetste Contract met de *Franschen*, laetst geëxpireerd; bepalende nochtans het getal, om redenen, dat van daer niet alleen genegotieerd kan worden op *Potosi*, (zijnde zeer rijke Zilvermijnen, aen *Peru* grenzende,) maer ook met die van *Chilij*; wiens inwoners, (een strijdbaer Volk,) tot nog toe het geweld der *Spanjaerden* afgeweerd, en op zich zelven bestaen hebben; zulks die plaets tot geen verversching-

plaets noodig is, om vervolgens de Zwarten te landwaerd in, naer *Peru*, of door de *Straet van de la Maire*, of *Magellaen*, naer de *Zuid Zee* te brengen: want het koude Climaet diend daer niet toe; maer om daer eene plaets te hebben, om onder ſchijn van 't *Aſſiento* der Zwarten, mede te land met die van *Peru* en *Chilij* te kunnen negotieren; want hoe ſcherp men ook aen de *Aſſientisten* het drijven van den handel verbood, zoo is die egter gedreven, onder den dekmantel met zeer weinige Slaven; gelijk ook nog het laetſte *Aſſiento*, met de *Franſchen* gemaekt, eenige duizend Slaven ten agteren gebleven is, die het hun Intrest niet was over te voeren, beoogende meerder winſten, met het drijven van hunne Negotie, met een klein getal Slaven op Schepen over te voeren, dan bij dezen Slavenhandel, daer mede zij in den beginne conſiderable tegenſpoeden hadden, door ſterfte onder dezelve op de Schepen; zulks, hoe zeer het ook aen de *Engelſchen* of anderen, in vervolg van tijd, verboden mogte worden, het egter zal geſchieden, als reeds gezegd is, onder den dekmantel met weinige Slaven hunne Negotie te drijven, gelijk de *Franſchen* voormaels hebben gedaen.

De Vaert door de *Straet van Magellaen* of van *la Maire*, (iet nieuws.) is niet alleen nadeelig, maer ook tot ruïne van de *Spaenſche* Commercie: om dat, als de Kooplieden van *Peru*, of van de *Zuid-Zee*, de Goederen uit *Europa*, direct of over *Buenos Airos*, en zulks veel beter koop dan uit *Spanjen* met de *Gallioenen* kunnen krijgen, dezelve dan niet behoeven over *Panama* naer *Porto Bello* te gaen, om dezelve daer te koopen en af te halen; gelijk

al

al meer is gebleken, uit het gebeurde omtrent de laetſte zoo ongelukkige *Gallioenen;* waer over beiden de Commercie, zoo van *Sevilla*, als van *Lima*, of van *Peru*, al in de Jaren 1706 en 1707 zeer vele Remonſtrantien en Klagten aen den Koning gedaen hebben; zonder dat zulks heeft geholpen; 't welk daer na merklijk verſlimmerd is, en door de *Engelſchen* nog verërgerd word. Waer bij nu mede komt, dat de *Franſchen* aen 't Noordeinde van *Amerika*, benevens de *Engelſchen*, de ongewone Vaert der *Spaenſchen* aen de kust van *Florida* bevaren, namelijk de Rivier *Miſiſippi*, zijnde ſedert kortelings daer van daen verſcheiden Schepen in *Frankrijk* geretourneerd. Zoo doende worden de *Spaenſche West-Indiën* van beide kanten met Goederen vervuld; zelfs tot aen en in de *Zuid-Zee*, en zouden nu met ter tijd alle Negotie, ja alle *Spaenſche* Vaert op *Indiën*, ook naer *Buenos Airos*, en zelfs over de *Honduras*, naer *Guatimalo*, kunnen vervallen, enz.

De onderlinge vriendſchap in 't Jaer 1712 tuſſchen de *Engelſchen* en *Franſchen* geſticht, oordeelde men toen al op een zeer kwaden, en voor de rust van *Europa* gantsch nadeeligen grond te berusten; namelijk, dat deze twee Natien, door eene Vaert op de *Zuid-Zee*, (eindelijk door de *Engelſchen* geopenbaerd, onder den dekmantel van een *Aſſiento;*) den geheelen Handel zouden zoeken aen zich te trekken, en de *Spanjaerden* en alle andere Natien daer van te ontzetten; waer van de redenen in het breede door eenigen in 't licht gegeven zijn. Waer uit bleek, dat het bovengemelde de redenen en zaken waren, die de *Engelſche* Natie bewogen

moeten hebben, tot vastſtelling van een Vrede met den Koning van *Frankrijk*.

De Projecten van eene Negotie op de *Zuid-Zee*, in *Engeland* ontworpen, om daer van de Ingezetenen aen hunne agterſtallen te doen geraken, of ten minſten hoop daer toe te geven, zijn overlang al publijk geweest, en van tijd tot tijd merklijk vermeerderd, naer mate dat de *Engelſche* en *Franſche* onderhandelingen over een Vrede hebben toegenomen; zoodanig, dat wel voornamelijk hunne overeenkoming daer over (als ſtrekkende tot hun uiterſte welwezen,) de oorzaek is van de drift der *Engelſchen* tot den Vrede met den Koning van *Frankrijk*; en die ook zoodanig is gebleven, tot dat de geheimenisſen daer regerende, aen de Waereld, en aen de *Engelſche* Natie, de ſlegte grond van die ingebeelde Negotie, mitsgaders aen de *Spaenſche*, het geheele verval van de hare, met de Schepen genaemd de *Gallioenen*, tot onuitſpreeklijke ſchade van alle handeldrijvende Rijken, Staten, Steden, en in 't bijzonder die van de Zeven Provincien, kenbaer zijn geworden.

Hier toe hebben wij dienſtig gevonden hier bij te voegen, een

EXTRACT uit het *Vrede-Tractaet*, tusſchen de Koninginne *Anna* van *Groot-Brittannien*, en *Philippus* V., Koning van *Spanjen*, geſloten den 13 *Julij* Ao. 1713 te *Utrecht*; betreffende, *El Aſſiento de Negros*.

Artijkel XII.

„ De Katholijke Koning ſtaet toe, aen hare „ *Brittanniſche* Majesteit en hare Onderdanen, „ zelfs

„ zelfs met uitſluiting van zijne eigen *Spaenſche*
„ Onderdanen, en alle anderen, de opgerichte
„ *Compagnien* wegens het *Contrakt*, om Negers
„ in verſcheide deelen der Heerſchappij van
„ zijne Katholijke Majesteit in *Amerika* te bren-
„ gen, gemeenlijk genoemd: *El Pacto de el*
„ *Aſſiento de Negros*, voor den tijd van 30 ag-
„ tereenvolgende Jaren, te beginnen van den
„ eerſten *Mei* 1713 met dezelfde Voorwaer-
„ den, als de *Franſchen* het zelve hebben ge-
„ noten, of hier namaels genieten mogten; be-
„ nevens dezelve bepalingen van het land, die
„ de Katholijke Koning voorgeſchreven heeft;
„ en de gemelde *Compagnie*, gemeenlijk ge-
„ noemd: *La Compagnia de el Aſſiento*, ver-
„ gund, op eenige plaetzen, aen de Rivier *de*
„ *la Plata*, (daer deze *Compagnie* gedurende
„ den tijd van 30 Jaren, doch niet langer,
„ geene inkomende Rechten betalen zal,) en
„ deze verblijfplaets der *Compagnie* of ſtuk lands,
„ genoegzaem en bekwaem is om te bouwen,
„ te zaeijen en vee te weiden, tot onderhoud
„ der geenen, die in dienst van dezelve *Compa-*
„ *gnie* zijn, en derzelver *Negers*, die aldaer zoo
„ lang in veiligheid bewaerd kunnen worden,
„ tot dat ze verkocht zijn. En dat daer en bo-
„ ven de Schepen, welke de gemelde *Compagnie*
„ toebehooren, digt aen land mogen komen,
„ en tegen alle gevaer verzekerd zijn. Noch-
„ tans zal het aen den Katholijken Koning al-
„ tijd vrij ſtaen, een Officier in dezelve Stad
„ of Colonie te hebben; om zorg te dragen,
„ dat niets ten nadeele van zijns Konings be-
„ lang geſchied of ondernomen word. En alle
„ de geenen, die de Directie van zaken der
„ *Compagnie* aldaer hebben, moeten zich aen 't

„ opzicht van den gemelden Officier, ten opzicht van alles, het geene het gemelde ſtuk „ Lands betreft, onderwerpen. Doch ingevalle „ dat 'er eenige zwarigheden, twijffelingen of „ verſchillen, tusſchen dezen Officier, en de „ Directeurs der *Compagnie* ontſtaen mogten, „ zoo zal het beſlisſen daer van aen den Gouverneur van *Buonos Aijros* ſtaen. De Katholijke Koning heeft ook de goedheid gehad, „ aen de gemelde *Compagnie* meer andere ongemeene voordeelen te vergunnen, die omſtandig en wijdloopiger begrepen zijn, in het „ *Contrakt del Aſiento*, 't geen te *Madrid*, den „ 26 *Maert* dezes Jaers 1713 geſloten is: welk „ Contrakt: *El Aſiento de Negros* genoemd, „ met alle Clauſulen, Conditien, Privilegien, „ en daer in begrepen Immuniteiten, die hier „ tegen niet ſtrijdig zijn, gehouden worden, „ als of ze van woord tot woord hier in waren geinſereerd."

Wat gevolg nu deze zaek, ten opzicht van de *Engelſchen* gehad heeft, zal ten deele blijken uit het volgende.

„ VERTOOG, van *Bezwaernisſen, moeilijkhe-*
„ *den en ongelijk, 't geen der* Zuidzee-Com-
„ pagnie, *ſedert eenigen tijd door de* Spanjaer-
„ den *in hun Koophandel aengedaen is: door*
„ *de Bewindhebbers, in 't begin der Maend Octo-*
„ *ber* 1718 *aen den Koning van* Groot-Brit-
„ tannien *overgegeven.*

„ I. Dat hunne Goederen, te *Carthagena*, in „ *West-Indiën*, tegen niet ingewilligde Regle-
„ menten, gemeten, vervolgens verbeurd ver-
„ klaerd, en aenſtonds als zoodanig verkocht wa-
„ ren.

„ ren. Dat de ongerechtigheid, in dezen ge-
„ bruikt, gebleken was, uit de lading van de
„ *Bedford*, een van de Compagnies Schepen, op
„ bevel van den Koning van *Spanjen*, zijnde des-
„ zelfs Officieren niet geſtraft, noch aen de Maet-
„ ſchappij vergoeding van hare ſchade gedaen.
„ Zij klaegden mede, dat de Licente des Ko-
„ nings van *Spanjen*, aen dat Schip verleend,
„ door de *Spaenſche* Officieren groflijk en ten
„ kwaedſten was uitgelegd, en de Maetſchap-
„ pij belet, van hare Goederen te *Porto Bello*
„ te verhandelen, niet tegenſtaende in de Li-
„ centie begrepen, en het meerendeel der la-
„ ding naer die plaets geſchikt was.

„ II. Dat van de *Eliſabeth*, een ander van
„ hare gelicentieerde Schepen, naer *Vera-Crux*
„ gaende, eene groote ſomma voor Tol van
„ deszelfs lading was gevorderd, tegen den in-
„ houd van het 42 *Artijkel* van de *Aſſiento*,
„ waer in bedongen is, dat ze in de *Indiën* vrij
„ van alle Tol zouden wezen; hebbende de
„ *Spaenſche* Officieren, de Factoors van de Com-
„ pagnie verpligt Borg te ſtellen, van die te
„ zullen betalen, ingevalle het Hof van *Madrid*
„ hen niet onthefte; en dat, wanneer de Agen-
„ ten van de Compagnie aen dat Hof, om de
„ herſtelling aenhielden, had zijn Katholijke Ma-
„ jesteit, zonder daer van kennis aen de Com-
„ pagnie te geven, of haer te hooren, bevo-
„ len, dat de Tollen, zelfs die van 't Schip,
„ dat de Compagnie Jaerlijks derwaert zend,
„ betaeld zouden worden.

„ III. Dat zij, ingevolge van de voornoem-
„ de Artijkelen der *Aſſiento*, en latere Akkoor-
„ den, tuſſchen den Koning van *Spanjen*, en
„ zijn Majesteit van *Groot-Brittannien* gemaekt,

„ voor-

„ voorleden Jaer een Schip hadden gebouwd,
„ en met Goederen naer *Vera Crux* gezonden,
„ en van dit Jaer een ander, voorzien met eene
„ lading van omtrent 300000 £ Sterl. waer-
„ dig; meerendeels al ingeſcheept; doch dat,
„ in 't laetſte van *Junij*, wanneer alles gereed
„ was om het te doen, de Ridder *Eon*, Di-
„ recteur van den Koning van *Spanjen*, wegens
„ de *Aſſiento*, aen de Maetſchappij, het bevel
„ van den Koning van *Spanjen* mededeelde, om
„ het vertrek van dat Schip op te ſchorten; re-
„ gelregt tegen de gemelde Conventie, waer
„ bij de Maetſchappij waerlijk veel lijd, door
„ het verval van hare Goederen, welke voor-
„ namelijk Wollen Manufacturen zijn; de last
„ van Pakhuizen; het verlies van hare Intres-
„ ten, en de kosten, die ze gedaen hebben,
„ in het voornoemde Schip, dat tot geen an-
„ deren Koophandel bekwaem is, te bouwen,
„ te bemannen, te victualieeren, en toe te ta-
„ kelen.

„ IV. Dat zij, met toelating van den Koning
„ van *Spanjen*, volgens het 36 *Artijkel* van de
„ *Aſſiento*, een Schip naer de *Canarien* gezon-
„ den hebbende, om Fruiten voor de *Indiën*,
„ mits de daer op geſtelde belastingen betalen-
„ de, in te nemen; egter de Officieren van het
„ Tolhuis, die niet wilden laten innemen; ten
„ ware, dat de Agent van de Compagnie 7
„ pCt. voor Tol wilde betalen; niet tegen-
„ ſtaende de *Portugeeſche* Maetſchappij niet meer
„ dan $2\frac{1}{2}$ pCt. betaelde; en in het 39 *Artijkel*
„ van de *Aſſiento* bedongen is, dat onze Maet-
„ ſchappij de eigen voorrechten en voordeelen
„ zou genieten, als anderen te voren gedaen
„ hadden; zijnde al 't geen de Agent van de

„ Com-

„ Compagnie had kunnen verwerven, dat hem
„ vijf Maenden tijds gegeven wierden, onder
„ Borgſtelling, om in dien tijd het beſluit van
„ den Koning van *Spanjen* dies aengaende te
„ weten.

„ V. Dat 'er $17\frac{1}{2}$ van het Vat, van 't gemelde
„ Schip is geëischt, wegens het *Seminarium*
„ der Matroozen van *Sevilien*, en den Agent
„ der Compagnie door het Gerichte gelast,
„ hetzelve in bewaring te ſtellen, tot dat die
„ zaek bij den Koning van *Spanjen* en den
„ Raed der *Indiën* zoude afgedaen wezen.

„ VI. Dat, tegen den Inhoud van het twee-
„ de *Artijkel* van de *Aſſiento*, geëischt werden
„ van de Burgers 4 ſtukken van Agten voor
„ iedren Neger, die zij terug riepen, en 10
„ pCt. van de zulken, die naer *Peru* gaende,
„ te *Pato* of *Lima* landden.

„ VII. Dat, tegen den Inhoud van het 18
„ *Artijkel* der *Aſſiento*, meer dan 3000 Negers
„ heimelijk en ter ſluik in *Peru* gebracht wa-
„ ren, en meerendeels door de Officieren
„ van den Koning van *Spanjen* geteekend, als
„ of ze wettig ingebracht waren. Waer door
„ het dan aen de Compagnie onmooglijk ge-
„ maekt is, het voordeel, in het 18 en 19 *Ar-*
„ *tijkel* begrepen, (namelijk van alle Negers,
„ die onwettig ingebracht worden, tot hun eigen
„ gebruik in verzekering te nemen,) te genie-
„ ten. Dat zij insgelijks klaegden, over de
„ heimelijke invoering van een groot getal Ne-
„ gers te *Puerto Principi*, en dat het gepeupel,
„ hunnen Agent aldaer, wanneer hij dezelve
„ poogde in verzekering te nemen, gedreigd
„ had op te hangen, indien hij het onderſtond
„ te doen, of de Sluikhandelaers verſtoorde.

„ VIII. Dat

„ VIII. Dat hunne Factoors te *Panama* be-
„ richt hebbende, van een Schip, dat Negers
„ voor *Peru* innam, tegen den inhoud van het
„ Traktaet; verzogt de Gouverneur, van den
„ Schipper en zijn Volk daer over te onder-
„ vragen; zoo als hij ook gedaen had: maer
„ de geenen, die belang hadden in dezen on-
„ wettigen handel, maekten met een Geſchenk
„ van 2500 ſtukken van Agten aen den Gou-
„ verneur, dat dezelve al de getuigenisſen
„ ſmoorde. Alle welke praktijken zeer ſcha-
„ delijk voor de Maetſchappij zijn, en haer
„ onbekwaem zullen maken, dat getal van Ne-
„ gers in te brengen, waer voor zij gehouden
„ zijn de ſchattingen aen den Koning van
„ *Spanjen* te betalen.

„ IX. Dat, tegen het Contrakt van de *As-*
„ *ſiento*, de uitvoer van Tabak in de *Havana*,
„ en van *Caccao* te *Caracca*, verboden is, op
„ peene van den dood, en de verbeuringe der
„ Goederen, aen allen, behalven die geenen,
„ welken den Koning van *Spanjen* aengaen; 't
„ welk bederflijk voor den handel van de Maet-
„ ſchappij is.

„ X. Dat de onregtmatige metingen der Ne-
„ gers te *Porto Bello*, volkomen bewezen wa-
„ ren, aen den Compagnies Rechter *Conſerva-*
„ *tor* te *Panama*, die een tweede meting bevo-
„ len had te doen; waer bij gebleken was,
„ dat die van *Porto Bello*, 50 *Indiaenſche* Ma-
„ ten te veel hadden gemeten. En egter
„ hadden de Agenten der Maetſchappij, van de
„ Officieren van den Koning van *Spanjen* geen
„ Getuigſchriften kunnen bekomen; onder voor-
„ wendſel, dat het niet in de magt was van
„ den Compagnies Rechter *Conſervator*, om

„ eene

„ eene tweede meting te bevelen, daer men
„ nochtans bij het 13 *Artijkel* van de *Asiento*,
„ uitfluitelijk van alle anderen, kennis mag ne-
„ men, van alle verſchillen, zaken en zeilen
„ daer toe behoorende, met volle magt van
„ Jurisdictie.

„ XI. Dat, alhoewel de Koninglijke Officie-
„ ren te *Panama*, in Rechten gedoemd waren,
„ om de drie ſtukken van Agten van iederen
„ Neger, welke door de Factoots der Com-
„ pagnie in verzekering genomen waren, te be-
„ talen, volgens het tweede *Artijkel* der *Asien-*
„ *to;* dezelve van het Vonnis geapelleerd had-
„ den, aen den Raed der *Indiën* te *Madrid;* al-
„ waer de Agenten van de Compagnie redres
„ verzochten, maer geene voldoening bekomen
„ hadden.

„ XII. Dat hunne Factoors te *Panama* ver-
„ plicht geweest waren, ſchatting van verbeur-
„ de Slaven te betalen, tegen den inhoud van
„ hunne Privilegiën.

„ XIII. Dat de Geestelijkheid van *Panama*
„ en de *Havana*, de Factoors van de Compa-
„ gnie gedwongen had, zes ſtukken van Agten
„ en drie Realen te betalen, voor het begraven
„ van iederen Neger.

„ XIV. Dat, tegen het 12 *Artijkel* van de
„ *Asiento*, en de Preliminairen van den Vrede,
„ aen de Compagnie geweigerd is, eigen Lan-
„ den aen de Rivier *de la Plata* te hebben,
„ om Vee aen te fokken, en Plantagien tot
„ onderhoud der Negers en anderen te maken.

„ XV. Dat ze zijn gehouden geweest, over-
„ zware Postlasten te betalen, voor de door
„ hen afgevaerdigde Schepen, voor rekening
„ van de *Asiento*, en in 't bijzonder te *Buenos*

„ *Aijros*, tot 9767 ſtukken van Agten toe, volgens eene nevens overgeleverde Rekening van zeven Schepen; van welke een alleen een Pakket met Brieven voor den Koning van *Spanjen* overbracht, en het welk zij nochtans 1034 ſtukken van Agten deden betalen.

„ XVI. Dat het hun, tegen het 25 *Artijkel* van de *Aſſiento*, niet toegelaten was, hunne Negers te verruilen, tegen de Gewaſſen van het land, en dat de aldaer zijnde *Aldermans*, den Factoors van de Compagnie niet wilden toelaten Huiden te koopen, als van hun zelven, en ze hen veel dierder deed betalen, dan zij die van anderen zouden kunnen bekomen.

„ XVII. Dat de Kapitein van de *St. Quintijn*, onlangs van *Buenos Aijros* gearriveerd, zonder uitdaging, zeer kwalijk gehandeld was, door den Kapitein van een *Spaensch* Oorlogſchip; met geweld zijne groote Sloep en 13 man van zijn Volk afgenomen; ook gedreigd op hem los te branden, wanneer hij dezelve weder eischte, en hem te zullen ophangen, indien hij aen zijn boord kwam.

„ XVIII. Dat tegen de *Aſſiento*, de *Spaenſche* Officieren te *Panama*, een Perſoon over de Factoors van de Compagnie hadden geſteld, om in het bijzonder rekening te houden, van alle hunne handelingen, het ontfangen van hunne Negers en Waren bijgewoond, als mede alle hunne Verkoopingen, tot groote belemmering van alle hunne Maetſchappij zaken.

„ XIX. Dat de *Spaenſche* Wachtſchepen of Uitleggers, verſcheiden van hunne Schepen hadden opgehouden; daer uit Goederen,

„ gee-

„ geene Contrabande zijnde, genomen; en dat
„ een van deze Schepen een Sloep van de Com-
„ pagnie van het Eiland *Trinidad* had geno-
„ men, en daer door de eigenaers eene ſchade
„ van meer dan 2000 ſtukken van Agten ver-
„ oorzaekt.

„ XX. Dat, nademael, volgens het 18 *Ar-*
„ *tijkel* van de *Aſſiento*, de Compagnie geene
„ Negers, onwettig in de *Spaenſche West-In-*
„ *diën* gebragt, mag in verzekering laten ne-
„ men, zonder verlof van den Gouverneur,
„ ter plaetze daer die zijn, zulks aen de Sluip-
„ handelaers gelegenheid gaf, om dezelve te
„ koopen of weg te voeren, voor dat de Fac-
„ toors van de Maetſchappij des Gouverneurs
„ verlof hadden; gelijk zij dan aenwezen, dat
„ door dit middel 200 Negers, van een Eiland,
„ 20 mijlen van *Panama*, weggevoerd waren,
„ een weinig eer de gemelde Factoors kwamen,
„ om ze in verzekering te nemen.

„ XXI. Dat de Maetſchappij groote verliezen
„ gedaen had, door dien de Schrijvers en open-
„ bare Notarisſen niet genoeg beteugeld wa-
„ ren, in het verleenen van de valſche Paſſen
„ en Handſchriften, tot het verkoopen van niet
„ geregistreerde Negers.

„ XXII. Dat de Koninglijke Penningmees-
„ ters te *Panama*, zich 8378 ſtukken van Ag-
„ ten hadden toegeëigend van de Compagnie,
„ aldaer en te *Porto Bello* van hun aengehou-
„ den, en de betaling geweigerd, onder voor-
„ wendſel dat ze in ſchuld was.

„ XXIII. Dat de Compagnie hand gelegd
„ hebbende, op de waerde van 106158 ſtuk-
„ ken van Agten, aen het geld, effecten en
„ huizen, van de gewezen *Franſche* Compagnie

„ der *Asiento;* voor het geen zich de voor-
„ schreven Compagnie rekende toe te komen,
„ voor haer inbrengen van Negers, gedurende
„ de tegenwoordige *Asiento;* haer Factoren be-
„ taling verzocht hadden, maer niet gekregen.

„ XXIV. Dat de Gouverneur van *Cartha-*
„ *gena*, den *Fransschen* Factoor aldaer gedwon-
„ gen had, om in handen van een Koopman
„ 16000 stukken van Agten te laten, tot Bor-
„ ge van hem, en andere Officieren schadeloos
„ te houden, voor dat ze oorlof gaven aen de
„ *Fransche Asiento* Compagnie, om van *Jamai-*
„ *ca* met *Engelsche* Schepen Negers in te bren-
„ gen, tegen des Konings van *Spanjens Cedula*
„ zijnde; en wanneer de Factoors van de *En-*
„ *gelsche* Maetschappij het zelfde verzogt had-
„ den te doen, was het geweigerd.

„ XXV. Dat de *Fransche* Agent in de *Ha-*
„ *vana*, sedert de tegenwoordige *Asiento*, al-
„ daer 570 Negers ingebracht; de Factoor van
„ de Compagnie hem in Rechten vervolgd,
„ en vonnis ten voordeele van de Compagnie
„ bekomen had, doch de voornoemde Agent
„ had zich op 't Hof van *Madrid* beroepen."

Doch ons bestek gedoogd niet, deze zaek breeder te verhandelen; ook oordeelen wij het geheel onnoodig, vermits het meergemelde en zeer beruchte *Asiento-Traktaet*, tusschen de *Spanjaerden* en *Engelschen*, geheel afgeloopen en vernietigd is, waerom wij liever hier de volgende Resolutiën laten volgen, in den Jare 1725 te *Vera Crux* genomen. In den Raed van Commercie, den 31 *Augustus* gehouden, deed de Viceroij 27 Propositien, en de Resolutiën, welken daer genomen werden, waren onder anderen.

„ 1. Dat,

„ 1. Dat, ingeval iemand, van ongeoorloofden Handel beſchuldigd werd, hij niet geſtraft „ zal worden door den Preſident van *Panama*, „ welke alleenlijk de Contrabande Koopwaren „ zal mogen aenhouden, dezelve met geregtige „ Atteſtatien aen den Onderkoning zenden, en „ alles aen des Viceroijs dispoſitie overlaten. „ 2. Dat de Commercie-Kamer een Commisſaris zal benoemen, om opzicht te hebben wegens de Goederen, die door het ordinaris „ *Engelsch* Schip gebragt worden, ter oorzake „ van 't nadeel, dat de Commercie lijd, van „ dat gemelde Schip nog zoo vele Goederen „ van *Jamaica* invoerd, als zijn eigen lading, „ welke Commisſaris onafhankelijk zal zijn van „ den Preſident van *Panama*, als mede van den „ Commandant-Generael der Gallioenen en de „ Gedeputeerden van de *Spaenſche* Commercie. „ 3. Dat men geenerleije belasting zal leggen „ op de Koopwaren, welken van *Porto Bello* „ te *Lima* komen, en van daer naer *Panama* „ gebracht worden. 5. Dat, ingeval eenig Commerciant van *Lima* komt te ſterven, die Teſtament gemaekt heeft, niemand, als de Gedeputeerden van de Commercie, zorg voor „ zijn Kapitael zal mogen dragen, enz."

Alvorens wij dit *Kapittel* beſluiten, zullen wij hier nog een woordje ſpreken van de *Coüchenille*. Deze kostelijke fijne roode Verf, welke men over *Spanjen* uit de *West-Indiën* ontfangt, om daer mede fijn en vast rood te verwen, is hier ſedert onheuglijke tijden bekend geweest en gebruikt, zonder dat men nogtans eigenlijk geweten heeft, wat het was. De meesten hebben het voor een zeker gewas ge-

houden, ſchoon onzeker, of het een Boom-, Plant- of Veld-gewas zoude zijn; tot dat de Heer *Melchior de Ruuſcher*, groot Koopman dezer Stede, in den Jare 1729 eene *Natuurlijke Hiſtorie van de Couchenille* heeft in 't licht gegeven, en daer in met beëedigde Verklaringen en onwraekbare bewijzen, zelfs van verſcheiden ooggetuigen beweerd en aengetoond, dat de *Couchenille*, uit levendige Beestjes, die gedroogd zijn, beſtaet; dewelke op verſcheiden plaetzen in de *Spaenſche West-Indiën* aengekweekt worden.

EEN EN DERTIGTTE KAPITTEL.

Van den Koophandel op Portugal.

De Koophandel, die van deze Stad op *Portugal* gedreven word, geſchied meest op *Liſabon*, en een weinig op *Port à Port* en *St. Ubes*; naer welke Plaetzen men van hier gemeenlijk de navolgende en eenige anderen Goederen zend; te weten:

Allerhande Manufacturen, van Wollen, Zijden en Garen, Bonte en Zwarte Zijden Stoffen, Gedrukte Katoenen Lijwaten, *Zurichſche* Kreppen, Zwarte, Scharlaken en Muskus Heere-Saeijen van *Delft*, *Osnabrugsch* Linnen, Jauwerſche Lijwaten, Kameriksdoeken, Gemaekte Kleederen, Papier, *Muscoviſche* Jugten, eenige Kramerijen, Koperen Bekkens, Speelkaerten, Stael, Kruid en Lood, Vlas, Koorn, Rhijn-Hennep, Touwwerk, Geel Wasch, Stijffel, en vele ande-

dere Cargasoen Goederen, gelijk men naer *Spanjen* zend.

Waer tegen men van de navolgende Plaetzen die Goederen krijgt, welke bij ieder staen aengewezen.

LISSABON,

Of *Lisbona*, *Lixboa* of *Lisboa*, eene groote, welbewoonde, treffelijke, en de Hoofdstad van geheel *Portugal*, alwaer de Koning zijne Residentie houd; gelegen op verscheide Heuvelen, aen 't hangen van een berg, en aen de Rivier de *Tejo*, *Tajo* of *Taeg*, welke kort daer na in Zee loopt, met eene schoone Haven voorzien.

Men krijgt van daer Zout, waer van 27 Mooi aldaer, te *Amsterdam* een honderd Zout uitleveren.

Suiker, van verscheiden soorten, zoo geraffineerd als ongeraffineerd, *Brasilische* Tabak, Campechie-, Fernambucq- en ander Verfhout, Koe- en Stierenhuiden, uit *Brasil*, Sumak, Wolle, Katoen, Olijven, Olij van Olijven, deze word verkocht bij de Pijp, van 26 Almander, Wijn, deze word verkocht bij de Tonel, iedel Tonel à 52 Almander gerekend, Anijszaed, Rozijnen, Vijgen, Gember, Indigo, Couchenille, Orange-, Limoen- en Citroen-Appelen, Limoenschillen en andere Confituren, Droogerijen en Medicinalen, Paerlen, Diamanten en andere Edelgesteentens.

PORT à PORT,

Van de Hollanders, en *Porto*, of *Ciudad de Puerto*, bij de *Portugezen*; eene groote Stad in

t Westen van *Portugal*, aen de mond der Rivier *Duero* of *Douro*, die omtrent een uur daer na in Zee loopt.

Van daer krijgt men Wijn, Sumak, Olij.

De Olij word aldaer verkocht bij Almanders en Canadors.

12 Canadors zijn 1 Almander. 22 Almanders calculeerd men voor 1 Pijp, of 44 dito voor 1 Vat te Amsterdam van 717 Mingelen. Staet aen te merken, dat deze Maten te *Port à Port*, omtrent 20 percento grooter zijn, dan die te *Lisfabon*.

ST. UBES,

Of *Setuval*, volgens de *Spanjaerden* en sommige anderen: een Koopstedeken, omtrent zeven mijlen van de Stad *Lisfabon*, gelegen in 't Zuiden ten Westen van 't Koningrijk *Portugal*, met eene schoone groote Haven, aen den mond van 't Riviertje *Cadaon*, 't welk kort daer na in de *Spaensche* Zee loopt. Deze plaets is zeer vermaerd, wegens de overgroote meenigte van Zout, die van daer Jaerlijks door allerleije Natiën gehaeld word.

Van *Madera*, een der *Canarische*, en *Faijal*, een der *Açores* of *Vlaemsche* Eilanden, den *Portugezen* toebehoorende, bekomt men Suiker, Wijn, Citroenschillen, en andere Confituren.

Zoo wel daer heen, als op *Brasilien*, varen de *Portugezen* van *Lisfabon*, met geheele Vloten; welker retouren voor 't grootste gedeelte wederom naer *Amsterdam* gezonden, en aldaer verkocht worden.

De Rekeningen en Boeken worden in geheel *Portugal* gehouden in *Reës*: onderscheidende de Mi-

Millioenen met een of twee Puncten, en de Duizenden met een Trekje, omtrent als de *Griekſche* Letter Θ, of iet daer naer gelijkende.

Van *Amſterdam* op *Liſabon* (als de eenigſte Plaets in *Portugal*, waer op gewisſeld word,) wisſeld men, mits gevende of nemende, een zeker getal Grooten *Vlaemsch* Bankgeld, om daer voor, te *Liſabon*, te ontfangen of te betalen, een *Cruſaed* van 400 *Reës*.

De Wisſelbrieven worden gemeenlijk op *Uſo*, dat is twee Maenden na dato geſteld; doch bij Oorlogstijd met *Frankrijk*, worden de Brieven over *Engeland* te water gezonden, in plaets dat ze anders over *Frankrijk* te land gaen; en alzoo de Posterij over Zee wat ongeſtadig is, worden de Wisſelbrieven dan meest op 30 *dagen zicht* geſteld.

Te *Liſabon* zijn zes reſpijtdagen, voor buitenlandſche Wisſelbrieven, die geaccepteerd zijn: maer indien zij niet geaccepteerd zijn, genieten dezen geene gratiedagen, maer moeten op den vervaldag geprotesteerd worden.

In de Connosſementen der Goederen, die van *Amſterdam* op *Liſabon* worden gezonden, ſteld men altoos, te betalen in *Cruſaden* van 480 *Reës* ieder.

De Stoffen en Lijwaten worden in *Portugal* op tweederhande wijzen gemeten; de eene Maet word genaemd *Covado*, en de andere *Vara*.

100 *Covados*, zijn gelijk met 100 *Amſterdamſche* Ellen.

61 *Varos* of *Varas* zijn mede 100 Ellen *Amſterdamſche* maet; makende alzoo 100 *Varas* of *Varras*, 164 Ellen te *Amſterdam*.

Het Gewigt word genaemd, *Quintal* en *Arobe*.

Een *Quintal* is 4 *Aroben*, of 128 Ponden.
Een *Arobe* is 32 Ponden.

Een *Arobe* is omtrent 30, en een *Quintal* 120 Ponden *Amſterdamsch;* op welken voet 100 Ponden te *Liſabon*, omtrent 94 Ponden te *Amſterdam* uitleveren; en 100 Ponden *Amſterdamsch* maken 106 Ponden te *Liſabon*, want men rekend het gewigt te *Liſabon* doorgaens 6 per Cento ligter dan het *Amſterdamſche* te zijn.

Het *Zout* verkoopt men bij 't Mooi, waer van vier in een Last gaen; en 25 Mooi leveren uit te *Amſterdam* omtrent een Honderd *Zout* van 404 maten.

't Koorn word verkocht, bij zekere maten, genaemd *Mudden* of *Mooi*, en *Alquieres*. Een *Mooi* is 60 *Alquieres*. De 4 *Mudden* of *Mooi* zijn een Last; die gemeenlijk niet meer uitleveren, dan omtrent 216 *Alquieres*, voor een Last van *Amſterdam*.

De Olie van Olijven verkoopt men bij de *Almuda*. Een *Almuda* houd 12 *Canadas;* zijnde weinig verſchil, tuſſchen een *Canada*, en een *Mengelen te Amſterdam*.

De uitvoer van *Zout* is zeer groot uit *Portugal*, gelijk uit de volgende Specificatie nader blijkt.

Van 't *Zout* in 't Jaer 1714 te *St. Ubes* gemaekt, waren, volgens de Tolbocken aldaer, waer uit dit getrokken is, tot in de Maend *Junij* 1715 in alles bevracht:

		Mooijen.
252	*Hollandſche* Schepen met	157428½
50	*Engelſche* . . .	15600
11	*Franſche* . . .	3053½
7	*Deenſche*	4891
3	*Sweedſche*	2606½
325	Scheepen in 't geheel, en geladen met *Mooijen.*	183579½

In

In den Jare 1722 is 'er een nieuwe Post van *St. Ubes* op *Lisſalon* aengelegd, waer van de Brieven alle Maendagen en Saturdagen, 's morgens ten 10 uuren van *Lisſabon* vertrekken, en tijdig terugkomen, om met de Paketboot op *Engeland* verzonden te worden.

In den Jare 1734 heeft de Koning in zijnen Raed op 't tapijt gebracht, om door middel van Paketbooten, gelijk de *Engelſchen* gebruiken, eene reguliere Correspondentie naer de *Canariſche-* en *Aſores* Eilanden en *Kaep Verde* ten nutte van de Negotie op te richten.

Ten dienſte der geenen, die Rekeningen uit *Portugal* ontfangen, hebben wij de volgende *Tafels* hier bij gevoegd:

Reductie van *Portugalſche* Munt.

Rees.	*Cruſados.* §. §.
2000 000	5000 - 0 - 0
1900 —	4750 - 0 - 0
1800 —	4500 - 0 - 0
1700 —	4250 - 0 - 0
1600 —	4000 - 0 - 0
1500 —	3750 - 0 - 0
1400 —	3500 - 0 - 0
1300 —	3250 - 0 - 0
1200 —	3000 - 0 - 0
1100 —	2750 - 0 - 0
1000 —	2500 - 0 - 0
900 —	2250 - 0 - 0
800 —	2000 - 0 - 0
700 —	1750 - 0 - 0
600 —	1500 - 0 - 0
500 —	1250 - 0 - 0
400 —	1000 - 0 - 0
300 —	750 - 0 - 0
200 —	500 - 0 - 0
100 —	250 - 0 - 0
90 —	225 - 0 - 0
80 —	200 - 0 - 0
70 —	175 - 0 - 0
60 —	150 - 0 - 0
50 —	125 - 0 - 0
40 —	100 - 0 - 0
30 —	75 - 0 - 0
20 —	50 - 0 - 0
10 —	25 - 0 - 0
5 —	12 -10 - 0
4 —	10 - 0 - 0
3 —	7 -10 - 0
2 —	5 - 0 - 0
1 000	2 -10 - 0

Rees.	*Cruſad.* §. §.
900	2 - 5 - 0
800	2 - 0 - 0
700	1 - 15 - 0
600	1 - 10 - 0
500	1 - 5 - 0
400	1 - 0 - 0
300	— - 15 - 0
200	— - 10 - 0
100	— - 5 - 0
90	— - 4 - 6
80	— - 4 - 0
70	— - 3 - 6
60	— - 3 - 0
50	— - 2 - 6
40	— - 2 - 0
30	— - 1 - 6
20	— - 1 - 0
10	— - — - 6
9	— - — - $5\frac{2}{5}$
8	— - — - $4\frac{4}{5}$
7	— - — - $4\frac{1}{5}$
6	— - — - $3\frac{3}{5}$
5	— - — - 3
4	— - — - $2\frac{2}{5}$
3	— - — - $1\frac{4}{5}$
2	— - — - $1\frac{1}{5}$
1	— - — - $0\frac{3}{5}$

Reductie van *Portugalsche* Munt.

Crusad.	ß.	₰.	*Rees.*
1000	- 0	- 0	400000
900	- 0	- 0	360000
800	- 0	- 0	320000
700	- 0	- 0	280000
600	- 0	- 0	240000
500	- 0	- 0	200000
400	- 0	- 0	160000
300	- 0	- 0	120000
200	- 0	- 0	80000
100	- 0	- 0	40000
90	- 0	- 0	36000
80	- 0	- 0	32000
70	- 0	- 0	28000
60	- 0	- 0	24000
50	- 0	- 0	20000
40	- 0	- 0	16000
30	- 0	- 0	12000
20	- 0	- 0	8000
10	- 0	- 0	4000
9	- 0	- 0	3600
8	- 0	- 0	3200
7	- 0	- 0	2800
6	- 0	- 0	2400
5	- 0	- 0	2000
4	- 0	- 0	1600
3	- 0	- 0	1200
2	- 0	- 0	800
1	- 0	- 0	400
	10	- 0	200
	5	- 0	100
	4	- 0	80
	3	- 0	60
	2	- 0	40
	1	- 0	20
		6	10
		3	5
		2	$3\frac{1}{3}$
		1	$1\frac{2}{3}$

In

In den Jare 1741 heeft de Koning eene nieuwe *Compagnie der Indiën* of *Oost-Indiſche Compagnie* opgericht, om Schepen naer *Macao* en *China* te mogen zenden; en in welke de *Compagnie van de Zijden Fabrijk* is geincorporeerd.

GOA,

Deze vermaerde Koopſtad in *Aſia*, in 't Westerdeel van *Oost Indiën* gelegen, word alleen door de *Portugezen* bevaren, zoo dat daer op van *Amſterdam* of elders direct geene Negotie geſchied; maer de Goederen worden aen Commisſionarisſen te *Liſabon* gezonden, om ze in een of twee Schepen, die alle Jaren in de Maend *Maert* van *Liſabon* naer *Goa* vertrekken, in te ſchepen. De Retouren geſchieden gemeenlijk, met de Vloten van de *Bahia* en *Phernambucq*, te *Liſabon*, en van daer herwaert.

Men zend daer henen Lakens, van allerleije kleuren, Bloed-Korael, Nieuwe Ameroude, Ruwe Barnſteen, Gemunt Zilver, en Gemaekt Zilverwerk, 't welk te *Liſabon* word gekocht.

Van daer krijgt men Ruwe Diamanten, als mede wel geſlepenen, die *Laborato* genoemd worden, diverſe ſoorten van *Lijwaten*, en andere Manufacturen, die te *Liſabon*, en niet in deze Landen, gedebiteerd worden.

Te *Goa* houd men Rekening in *Pardos*, *Tangas*, *Vintins* en *Baſarucos*; doch alzoo van een en ander goede en ſlegte Specie is, zoo moet men bij iedere Negotie, die men doet, alvorens een beding maken, in welke Specie te betalen.

Onder de gemunte Specien zijn de Parados Xeraphin, die ieder omtrent een Hollandſchen Gulden waerdig zijn.

De

De Portugeſche Quintale van 4 Arobes en deze van 32 ℔ is alhier in gebruik: en behalven dit ook nog het Gewigt genaemd *Maund*, waer mede Honig, Suiker en Boter gewogen word, en weegd 12 Portugalſche Ponden. Het ander heet *Bahar*, waer mede men *Peper*, en andere Indiaſche Specerijen weegd, en is $3\frac{11}{21}$ Portugeeſche Quintalen zwaer.

De Vara en Covado van Lisſabon, dienen hier ook om de lengte te meten.

Granen, Rijst, en andere drooge Waren, worden met de *Medida* gemeten. Ook word 'er de Rijst bij *Tardo* verkocht, dat een rond Pak is, in ſtroo met touw omwonden, en $3\frac{1}{2}$ Maunds wegen moet.

BRASILIËN,

Sedert eenigen tijd herwaert hebben de *Portugezen* ook vele *Diamanten* uit *Braſiliën* ontfangen.

Volgens Decreet des Konings, van dato 24 *December* 1734 den 1 *Januarij* 1735 te *Lisſabon* gepubliceerd, moeten alle de Diamanten, van 20 Caraet en daer boven, aen den Koning verkocht worden, volgens de rechte Valuatie daer op te maken, op zekere zware Pœnen. Ook mogen geene Diamanten buiten het Rijk gevoerd worden; op pœne van dezelve te verbeuren, en daerenboven gedegradeerd, voor 10 Jaren naer *Angola* gezonden, en de Goederen geconfisceerd te worden.

In den Jare 1724 heeft de Koning eene Nieuwe *Afrikaenſche Compagnie* te *Lisſabon* opgericht; volgens uitgegeven conditien, zijnde door zijne Majesteit geconfirmeerd te *West-Lisſa-*

ſabon, den 23 *December* 1723, beſtaende in X wijdloopige Artijkelen; in welker hoofd of *Voorrede* het volgende gezegd word:

„ De Koning doet aen een iegelijk weten, „ dat het tot voordeel en nuttigheid van zijn „ Koningrijk, en tot vermeerdering en verbe„ tering van deszelfs Kolonien ſtrekt, dat in „ dezelven worde gebracht een groot getal Sla„ ven; om door dat middel de Staten en Lan„ den van *Braſil*, die dezelve noodig hebben, „ daer mede te voorzien, zoo wel tot voort„ zetting van hunnen Akkerbouw, Suiker- en „ Tabakplanting, als tot bevordering van de „ Mijnen, enz. Waer toe zich aengegeven „ hebben *Joan Danſaints* en zijne medecompa„ gnons, *Manoël Domingo de Paco*, *Francisco* „ *Nunez da Cruz*, *Noë Houſsaye*, *Lorenzo Pe„ reira* en *Bartholomeus Michiel Vienne*, alle In„ woners van deze Hoofdſtad, om eene *Maet„ ſchappij* van Handel op de Kust van *Afrika* „ op te richten; en van daer, voor hunne re„ kening, zoo veele Slaven als 'er noodig zijn, „ naer alle de Havens der Landen van *Braſil* te „ zenden; het welk groot voordeel aen den „ Koophandel van dit Rijk en van deszelfs „ conquesten zal toebrengen; hebbende de ge„ melde Maetſchappij zich daerenboven ver„ plicht, om op haere eigen kosten een Fort „ te doen bouwen, op de Kust van *Gabon*, „ aen de Rivier op 't Eiland van *Coriſco*, lig„ gende op de hoogte van 1 Graed en 30 Minu„ ten, enz."

Doch, naer het ſchijnt, heeft deze *Compagnie* tot nog toe weinig progreſſen gemaekt. Daerenboven heeft zich de *West-Indiſche Compagnie* dezer Landen tegen deze Vaert aengekant:

kant: onder anderen hebben Ao. 1727 de Heeren Gecommitteerden van de *West-Indiſche Compagnie* aen hun Hoog Mog. overgeleverd en in druk uitgegeven een Geſchrift, genaemd *Wederlegging van de Argumenten en Redenen, welken zijn geallegeerd, door den Heer* de Mendoça, *Minister van den Koning van* Portugal, *bij zijne Memorie, en deszelfs Bijlage, aen hun Hoog Mog. op den* 15 September *laetstleden overgegeven; ten einde daer mede te refuteren het Vertoog, door de Generale West-Indiſche Compagnie dezer Landen, aen hooggemelde hun Hoog Mog. gepreſenteerd, in den Jare* 1725 enz. enz., inhoudende de redenen, waerom de *Portugezen* niet bevoegd zijn te varen op de Bovenkust van *Guinea*, noch op deszelfs Benedenkust, verders of anders dan direct van hunne Plaetzen en Diſtricten; en dat het Octrooi, 't geen de Koning van *Portugal* in 't Jaer 1724 aen eenen *Joan Danſaints* hier tegen gegeven mogte hebben, aen de *West-Indiſche Compagnie* dezer Landen, obſteeren noch prejudiceeren moet.

In den Jare 1730 heeft de Koning, in dato *West-Liſsabon* den 1 *Junij*, eene Wet gepubliceerd, waer bij zijne Majesteit ordonneerd, dat geen Vaertuig, van wat plaets het ook zijn moge, uit de Havens van *Braſil* naer de Kust van *da Mina* zal mogen varen, al ware het zelfs naer de Havens van de voorſz. Kust, en die van *Afrika*, behoorende tot de Domeinen van zijne Kroon, noch ook eenige lading tot dien einde te ontfangen, zonder voorgaende verlof van den Onder-Koning, of Gouverneur van de *Capitania*, van waer het zelve ſtond uit te loopen; dewelke, voor het verleenen van zulk een verlof, het gemelde Vaertuig zal laten

ten meten, (niet tegenſtaende zulks alvorens reeds mogte geſchied zijn, door vertrouwde lieden, enz,) en geen grooter getal van Slaven mede te brengen, als waer voor zij, voor de begrootinge, Goederen geladen hebben, enz. op pœne van Confiscatie, enz.

Bij een Decreet des Konings, in 't laetſte van 't Jaer 1734 verleend, is het Vertrek der Vloten voortaen gereguleerd, die naer *Phernambuk*, den 15 *November*, die naer *Rio de Janeyro*, den 15 *December*, en die voor de *Babia*, den 15 *Januarij*.

In de Maend *November* 1723 kwamen te *Lisſabon* voor de eerſtemael, drie Keizerlijke Schepen, onder Convooi van twee Oorlogſchepen, van *Trieſte* aen de *Adriatiſche* Zee, voor rekening van de nieuwe Keizerlijke Compagnie te *Weenen*.

Hunne ladig beſtond, in

Een deel Planken, } Verkocht voor 's Konings
Een weinig Yzer, } Werf.

Eenig gewerkt Stael,
Eenige *Italiaenſche* Zijde,
en omtrent 800 Balen Rijst, } Dit wilde niet aen den man.

't Welk een ſlegt beginſel dezer Negotie was, doch dat naderhand verbeterd is.

In den Jare 1753 hebben eenige Kooplieden te *Lisſabon* eene Maetſchappij aengegaen, tot een gereguleerden Koophandel, uit de Havens van *Portugal* naer *Oost-Indiën*; en zulks op den zelven voet, gelijk van *Cadix* op *Amerika* geſchied; en dat zij tot deze nieuwe Commercie ook Register-Schepen zullen gebruiken.

TWEE

TWEE EN DERTIGSTE KAPITTEL.

Van den Koophandel op Italiën, de Middellandsche Zee, en de Levant.

Dees Koophandel is zekerlijk, naest de *Oost-Indische*, voor de voordeeligſte te achten, en van zoodanig een gevolg, dat, om deze Navigatie des te beter te doen ſtand houden, hier ter ſtede eene Kamer van Directie is opgericht, met den naam van

De Kamer der Directeuren van den Levantschen Handel, en Navigatie in de Middellandsche Zee.

Waer omtrent het navolgende te zeggen ſtaet:

Wanneer in den Jare 1625 door den Orateur *Haga*, als toen Minister van dezen Staet, aen het Hof te Konſtantinopolen, aen Hun Hoog Mogenden de noodzakelijkheid werd voorgeſteld, om uit de ervarenſte en voornaemſte Kooplieden van Amſterdam, eenigen aen te ſtellen, om het oog te houden omtrent verſcheiden zaken de Navigatie, Handel en Commercie dezer Landen op dat Rijk betreffende, en 'er op dien voorſlag, tuſschen Hun Hoog Mogenden, en de Regering van Amſterdam, zoo het ſchijnt, eenige conferentien en briefwis-

ſelingen zijn gehouden, zoo is ten zelfden tijde, door vele voornaame Kooplieden binnen Amſterdam, aen Heeren Burgemeesteren dier Stede, request gepreſenteert, behelzende voornamelijk, dat de Rooverijen door die van Algiers, Tunis en anderen, niet alleen aenhielden, maer zelfs dagelijks toenamen, ongeacht de gemaekte Capitulatien en Vrede-Verdragen; en zulks onder gezogte prætexten, zoo wegens de Banieren, Paspoorten en Zeebrieven, die zij zeggen bij de Schepen te vinden: niet alleen van den Koning van Denemarken en de Hanſee-Steden, maer ook van de Infante; waer door het gebeurde, dat door de fout van ſommigen, het algemeen moest lijden, naerdien vele eeuvoudige Zeelieden op hunne veiligheid niet zoo zeer bedagt waren, als het de lagen en listen der Rooveren wel vereischten. En derhalven verzochten de Supplianten dat Hun Ed. Groot Achtbaren vijf of zes Amſterdamſche Kooplieden geliefden te Committeeren, om behoorlijk regard te nemen, op de uitrustingen van alle de Schepen, die naer de Straet varen, mitsgaders zorg te dragen voor hunne verzekering, met het viſiteren en examineren van de Patenten en Cognosſementen: item, Correspondentie te houden met de Oratori en de Conſuls van de Levanten, en Barbarije, en wijders te procureren alles anders, wat Zijlieden tot onderhouding van de Vriendſchap met de Basſaes en Principalen van Algiers en Tunis van nooden zullen achten, mits dat de geauthoriſeerden, in zaken van gewigt, Hunner Ed. Groot Achtbaren advijs innamen. Op dit request is een favorabel Apostil in dato 25 Junij 1625

ge-

gevolgd, waer bij zeven Kooplieden werden geauthoriseerd en gecommitteerd, om al het voorschrevene waer te nemen en uit te voeren.

Dit Collegie is, na deszelfs oprichting van tijd tot tijd, in grooter en meerder directie toegenomen, en is door hun Hoog Mogenden bij Plakkaet van 18 Januarij 1633 reeds gestatueerd geworden, dat alle de Schepen van hier en elders in dezen Lande naer de Straet en de Middellandsche Zee navigerende, het zij Ballast Scheeps of beladen, aen de Directeuren voornoemd zouden betalen, een Lastgeld van 20 stuivers voor ieder Last, welk Plakkaet dan ook naderhand, te weten den 2 Mei 1636, is geamplieerd, en bepaeld geworden, dat ook de vreemde of uitheemsche Schepen, uit dezen lande varende, als boven den ophef van dit Lastgeld mede zullen onderworpen zijn, en blijven, en nog nader 27 Julij 1645 stipulerende, dat de Schepen, welken ook elders mogten aenloopen, om hunne ladingen te halen, en vervolgens naer de Straet van Gibralter te zeilen, het zij met ballast of goederen beladen, gehouden zijn het Lastgeld van 20 stuivers te betalen. Vervolgens zijn de Directeurs bij de twee Plakkaten van Hun Hoog Mogenden, *de datis* 8 Maert en 18 Augustus, en naderhand nog bij Publicatie van Hoogstdezelven van 21 September 1663 geauthoriseerd, tot de visitatie der Schepen, varende door de Straet van Gibraltar enz., van welken de grootte, equipagie enz., bij voormelde drie Plakkaten en Publikatie waren geordonneerd geworden, welke ordres dan ook bij Plakkaet van 2 December 1667 en van 28 September 1717 weder zijn vernieuwd.

In den Jare 1666 zijn meergemelde Direc-

teurs, bij Reſolutie van Hun Hoog Mogenden van 1 Februarij gequalificeerd tot de heffing van 2 pCt. der waerde aller Goederen, komende uit de Levant: edoch dit is al ſpoedig verminderd tot 1 pCt., en word thans bij de reſpective Collegien der Admiraliteit door derzelver Ontfangers, ten behoeve van de directie gevorderd, en aen dezelve verantwoord. Ook zijn Directeurs gewettigd tot het vorderen van ½ pCt, van alle Perſiaenſche, Cijpriſche, Sijriſche en Palestijnſche Zijde, Katoenen Garens, Rijst, Geitenwol, Soda, Kemelshair, Potäsch, Corduanen, Tapisſerijen, Gallen, Drogues, Zout, Dimetten en Bordaten, en alle Turkſche Garens, indistinctelijk over welke Landen en Plaetzen hier te Lande aengebracht, uit de Levant of uit Morea komende; alles breeder geſtatueerd in de Reſolutie van Hun Hoog Mogenden, van *dato* 12 April 1675, 2 Augustus 1692, en nu laetst 13 Augustus 1773.

Anno 1671 zijn Directeuren voornoemd, bij Plakkaet van Hun Hoog Mogenden van *dato* 25 Julij, geauthoriſeerd tot het vorderen van eenen Stuiver per Gulden, of 5 ten Honderd, van de Vragten der Schepen, van Smirna in deze Landen arriverende; welke authoriſatie dan ook naderhand bij Reſolutie van Hun Hoog Mogenden in *dato* 14 December 1679 is geëxtendeerd, en geſtatueerd, dat plaets zoude hebben, omtrent alle Schepen, welke komen van Conſtantinopolen, Scandrina, Alexandrijen, of eenige andere Plaetzen van de Levant.

Eindelijk zijn de Directeurs van den Levantſchen Handel, bij Reſolutie van Hun Hoog Mogenden van 21 Mei 1770 geauthoriſeerd geworden, om, benevens 5 pCt. der Vragtpen-

nin-

ningen, volgens voorgemelde Resolutie van 25 Julij 1671 nog te vorderen 5 pCt. van de waerde der Goederen, welke met vreemde Schepen uit de Levant herwaert worden aengebracht; en deze Authorisatie is, bij Resolutie van 1 April 1776, vernieuwd geworden.

Boven en behalven al het vorenstaende, is aen hun Directeuren, bij Resoluties Hunner Hoog Mogenden van 12 April en 7 October 1675, gedemandeerd geworden de zorg voor de behoorlijke heffing en invordering van de Ambassaed- en Consulaet-Rechten, in de Schalen of Plaetzen der Levant; volgens welke zij toen aen den Ambassadeur te Constantinopolen en de *respective* Consuls te Smirna, benevens den Thesaurieren en Assesseren van de Nederlandsche Natie in de voornoemde Plaetzen, hebben toegezonden een Reglement, waer in vervat een *Tarif*, of *Estimatie* van de Goederen en Koopmanschappen, waer naer de voorsz. Ambassaed en Consulaet-Rechten zouden moeten worden geheven: doch in dit Reglement zijn van tijd tot tijd, en wel bijzonderlijk in den Jare 1762, onder approbatie van Hun Hoog Mogenden, verscheiden veranderingen gemaekt.

Daertegen is de Directie belast met de betaling van vele kosten, die ten nutte dezes Handels van tijd tot tijd noodig geoordeeld zijn: gelijk ook met de voldoening der wedden van den Minister van den Staet, bij de Porte: van de Consuls in de Zeehavens aen de Middellandsche Zee, en bijzonderlijk in de Levant; ook van alle andere voor de Commercie noodzakelijke bedienden bij den Ambassadeur. Directeurs zijn ook belast met de bezorging der noodige presenten, die alomme aen Pachaes en andere Mi-

nisters van het Turkſche Hof, bij alle voorkomende gelegenheden, (en dat is bijna dagelijks,) in de verſcheiden Plaetzen, alwaer huizen van Negotie van de Hollandſche Natie zijn, moeten worden uitgedeeld: zij betalen ook de Predikanten, zoo te Smirna als te Conſtantinopolen, en doen van dezelven, gelijk mede van de Conſuls, het voorſtel aen Hun Hoog Mogenden in geval van Vacature.

Het Collegie van Directeuren heeft in 's Hage ook een Agent, waernemende de zaken, die bij Hun Hoog Mogenden te doen zijn. De Secretaris word aengeſteld bij Heeren Burgemeesteren van Amſterdam.

De Kamer van den Levantſchen Handel te Amſterdam, heeft in den aenvang en eenige Jaren daer na, alleen beſtaen uit Kooplieden dier Stede; doch naderhand zijn, op zekere voorwaerden, bij de Amſterdammers gevoegd eenige Leden van Hoorn, Enkhuizen en Medenblik, maer de twee laetſten hebben het niet lang gemaintineerd; die van Hoorn ſchijnen zelfs aldaer een bijzonder Collegie gehad te hebben, alzoo zij tot nu toe bij de algemeene Vergaderingen beſchreven worden, en doorgaens uit drie Leden beſtaen: ook krijgen zij van 't Collegie te Amſterdam communicatie van de zaken en berigten, die van tijd tot tijd van buiten inkomen.

Van wegen de Stad Leijden was 'er te Amſterdam geen Lid voor den Jare 1699: dan deze Stad grooten Handel op de Levant, en daer bij andere redens plaets hebbende, werd op conſent van Heeren Burgemeesteren van Amſterdam, na alvorens ingenomen berigt van het gantſche Collegie, in het laetst van 1668 tot eer-

eerſten Directeur wegens Leijden, in 't Gollegie te Amſterdam gecommitteerd, de Heer *David van Royen.*

De Vergadering van Directeuren word des Woensdags gehouden, en beſtaet uit agt Leden, waer van eenige derzelven te Amſterdam jaerlijks veranderen.

Aen de Maes is op gelijke wijze een Collegie van Directeuren opgerigt, in den Jare 1671 om eene particuliere directie te nemen over hunnen Handel en Scheepvaert in de Middellandſche Zee en de Levant. Dit Collegie houd deszelfs Vergadering te Rotterdam, en beſtaet uit vier Leden, als een van Dordrecht, een van Leyden, en twee van Rotterdam. Zij vergaderen eenige malen in 't Jaer, naer dat de noodzaeklijkheid het vereiſcht: terwijl de daeglijks voorkomende zaken, volgens de generale Reglementen, door de Leden van Rotterdam worden geëxpedieerd. Het *Præſidium* rouleerd bij het vierendeel Jaers bij den perſoon. Dit Collegie is geheel afgeſcheiden van dat van Amſterdam, en doet deszelfs afzonderlijke verantwoording aen de Generaliteits Rekenkamer; dit geſchied door dat van Amſterdam jaerlijks, en van Rotterdam om de drie jaren. Schoon elk zijne bijzondere Kas houd, moet de een den anderen in gevallen van noodzaeklijkheid ſubſidieren. Het is van het departement van Amſterdam, om aldaer, wanneer 't noodig is, eene algemeene Vergadering bij een te roepen: de Punkten van beſchrijving worden vroegtijdig afgezonden; alle de Leden krijgen behoorlijke opening van zaken, en men concludeerd bij de meerderheid. Het Præſidium in die Vergadering is aen een Lid van Amſterdam, dan een van

Hoorn, vervolgens Leijden, en daer na den Presidént in 't Collegie aen de Maes, dan wederom Amsterdam, de Maes, Hoorn, enz.

Dit dunkt ons genoeg ter verkrijging van een algemeen denkbeeld, wegens de Collegien van Directeuren van den Levantschen Handel.

De staet der *Vereenigde Nederlanden* heeft ten allen tijde getragt, om deze Zeevaert te mainteneeren en in staet te houden, (als gezegd is) alzoo verscheiden *Barbaren* zich dikwijls ter Zee sterk maken, om derzelver Schepen te veroveren, en de Kooplieden van alle Commercién ter Zee te berooven; als wel voornamelijk die van *Algiers*, *Tunis*, *Tripoli*, en andere Plaetzen; (wanneer 't geen Vréde met hun is;) passende inzonderheid op die door de *Straet* van *Gibraltar*, op de Plaetzen aen de *Middellandsche Zee* gelegen, en op de *Levant* Négotie drijven. Des heeft dezelve, tot Conservatie van deze Scheepvaert en Commercie, van tijd tót tijd verscheiden Plakkaten geëmaneerd; behelzende, de grootte der Equipagies, Monturen, Benamingen, en Admiraelschappen der Schepen, varende door de voorschreven *Straet van Gibraltar*, naer de *Middellandsche Zee* en op de *Levant*; zijn de van dato 21 *Junij* 1623, 27 *November* 1627, 14 *October* 1641, 22 *September* 1646, 26 *April* 1652, enz.

Te *Constantinopolen* aen 't *Turksche* Hof, word een Ambassadeur, en te *Smirna* en in andere Plaetzen worden *Consuls* onderhouden, die het Intrest der Kooplieden, ieder op hunne plaets, waernemen, en zorg dragen moeten van in hunne geregtigheden niet verkort te worden. Tot onderhoud van welgemelden *Ambassadeur*, en respective *Consuls*, is een *Lastgeld* opgesteld,

en

en ordre, hoe dat betaeld moet worden; blijkende bij de Plakkaten van 4 September 1630, 8 Jauuarij en 8 September 1633, 27 Julij 1645, enz.

De Steden en Plaetzen in de Middellandſche Zee en Italie, waer op deze Stad handel drijft, zijn de volgende;

ROMEN,

Of *Roma*, volgens de *Italianen*, die haer ook noemen *La Sante* of *de Heilige*; om dat de Paus aldaer zijne Reſidentie houd. Deze Stad is gelegen aen de Rivier den *Tyber*, die in en door dezelve loopt, en de Hoofdſtad, niet alleen van den Kerkelijken Staet, maer ook van geheel *Italien*, en zeer groot en wijdloopig van begrip.

Men zend daer henen, over *Genua*, dezelfde Goederen, als naer die Plaets.

En men krijgt door den zelfden weg wederom, of ook wel over *Livorno*, Anijszaed, Aluin, Zwavel, Snuiftabak, Geparfumeerde Handſchoenen, enz.

De Boeken en Rekeningen worden te *Romen* gehouden, in *Scudi*, *Juli* en *Bajoches Courant*.

Een Scudi is 10 Juli.

Een Juli is 10 Bajoches.

Doch de verdeeling word gehouden, dat een Scudi Courant doet 20 Soldi d'or, en een Soldi d'or 12 Deniers d'or.

Van *Romen* op *Amſterdam*, noch van *Amſterdam* daer heen, word ooit gewisfeld.

Men meet te *Romen* met Cannes van 8 Palmen, en met Brasſen van $3\frac{1}{3}$ Palmen.

33 Cannes voor Linnen
46$\frac{13}{16}$ Cannes van 8 Palmen
107 Brasſen van 3$\frac{1}{2}$ Palmen
374$\frac{1}{2}$ Palmen.
} Zijn 100 Ellen te *Amſterdam.*

100 Cannes voor Linnen te *Romen*, maken 303 Ellen te *Amſterdam.*

140 Ponden te *Romen*, zijn te *Amſterdam* 100 Ponden, en 100 Ponden te *Amſterdam*, maken 71$\frac{1}{2}$ Ponden te *Romen.*

Men meet 'er de Granen met Rubbis; en men rekend 10$\frac{3}{4}$ Rubbis, met een Laſt te *Amſterdam*, gelijk te zijn.

ANCONA,

Volgens Decreet van den Paus, in dato *Romen* den 16 *Februarij*, Ao. 1732 heeft hij de Haven dezer Stad tot eene *Vrijë Haven* verklaerd.

Te SINIGAGLIA, onder 't Gebied van den Paus, word Jaerlijks eene groote Jaermarkt in den Zomer gehouden; doch is Ao. 1728 van wegen de Pest in de *Levant*, door den Magiſtraet der Gezondheid te Venetiën alle Handel derwaerds verboden geweest, en derhalven dit voor een Jaer opgeſchort geworden.

Men rekend te Ancona in Scudi van 20 Soldi a 12 Denari; ook naer Scudi van 10 Paoli of Pauls, en deze van 10 Bajocchi; of wel bij Scudi van 100 Bajocchi.

100 ℔ te Ancona doen omtrent 68 ℔ te Amſterdam.

Men meet 'er de Granen met Rubbi, houdende 8 Lappe.

De Ellemaet heet 'er Braccio, waer van 'er 14 gelijk zijn met 13 Brabandſche Ellen.

Tus-

Tusschen deze plaets en Amsterdam word niet gewisseld, maer het geschied meest over Livorno, gevende omtrent 90 Bajocchi voor 1 Pezza van 8 Reali.

BOLOGNA,

Of *Bologne*, veeltijds ook slegts *Bolonjen* genoemd, is eene der schoonste en treffelijkste Steden in *Italien*, in 't Noorderdeel van den *Kerkelijken Staet*, bij 't Riviertje *Reno*, niet verre van 't gebied der *Venetianen*. 't Land, omtrent de Stad gelegen, is zeer vrugtbaer van Koorn, Wijn en allerleije Vrugten, die tot des Menschen onderhoud noodig zijn: 't welk oorzaek is, dat de *Italianen* deze Stad met den bijnaem *La Grassa*, dat is *de Vette*, noemen.

Men zend daer heen, over *Venetien*, een gedeelte der Goederen, die men naer *Genua* zend. En men krijgt door den zelfden weg van daer wederom:

Organzijn, en andere gewerkte Zijde, tot allerleije Manufacturen.

Lampfers en Zijden Kreppen, allerhande Manufacturen van Zijde, Sousfijsen, Savonetten of Zeepballetjes.

De Boeken en Rekeningen worden daer gehouden, in Lires, Soldi en Denari.

Een Lire is 20 Soldi.

Een Soldi is 12 Denari.

Een Scudi is 4 Lires 5 Soldi.

133 Ponden te *Bologne*, zijn 100 Ponden te *Amsterdam*.

Men meet aldaer met tweederleije Brasfen, de eene tot Lakens, en de andere tot Zijden Stoffen.

108⅝ Brasſen Lakens en Stoffen.
116 Brasſen Zijden Stoffen.
} Doen 100 Ellen te *Amſterdam.*

Men wisſeld op Amſterdam tegen 40 Bolognini Wisſelgeld, voor een Gulden Banco, a Uſo van 2 Maenden dato.

Alle Wisſelbrieven moeten 'er in *Banco Valuta* betaeld worden, uitgezonderd die, welken uitdruklijk in Munt *Fuori di Banco* geſteld zijn.

De Uſo in Wisſelbrieven op Bologna beduid 8 dagen na de acceptatie. waer onder de acceptatie- noch vervaldag begrepen is.

Gratiedagen hebben alhier geene plaets.

BERGAMO,

Eene Stad in *Italien*, onder 't gebied van *Venetien* behoorende; gelegen aen een Berg, tusſchen de Riviertjes *Brembo* en *Serio*. 't Land hier omtrend word het *Bergameeſche* genaemd.

Men krijgt van daer Organzin, Tram, en andere zoo gereede als ongereede Zijde, als mede Poux de Soije, Kreppen, en Floret, en allerhande andere Stoffen.

Het Gewigt word met dat van *Napels* gelijk geacht.

100 Brasſen te *Bergamo*, zijn 95 Ellen te *Amſterdam.*

100 *Amſterdamſche* Ellen maken 105¼ Brasſen van *Bergamo.*

VERONA,

Eene groote treflijke Stad in *Italien*, in *Neder-Lombardijen*, word van de Hoogduitſchers *Dietrichs-Bern* genaemd; de Italianen hebben haer

haer den naem van *La Degna* toegeëigend, dat is de *Waerdige*, of *Bezienswaerdige*. Zij ligt aen de Rivier de *Adige*, omtrent op de helft tusschen *Breſcia* en *Padoua*, en behoord onder 't gebied der *Venetianen*.

Men zend daer henen, over *Venetien*, vele Goederen, die men hier naer toe gewoon is te zenden; en men bekomt over denzelven weg wederom van daer, Rijst, Olijven en Olij van Olijven, Groene Aerde.

PARMA,

Eene groote en welbewoonde Stad in *Neder-Lombardijen*, gelegen aen de Rivier *Parma*, zijnde de Hoofdſtad des Hertogdoms van dien zelfden naem.

Men krijgt van daer veel ruwe ongewerkte Zijde, en uitſtekende goede Kaes.

De Negotie van en op deze Plaets geſchied over *Venetien*.

REGIO EN MODENA,

Regio, eene Stad in *Italien*, in *Neder-Lombardijen*, in 't Noorderdeel des Hertogdoms *Modena*, omtrent op de helft, tusſchen de Steden *Parma* en *Modena*; zijnde de Stad *Modena* eene groote ſterke Stad, en de Hoofdſtad des Hertogdoms dezes Naems.

Men krijgt van daer eene meenigte van ruwe ongewerkte Zijde, Fluweelen, en andere Zijden Manufacturen.

De Handel dezer Steden geſchied over *Venetien*.

Men rekend 'er in Lire van 20 Soldi, of Bolognini van 12 Denari Correnti.

De

De Dukaet van Modena word op 8 Lire gerekend.

Het Quintal Gewigt is 'er 100 ℔, en is 6½ pCt. ligter dan het Livorneesch Negotie-Gewigt.

De Graenmaet is 'er Stari of Staja, waer van 41 omtrent een Amſterdamsch Last maken.

25 Brabandſche Ellen zijn gelijk met 27 Bracci te Modena.

FLORENCE,

En bij de Inwoners *Florenza* of *Fiorenza* genoemd; eene vermaerde groote en treflijke Stad in *Italiën*, de voornaemſte en Hoofdſtad des Groot-Hertogdoms van *Toskanen*, gelegen aen de Rivier de *Arno*, die dezelve in twee ongelijke deelen ſcheid, welke door vier breede Bruggen wederom aen malkanderen gehegt zijn. Haer aengenaemheid heeft haer bij de *Italianen* den naem van *La Bella* of de *Schoone* verworven.

Men brengt 'er naer toe velerhande Drooge-rijen en Kramerijen, Couchenille, en andere Verfſtoffen, Suiker, Peper, Foulij, Kaneel, *Moskoviſche* Juchten en eenige andere Goederen, gelijk gemeenlijk naer *Livorno* gezonden worden, over welke Plaets men ook de Koopmanſchappen zend.

En in tegendeel krijgt men van daer, Taffetas, en andere Zijden Manufacturen, Zijde, allerhande gekleurde Satijnen, voornamelijk witte, die van hier meerder gewild zijn, dan die op andere Plaetzen gefabriceerd worden, Zijden en met Goud en Zilver doorwerkte kostelijke Brocaden, Geſponnen Goud- en Zilverdraed, enz.

De Boeken en Rekeningen worder 'er gehou-

den

den in Scudi Doro, in Dukati, en ook Lire, en iedere soort word in 20 Soldi, van 12 Denari verdeeld.

Sommige Goederen worden 'er verkocht in *Pezze da Otto Reali a* $5\frac{3}{4}$ *Lire.*

Het Gewigt, waer van men zich in Negotie bediend, word in Ponden, Oncen, Denari en Grani verdeeld: 140 ℔ te Florence is omtrent gelijk met 100 ℔ te Amsterdam.

De Graenmaet word 'er Moggio genoemd, houdende 8 Sacci, of 24 Staja. Een Amsterdamsch Last leverd omtrent 123 Staja.

Men wisseld 'er op Amsterdam tegen 1 Pezza van $5\frac{3}{4}$ Lire, voor omtrent 88 ⅛ Vlaemsch Banco, op Uso van 2 Maenden dato.

De Wisselbrieven hebben 'er geene geregelde gratiedagen, maer moeten na den vervaltijd, voor het vertrek van den post, naer de plaets, van waer de Wisselbrief gekomen is, betaeld of geprotesteerd worden.

L U C C A.

Eene sterke en welbewoonde Koopstad, en 't Hoofd eener kleine Republijk van den zelfden naem, in *Italiën*, niet verre van *Pisa*, aen 't Riviertje *Serchio* gelegen, zijnde zeer wel gebouwd. Hare meeste of genoegzaem eenigste Handel is die der Manufacturen; en dewijl dezelve zoo vlijtig doorgezet word, dat men geenen Bedelaer of Ledigganger in de Stad mag velen, heeft zij bij de *Italianen* den naem van *Industriosa*, dat is, de *Naerstige* of *Arbeidzame* verkregen.

Men zend daer heen, over *Livorno*, de zelfde Goederen als op *Genua*, hier voren gemeld.

En

En men bekomt van daer velerhande Zijden Stoffen, Zijde, Olijven, enz.

De Boeken en Rekeningen worden aldaer gehouden in Lire, Soldi en Denari.

Een Lire is 20 Soldi.

Een Soldi is 12 Denari.

Een Scudi d'Oro is $7\frac{1}{2}$ Lire.

Men weegd 'er met tweederhande Gewigt.

$94\frac{1}{3}$ Rottoli of Ponden zwaer gewigt. } zijn 100 Ponden te *Amsterdam.*
$141\frac{1}{2}$ Ponden ligt gewigt. }

De Wollen en Zijden Stoffen worden met tweederhande Maet gemeten; dus doen

114 Brasſen Wollen Lakens en Stoffen, } 100 Ellen te *Amsterdam.*
$119\frac{1}{2}$ Brasſen Zijden Lakens en Stoffen, }

Het Koorn meet men 'er met Staja.

119 Staja maken een Last te *Amsterdam.*

MILANEN,

Of *Milaen* bij de *Hollanders*, *Milano* bij de *Italianen*, en *Meiland* bij de *Hoogduitschers*; eene groote en prachtige Stad, en daerom van de *Italianen* zelfs, *La grande* of de Groote, genaemd. Zij is de Hoofdſtad van het Hertogdom van den zelfden naem, alwaer groote Handel gedreven word.

Men zend daer heen over *Genua:*

Peper, Foelij, Noten Muscaten, Kaneel, en andere Specerijen en Goederen, gelijk men gewoonlijk naer *Genua* zend.

Over welke Plaets men van daer bekomt:

Organſin, en andere gereede Zijde tot onze Manufacturen, Gouddraed, zoo getrokken als ge-

geſponnen, Tapijten, en andere Zijden Manufacturen, als Zijden, Gouden en Zilveren Lakens, enz.

De Rekeningen worden aldaer gehouden in Lires, Soldi en Denari.

Een Lire is 20 Soldi.

Een Soldi 12 Denari.

Men heeft daer tweederhande geld, namelijk Wisſel- en Courantgeld.

Een Scudo di Cambro of Imperiale, word op 5 Lire 17 Soldi, of 117 Soldi Imperiali, van 12 Denari Imperiali gerekend.

Een Scudo Corrente is 5 Liri 15 Soldi, of 115 Soldi Correnti.

Het onderſcheid tuſſchen beide deze waerden, kan men vinden uit de vergelijking van den Philippus, die altijd op 106 Soldi gerekend word, met deszelfs waerde in Courant, die meer dan eens verhoogd is, zijnde zulks in den Jare 1750 geſchied, op 150 Soldi Correnti, 't welk in 1755 andermael bekrachtigd is, en, volgens deze verhooging, zijn 106 Liri of Soldi Imperiali gelijk met 150 Liri of Soldi Courant.

De Zijden Stoffen worden aldaer gemeten met Brasſen; waer van 128½, 100 Ellen te *Amſterdam* uitleveren, en 100 Ellen *Amſterdamsch* zijn 78 Brasſen te *Milano*.

De Wollen Stoffen worden gemeten met Brasſen, waer van 102, te *Amſterdam* 100 Ellen zijn.

100 Ponden Groſſo *Milaensch*, zijn 154 Ponden te *Amſterdam*, en 100 Ponden Sottile te *Milaen* zijn 67 Ponden *Amſterdamsch*.

VENETIËN,

Bij de *Italianen Venetia*, bij de Franſchen *Veniſe*, en bij de Hoogduitſchers *Venedig* genaemd: eene groote, treflijke en wijdvermaerde Koopſtad in *Italiën*, gelegen vlak in de *Adriatiſche* Zee, rondom in 't water, en uit meer dan 60 Eilandjes beſtaende: heeft door de nabijgelegen Eilandjes eene ſchoone, groote en vermaerde Haven, welker Inham *Golfo di Venetia* genaemd word. Deze Stad en vele onderhoorige Landſchappen, zijn eene *Republijk*, en worden door een *Doge* of *Hertog* beſtuurd.

Dit doorluchtig gebied van *Venetië*, plagt voor dezen, eer dat de weg naer *Oost-Indiën* rondom *Afrika* door de *Portugezen* ontdekt was, zeer grooten handel op *Perſiën* te drijven, werwaert de *Indiſche* Waren door de *Indianen* gebragt werden; van waer zij dezelven over de *Roode Zee* op *Alexandria*, of te Lande met Caravanen over *Conſtantinopolen*, door de wildernisſen van het Oosten, en zoo verder naer huis voerden; met welken handel die Staet geen kleintje verrijkt is: doch door het opkomen onzer magtige *Oost-Indiſche* Compagnie, is die Handel vrij wat verminderd, alzoo de Goederen met ongelijk minder onkosten, door haer te water aengebragt worden.

Men zend 'er van hier naer toe zoodanige Koopmanſchappen, als naer *Genua:* behalven Koper, Yzer en *Hollandſche* Lakens, die daer verboden of contrabande zijn.

En men krijgt van daer Rijst van *Verona*, Korenten, Garen Kanten, genaemd *Point de Veniſe*, Spiegel-, Karos- en Drinkglazen, Papier, Handſchoenen, Snuiftabakdoosjes, allerleije Zij-

de

de en Zijden Stoffen, Groene Aerde van *Verona*, Olijven en Olij van Olijven van *Verona*, Cremortarter of Wijnſteen, allerleije Droogerijen uit de *Levant*, Fijn Lak, Oprement, Zwavel, Anijszaed, zeer fijn Staal, Terpentijn, Droog Wasch, Huiden, enz.

Alhier is eene zeer aenzienlijke *Bank*, *Banco del giro* genaemd, voor welker zekerheid de geheele Staet aenſprekelijk is: en nademael het fonds dezer Bank op vijf Millioenen Dukaten is vastgeſteld, is 't ieder een niet geoorloofd daer geld in te brengen; maer bij affchrijvinge kan zulks alleen, en wel alle uren van den dag geſchieden, moetende alle Wisſelbrieven in Banco betaeld worden. De Boeken dier Bank worden gehouden in Lire groſſe van 20 Soldi, a 12 Denari groſſi.

Alle weken word de Bank een dag geſloten, om de Balans naer te zien, geſchiedende meest op Vrijdag, geen Feestdag zijnde. Dezelve ſluit ook alle *Vrijdagen* in de Maend van *Maert*.

Voorts word de Bank nog viermael in 't Jaer geſloten, namelijk (1) op den Avond van *Maria Boodſchap*, den 25 *Maert*, en word geopend omtrent agt dagen na Paesſchen; maer als Paesſchen kort op den 25 *Maert* volgt, gaet ze eenige dagen later open. (2) Den 23 *Junij* ſluit ze, en word den tweeden Maendag in *Julij* wederom geopend. (3) Den 23 *September* ſluit ze; en gaet eerst open, den tweeden Maendag in October. Eindelijk (4), den 23 *December* gaet ze toe, en word geopend, den tweeden Maendag in *Januarij*.

Voorts ſluit de Bank ook wel, op 't einde van 't *Carneval*, of Vastenavond, doch maer voor 8 of 10 dagen.

De Wisselbrieven moeten ten langsten den zesden dag na den vervaltijd betaeld worden, en, wanneer de Bank gesloten is, ten langsten den zesden dag na 't opengaen der zelve; (vermits de *Respijtdagen*, gedurende het sluiten van de Bank, niet geteld worden;) of bij weigering moet alsdan geprotesteerd worden.

Aldaer zijn geene geëndosseerde Wisselbrieven toegelaten, maer moeten allen gesteld worden direct aen iemand te *Venetiën* te betalen: en ingevalle dezelven anders zijn, is de geen, aan wien ze te betalen staen, gehouden eene Procuratie aen zijn Correspondent te *Venetiën* te zenden, om de betaling te kunnen eischen.

Het Bankgeld is tot een vasten prijs gesteld, en 20 per cento beter dan het Courantgeld; doende altoos 100 Dukaten Banco 120 Dukaten Courant.

En dit Courantgeld is 24 pCt. meer of min, beter, dan *Piccoli* of slegt Courantgeld; of wel, Valuta di Banco $54\frac{26}{31}$ pCt. beter dan Moneta Corrente Piccola.

Een Dukaet Courant is $6\frac{1}{5}$ Lire.

Een Lire is 20 Soldi.

Doch de Boeken en Rekeningen worden daer gehouden in Dukaten en Soldi.

Een Dukaet is 24 Grossi, 't zij Courant- of Bankgeld.

De Wissels, die gesloten worden, en in Banco waerde getrokken zijn, moeten in Banco betaeld worden.

Van *Amsterdam* word op *Venetiën*, en van daer op *Amsterdam* gewisseld, mits gevende of bedingende, een zeker getal Grooten Bankgeld te *Amsterdam*, tegen een Dukaet Bankgeld te *Venetiën* te ontfangen, of te betalen; wordende

de

de Wisselbrieven gemeenlijk gesteld op *Uso*, dat is twee Maenden na dato.

Men gebruikt te *Venetiën* tweederlei, namelijk zwaer en ligt gewigt.

100 Ponden zwaer gewigt maken 158 Ponden ligt gewigt, en doen 98 Ponden te *Amsterdam*.

Men meet 'er met tweederleije Brasen.

100 Brasen Wollen Lakens en Stoffen, zijn 106¼ Brasen van Zijden Lakens, Stoffen, Lijwaten en Kanten.

102⅞ Brasen Zijden Lakenen } zijn 100 Ellen te
96¹⁵⁄₁₆ Brasen Wollen Lakenen. } *Amsterdam*.

Men meet 'er de Granen met Starras en Quarten.

Een Starra doet 4 Quarten.

Een Quart Meelbloem weegt 33 Ponden zwaer gewigt.

Een Starra houd 132 Ponden.

35⅕ Starras of 140⅘ Quarten, maken een Last te *Amsterdam*.

Bij Vredetijden worden vele Goederen van en naer de *Levant* over *Venetiën* gezonden.

TRIESTE,

Een sterk Stedeken in *Italië*, in 't Noorderdeel van 't Landschap *Istria*, met eene groote Haven, aen een Inham van de Golf van *Venetië*, of de *Adriatische Zee*, die na dit Stedeken gemeenlijk *Golfo de Trieste* word genoemd; het behoord aen het Huis van *Oostenrijk*.

Men rekend 'er bij Guldens van 60 Kreutzers, van 4 §; zoo ook bij Liri van 20 Soldi.

Een Gulden heeft in 't algemeen 5 Lire, 60 Kreutzers, 100 Soldi, of 240 ₰.

De waerde van 't geld word 'er onderſcheiden in Weener of Triest Courant.

Men bediend 'er zich zoo wel van het Venetiaenſche als Weenſche gewigt. 17 ℔ Weensch zijn 20 ℔ zwaer gewigt van Venetië, en 7 ℔ Weensch zijn 13 ℔ ligt gewigt Venetiaensch.

100 ℔ Weensch zijn 114 ℔ te Amſterdam.

De Graenmaet word 'er *Staja* genaemd. Die der bloeibare Waren *Orne*

44 Wollen Ellen doen 43 Brabandſche, en 108 Ellen Zijde zijn 100 Brabandſche.

Triest wisſeld over Venetië en Weenen.

FIUME,

Word ook wel *Terſacz* genoemd, is een klein Stedeken, in 't Noordwesterdeel van 't Landſchap *Dalmatien*, bij de Grenzen der Landſchappen *Iſtria* en *Croatien*, niet verre van den Golf van *Carnario*, tegen over het Eiland *Cherſo*.

Deze twee plaetzen hebben wij hier na malkander laten volgen, vermits de Keizer, bij de oprichtinge van de *Orientaelſche* Compagnie te *Weenen*, deze twee Steden voornamelijk verkoren heeft, om daer in groot aendeel te hebben, van wege derzelver goede gelegenheid tot de Zeevaert.

Te *Fiume* is onder anderen een brave Scheeptimmerwerf gebouwd, om Schepen tot den Koophandel te timmeren; ook worden 'er te *Trieſte* uitgerust. Om den Koophandel daer aen te kweeken, heeft de Keizer aen de Vreemdelingen, die zich derwaert met 'er woon wilden begeven, groote voordeelen beloofd.

In

In 't laetſte van 't Jaer 1729 is een Keizerlijke Ordonnantie gepubliceerd, beſtaende in 35 Artijkelen, tot het reguleren van eene Jaermarkt, dewelke Jaerlijks in de Maend van *Augustus* te *Trieſte* en *Fiume* zoude gehouden worden; daer mede men in den Jare 1730 een begin gemaekt heeft.

GENUA,

Of *Geneva*, en van de Franſchen *Genes* genaemd, de Hoofdſtad der Republijk van dien naem, in *Italiën*, is gelegen aen 't hangen van een Heuvel, en met eene groote Haven aen de *Middellandſche* Zee voorzien. Deze Stad is groot, ſterk, rijk, magtig en prachtig; waerom de *Italianen* haer noemen *La Superba*, dat is, de *Hoovaerdige* of *Hoogmoedige*.

De Koophandel is aldaer zeer groot. Men zend 'er naer toe de volgende Goederen; als, Peper, Nagelen, Noten Muscaten, Caneel, Cacao, *Oostindisch* Porcelein, *Oostindiſche* geverfde en gedrukte Katoenen Lijwaten, Fermillioen, Campechiehout, Olijfantstanden, Juchten van *Moskovien*, Krappen en Mee tot Verwen, Koper, *Zweedsch* Yzer, Stael, Blik, Tin, Lood, Walvischbaerden en geſneden Baleinen, Pek, Teer en Harst, Wollen Lakens, Serges en *Leidſche* Saeijen, Lijwaten, Zeildoek, Grofgreinen, *Vlaemsch* en *Haerlemsch* Garen, Stokvisch, Gezouten Zalm en Haring, Muskus, enz.

En men brengt van daer Zijden Stoffen en Fluweel, Tapijten, Damasten en Satijnen, allerleide Zijde, Gouden en Zilveren Lakens, Genaeide Kanten, Handſchoenen, Papier, Zeep in brooden, Olijven en Olij van Olijven, Olij

van Jasmijnbloemen, Rijst, allerleije Confituren; Limoenen en Citroenen, Vijgen, Ansjovisch, Amandelen, Cremortartari of Wijnsteen, *Parmesaensche* Kaes, allerhande Droogerijen, uit de *Levant* komende, Marmer in blokken, enz.

Alle Goederen ter Zee inkomende, van buiten 't *Genueesch* gebied (*behalven van Livorno*,) mogten vrij van Tol te water wederom uitgevoerd worden, of dit nog zoo is, kunnen wij niet bepalen.

P. F. of de Goederen, die verkocht worden in *Porto Franco*, verstaet zich *Tolvrij* voor den Verkooper.

Pr. binnen gespedieert; dat is, Tol tot laste van den Verkooper, zijnde omtrent 17 percento op Wollen en Linnen Goederen; en 10 percento op alle andere Goederen, van *Holland* of *Engeland* komende.

In *December* des Jaers 1723 heeft de Magistraet van *Genua*, ziende, dat de Haven van *St. George*, wegens de vrijheid van Tol, opgepropt van allerije Koopmanschappen was, goedgevonden, dat de Lieden en plaetzen, zoo wel van de eene als van de andere Rivier van dezen Staet, aen 't genot van diergelijke vrije Haven zouden deel hebben, ten opzichte van de Goederen, die van de plaetzen, welken in 't Decreet uitgedrukt zijn, komen; namelijk, die ten Westen en ten Oosten *Civita Vechia* liggen; zullende de andere aen de vastgestelde Inkomende Rechten onderhevig zijn. De Republijk van *Genua* heeft hare Haven in de Maend *Februarij* des Jaers 1752 tot een *Porto Franco* verklaerd.

Men meet te *Genua* de Wollen Stoffen en Draperijen, met Cannes van 9 Palmen; en de Lin-

Linnen Stoffen met Cannes van 10 Palmen; als mede met Brasſen van $2\frac{1}{3}$ Palmen, en de Zijden Stoffen met Palmen.

275 Palmen van 9 in een Canne.
$30\frac{5}{9}$ Cannes van 9 Palmen
$24\frac{1}{2}$ Cannes van 10 Palmen.
} Zijn 100 Ellen te *Amſterdam.*

100 Cannes van 9 Palmen te *Genua* zijn $327\frac{3}{11}$ Ellen *Amſterdamsch.*

Men weegd aldaer met vijfderhande Gewigt.

Het *eerſte* word genaemd *zwaer gewigt*, met het welke men op den Tol weegd, allerleije Koopmanſchappen, die van buiten inkomen, en die naer dit gewigt den Tol betalen.

Het tweede noemd men *Kas gewigt*, met het welke, bij groote Partijen, de Piasters of Stukken van Agten, en andere geldſoorten gewogen worden.

Het *derde* ſlag is genaemd *Cantaer* of *gemeen Quintael*, met het welk men de groove Koopmanſchappen weegd.

Het *vierde* ſoort, genaemd de *groote Balans* of *Schael*; op welke men de ruwe ongereede Zijde weegd.

Het *vijfde* ſlag word genaemd, *de ligte Schael*; met het welk men de fijne Koopmanſchappen weegd.

100 Ponden Kas-gewigt te *Genua*, zijn $66\frac{2}{3}$ Rotoli, uitleverende $66\frac{2}{3}$ Ponden te *Amſterdam*, en 100 Ponden te *Amſterdam* zijn 150 Ponden Kas-gewigt te *Genua.*

Voorts is de vergelijking der andere gewigten als volgd:

90⅘ Ponden of zware Ponden
Een Cantaer van 100 Rotoli of Kas-gewigt,
102 Rotoli Cantoro of gemeene,
244 Ponden zwaer Schael gewigt,
153 Ponden ligt Schael gewigt,
} zijn 100 Ponden te *Amſterdam.*

De Granen meet men met Mines, Quarten en Gombetten.

Een Mine is 8 Quarten.
Een Quart is 12 Gombetten.

25⅓ Mine.
204 Quarten.
2448 Gombetten.
} Maken ieder een Last te *Amſterdam.*

Een Baril Olij, weegd netto 187½ Ponden, of incirca 123 Ponden *Hollandsch.*

Iet min dan 14 Barillen calculeerd men op een vat van 717 Mingelen te *Amſterdam.*

26 Barili worden bij Vrachten voor een Last gerekend.

De Boeken en Rekeningen worden aldaer gehouden in Lire, Soldi en Denari.

Een Lire is 20 Soldi.

Een Soldi 12 Denari.

Vijf Lire *Genueesch*, maken een Piaster, Peſo of Stuk van Agten, die men mede in 20 en 12 verdeeld.

Van *Amſterdam* op *Genua*, en van daer op *Amſterdam*, word gewisſeld, mits gevende of bedingende een zeker getal Grooten Bankgeld te *Amſterdam*, voor een Peſos of Stuk van Agten van ℒ 5, 15 Fuori di Banco.

De Wisſelbrieven worden gemeenlijk geſteld op *Uſo*, dat is 2 Maenden dato, en daer in gemeld, te betalen in *Peſos da Otte Reali*, *Mexicanos of Sevillanos.*

De Wisſelbrieven hebben aldaer 30 Reſpijtdagen.

LIVORNO,

Eene welbewoonde, ſterke en zeer vermaerde Koopſtad, in 't Hertogdom van *Toskanen*, omtrent 5 mijlen van de Hoofdſtad *Florencen*, en niet wijd van *Piſa*, gelegen, met eene zeer ſchoone Haven voorzien, die van allerhande Natiën bezogt word; voornamelijk van de Scheepen, die uit de *Levant* komen, of daer heen willen, die hier gemeenlijk komen ankeren, om te ververſchen; ook wel om Wisſelbrieven, of Stukken van Agten in te nemen, om die naer *Alexandria*, *Groot Cairo*, *Smirna*, *Aleppo* en andere Plaetzen te voeren, alzoo deze Species, die van *Cadix* herwaert gebragt worden, daer overal, en zelfs tot in *Perſiën* toe, gangbaer zijn; waer uit dan menigmael ontſtaet, dat men 2 of 3 Stuivers op ieder Stuk van Agten *Opgeld* moet geven.

De meenigvuldige Scheepsoccaſien van daer naer de *Levant*, hier boven gemeld, geven ook aanleiding, dat men de Goederen, die 't best en bekwaemst zijn naer de *Levant* te verhandelen, hier beter vertieren kan, dan in eenige andere Haven van *Italiën*, en worden derhalven veel hier heen gezonden; als mede dezelve Koopmanſchappen, die men op *Genua* zend, zoo om hier te verhandelen, als om naer de andere *Toskaenſche* Steden, als *Florence*, *Piſa* en *Lucca*, verzonden te worden.

Deze Stad diend ook tot Stapel en Pakhuis, voor 't meeste deel der fijne Koopmanſchappen, die men uit de *Middenlandſche Zee* trekt, die aldaer gelost, en op *Amſterdam* gezonden worden.

Men krijgt van daer *Levantſche* Koffijboonen, Ka-

Katoen en Katoenen Garen, *Roomſchen* Aluin, Anijs en Zwavel, Zijde, Fijn Lak, Wasch, allerleije welriekende Wateren, allerleije Drogues, en veelerhande andere *Levantſche* Goederen meer.

Alle Koopmanſchappen, aldaer inkomende, zijn vrij van Tol, en betalen niet anders als een kleine *Stellagio*, bijna niets van beduiden.

Een Dukaet is 7 Lires.

Een Scudi is 7 Lire 10 Soldi.

Een Lire is 20 Soldi.

Een Stuk van Agten is 120 Soldi Courant.

Een Peſo of Stuk van Agten, is 6 Lire of 9 Giuli, makende een Lire 1½ Giuli of Paoli.

Doch de Boeken en Rekeningen worden 'er gehouden, in Stukken van Agten, of Piasters.

De Piasters worden verdeeld in 20 en 12.

Het wisſelen van en op *Amſterdam*, geſchied op dezelve wijs als te *Genua*, waer van hier voren is gezegd: alleen met dit onderſcheid, dat de Wisſelbrieven te *Livorno* geen vast getal *Reſpijtdagen* hebben; ſtaende het aen den Houder, om bij weigering van Acceptatie of Betaling, den Wisſelbrief met den eerſten Post te verzenden, of langer bij zich te houden.

Men verkoopt aldaer eenige Goederen bij 't Quintael; zijnde verſcheiden ten opzichte der navolgende Goederen;

Roomſche Aluin
Engelſche Bakeljouw
Bokking
Haring
Zalm
Kaes

} 150 Ponden maken daer van een Quintael.

Wis-

Witte *Lisſabonſche* Suiker en Moscovades. } 151 Ponden
Stokvis en *Hollandſche* Kaes, } 160 Ponden
Limoenſap 120,
Brandewijn 1 Baril 120.
} Maken daer van een Quintael.

Door geheel *Toskanen* gebruikt men tweederlei gewigt, genaemd *Zwaer* en *Ligt Gewigt*, en men rekend:

95 Ponden *Zwaer* gewigt,
140 Ponden *Ligt* gewigt,
} Zijn 100 Ponden te *Amſterdam.*

Men meet 'er de Lakens en Zijden Stoffen, met Cannes van 8 Palmen, en Brasſen van twee Palmen.

Honderd Palmen Lakens en Wollen Stoffen, doen $101\frac{1}{2}$ Palmen Zijden Stoffen.

$234\frac{2}{19}$ Palmen
$117\frac{1}{19}$ Brasſen van 2 Palmen
$29\frac{5}{19}$ Cannes van 8 Palmen
} Wollen Stoffen.

$238\frac{3}{7}$ Palmen
$119\frac{3}{7}$ Brasſen van 2 Palmen
$29\frac{11}{14}$ Cannes van 8 Palmen
} Zijden Stoffen.

} Zijn 100 Ellen te *Amſterdam.*

Men rekend gemeenlijk te rendeeren, 100 Ellen *Brabandsch*, aldaer $116\frac{1}{2}$ Brasſen; 100 Ponden *Amſterdamsch*, aldaer 140 Ponden; 100 Ponden *Hamburgsch*, aldaer 136 of 137 Ponden. Een Quintael van *Engeland* maekt 140 Ponden.

Het Koorn of de Granen worden 'er gemeten met Rubbis, Ruggijs, Zakken en Starras of Staje.

$10\frac{3}{4}$ Rubbis of
$11\frac{1}{3}$ Ruggijs of
$41\frac{4}{51}$ Zakken of
$112\frac{7}{8}$ Starris
} doen een Last te *Amſterdam*.

Doch ſommigen rekenen 40 Zakken voor een Last.

Het Starra weegd gemeenlijk 54 Ponden.

NAPELS,

De Hoofdſtad des Koningrijks van denzelven naem, word, van de *Italianen*, *Napoli* genaemd, gelegen in 't Landſchap *Lavoro*, en met eene ſchoone, groote en veilige Haven, aen een Inham van de *Tijrreniſche Zee* voorzien, gemeenlijk genaemd *Golfo di Napoli*. Deze Stad is groot, volkrijk en welbewoond, en aldaer word zeer groote Koophandel gedreven; ook is het omliggende Land zeer vrugtbaer en vermakelijk.

De Koopmanſchappen, die men daer heen zend, beſtaen uit dezelve ſoort als hier voren van *Genua* gezegd is.

En men krijgt in tegendeel van daer, Zijde en Zijden Stoffen, Olij en Olijven, Laurier-Olij, Zwavel, Manna, komende van *Calabrien*, Rosmarijn, Anijszaed, Gedroogde Rozijnen, die zeer goed zijn, Corenten, Cremortarter of Wijnſteen, Vijgen, Zeep in brooden, zeer goed, allerleije welriekende Wateren, Zijden Kamizolen, en eenige anderen Goederen meer.

De Boeken en Rekeningen worden 'er gehouden, in Dukaten, Tari en Grani.

Een Dukaet is vijf Tari.

Een Tari doet 20 Grani.

Men weegd 'er met tweederhande, namelijk zwaer en ligt, Gewigt.

54 Rottoli of zware Ponden, } Zijn 100 Ponden te
152 Ponden ligt gewigt, } *Amſterdam.*

Alle Lakens, Wollen en Zijden Stoffen, worden gemeten met Cannes van 8 Palmen.

261 $\frac{15}{20}$ Palmen of
31 $\frac{11}{16}$ Cannes van 8 Palmen } Doen 100 Ellen te *Amſterdam.*

De Granen meet men 'er met zekere Maet, genaemd Carro, dewelke houd 36 Tomolo, en een Tomolo Tarw weegd 45 Rottoli of daer omtrent,

1 $\frac{11}{72}$ Carro of 56 Tomolos doen een Last te *Amſterdam.*

Men rekend ook 6 Tomolos te *Amſterdam* 3 Mudden te wezen.

11 Zalmen Olij worden in Vragt voor een Last gerekend.

Sedert eenige Jaren herwaert, heeft de Koning eenige Commercie-Traktaten met verſcheiden Mogendheden geſloten; ook aen den Joden vrijheid toegeſtaen, om derwaert te komen wonen, en hunnen Godsdienst vrij te mogen oeffenen, (niet tegenſtaende de vertogen der Inquiſitie, daer tegen gedaen,) om daer door den Koophandel in een bloeijender ſtaet te brengen.

Te Napels zijn verſcheiden Banken, en de betaling van Wisſelbrieven, zoo ook in 't algemeen van alle ſchulden, die meer dan 10 Dukaten bedragen, moet in een dier Banken geſchieden, op ſtraffe, dat anders de betaling niet *valideren* zal. Men heeft aldaer drie gratiedagen.

De Uſo van Wisſelbrieven, uit Rome, be-

tee-

teekend 'er 8 dagen na zicht. Van Florençe 20 dagen na dato, of 15 dagen na zicht; van Venetië 15 dagen na de Acceptatie; van Genua en Livorno 22 dagen na zicht; en van Spanje 2 Maenden na dato.

Tusschen Amsterdam en Napels word niet gewisseld.

MESSINA,

De Hoofdstad van 't Koningrijk van *Siçiliën*, gelegen in 't *Dal* of de *Valei van Demona*; is schoon, sterk en welbewoond, drijft redelijk grooten handel, en is met eene zeer groote en veilige Haven aen 't *Faro van Messina* voorzien.

In de maend *Augustus* word aldaer een groote Jaermarkt gehouden, op welke voornamelijk de *Engelschen* vele Schepen met hunne Manufacturen zenden, bestaende in Greinen, Kalamink-en, Drogetten, Kamelotten, ook allerleije Zijden en andere Stoffen, die bekwaem zijn om des Zomers daer te dragen; met genot van vrijdom, volgens Traktaet in den Jare 1709 met Koning *Karel* den tweeden van *Spanjen* gesloten, en door den Keizer te *Barcelona* geratificeerd. Doch in den Jare 1726 heeft de Keizer dezen invoer verboden, om den *Duitschen* Manufacturen te begunstigen, die te *Trieste* enz. worden gefabriceerd; waer tegen de *Engelsche* Consul heeft geprotesteerd, enz.

Men zend daer heen dezelve soort van Goederen, als naer *Genua*, doch de vertiering is 'er zoo groot niet.

En men bekomt van daer, als mede van

PA-

PALERMO,

Eene redelijk groote Stad, op 't Eiland *Sicilië*, in 't Dal *Mazara*, en met eene schoone Haven aen de *Tijrreniſche Zee* voorzien:

Zijde en Zijden Waren, Zwavel, Cremortarter of Wijnſteen, Fijne Sponsſen, Koorn, als 't er in overvloed is.

De Boeken en Rekeningen worden aldaer gehouden in Onçen, Taris, Greinen en Picioli.

Een Once doet 30 Taris.
Een Tari 20 Grain.
En een Grain zes Picioli.

Men weegd 'er met tweederhande Gewigt, namelijk ligt en zwaer gewigt.

70$\frac{1}{2}$ Rottoli of zware Ponden, } Maken 100 Ponden te
154 Ponden ligt gewigt, } *Amſterdam.*

Men meet 'er de Stoffen met Cannes, van 8 Palmen lang.

266$\frac{22}{25}$ Palmen } Zijn 100 Ellen te *Amſterdam.*
33$\frac{2}{25}$ Cannen }

De Granen worden 'er gemeten met Zalme, Tomolo en Mondily.

Een Zalme is 16 Tomolo.
En een Tomolo 4 Mondily.

10$\frac{5}{7}$ Zalme }
171$\frac{3}{7}$ Tomolo } Maken te *Amſterdam* een Last.
685$\frac{5}{7}$ Mondily }

SMIRNE,

Of *Smyrna* bij de *Hollanders*, en *Ismyr* bij de *Turken*; eene groote, welbewoonde en zeer vermaerde Koopſtad, op en aen 't Gebergte, in 't

Asiatische Turkijen, in 't Westerdeel van *Klein Asiën* of *Natoliën*, aen een grooten Inham van de *Egeïsche Zee* of *d'Archipel*, gemeenlijk *Golfo de Smyrna* genaemd, en met eene groote en zeer goede Haven daer aen voorzien; welke gedurig van eene meenigte Schepen van allerhande Natiën bezocht word; als zijnde de allervermaerdste van de geheele *Levant*; van waer op *Livorno*, en andere Plaetzen altoos Scheepsoccasie is, zoo van *Fransche*, *Italiaensche*, *Engelsche* als *Hollandsche* Scheepen. Derhalven worden ook de meeste Goederen die te *Constantinopolen*, *Aleppo* enz. moeten wezen, (wanneer 'er geen directe Scheepsoccasie naer die Plaetzen is, over *Smirna* gezonden, en van daer verder te Water of te Land, daer heen ze gedestineerd zijn.

Men zend daer heen, als mede naer andere Steden in de *Levant*:

Hollandsche Lakens, $\frac{8}{4}$ Ellen breed, geforteerd in Groen, Purper, Scharlaken, Karmosijn, Violet, enz. Kleuren. Alle Bontlijsten, kort geschoren en wel gedekt, Nagelen, Kaneel, Noten, Peper, Couchenille, Indigo Lauro, Guatimalo en Cirquées, Koperrood, Kwikzilver, Rolmesing, Koper- en Yzerdraed, geforteerd, Walrustanden, Blaeuwsel, Poeijer- en Broodsuiker, Cinabrium. *Dantziger* Stael, *Engelsch* Tin en Lood, Roodaerde. Campechie- Bimaes- Jappans- en Fernambucqhout, Ruwe Barnsteen, *Fransche* Wijnsteen, Blik, Gember, Spiauter, *Hongaersche* Dukaten, en ander gemunt geld; namelijk *Pesos Mexicanos*, die men over *Cadix* uit *Nieuw Spanjen* krijgt, en *Sevillianos*, die te *Sevilla* gemunt worden, gemeenlijk *Stukken van Agten* genaemd; die hier 42 Stuivers gelden. De *Embder*, *Deventer*, *Kamper* en *Zwolsche* Agt- en-

twin-

twintigen, 't zij geſtempeld of ongeſtempeld, worden daer genaemd *Iſelotten*, doende de 3 twee Leeuwendalers.

De Goederen die men van daer krijgt, beſtaen in de navolgende:

Stammen of Turks Garen, van *Angora* en *Begbaſar*, Rhabarber, Scamonea, Zeverzaed en Senebladen, Gom Dragant, Opium, Sponsſen, Mastik, Teſtik, of Hoedenwol, Saffraen, Galbanum, Koffijboonen, Geel Wasch, Galnoten, zwarte en ordinare, Aluin, in brokken en klein, Potäsch, Akerdoppen, verſcheiden ſoorten, Katoenen Garen, verſcheiden ſoorten, Palmhout, Rozijnen, in doozen en kistjes, Anijs, van hier en van *Gallipoli*, Magajers, van 28 en 24 Pieken, Kamelotten, fijn, van 28 Piek, en ordinare 2 draeds, Grofgreinen, witte van 24 Piek, Dimetten van *Mennamen*, verſcheiden ſoorten, Trilies, van 40 Piek, Scamitten, Fijne Wolle, bastarda en van *Mitellino*, Witte Corduanen, van *Bajamboli*, Geele, Roode en Blaeuwe Corduanen, Tapijten di *Cadena*, Vloertapijten, van allerhande groote, Buffelshuiden, Segrein-Leer, Geborduurde Brieventaſen, Cerbaffi- Legis- Ardaſine-Zijde, Ardaſe, met en zonder hoofden, Katoenen Kouſen, Amarilſteenen, enz.

De Boeken en Rekeningen worden 'er gehouden, in Leeuwendalers en Mines of Aspers.

Deze Leeuwendaler word door de Engelſchen en Zweden in 80, de Franſchen, Hollanders, Venetianen en Indianen in 100, de Turken, Armeniers, Perſen, Grieken, en overige Natiën, in 120 Aspers verdeeld.

Men weegd 'er de Goederen met 't volgen-

de Gewigt: als Cantaer, Batman, Secchies, Ok, Rottels en Drammes of Dragmes.

Een Cantaer is 100 Rottels, of 45 Okken.

Een Batman is 6 Okken.

Een Sechie is 2 Okken.

Een Rottel is 180 Drammes.

Een Ok is 400 Drames.

Een Cantaer van 45 Okken, of 100 Rottels, is 114 Ponden te *Amsterdam*, of 100 Ponden te *Amsterdam* zijn 39 Okken ruim: want men rekend een Ok te wegen ruim 2½ Ponder *Amsterdamsch* gewigt.

100 Ellen te *Amsterdam* zijn 103 Pieken, en 100 Pieken maken 97 Ellen, te *Amsterdam*. 30 Brabandsche Ellen zijn 31 Pieken.

Ten opzichte van sommige Goederen, is het gewigt een weinig verschillend.

Dus word 'er 't *Engelsche* Tin, Palmhout, Katoenen, Wolle, Anijs, Buffelshuiden, Corduanen enz. verkocht, bij 't Cantaer van 44 Okken, 100 ligte Rottels, of 17600 Drame.

De Testik Batutto, bij 't Sechie van 400 Drammen.

Opium, bij d'Ok van 250 Drammen.

Saffraen, bij d'Ok van 120 Drammen enz.

Koffij bij 100 Okken, en Mastik bij de Kas van 70 Okken.

CONSTANTINOPOLEN,

Anders ook wel bij de *Italianen Constantinopoli*, en bij de Turken *Stamboul* genaemd, eene groote, magtige, volkrijke en welbewoonde Stad in *Europa*, in 't Oosten des Landschaps *Romanie*, en de voornaemste van geheel *Turkijen*,

kijen, gelegen aen de *Golf* van *Conſtantinoplen*, anders ook *de Zee Marmora* genaemd, tegen over 't Landſchap *Natoliën*, en met eene zeer treffelijke Haven voorzien. De *Turkſche* Keizer houd daer gemeenlijk zijn Hof; hoewel zulks ook veeltijds te *Adrianopolen*, om de verandering van lucht geſchied; ook wel om het houden der *Turkſche* Feestdagen, die omtrent in *Januarij* komen; als wanneer doorgaens ook een deel Kooplieden met Lakens en andere Goederen 't Hof volgd, om dat ze alsdan goeden aftrek aldaer bekomen.

De Goederen hier heen, worden meest over *Genua*, *Livorno* en *Marſeille*, doch weinig over *Venetië* gezonden; ſomtijds is wel direct occaſie, doch de meeste gelegenheid is over *Smirna*, van waer dezelve te Water of te Land verder gezonden worden, naer dat 'er gelegenheid is, en naer dat de Goederen, fijn of grof zijnde, de onkosten kunnen dragen.

De Hoofd-Negotie van hier derwaert, gelijk ook naer andere *Oosterſche* Landſchappen, zijn de Lakens. Men zend daer van gemeenlijk Partijtjes van 12 ſtukken, geſorteerd in de volgende Kleuren, zijnde alle ſmalle bontlijsten, kort geſchoren, fijn en wel gedekt, wel geweven en ſchoon van Kleuren.

3 Purper, 3 Carmoſijn, 1 Scharlaken.
1 Donker
1 Mei } Groen.
1 Papegaei
1 Heel donker blaeuw of *Couleur du Roy*.
1 Violet, en ſomtijds een wit, of andere extra Kleur.

Of

3 Carmoſijn.

2 Ligt
2 Donker } Groene.
2 Purper.
1 Scharlaken.
1 *Bleu du Roy.*
1 Zwart.

Alle halve Lakens van omtrent 60 Ellen lang, en ordinare breedte van 8 Quart of twee Ellen; want die van 9 en 10 Quart Ellen breed, zijn zoo veel niet gewild, om dat de *Engelſchen* die in overvloed aanbrengen.

Deze Lakens moeten getoillet zijn, als volgd:

De Roode in Groene
De Groene in Roode
De Blaeuwe in Geele } Toiletten, of Glanſig Linnen.

Met Gouden en Zilveren Franjen aen de kanten.

Voorts worden dezelve gepakt, telkens 3 halve Lakens tusſchen twee dunne Planken; en vier zoodanige Pakjes in een Kist, van buiten en binnen wel bezorgd. Op zulk eene wijze gepakt, over den een of anderen weg te *Smirna* arriverende, worden deze 4 Pakjes uit de Kist genomen, en met Caravanes over land naer *Conſtantinopel* gezonden. De reden, waerom deze Pakjes niet grooter dan drie halve Lakens mogen zijn, is, om dat dezelven door Paerden moeten gedragen worden, en ieder Paerd niet meer dan twee zoodanige Pakjes, ieder met drie, en alzoo zes halve Lakens te gelijk, dragen kan: indien ze derhalven anders als hier boven gemeld gepakt waren, zouden ze te *Smirna* in zoodanige Landpakjes moeten verpakt worden; 't welk veel onkosten veroorzaekt, en perijkel loopt, dat 'er eenig ongemak aen de Kleuren (waer op de Turken zeer vies vallen,) komen mog-

mogte; maer wanneer 'er Scheepsoccaſie over de eene of andere Plaets, of direct op *Conſtantinopel* is, kunnen de Kasſen, zoo groot als men wil, gemaekt worden.

De Onkosten op eene Kas van 12 halve Lakens, over *Livorno*, beloopen te *Smirna*, met de Vragt tot daer heen, omtrent 160 Leeuwendalers, wanneer ze met *Hollandſche* Schepen komen, en 2½ Leeuwendalers per Laken meer, voor *Conſulaet*, als ze in vreemde Schepen zijn. De onkosten zijn hier incirca 16 Leeuwendalers per Pak, de ſchade van gelden 3⅗ percento; Makelaerdij ½ percento, Proviſie 4 percento, Traittes en Remiſes 1 percento.

Behalven de Lakens voorgemeld, zend men 'er verder naer toe:

Speçerijen, als Peper, Kaneel, Nagelen en Noten, Gember, Witte Brood- en *Braſiliaenſche* Poeijerſuiker, Braſilet- Fernamboucq- Bimaes Japan- Campechie- Letter- en Rood Sandelhout, Zwart *Mauritius* Ebbenhout, *Japansch* Stafkoper, Ruwe Barnſteen, *Engelsch* Tin en Lood, *Engelſche* Menie en Loodwit, *Hollandsch* Loodwit, Koper- en Yzerdraed, in ſoorten, *Dantziger* en *Stiermarks* Stael, Indigo Lauro, Guatimalo en Cirquees, Spaensch Groen, Cinabrium, Kwikzilver, Kamfer, Klatergoud, Spiauter, *Hamburger* Rol- Lattoen, Gomlak op ſtokjes, Fijne Benjuin, Wit en Geel Arſenicum, Blaeuwſel, Walrustanden van 1½ en 2½ Pond, Olijfantstanden van 26 tot 50 Ponden, Salſaparilla, Blik, in Vaetjes van 450 bladen, en eenige andere Goederen meer.

De Retouren die men in tegendeel van daer bekomt, beſtaen meest in de navolgende Goederen; namelijk:

Stammen of Turksch Garen, dat meest van *Angora* komt, ook wel van *Begbazar*; en dus per *Livorno* of *Venetia*, en van daer te water of te land, voornamelijk bij Oorlogstijd, herwaert gezonden word; zijnde in 't gemeen een der beste Retouren.

Voorts Koffijboonen, Geel Wasch, Ardasse-Legie- en Cerbaffij-Zijde, Gezouten Osfen- en Buffelshuiden, Moltolino, of bereide Schapenvellen, Palmhout, Anijs, van *Gallipoli*, Katoenen, Wolle, zoo geplukte als Ypsola en Trasquilla, Hoedenwol of Teftik, Rhabarber en Scammonium, Gekleurde Machajers van 28 Pieken, Segrijn-Leer van *Conftantinopolen*, Aluin, Benzuin, Mastik en Caviar, Zambilotte, witte, van 2, 3 en 4 draden, ook fijne gekleurde en gekalanderde, Geborduurde Brieventasfen, enz.

De Boeken Rekeningen worden 'er gehouden, in Leeuwendalers en Aspers.

Een Leeuwendaler is aldaer 100 Aspers.

Dus word de verdeeling gemaekt, hoewel ze hier doorgaens meer gelden, gelijk dan ook de Stukken van Agten, *Hongaerfche* Dukaten, en de Agt- en- twintigen, of *Ifelotten*, daer juist geen vasten voet hebben, maer den eenen tijd hooger dan den anderen kunnen uitgegeven worden, naer dat de Cours is.

120 Aspers, die men voor Goederen ontfangt, maken een Real of Leeuwendaler Courant.

Wanneer van Conftantinopolen op Amfterdam getrokken word, zoo word de Cours naer zoodanigen Leeuwendaler van 120 Aspers gerekend, om in Amfterdam omtrent 28 Stuivers Courant 'er voor te betalen.

't Gewigt is hier 't zwaerfte van de geheele

le *Levant*. Men weegd 'er met Cantaers en Okken.

Een Cantaer is daer 44 Okken, ieder van 400 Dragmen.

Een Ok is $2\frac{9}{16}$ Ponden te *Amsterdam*.

Een Cantaer rekend te zijn: { 112¾ Ponden te *Amsterdam*. / 181 Ponden te *Venetiën*. / 160 Ponden te *Livorno*.

Een Batman is 6 Okken.

100 *Amsterdamsche* Ellen renderen hier 103 Pieken, en 100 Pieken omtrent 97 Ellen te *Amsterdam*.

ALEXANDRETTE, of SCANDRONA,

Alesfandrette of *Alexandrette*, bij de Turken *Scandróna* genaemd, is eene vermaerde Koopstad van *Azië*, in *Sijrien*, aen den mond van de Rivier *Soldrat*, daer ze in den *Golf van Lajazzo* loopt, bij de Grenzen van *Natoliëy*, omtrent 28 Duitsche mijlen van *Aleppo*, westwaert aen gelegen, en met eene schoone Haven voorzien. De Koophandel, die hier gedreven word, is niet zeer groot; maer 't geen haer 't meeste voordeel aenbrengt, is, dat ze de naeste Haven is aen de Stad *Aleppo*; wordende alle Goederen, die daer heen moeten, hier uit de Schepen gelost, en met *Caravanes* naer *Aleppo* over Land gezonden. En alzoo dezelve Waren door Muilen en Kamelen gedragen worden, moeten de Pakjes van bekwame groote en zwaerte gemaekt worden. Muilen kan men het geheele Jaer door

hebben, en ieder derzelven kan dragen 2 Balen, ieder wegende 50 tot 55 Rottels *Aleps* van 720 Dragmen. Maer de Kamelen kan men alleen hebben van *September* tot *Mei*; dragende ieder derzelven 2 Balen, ieder van 70 tot 75 Rottels *Aleps* van 720 Dragmen zwaerte. Hier naer moet men zich ſchikken in 't pakken; want anders zouden de Balen tot *Scandrona* moeten losgemaekt, en van behoorlijke zwaerte verpakt worden; dat niet alleen onnoodige kosten, maer zelfs ook bederving aen ſommige Waren zoude kunnen veroorzaken. En alzoo deze Stad onder den Basſa van *Aleppo* behoord, ook met dezelve eenerleije Munt, Maet en Gewigt heeft, en de Koophandel meestendeels aldaer gedreven word, ſtappen wij hier af, zullende 't verder noodige in 't volgende Artijkel gezegd worden.

ALEPPO,

Eene vermaerde Koopſtad, en groote Handelplaets van *Azia*, in *Sijriën*, binnen in 't Land aen de Rivier *Jagra*, omtrent 12 *Duitſche* mijlen van de Rivier *Euphrates*. Deze Stad, die ook wel *Magog* genaemd word, is eene der Volkrijkſte en voornaemſte van *Turkijën*, daer, behalven te *Smyrna*, de meeste Negotie gedreven word; als hebbende, over *Alexandrette* of *Scandrona*, den toevoer van allerhande *Europeeſche* Koopmanſchappen, en van den anderen kant uit *Turkijen*, *Arabiën*, *Perſiën* en *Indiën*, dagelijks eene meenigte Kooplieden, die hunne Waren uit hunne Gewesten alhier komen verkoopen, en andere hun noodig zijnde Goederen wederom medenemen; 't welk deze Stad geen kleine winſten aenbrengt.

Men

Men zend daer naer toe, over *Scandrona:* Lakens, van Kleuren geſorteerd, als op *Smyrna* en *Conſtantinopolen*, hier voren gemeld, meest 8 Quart, en weinig 9 of 10 Quart Ellen breed; ſmalle en breede Bontlijsten.

Zwarte Peper, Kaneel, Noten, Nagelen en Nagelhout, witte en zwarte Gember, Brood- en Poeijerſuiker, Yzerdraed, in ſoorten en heel fijn, ook Koperdraed, *Zweedsch* Yzer, *Dantziger* Stael, *Engelsch* Lood en Tin, *Malax* Tin, in Roeden, gegoten als 't *Engelsch*, 't welk dan nog beter gewild is, *Braſiliën-* *Campechie-* en *St. Martens-*Hout, Loodwit en Potloot, Blaeuwſel, Wijnſteen, Menie, Fermillioen en Curcuma, Barnſteen, geſlepen en ongeſlepen, Kwikzilver, Spiauter, geel en wit Blik, Indigo, Lauro, Guatimalo en Cirquees, Couchenille, Naelden en andere Kramerijen, Walrustanken, *Engelſche* Lakens en Perpetuanen, Gemunt Geld, als naer *Smyrna.*

En men bekomt over *Scandrona* van daer in Retouren wederom:

Galnoten van *Mouſoline*, *Haſſan Marſan*, *'t Gebergte* en *Tripoli*, Geitenhair, Hoedenwol, bruine en witte, gezuiverd en ongezuiverd, als mede *Perſiaenſche* dito, Piſtasjes, van om de Stad en van de Dorpen, Senebladen van *Mecha*, gegarbuleerd en ongegarbuleerd, Geel Wasch, Gom, Dragant, Armoniacum, Arabicum, Galbanum, Calmus en vele andere Droogerijen, Katoenen van hier om heen, alsmede van *Cijprus* en *Acri*, Katoenen Garen, fijnſte of *d'once*, van hier om heen; als mede mindere of *ſcart d'once*, en gemeene, Katoenen Garen van *Jeruſalem*, over *Acri*, als mede van *Rama*, *Ramaſche* Zeep, over *Acri*, Aſſche van *Tadmor*, over

Scan-

Scandrona, als mede van *Tripoli*, en van omtrent *Aleppo*, ongewasschen Schapenwol, beste Koffijboonen, hier genaemd *Levantsche*, Wier-ook, gegarbuleerd en ongegarbuleerd, Colloquinten van *Cijprus*, Zijde, zoo *Tripelsche*, *Barutiensche*, *Antiochische*, van *Adene*, *Bajusa* en *Bedujen*, item Cerbaffi, Legis, Ardasse en Ardassette, als ook geverfde en Naeizijde, Corduaenleer, Bellandini, rood en geel, als mede *Diarbekierse* en *Erziumse*, roode, en *Orfase*, geele Corduanen, Segrijnvelletjes.

Lijwaten van *Hama*, lang 18, breed 1½ Piek.
dito van *Killis*, lang 22½, } Breed een Piek.
dito van *Antap.* lang 22½, }
dito van *Antiochia*, lang 22½, }
dito van *Bab.* lang 18, }
dito van *Mousel*, lang 20, }

Voor 't Blaeuwverwen van deze Lijwaten, geeft men voor 't Courtage van 20 stukken, omtrent 7¼ of 7⅓ Piasters.

Chitsen van *Ispahan*, lang 20, } Breed een Piek.
dito van *Tauris*, lang 18, }
dito van *Diarbekier*, lang 18, }
dito van *Aleppo*, lang 18, }

Neusdoeken *Serongi* en *Mahmudi*.

Bordaten, geheel Zijde, als mede van Zijde en Katoenen Garen, Ambregris en Stamppeerlen, Balsem van *Mecha*, en andere Goederen meer.

De Boeken en Rekeningen worden 'er gehouden, in Piasters en Aspers.

Een Piaster doet 80 Aspers.

Een Piaster is ook 24 Sjainen.

De Leeuwendaler is somtijds *Parij* met den Piaster, doch meestentijd wat meer waerdig.

De Realen of Stukken van Agten, gewigtig zijnde, doen 20, 30, 40, somtijds meer en minder

der percento opgeld tegen Leeuwendalers, gelijk als te *Smyrna* en *Conſtantinopolen*.

150 Drammen oud gewigt, die net 30 Lood te *Amſterdam* maken, worden gerekend te zijn 17 Stukken van Agten gewigtig geld.

Een half Laken wint hier aen de Ellemaet omtrent een Piek: en men rekend 100 Ellen te *Amſterdam* te doen 102 Pieken, of 100 Pieken van hier 98 Ellen te *Amſterdam*.

Men gebruikt hier verſcheiden Gewigten.

Een Cantaer is 100 Rottels, ieder van 720 Drammen.

Een Surlo is $27\frac{1}{2}$ Rotters, van 720 Drammen ieder.

De Rottel, daer de meeste Goederen mede gewogen worden, is van 720 Dragmas, die te *Amſterdam* $4\frac{1}{17}$ Ponden renderen.

De Rottel, waer men de Inlandſche witte Zijde, als *Tripelſche*, *Baritienſche Antiochiſche*, *Bajasſiſche* en *Bedujenſche* mede weegd, is van 700 Dragmen, zijnde $4\frac{19}{35}$ Ponden te *Amſterdam*.

De Rottel, waer mede de *Perſiaenſche* Zijde, als Cerbaffi, Burma Legi, Ardaſſe en Ardaſette gewogen word, is van 680 Dragmas, die te *Amſterdam* $4\frac{14}{35}$ Ponden uitleveren.

De Rottel Damaſchino, waer mede men Geel Blik, Koperdraed, ruwe Barnſteen, Camfer, Benjuin, Spica Nardi, Balſem van *Mecha* en Lignum Aloë weegd, is van 600 Dragma, zijnde maer $3\frac{16}{75}$ Ponden te *Amſterdam*.

Een Ok is 400 Dragmen.

Een Metical, waer mede men Paerlen en *Ambre* grys weegd, is $1\frac{1}{2}$ Dragmen.

Een Pond te *Amſterdam*, rekend men hier te zijn 156 Dragmen.

Een

Een Pond *Venetiaensch*, klein gewigt, is 98
Een Pond *Livorneesch* gewigt, is 112
} Dragmen.

Een groot Cantaer te *Tripoli*, is $1\frac{1}{4}$ *Aleps*, van 720 Dragmen.

SAYDE,

Ook wel *Sayd*, *Saide* en *Saya*, eene Stad in *Syriën* en *Phenicien*, redelijk welbewoond, behoorende onder den Basfa van *Damaskus*. Voor dezen was hier eene fchoone Haven; doch nu kunnen 'er niet als Sloepen, Booten of andere kleine Vaertuigen inkomen, moetende de groote Schepen op de Rheede eenige duizende treden ver van de Stad blijven liggen. Dit was wel eertijds het vermaerde *Sidon*, waer van men in de Heilige Schrifture leest.

De Negotie op deze Plaets beftaet meestendeels in eenige Goederen, gelijk men naer *Aleppo* brengt, en van daer krijgt; doch de handel is 'er niet heel groot, en word meest door de *Franfchen* gedreven.

Men weegd aldaer met tweederhande Gewigt; genaemd Rottel Damafchino en Akri.

De Rottel Damafchino, met welke men weegd de Zijde en Katoenen Garens, beftaet in 600 Dragmas, 't welk te *Amfterdam* ruim $3\frac{3}{4}$ Ponden is.

De Akre, met welke men de groove Koopmanfchappen weegd, levert te *Amfterdam* $4\frac{4}{5}$ Ponden uit.

De Piek is aldaer hun Ellemaet, en omtrent van dezelve grootte als te *Aleppo*.

ALEX-

ALEXANDRYEN,

Of *Alexandriën*, word van de Turken *Scanderia* genaemd; eene vermaerde Koopſtad in *Afrika*, in het Noorderdeel ten Westen *Egijpten*, daer de Westelijke Arm des *Nijls* in de *Middellandſche Zee* loopt, waer aen deze Stad eene ſchoone Haven heeft. Aen den mond van deze Haven, was weleer 't Eiland *Pharos*, 't welk nu tot aen 't vaste Land aengevuld is; waer op die vermaerde Vuurbaek *Pharos* ſtond, in oude tijden een der zeven wonderen der Weereld; nu vervallen zijnde, is daer een *Turkſch* Kasteel gebouwd. Eertijds heeft deze Stad ongemeen gebloeid, want alvorens de *Portugezen* den weg om *Afrika* naer *Oostindiën* ontdekten, heeft men alle Specerijen, welriekende Kruiden of Drogues, en andere Koopmanſchappen, over de *Roode Zee* op *Alexandria* gebragt; welke Negotie meest door de *Venetianen* gedreven werd, die hier uit ongemeene ſchatten gehaeld hebben; alzoo zij de Waren wederom naer hun eigen zin verkochten, en aen *Europa* de Markt ſtelden. Doch ſedert de bovenſtaende ontdekking, en het opkomen der vermogende *Oostindiſche Maetſchappij* in *Holland*, waer door de Waren met ongelijk minder kosten te Water uit *Perſiën* en *Indiën* gehaeld worden, is deze Stad en haer Koophandel vrij wat verminderd; doch door hare welgelegenheid en goede Haven, word 'er nog groote Handel van allerhande Natiën gedreven.

De Goederen, die men uit deze Landen daen heen zend, beſtaen in:

Lakens, geſorteerd in Scharlaken en andere Kleuren, zoo als naer *Smyrna*, *Conſtantinopolen*

en

en *Aleppo* gezonden worden. Peper, Noten, Nagelen, Gember en Kaneel, Kwikzilver, Fijn Tin in blokken, Cinabrium en Sublimaet, Geel Koperdraed, dik en dun, en Lattoen, als mede Yzerdraed in soorten, Brasiliënhout, Geele en Witte Arsenicum, Couchenille, allerhande Papier heeft goeden aftrek, Blik, in Vaetjes van 450 Bladen, Menie, Salsaparilla, enz.

En men krijgt voor Retouren wederom van daer:

Coffij, in overvloed, Koe- en Stieren-huiden, Lijwaten en Vlas, Wierook, gegarbuleerd en in soorten, Sedoar, Mirrha, Tamarinden, en Saffraen, Gomme, van *Turkijen* en *Arabiën*, Fijn Katoenen Garen, genaemd d'Once, en andere soorten, Sal Armoniacum, Curcuma, en verscheiden andere Goederen meer.

De Goederen worden aldaer gewogen met Quintaels en Rottels.

De Quintaels zijn verscheiden, van 100, 105, 110, 112½, 115, 120, 125, 130, en 133 Rottels ieder Quintael, naer dat de Goederen zijn, die daer mede gewogen worden.

Een Rottel Farsarin is 144 Dragmas.

Een honderd dezer Rottels maken 125 Ponden te *Livorno*.

Een Rottel Gerouin is van 312 Dragmas.

Een Ok is 400 Dragmas.

Een Quintael of Cantaer van 100 Rottels, word geschat op 120 Ponden te *Amsterdam*.

De Ellemaet is hier de Piek, weinig of niets verschillende van die te *Smyrna*, enz.

100 Brassen te *Livorno* zijn hier 86 Pieken.

Een Piaster Courant is 33 Medini.

Een Abuquelp is 30 Medini.

In deze beide species geschied alle Negotie.

Ge-

Gewigtige *Seviliaenſche* en *Mexicaenſche* Stukken van Agten of Realen, gelden hier 70 Medini of daer omtrent.

Een Aſcellani of Leeuwendaler doet effectief 52 Medini.

ROSETTE,

Ook wel *Raſchit*, *Rhaſchit*, en *Raſit* bij de *Turken* en *Arabiers* genaemd, een welbewoond Stedeken van *Afrika*, in *Egijpten*, aen een van de Weſtelijke Monden of uitgangen des *Nijls* gelegen.

BICHIERI,

Ook wel *Bicchieri*, *Bochir* en *Bouhyr*, was eertijds eene voorname Stad, in 't Noorden van *Egijpten*, daer een van de armen des *Nijls* in de *Middenlandſche Zee* loopt, omtrent op de helft tuſſchen *Alexandrijen* en *Roſette*; doch deze Plaets ligt tegenwoordig zeer vervallen.

De Negotie, die op deze twee laetſtgemelde Plaetzen gedreven word, is zeer gering. De weinige Schepen, die nu en dan daer henen gaen, brengen bijna niet anders als Koffijboonen mede.

CAYRO,

Of *Cairo*, en ſomtijds ook *Alcair* en *Grand-* of *Groot-Cairo*, eene ongemeene groote en *welbewoonde* Stad van *Afrika*, in *Egijpten*, aen de Rivier den *Nijl* gelegen, daer zich dezelve in twee armen of takken verdeeld. Deze Stad word voor de grootſte der Waereld gerekend, ten opzichte van haren omtrek; want van binnen ſtaen

de Huizen vrij wat wijd en ver van malkander, ook hier en daer veel vervallen.

Men brengt 'er naer toe dezelve Koopmanſchappen als naer *Aleppo*.

En men krijgt van daer, Koffijboonen, Katoen en Katoenen Garens, Wierook, en Granen in ſoorten, Senebladen, Mummien, en andere Droogerijen, Huiden, Lijwaten, en eenige andere Goederen, die hier met *Caravanen* over Land, uit *Arabiën* en andere Gewesten, als mede langs den *Nijlſtroom* aengebragt worden.

Men weegd aldaer met Quintaels en Rottels.

Het Quintael beſtaet in 100 Rottels, die te *Amſterdam* doen 88 Ponden.

Een Quintael Koffij weegd omtrent 95 Ponden *Amſterdamsch*.

Hun Ellemaet is de Piek, die met de andere *Turkſche* Plaetzen overeenkomt.

ST CRUX, *in Barbarijen*,

Een ſterk Stedeken in *Afrika*, in 't Zuidwesterdeel van 't Koningrijk van *Marocco*, met eene groote Haven aen een Inham van de *Atlantiſche* of *Spaenſche* Zee, bij den mond van de Rivier *Suz*.

Uit de Mijnen van *Tazelat* word veel *Kopers* gehaeld, en naer *St. Crux* gevoerd, waer mede de Christen Kooplieden, aldaer wonende, voornamelijk negotieren, wordende verkocht bij 't *Quintael* van 100 Pond.

Men rekend aldaer 't geld bij *Onçe Blanquille*.

Daer geſchied voornamelijk groote Koophandel tusſchen deze Plaets en *Gibraltar*, in *Koorn*, *Wasch*, en voornamelijk in het voorgemelde *Koper*.

In

In Vredetijden varen 'er Schepen direct van *Amſterdam* derwaert, om hunnen Koophandel te drijven.

Ten dienſte van den Koophandel, gaen tweemael 's weeks Caravanen van *Salée* naer *Tetuan*.

DRIE EN DERTIGSTE KAPITTEL.

Van den Koophandel op Amerika.

Sedert de uitgaef van den laetſten druk dezes Werks, zijn 'er, met betrekkinge tot de Staetsgeſteldheid en den Koophandel van de Engelſche Volkplantingen in Noord-Amerika, zulke gewigtige veranderingen voorgevallen, dat het der moeite wel zal waerdig zijn dien aengaende een omſtandig verſlag mede te deelen; dan dewijl het gebeurde betreklijk de veranderde Staetsgeſteldheid dier landen tot ons beſtek niet behoord, en door andere Schrijvers genoegzaem is te boek geſteld, zullen wij daer van geen ander gebruik maken, dan voor zoo verre zulks kan ſtrekken tot opheldering en herinnering van die voorvallen, welken zoo merklijken invloed gehad hebben, eerst op den Koophandel van dat waereld gedeelte en vervolgens ook op dien van deze Landen, en bepaeldlijk van deze Stad.

De Kroon van Engeland had, voor meer dan eene Eeuw, verſcheiden Volkplantingen in Noord-Amerika aengelegd, met geen ander oogmerk dan om in der tijd, door den uit- en invoer op dezelven, haren Koophandel uittebreiden, en

had ten dien einde deze kolonien, bij derzelver aenleg, aen zulke wetten en bepalingen onderhevig gemaekt, waer door het voordeel van dien handel aen het moederland verzekerd werd; dan deze Volkplantingen allengskens in magt en vermogen toegenomen zijnde, ondervonden eerlang, dat de verpligting onder welke zij gebragt waren, om derzelver producten naer Engeland te moeten brengen, voor haer nadeelig was, gemerkt zij dezelven met meerder voordeel naer vreemde markten konden voeren. Dit gaf aenleiding tot een ſluikhandel, welke de Amerikanen dreven op de bezittingen van andere Mogenheden in dat Weereldeel, doch de Engelgelſche kroon hier tegen wakende, door hare Oorlogſchepen en andere gewapende vaertuigen, die geſtadig af en aen de Volkplantingen voeren, werden dikwils de Schepen tot dien handel gebruikt, door dezelven, genomen en de Reeders met verbeurd verklaring van Schip en lading geſtraft. Dit leidde den eerſten grond tot ongenoegen tuſſchen Groot-Brittanje en deszelfs kolonien, welk ongenoegen door hen, die den ſluikhandel dreven en door hunnen rijkdom veel invloeds op anderen hadden, van tijd tot tijd, werd aangevuurd. Dit bleek naderhand duidlijk, want toen, in den jare 1773, de *Gaspee*, een gewapend Schip, aen zijne Groot-Brittanniſche Majesteit toebehoorende, in Rhode Eiland had post gevat, om den ſluikhandel aldaer te beletten, verbitterde de waekzaemheid van den Kaptein de Inwoners dermate, dat tweehonderd van hun, des nagts, het Schip gewapend overvielen, de bevelhebbers en het bootsvolk dwongen om aen land te gaen en het Schip in brand ſtaken.

Het

Het is uit de ſtukken en beſcheiden, die 'er, bij het uitbreken van den Oorlog tusſchen Engeland en de kolonien, in het licht gekomen zijn, gelijk ook uit de handelwijs der Amerikanen, genoegzaem gebleken, dat eenige vermogenden onder de Amerikanen reeds lang te voren het denkbeeld gevormd hadden, om zich te eeniger tijd van de Engelſche kroon onafhanglijk te maken, ten einde hunnen Koophandel vrijelijk door de geheele waereld te kunnen drijven, en dat zij ſedert maer alleenlijk naer eene gunſtige gelegenheid wagtten, om dit oogmerk ter uitvoer te brengen.

Tot in het jaer 1763, hadden de Volkplantingen hare afhanglijkheid van het moederland, of van het Parlement erkend, en zich aen deszelfs beſchikkingen omtrent haren buiten- en binnenlandſchen handel, zonder openlijke tegenſporrelingen, onderworpen; doch ſedert dien tijd begonden de zaken merklijk van gedaente te veranderen. Het Groot-Brittanniſche Rijk een kostbaren Oorlog gevoerd hebbende, en de Nationale ſchuld van dat Land merklijk vermeerderd zijnde, was het Parlement bedagt, om, door het uitbreiden van eenige ſchattingen, deszelfs inkomſten te vergrooten, en dienvolgens werd 'er den 5 Februarij 1765 door het Parlement van Groot-Brittanje een Bill gepasſeerd, die ſedert den naem van *Stempel-Acte* verkreeg, bij welke, in de Britſche kolonien van Amerika, een zegelrecht van 3 ſtuivers gelegd werd, op ijder vel hoorn pargament of blad papier, waer op, na den 1 November 1765, in het net zoude geſchreven worden eenige declaratie, beſchuldiging, replicq, duplicq, ſurcheance of andere inſtrumenten van rechten, welke tot 53 in getal

in deze Acte werden opgeteld; dan, in de daer aen volgende maend October, kreeg men in Engeland berigt, dat de tijding van het heffen dier rechten, of zoogenaemde Stempel-Acte, te Boston in Amerika, eene geweldige beweging en opstand veroorzaekt had, welke niet eerder was gedempt geworden, dan na dat het gemeene Volk zich van alle de gezegelde papieren, die uit Engeland overgebragt waren, meester gemaek en dezelven verbrand had. Van andere oorden der Volkplantingen, kreeg men dergelijke berigten, die allen aenduidden, dat de Amerikanen besloten hadden zich met alle magt tegen de invoering der Stempel-Acte te verzetten. Kort hier na ontfingen de Kooplieden in Londen aenmerklijke Commissien van hunne Correspondenten in Amerika, doch allen onder bepaling: *dat zij niet moesten ter uitvoer gebragt worden, ten zij de Stempel-Acte herroepen werd.*

De pogingen van de vrienden der Amerikanen in Engeland, de klagten der Kooplieden op de kolonien handel drijvende en de tegenspraek van de Parlementsleden, die hun werk maken om de handelingen van het Ministerij te berispen, deden het Parlement, den 21 Februarij 1766, het besluit nemen om de Acte, waer bij het Stempel-recht op de Groot-Brittannische Staten in Amerika gelegd was, *te herroepen.* Door deze toegevendheid dagt men in Engeland, dat de zaek gevonden en alle misnoegens uit den weg geruimd zoude zijn; vooral toen men daer naderhand tijding kreeg, dat de herroeping dier Acte met zulk eene groote blijdschap in Amerika ontfangen was, dat men alom openbare vreugd bedreven en te Philadelphia de huizen geillumineerd en pragtige maeltijden gegeven had.

had. Dan het bleek welhaest, dat de gemoederen des Volks reeds te veel tegen het moederland opgezet waren, om, door het herroepen van die gehaette Acte, de oude vriendschap te kunnen herstellen. Het vuur van misnoegen bleef onder den asch smeulen en openbaerde zich nu en dan. Men kreeg eerlang tijding, dat de meeste kolonien het besluit genomen hadden om sommige Manufacturen, Koopmanschappen en producten van Groot-Brittanje te verbieden en dat zelf de Vrouwen hadden opgestemd om geene versierzelen te dragen, die buiten 's Lands gemaekt waren; ook vernam men niet lang daer na, dat de Kooplieden en Commissionarisen zich plegtig onder elkanderen verbonden hadden geene Goederen, welken hun uit Groot-Brittanje werden toegezonden, te koopen of te verkoopen tot dat de Acte van het Parlement, waer bij voor heen eenige belastingen op het *Papier*, *Glas* enz., gelegd waren zouden herroepen zijn. Dees nieuwe eisch der Amerikanen veroorzaekte nieuwe twisten en onlusten, doch het Parlement van Groot-Brittanje gebruikte ten laetsten andermael de toegevendheid om den Amerikanen hier in genoegen te geven en besloot, den 6 Maert: „ dat alle belastingen, in de Amerikasche kolonien, gelegd op het *Glas*, *Lood*, „ *Verfwaren*, *Papier* en andere producten of „ Manufacturen van Groot-Brittanje, zouden „ herroepen worden, het artijkel van de *Thee* „ alleen uitgezondert."

Het scheen dat het Parlement het laetste artijkel alleen uitzonderde, deels om dat het begreep, dat een impost van 3 stuivers op een pond *Thee* zulk een geringe last was, dat de

Amerikanen 'er zich ligtlijk aen zouden onderwerpen, en deels om deszelfs gezag over de kolonien te handhaven, ingevolge van eene Resolutie, den 5 Februarij 1766 in het Parlement genomen, waer bij verklaerd was: „ dat de Koning, door en met het advijs van de Geestlijke en Waereldlijke Lords en de Gemeente van „ Groot-Brittanje, in het Parlement vergaderd, „ heeft gehad, noch tegenwoordig heeft en moet „ hebben het volkomen gezag, om zoodanige „ wetten en keuren te maken, die voldoende „ en kragtig genoeg zijn om de kolonien, Amerikaſche Volkeren en onderdanen van Groot-„ Brittanje te verbinden in wat gevallen het „ ook zij."

Het was egter wel ver van daer, dat de Amerikanen zich aen de belasting op de Thee wilden onderwerpen. Te *Boston*, *Nieuw-York* en *Philadelphia* noodzaekte men de Schepen, die uit Engeland aldaer aenkwamen, te vertrekken, zonder derzelver Goederen te mogen ontladen: ook kwam 'er een Schip op de Teems terug met 600 kisten Thee, hebbende dezelve aldaer niet mogen ontſchepen: tevens kreeg men berigt, dat 'er te *Charlestown* 270 kisten Thee aengebragt zijnde, men die wel ontſcheept, doch in een pakhuis opgeſlagen had; doch dat de inwoners van *Boston* ſedert nog veel verder gegaen waren, en 340 kisten Thee in zee geſmeten hadden, en of dit nog niet genoeg was, kort daer na nog een ander Schip, het welk aldaer Thee aenbragt in brand geſtoken en Schip en lading aen de vlam opgeofferd hadden. Vervolgens beweerde de Provinciale Vergadering, die, in den Jare 1773, te *Boston* gehouden werd:

dat

„ dat de Volkplantingen onafhanglijk waren
„ aen het gezag en de wetgevende magt van
„ het Parlement van Groot-Brittanje.

Na veelvuldige raedplegingen, beſloot het Parlement deszelfs gezag te handhaven en ten dien einde door een Esquader Oorlogſchepen de haven van *Boston* te doen ſluiten en alle uit- en inſchèping van Goederen en Koopmanſchappen te verhinderen, om daer door die Stad te noodzaken zich aen de bevelen der wetgevende magt van Groot-Brittanje te onderwerpen. Dit ſtreng beſluit der Engelſche Regering bragt de zaken op dien voet, op welken men alleen de zoo zeer verlangde onafhanglijkheid konde verkrijgen, te weten, door het Volk de wapenen te doen opnemen en een openbaren Oorlog tegen Engeland te voeren. Terſtond werd 'er, toen dit beſluit te *Boston* was bekend geworden, een beſlag gelegd op alle de Schepen, die naer Groot-Brittanje beſtemd waren en eenparig beſloten allen Koophandel met het moederland af te breken. Dergelijke Reſolutien werden ook eerlang door de andere kolonien genomen, en alles ſchikte zich van toen af tot een algemeenen en eenparigen weêrſtand aen de maetregelen der Engelſche Regering; ook beriep men een Congres, uit de gedeputeerden van alle de kolonien beſtaende, om middelen te beramen tot handhaving van de voorrechten en vrijheden der Amerikanen.

Daer op kreeg men, in de maend Junij des Jaers 1775, te London, tijding, dat de eerſte vijandlijkheden, door een gevegt tusſchen de troupen des Konings en de Inwoners van *Boston*, begonnen waren, zoo dat de Koning van Engeland eindlijk, ziende dat alle wegen tot

een vergelijk vrugteloos ingeslagen waren, de Amerikanen en allen, die eenige gemeenschap of verstandhouding met hen hielden, openlijk voor *Rebellen* verklaerde. Hierop volgde een Oorlog, die met veel bitterheid gevoerd werd en aan den kant van Engeland zeer kostbaar was, gemerkt dit Rijk zich genoodzaekt zag vreemde troupen in dienst te nemen en dezelven, met verbazende kosten, naer Amerika over te voeren, terwijl de Amerikanen alle de ingezetenen der Volkplantingen opriepen en dus met oneindig minder kosten een veel talrijker legermagt op de been bragten. Dit ging bij hen des te gemaklijker om dat het ganschе Volk van Amerika reeds was ingenomen met het denkbeeld om zich van de Engelsche Regering, die het een *ondraeglijk juk* noemde, onafhanglijk te maken en het woord *vrijheid* hen reeds smaeklijk geworden was.

Het was niet alleen door de wapenen, maer ook door eene menigte geschriften, die 'er door de beide partijen, welken ijder haer bijzonderen aenhang hadden, niet alleen in Engeland en Amerika, maer ook hier te lande en in alle staten van Europa, in 't licht gegeven werden, dat de twist en bitterheid werd aengevuurd. In Engeland beweerde men, dat de Amerikanen ondankbaar waren en men bewees, met Extracten uit de Thesaurie, dat de Kroon van Engeland meer dan 40 millioenen Ponden St. had uitgeschoten tot beschерming en aenkweking van deszelfs Amerikasche kolonien, en dat de belastingen, die het moederland haer opgelegd had, noch onderdrukkend noch ondraeglijk konden genoemd worden, dewijl dezelven zoo gering waren, dat de Ingezetenen der kolonien slegts éénen stuiver be-

betaelden tegen drie ſchellingen, welken ijder ander onderdaen van het Britſche Rijk aen het zelve opbragt. Dan zonder ons in te laten in het *gelijk* of *ongelijk* van dezen twist, als tot ons beſtek niet behoorende, zullen wij ons alleenlijk bepalen tot den invloed, welke deze gebeurdtenis op den Koophandel gehad heeft.

Na dat het Congres van de Vereenigde Staten van Amerika zich, in het volgend jaer 1776, *onafhanglijk* van Groot-Brittanje verklaerd had, zond het Gezanten naer eenige Hoven van Europa, om te bewerken, dat de Noord-Amerikaſche ſtaten door dezelven erkend en voor een onafhanglijk Gemeenebest verklaerd zouden worden, en om vervolgens een Tractaet van Koophandel en Zeevaert met die Mogenheden aen te gaen. Toen dit nu, in den jare 1778, het eerst in Frankrijk gelukt was, zogten zij dezen ſtaet ook aen tot een verbond van vriendſchap en Koophandel, en hadden ten dien einde *William Lee*, in hoedanigheid van Commisſaris, herwaert gezonden. Dees Gezant gaf van zijn last opening aan *Jean de Neufille*, een Koopman hier ter Stede, en door hem kregen Burgemeesteren 'er kennis van, welken, na eene raedpleging over dezen voorſlag, den Amerikaſchen Heer lieten verklaren: „ dat, bij aldien de aengevan-„ gen onderhandelingen tusſchen Groot-Brittan-„ je en het Congres der Vereenigde Staten in „ Noord-Amerika geene uitſluitende bedingen „ ten nadeele van de Republiek zouden hebben; „ Burgemeesters *als dan* van hunne zijde, zoo „ dra de onafhanglijkheid der Vereenigde Noord-„ Amerikaſche ſtaten door Engeland erkend zou-„ de zijn, alles zouden aenwenden wat in hun „ vermogen was, om het Commercie-Tractaet,

„ zoo

„ zoo als het zelve dan ontworpen en goedge-
„ keurd zoude zijn, bij de verdere Bondgenoo-
„ ten, tot vastheid te helpen brengen."

Wijders werd, door den Penſionaris *van Berckel*, de Koopman *de Neufville* gebruikt, om de handelingen met den Heer *Lee* voort te zetten en met denzelven een ontwerp van een Tractaat van Commercie te maken, om, zoo dra de erkentenis van de onafhanglijkheid der Vereenigde Staten door Engeland daer zoude zijn, door de Regering van Amſterdam aen de overweging der Staten van Holland te kunnen worden voorgeſteld.

Die onderhandeling en het ontwerp van het Tractaat bleven intuſschen een diep geheim, doch eene onvoorziene gebeurdtenis deed het een en ander, in het tweede jaer daer na, aen den dag komen. *Henrij Laurens*, de gewezen Voorzitter van het Amerikaſche Congres, door het zelve herwaert gezonden zijnde, om de reeds begonnen onderhandelingen voort te zetten, werd op zijne reis, door een Engelsch Fregat, ontmoet: zoo ras hij een gewapend Schip op hem zag aenkomen, wierp hij een doos, waar in het ontworpen Plan van het Tractaet en andere daer toe betreklijke papieren, gelegen waren, over boord, doch het lood, dat 'er aen gehegt was, om dezelven te doen zinken, te ligt zijnde, hadden de Engelſchen gelegenheid die doos te viſchen en zich van de papieren meester te maken. Welk eene beweging de ontdekking dezer papieren gemaekt heeft, kan men in de geſchriften van dien tijd, en onder anderen in de *Nederlandſche Jaerboeken*, omſtandig vinden, het zal hier genoeg zijn te melden, dat deze ontdekking het Engelſche Ministerij te-

tegen de Regering van deze Stad geweldig verbitterde en dezelve vervolgens al mede tot een reden verſtrekte om deze Republijk een Oorlog aen te doen, die zoo noodlottig voor ons Vaderland en deszelfs Koophandel geweest is.

Het Amerikaſche Congres ondertusſchen kennis gekregen hebbende van de Oorlogs verklaring door Engeland aen deze Republijk gedaen, zond, in het laatst van het jaer 1780, in plaets van den in Engeland gevangen zittenden *Henrij Laurens*, een Lid van het Congres, *John Adams* genoemd, herwaert, met het karakter van Gezant der Amerikaſche Staten, welke, hier te lande gekomen zijnde, zich in die hoedanigheid bij den Preſident van Hunne Hoog Mogenden aendiende, verzoekende als zoodanig erkend te worden.

Gedurende den Oorlog tusſchen Engeland en Amerika, was de Nederlandſche kolonie *St. Euſtatius* eene algemeene marktplaets geworden en onze Kooplieden hadden, door het derwaert zenden van allerlei mond- en krijgsbehoeften, welken de Amerikanen weder van daar haelden, een zeer voordeeligen handel gedreven, zoo dat, toen de Engelſchen dat eiland innamen, hun, behalven drie millioenen aen gereed geld, 200 Schepen in handen vielen en zij de pakhuizen met Goederen opgepropt vonden. Het was dan niet te verwonderen, dat onze Kooplieden begrepen, dat een regelregten handel op Amerika voor dit land hoogst voordeelig zoude wezen en daerom alle hunne pogingen aenwendden om de hooge overheid te doen beſluiten tot het bewilligen in het verzoek van den Heer *Adams*. Men zag daeglijks in de nieuws-

nieuws-papieren adresſen en requesten, zoo aen de Regeringen der Steden als aen de Staten der bijzondere Provintien, allen ſtrekkende, om de Regering dezer Landen te bewegen tot het erkennen van den Heer *Adams*, als Gezant der vereenigde Staten van Amerika en om vervolgens een Tractaet van vriendſchap en Commercie met dezelven te ſluiten. Niet alleen deden dit de Kooplieden, Fabrikeurs en Trafikanten van *Dordrecht*, *Rotterdam*, *Delft*, *Schiedam*, *Utrecht*, *Vliſſingen*, *Deventer* en *Zwolle*, maer ook die van *Leiden*, *Haerlem* en *Amſterdam* vervoegden zich gezamentlijk met een Request bij hunne Hoog Mogenden, om het voordeel, dat 'er in den handel op Amerika te behalen was, onder het oog te brengen. Hoe groot het denkbeeld was, dat men zich van den handel op de Vereenigde Staten van Amerika hier te lande maekte, bleek, onder anderen uit het Request der laetstgemelden: „ Het is geen enkelde on„ zer Provincien (zeiden zij daerin) veel min „ eenige weinige Steden in dezelven, die het „ voordeel dezer Commercie zullen genieten, „ neen Hoog Mogende Heeren! de Supplianten „ houden zich verzekerd, dat het nut en voordeel „ zich over alle de Provincien en Generaliteits „ landen zal uitſtrekken. Gelderland en Over„ ijſſel kunnen derzelver Linnens, Rokſtrepen, „ en andere Fabrijken niet genoeg uitbreiden, „ ja zelf de Schoenmakers in de Meijerij zul„ len een conſiderabelen aftrek hebben; genoeg„ zaem alle de Fabrijken van Utrecht zullen in „ bloei geraken: gelijk ook te Leiden: Haerlem „ zal zijne kwijnende Twijnderijen, Stoften, „ Kant, Lint en Koord Fabrijken zien herle-

„ ven.

„ ven. Delft zal zijne Plateel, Gouda zijne
„ Pijpenbakkerijen verbazend in vertier zien toe-
„ nemen."

Dit alles had ten gevolg, dat de Heer *Adams*, den 22 April 1782, door hunne Hoog Mogenden werd erkend in de hoedanigheid van Minister Plenipotentiaris van de Vereenigde Staten van Amerika, en dat den 7 October daer aen volgende het Tractaet van Vriendschap en Koophandel tusschen deze Republijk en de gemelde Staten van Noord-Amerika plegtig gesloten en geteekend werd, welk Tractaet wij, om den draed van dit verhael niet te breken, aen het einde van dit hoofdstuk zullen laten volgen.

Zoo dra de Heer *Adams* in zijne voorschreven qualiteit bij hunne Hoog Mogenden erkend was, deet hij op authorisatie van het Congres, in deze Stad door de Heeren *Johan Hodson en Zoon*, eene geldligting openen van een Millioen Guldens, tegen den intrest van vijf ten honderd: deze geldligting had in het eerst tragen voortgang, doch geraakte naderhand zeer schielijk vol, om dus langs dien weg den nieuwen bondgenoot te sterken: ook zag men, in de maend Mei van het zelfde jaer 1782 hier te Amsterdam, voor de eerstemael, publijk aengeslagen en bekend gemaekt het in lading leggen van twee Schepen direct naer Amerika bestemd, te weten, het Schip de *Generael Washington*, Kapt. *Samuel Brigga* naer *Boston* en het Schip de *Generael Green*, Kapt. *Edward Bacon* naer *Philadelphia*.

Engeland sedert de onafhanglijkheid van de Noord-Amerikasche Staten insgelijks erkend hebbende en dezelven daer door een vrij Gemeenebest geworden zijnde, drijft het zelve tans een on-

onbelemmerden Koophandel op Oostindien en alle Landen en Staten van Europa (*), maer na dien tijd zijn ook de betrekkingen tusschen de Ingezetenen van Amerika en die van Engeland wederom vernieuwd, gemerkt de meeste Kooplieden in Amerika geboren Engelschen zijn of hunne vrienden en verwanten in Engeland hebben, waer door het streelend vooruitzigt van onze Kooplieden op den handel naer die Gewesten merklijk verminderd is. Vast gaet egter, dat wij tans de Amerikasche producten en vooral de Tabak, zoo mede de Rijst, die te voren, inzonderheid in de havens van Gosport, Cowes en anderen, uit de Schepen gestort en de vaten aldaer getarreerd werden, regelregt van daer ontfangen, het welk aen de Karotten of Snuif-Fabrijken hier te Lande, die groote verzendingen op Duitschland hebben, een merklijk voordeel geeft. Het is hier van daen dat, in de maend Januarij des Jaers 1783 alhier werd gedaen de volgende Publicatie.

„ Mijne Heeren van den Gerechte der Stad
„ Amsterdam, allezins genegen wezende de Ta-
„ baks-Negotie binnen deze Landen en spe-
„ ciaal mede binnen deze Stad, zoo veel moog-
„ lijk, aan te moedigen en verder uit te brei-
„ den, hebben goedgevonden het eerste artijkel
„ van de Keure van den 9 December 1751,
„ op het rafacteren van den Tabak geëmaneerd,

te

(*) Betreklijk den Koophandel der Vereenigde Staten van Amerika, vind men verscheiden merkwaerdigheden, benevens eene beschrijving van den In- en uitvoer dier Staten in de Reis door dezelven van J. P. Brissot, in 2 deelen in gr. Octavo gedrukt te Amsterdam bij Mart. de Bruyn.

„ te altereren, in dezer voege: dat het ampt en
„ de pligt van de Rafactie-meesters voortaen
„ alleen beſtaen zal, om ten dienste van de
„ Tabaks-Negotie deugdlijke rafactie te maken
„ eeniglijk en alleen *op vers aengekomen nat*,
„ *oud-rot*, *en vergaen* en verders of anders niet:
„ zonder dat het mits dien aen de Rafactie-mees-
„ ters zal vrijſtaen eenige de minſte reflèctie te
„ maken *op eenige qualiteit* of *kwade reuken van*
„ *duf als anderzints*, op eene boete van drie hon-
„ derd gulden, telken reize bij de Rafactie-
„ meesters, deze contrarie handelende, of ge-
„ handeld hebbende, te verbeuren. En zal het
„ wijders aen de keuze van de verkoopers ſtaen,
„ omme alle zoodanige vaten 9 a 10 pCt. bij
„ de Rafactie-meesters gerafacteerd zijnde, aen
„ de koopers niet te leveren, maer dezelven
„ aen zich te houden, waer mede de koopers
„ volkomen genoegen zullen moeten nemen:
„ blijvende voor het overige de bovengemelde
„ keuze van den 9 December 1751, in des-
„ zelfs volle kragt, gelijk ook de verdere artij-
„ kelen daer in voorkomende."

Zoo dra de voorgemelde Vereenigde Staten van Amerika, door Frankrijk, Groot Brittanje en dezen Staet, als een onafhanglijk Gemeenebest erkend waren geworden, werd er, ter bevorderïng der Correspondentie, van wegen de Post-Comptoiren bekend gemaekt, dat de brieven naer Noord-Amerika eens in de maend derwaert zouden gezonden worden, mits dezelven gefranqueerd werden tot Nieuw-York; welke brieven dan naer Frankrijk gezonden en met de Franſche Paketbooten naer Amerika overgebragt werden; dan tegenwoordig worden de brieven tusſchen Amerika en dit Gemeenebest regelmatig met de

Schepen verzonden, zonder dat men eenige frankeergelden daer bij behoeft te geven en door de ſedert wel ingerigte posterijen in Amerika, kan men brieven op eenige plaets verzenden met zoodanig Schip, dat niet direct naer dezelve gedestineerd is. Tot meerdere zekerheid expedieert men Originele, Duplicaten en Triplicaten. Men ontfangt en verzend ook brieven over Frankrijk en in tijd van vrede met Engeland ook over dat Rijk.

Men heeft in de Amerikaſche Staten, gedurende dezelven aen Engeland onderhoorig waren, altijd gerekend bij Ponden van 20 Schellingen van 12 Pence of Penningen. In den Oorlog met Engeland werd 'er door het Congres papiere geld uitgegeven, doch tegenwoordig is de voornaemſte ſpetie van dat Land de Dollar of Seviliaenſche Daelder, welke in Amerika de waerde heeft van 4 Schellingen en 6 Pence, zijnde omtrent 2 gulden 9 ſtuivers Nederlandſche Munt; ook hadden 'er, tot den jare 1795, verſcheiden omſlagtige reductien, zoo bij den inkoop van effecten als in het overmaken van Dividenten plaets, waerbij meestal eene wisſelcours op Engeland tusſchen beiden kwam, doch van dien tijd af heeft men dezelve afgeſchaft en begonnen te wisſelen tot een zeker getal *Cents*, of honderdſte deelen van een Dollar (waer in die nu verdeeld is) voor een Hollandſchen Courant gulden, en worden nu ook de boeken aldaer in zoodanige Dollars van 100 Cents ijder gehouden: dus noemt men de wisſel *pari*, wanneer die in Amerika 40 Cents per gulden is, makende derhalven voor 100 Cents vijftig ſtuivers Hollandsch Courant, of een rijksdaelder per Dollar. In Januarij 1796 was

de

de wisfel van Nieuw-York op Amsterdam en op 60 dagen na zigt 39½ Cents en in Februarij 1798 maer 37 Cents; dus in dit laetste geval merklijk ten nadeel der Amerikanen, vermits die, voor ijdere 37 Cens, die zij den Hollanderen schuldig waren, reeds 20 stuivers moesten overmaken, daer zij in het eerste geval zulks niet verpligt waren te doen dan wanneer de Hollander 39½ Cents van hun te vorderen had, bij voorbeeld

Doll. 184. 94	100		Doll. 184. 94	100	
à 39½ C.	18494		37 C.	18494	*f* 499:17:-
79	36988	*f* 468:4:-			

Volgens de primitive inrichting van de Bank der Vereenigde Staten van Amerika geschied er, bij den afloop van ijdere drie jaren, eene revisie van deszelfs staet, om, indien de gesteldheid van dezelve het toelaet, een vermeerdering van een ten honderd divident aen de belanghebbende of Actie houders te betalen, het welk nu nog laetst den 31 December 1797 heeft plaets gehad.

Geern zouden wij hier bijvoegen een berigt omtrent de maten en gewigten in Amerika in gebruik zijnde en derzelver betrekkingen tot en evenredigheden met die van Amsterdam; doch hier omtrent heeft 'er in Amerika nog geene vaste bepaling plaets, zijnde zulks naer de verschillende Provincien nog zeer onderscheiden, waer om 'er daer de Lande reeds aen de verbetering van dit gewigtig stuk gearbeid word.

De Amerikaſche Staten, welke in den jare 1782 met deze Republijk een Tractaet van Vrede en Vriendſchap geſloten hebben, zijn de volgende.

NIEUW-HAMPSHIRE.

De hoofdſtad van dit landſchap is *Portsmouth*, gelegen aen de Rivier *Piscataqua*, eene plaets van weinig aenmerklijkheid, zijnde de huizen meest van hout gebouwd. Het getal der inwoners van dit landſchap word tusſchen de veertig en vijftig duizend begroot. De voornaemſte artijkelen, die van hier worden uitgevoerd, zijn Visch, Vee, gekloofd en gezaegd Hout, als ook Pijpeduigen en Hoepels, maer voornaemlijk Masten, welken gemaekt worden van witte Pijn- of Mastboomen, die hier de ſchoonſte zijn, welken ergens gevonden worden: dezelven hebben doorgaens eene lengte van 40 Engelſche *yards* en even zoo veel duimen in den omtrek; ook worden hier zeer veel Schepen gebouwd.

MASSACHUSETTS.

Het getal der inwoners van dit landſchap word op tweemael honderd duizend gerekend: de voornaemſte havens van dit Gewest zijn *Boston*, *Salem* en *Marblehead*. Uit dezelven en de andere havens, word jaerlijks eene aenzienlijke menigte van gezouten Visch in tonnen afgeſcheept. Voorheen pleeg men hier een groot getal Schepen te timmeren en dezelven vervolgens met Visch beladen hebbende, ter verkoop van Schip en lading naer Engeland te zenden. Voorts heeft men hier een Fabrijk van Beverhoe-

hoeden, welken zeer duur verkogt worden: ook zijn de andere hoede ſtoffeerderijen, benevens de Glashutten, de papiermolens, de Yzerſmelterijen en de manufacturen, gelijk ook de rumſtokerijen in dit gewest zeer merkwaerdig, en de laetſte is daer een der beste en grootſte takken van den Koophandel en word 'er ſterker gedreven dan elders anders.

RHODE-EILAND EN PROVIDENCE PLANTATIONS.

Dit landſchap is in vier of vijf Graefſchappen, die zeer klein zijn, en in twee en dertig Burgten verdeeld. Het getal der inwoners bedraegd, met de Negers en Indianen, die hier in menigte zijn, omtrent vijf en dertig duizend. De hoofdſtad van dit Gewest is *Nieuwpoort*, eene Stad van omtrent duizend huizen, doch meest alle van hout opgetimmerd en het getal van deszelfs Inwoners word op zes à zevenduizend gerekend. Dewijl deze Provincie zelve weinige Waren en Goederen, ter verzending of uitvoering, levert, behalven eenige Eetwaren, Paerden, Rum en Spermaceti-Kaersſen, zoo zijn deszelfs Inwoners aen *Connecticut* en andere bijgelegen Volkplantingen 't meeste van hunne Fabrieken verpligt en door dit middel drijven zij nog een zeer uitgebreiden handel naer *Engeland*, *Holland*, *Afrika* en de *Westindien*. Uit Engeland trekken zij drooge Waren, uit Holland Geld, uit Afrika Slaven, uit de Westindien Suiker en Coffij en uit de naburige Gewesten allerhande Proviſien; en het geen zij in de eene plaets koopen, verkoopen zij weder

in de andere, en voorzien met de penningen daer van gekomen in hun eigen behoeften. Met het geld, 't welk zij in Holland winnen of bekomen, betalen zij hunne Kooplieden in Engeland. De Suiker, uit de Westindiën gehaeld of aengebragt, voeren zij naer Holland, de Slaven hun uit Afrika toegevoerd zenden zij naer de Westindien en zoo doen zij ook met de Proviſien en Waren, hun door de nabij gelegen Provinciën verſchaft. Zij diſtelleren veel Rum, die zij ook naer de Westindien brengen, en met de drooge Goederen, welke zij in Londen koopen en waer in zij bij Nieuw-York en Penſijlvanie verre te kort ſchieten, handelen zij op de bijgelegen Volkplantingen.

CONNECTICUT.

Deze Provincie ligt ten zuiden van de Masſachuſets-Baei, aen den mond der Rivier van dien naem: de hoofdſtad daer van is *Nieuwhaven* of *Newport*, eene taemlijke Koopſtad; doch van de voortbrengzelen van dit kleine landſchap vind men weinig gewag gemaekt.

NIEUW-YORK,

Voorheen *Nieuw-Nederland* genaemd, is eene groote Provincie, welks inwoners op tagtigduizend zielen gerekend worden. *Nieuw-York*, het welk voorheen, toen dit land in het bezit der Nederlanders was, den naem had van *Nieuw-Amſterdam* is de hoofdſtad en vele der inwoners zijn ook van Nederlandſchen afkomst. Zij drijven 'er een uitgeſtrekten handel en voeren 'er Levensmiddelen, Pelterijen en Yzer uit. Zij zen-

zenden vele Schepen met Proviſien naer de Westindien en brengen van daer ook Rum, die zij hier met groot voordeel verkoopen. Naer Yrland zenden zij jaerlijks ook eenige Schepen met Westindiſche Waren en met Lijnzaed, 't welk een voornamen tak van hunnen handel uitmaekt. Naer Zuid-Karolina zend men Koorn, Meel, Rum en Suiker en trekt 'er Rijst voor in plaets. De Manufacturen zijn 'er van geen belang en geenzins zoo uitgeſtrekt als die in Penſijlvanie. Men bereid 'er ſlegts eenige Wollen en Linnen Goederen, ook Schoenen, Kouſſen, Hoeden en eenig Glas. De Scheepsbouw is het voornaemst handwerk, dat hier verrigt word en men zend jaerlijks van hier vele Schepen naer Engeland om aldaer verkogt te worden, doch dezelven kunnen zoo lang niet duren als de Europaſche, die uit eikenhout getimmerd worden.

NIEUW-JERSEY,

Word verdeeld in Oost- en West-Jerſeij, welke beide deelen een getal van zeventig duizend inwoners bevatten. Het heeft verſcheiden Graefſchappen, kleine Steden, Vlekken en Dorpen, doch geene Stad van eenigen naem of belang. Het land brengt eene groote menigte van Granen, Hennip, Vlas, Hooi, Indiaensch Koorn en andere landvrugten voort, doch dit Gewest drijft geen buitenlandſchen handel en de ingezetenen verkoopen hunne Landsproducten aen de Kooplieden van Philadelphia en Nieuw-York, van welken zij de Goederen uit Europa en alle andere noodwendigheden weder terug ontfangen.

PENSYLVANIE,

Waer van *Philadelphia* de Hoofdſtad is en welks getal van inwoners door ſommigen op twintig en door anderen op dertig duizend begroot word, is eene groote Provincie, die tuſſchen de vier à vijfhonderd duizend zielen bevat. Men voert uit dezelve allerhande Proviſien, als Hennip, Vlas, Yzer, Huiden en Lijnzaed en trekken 'er Engelſche Manufacturen en de verkwiklijkheden des levens voor terug. Bij hunnen handel met de Indianen en anderen krijgen zij Suiker, die ze ook raſineren en naer Europa overbrengen.

DELAWARE,

Beſtaet in een Landſchap van drie Graeffſchappen, waer van *Nauw-Kaſteel* de Hoofdplaets is, doch is eene Stad van weinig belang, aanzien en Negotie, hebbende ook naeuwlijks honderd huizen in zich en geene openbare gebouwen, die eenige opmerking verdienen.

MARYLAND,

Heeft tot haer Hoofdplaets de Stad *Annapolis*, een klein Steedje van honderd en vijftig huizen, waer in luttel handel gedreven word, doch in de uitgeſtrektheid van deze Provincie, die in vijftien Graeffſchappen verdeeld is, zijn nog verſcheiden kleine, doch net gebouwde Steedjes. In lugtſtreek, grond en natuurlijke voortbrengzels verſchilt deze Provincie niet van *Virginie*. Men rekent, dat er, buiten de Slaven, omtrent negentig duizend inwoners zijn. Het

ge-

getal der ſlaven word op twee en dertig duizend begroot. De voornaemſte handel beſtaet in Tabak, waer van men rekent dat jaerlijks 3000 Vaten uitgevoerd worden. De Manufacturen zijn 'er van weinig belang.

VIRGINIE,

Is eene groote Provincie, welke in twee en vijftig Graeffchappen en zeven en zeventig Parochien verdeeld is, doch daer tegen is deszelfs Hoofdplaets *Williamsburg* maer eene kleine Stad van niet meer dan twee honderd Huizen en niet boven de duizend inwoners, dan het getal der inwoners van de geheele Provincie word tusſchen twee- en driemael honderd duizend zielen gerekend. De handel dezer Volkplanting is groot en uitgebreid, doch de Tabak maekt er de voornaemſte tak van uit. Hier van worden jaerlijks 50 à 60000 vaten, ijder op 800 of 1000 ponden gewigts gerekend, uitgevoerd. Naer Madeira, de Straet en de Westindien verzend men ook van daer veel Granen, Verkensvleesch en Cijder en naer Groot-Brittanje Yzer in ſtaven en Indigo.

NOORD- EN ZUID-KAROLINA,

Van beiden deze Karolina's is *Charlestown* de Hoofdſtad. *Noord-Karolina* is eene aengename en vrugtbare landſtreek, doch zoo voordeelig niet voor den Koophandel als *Zuid-Karolina*, uit hoofde van een Zandbank, die zich voor de kust tot aen Kaep *Fear* uitſtrekt. De veelheid der Pijn- en Denneboomen, die hier groei-

jen, word ſterk verminderd door het branden en Kooken van *Teer* en *Pek* uit dezelven, welker bereiding daer even zoo geſchied als in Finland; ook levert dit Gewest vele goede Masten en Planken. *Zuid-Karolina* daertegen, welk een veel beter Gewest is, levert bijna aen geheel Europa een genoegzamen voorraed van Rijst. Men kent hier egter de kunst nog niet om uit de Rijst *Arak* te maken, maer men kweekt 'er ſedert eenige jaren, met goed gevolg, ook de Indigo aen: ook levert dit Land jaerlijks eene groote hoeveelheid van Salpeter aen Europa.

GEORGIE,

De uiterſte en Zuidlijkſte van alle de Volkplantingen op het vaste Land van Noord-Amerika, heeft tot deszelfs Hoofdplaets *Savannah*, eene Stad van honderd en veertig huizen en twaalf honderd Inwoners, gelegen aen de Rivier van dien naem. De grond van dit Landſchap ſchijnt enkel geſchikt tot voortplanting van Moerbezieboomen, die er in menigte zijn en tot aenkweking dienen van Zijwormen, welker Zijde van hier in taemlijke hoeveelheid naer Engeland ter bewerking pleeg gezonden te worden; egter levert deze Volkplanting ook Rijst, Pek, Teer, Vlas, Hennip en Wasch.

Schoon nu het volgend Tractaet met Hunne Hoog Mogenden alleen met de voorgenoemde XIII Staten geſloten is, wil men, dat ſedert de Landſtreken van *Vermont*, *Kentuckij*, *Franklin*, *Cumberland* en *Maine* insgelijks als onafhanglijke Staten zijn erkend en dus het getal der Vereenigde Staten van Amerika van *Dertien* tot *Agtien* gebragt is, doch hier van is tot heden geene openlijke bekendmaking gedaen

TRAC-

TRACTAAT van Vriendſchap en Commercie tuſſchen de Hoogmogende Heëren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, te weten New-Hampſhire, Maſſachuſetts, Rhode-Eiland en Providence Plantations, Connecticut, New-York, New-Terſey, Penſijlvania, Delaware, Marijland, Virginie, Noord-Karolina, Zuid-Karolina en Georgia.

Hunne Hoog Mogenden de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, te weten, New-Hampſhire, Maſſachuſetts, Rhode-Eiland en Providence Plantations, Connecticut, New-York, New-Yerſey, Penſijlvania, Delaware, Marijland, Virginie, Noord-Karolina, Zuid-Karolina en Georgia, genegen zijnde op eene beſtendige en billijke wijze te bepalen de regelen, die in acht genomen moeten worden, ten opzigte van de Correspondentie en Commercie, welken zij verlangen vast te ſtellen tuſſchen hunne reſpective Landen, Staten, Onderdanen en Ingezetenen, hebben geoordeelt, dat het gezegde niet beter kan worden bereikt, dan door te ſtellen tot een baſis van hun verdrag de volmaakſte egaliteit en reciprociteit, en, met vermijding van alle die laſtige praeferentien, de welken doorgaens zijn de bronnen van twist, verwarring en misnoegen, door aan ijdere Partij de vrijheid te laten, om, wegens de Commercie en Navigatie, verder zulke Reglementen te maken, als die voor zich zelven het gevoelijkst zal oordeelen, en

door

door de voordeelen der Commercie eeniglijk te gronden op wederzijds nut en de juiste regels van vrijen Handel over en weêr, reſerverende bij dat alles aan ijdere Partij de vrijheid, om, na deszelfs goedvinden andere Natien te admitteren tot het participeren aan de zelfde voordeelen.

Op deee grondbeginſelen, hebben voorgemelde Hunne Hoog Mogenden de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden tot hunne Plenipotentiariſſen uit het midden hunner Vergaderinge benoemd de Heeren derzelver Gedeputeerden tot de buitenlandſche zaken. En de Vereenigde Staten van Amerika van hunne zijde met volmagt voorzien den Heer John Adams, laatst Commisſaris van de Vereenigde Staten van Amerika aan het Hof van Verſailles, gewezen Afgevaardigde op het Congres, wegens de Staten van Masſachuſetts-Baaij en Opperrechter van den gemelden Staet, dewelken zijn overeengekomen en geaccordeert.

Art. I

Daar zal een vaste, onverbreeklijke en Univerſele Vrede en opregte vriendſchap zijn tusſchen hunne Hoog Mogenden de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, en de Onderdanen en Ingezetenen van de voornoemde Partijen en tusſchen de Landen, Eilanden, Steden en Plaatſen gelegen onder de Jurisdictie van de gemelde Vereenigde Nederlanden en de gemelde Vereenigde Staten van Amerika en derzelver Onderdanen en Ingezetenen van allerlei ſtaat, zonder onderſcheid van perſonen en plaetſen.

II

De Onderdanen van de gemelde Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, zullen in de Havens, Rheeden, Landen, Eilanden, Steden of Plaetſen van de Vereenigde Staten van Amerika, of eenigen van dezelven, geene andere of grootere Rechten of Impoſitien, van wat natuur die ook mogen zijn, of hoedanig dezelven ook genoemd mogen worden, betalen dan die, welken de meest gefavoriſeerde Natien zijn of zullen worden verpligt aldaer te betalen, en zij zullen genieten alle de Rechten, Vrijheden, Privilegien, Immuniteiten, en Exemptien in Handel, Navigatie en Commercie, het zij in het gaan van eene Haven, in de gemelde Staten, naar eene andere, of gaande van eenige van deze Havens naer eenige vreemde Haven van de Waereld, of van eenige vreemde Haven van de Waereld naar eenige van deze Havens, welken de gemelde Natien reeds genieten of zullen genieten.

III.

Insgelijks zullen de Onderdanen en Ingezetenen van de gemelde Vereenigde Staten van Amerika in de Havens, Rheeden, Landen, Eilanden, Steden of Plaetſen van de gemelde Vereenigde Nederlanden, of eenigen van dezelven, geene andere of grootere Rechten of Impoſitien, van wat natuur die ook mogen zijn, of hoedanig dezelven ook genoemd mogen worden, betalen dan die, welken de meest gefavoriſeerde Natien zijn, of zullen worden, verpligt aldaar te betalen, en zij zullen genieten alle de Rechten,

ten, Vrijheden, Privilegien, Immuniteiten en Exemptien in Handel, Navigatie en Commercie, het zij in het gaan van eene Haven, in de gemelde Staten, naar eene andere, of gaande naar en van dezelve, van en naar eenige vreemde Haven van de Waereld, welken de meest gefavoriseerde Natien reeds genieten of zullen genieten, en zullen de Vereenigde Staten van Amerika, benevens hare Onderdanen en Ingezetenen aan die van Hunne Hoog Mogenden laten het gerust genot van hunne Rechten, omtrent de Landen, Eilanden en Zeeën in Oost- en West-Indien, zonder hen daar in eenig belet of hindernis te doen.

IV.

Er zal eene volle, volkomene en geheele vrijheid van conscientie worden toegestaan aan de Onderdanen en Ingezetenen van ijdere Partij en aan derzelver Familiën, en zal niemand, ter zake van den Godsdienst, worden gemolesteerd, mits hem onder publique demonstratie onderwerpende aan de wetten van het Land. Daar en boven zal vrijheid worden gegeven aan de Onderdanen en Ingezetenen van ijdere Partij, die in des anderen Territoir overlijden, om begraven te worden in de gewone begraafplaatsen, of gevoeglijke en decente plaatsen, daar toe te bepalen, zoo als de gelegenheid zal vereisschen; nogte zullen de doode lighamen van die genen, die begraven zijn, eenigzins worden gemolesteerd. En zullen de beide contracterende Mogenheden, ijder onder hun gebied, de noodige voorziening doen, ten einde de respective Onderdanen en Ingezetenen van be-

behoorlijke bewijzen van ſterfgevallen, waarbij dezelven zijn geintresſeert, voortaan zullen kunnen worden gediend.

V.

Hunne Hoog Mogenden de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika zullen tragten, zoo veel eenigzints in hun vermogen is, te beſchermen en te defenderen alle Schepen en andere Effecten, toebehoorende aan wederzijdſche Onderdanen en Ingezetenen, of eenigen van dezelven, zijnde in hare Havens of Rheën, Binnelandſche Zeën, Stroomen, Rivieren, en zoo verre hare Jurisdictie Zeewaerds ſtrekke, en wederom te bekomen en te doen reſtitueren aan de regte Eigenaars, hunne Agenten of Gevolmagtigden, alle zoodanige Schepen en Effecten, die onder hunne Jurisdictie zullen genomen worden, en derzelver convoijerende Oorlogſchepen zullen, voor zoo verre zij een gemeenen vijand mogen hebben, onder hunne protectie nemen alle Schepen, toebehoorende aan elkanders Onderdanen en Ingezetenen, dewelken geene contrabande Goederen, volgens de beſchrijving hier na daar van te doen, zullen hebben ingeladen naar Plaatſen, waar mede de eene Partij in Vrede en de andere in Oorlog is, en naar geene geblocqueerde Plaats gedestineerd zijn, en zullen houden denzelfden Cours, of gaan denzelfden weg, en zullen zoodanige Schepen defenderen, zoo lang als zij denzelfden Cours houden of denzelfden weg gaan, tegen alle aanvallen, magt en geweld van den gemeenen vijand,

op

op dezelfde wijs als zij zouden moeten beſchermen en defenderen de Schepen toebehoorende aan wederzijdſche eigen Onderdanen.

VI.

De Onderdanen der Contracterende Partijen zullen, over en weder, in wederzijdſche Landen en Staten, van hunne Goederen bij Testamenten, Donatien, of anderzints mogen disponeren en hunne erfgenamen, zijnde Onderdanen van eene der Partijen, in de Landen van de andere, of wel elders woonagtig, zullen dezelve nalatenſchappen ontfangen, zelfs *ab inteſtato*, het zij in perſoon, het zij bij hun Prokureur, of Gemagtigde, ſchoon zij geene brieven Naturaliſatie zouden mogen hebben geobtineerd, zonder dat het effect van die Commisſie hun zal kunnen worden betwist, onder praetext van eenige Rechten of Voorrechten van eenige Provincie, Stad of particulier perſoon; en zoo de erfgenamen, aan welke de erfenisſen mogten vervallen zijn, minderjarig waren, zullen de Voogden of Curateurs, bij den domiciliairen Rechter der genoemde minderjarigen aangeſteld, kunnen regeren, beſtieren, adminiſtreren, verkoopen en veralieneren de Goederen, welke de gemelde minderjarigen bij erfenisſen zullen zijn te beurt gevallen, en generalijk met opzigt tot de voorſchreven Succesſien en Goederen, waarnemen alle rechten en functien, die aan Voogden en Curateurs, naar dispoſitie der wetten, competeren, behoudens nogtans, dat deze dispoſitie geen plaats zal kunnen hebben dan in gevalle, als wanneer de Testateur, bij

Tes-

Testament, Codicille, of ander wettig inſtrument, geene Voogden of Curateurs zal hebben genomineert.

VII.

Het zal wettig en vrij zijn aen de Onderdanen van ijdere Partij zoodanige Advokaten, Prokureurs, Notarisſen, Solliciteurs of Factoors te emploijeren als zij zullen goedvinden.

VIII.

Kooplieden, Schippers, Eigenaars, Bootsgezellen, Lieden van allerhande ſoort, Schepen en Vaartuigen en alle Koopmanſchappen en Goederen in het generaal en effecten van een der Bondgenooten, of van derzelver Onderdanen, zullen niet mogen worden in beſlag genomen of aangehouden in eenige der Landen, Gronden, Eilanden, Steden, Plaatſen, Havens, Stranden of Dominien, hoe genaamd, van den anderen Bondgenoot, tot eenige militaire expeditie, publijk of privaat gebruik van iemand, door arrest, geweld, of eenigzints daar na gelijkende: veel minder zal het gepermitteerd zijn aan de Onderdanen van ijder Partij iets te nemen, of door geweld te ontvreemden van de andere Partij, zonder bewilliging van den Perſoon, die het toebehoord: het geen egter niet te verſtaan is van de Aanhalingen, Detentien en Arresten, welken zullen worden gedaan op bevel en authoriteit van de Justitie, en volgens de ordinaire wegen, ten opzigte van ſchulden of misdaden, waar omtrent de procedures moeten geſchieden bij wege van Rechten, ingevolge de form van Justitie.

IX.

Verder is overeengekomen en beſloten, dat het volkomen vrij zal ſtaan aan alle Kooplieden, Bevelhebbers van Schepen en andere Onderdanen of Ingezetenen der beide contracterende Mogenheden, in alle plaatſen reſpectivelijk gehoorende onder het gebied en de Jurisdictie der wederzijdſche Mogenheden, hunne eigen zaken zelf te verrigten: zullende dezelven wijders, omtrent het gebruik van Tolken of Makelaars, mitsgaders met opzigt tot het laden of ontladen hunner Schepen en al het geen daar toe betrekklijk is, over en weder op den voet van eigen onderdanen, of ten minſten in gelijkheid met de meeste gefavoriſeerde Natien, geconſidereerd en gehandeld worden.

X.

De Koopvaardijſchepen van een ijder der Partijen, komende zoo wel van eene vijandlijke als eigen of neutrale Haven, zullen vrij mogen varen naar eenige Haven van een vijand van den anderen Bondgenoot; doch verpligt zijn, zoo dikwils het gevorderd word, derzelver Zeebrieven en verdere Beſcheiden in het XXVſte Artijkel beſchreven, zoo wel op de open Zee als in de Havens te exhiberen, expresſelijk aantoonende, dat derzelver Goederen niet zijn van het getal dier genen, dewelken als Contrabande verboden zijn; en geene Contrabande Goederen voor eene vijandlijke Haven geladen hebbende naar de Haven van een vijand, hunne reis vrij en onverhinderd mogen vervolgen; doch zal geene viſitatie van Papieren gevergd worden van Schepen

onder Convooij der Oorlogſchepen, maar geloof worden gegeven aan het woord van den Officier, het Convooij leidende.

XI.

Indien, bij het vertoonen der Zeebrieven, en andere Beſcheiden, bij het XXVſte Artijkel van dit Tractaat nader beſchreven, de andere Partij ontdekt, dat 'er eenigen van die ſoort van Goederen zijn, dewelken verboden en Contrabande gedeclareerd zijn, en geconſigneert naar eene Haven, onder de gehoorzaamheid van den vijand, zal het niet geoorlooft zijn de luiken van zoodanig Schip op te breken, of eenige Kist, Koffers, Pakken of Kasſen, of eenig ander Vaatwerk, daar in gevonden wordende, te openen, of het geringſte gedeelte van derzelver Goederen te verplaatſen, het zij zoodanige Schepen toebehooren aan de Onderdanen van Hunne Hoog Mogenden, de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, of aan Onderdanen en Ingezetenen van de gemelde Vereenigde Staten van Amerika, ten zij de lading aan land gebragt worde in preſentie van de Officieren van het Admiraliteits Hof en een Inventaris van dezelven gemaakt, doch zal niet worden toegelaten om dezelven op eenigerhande wijs te verkoopen, verruilen of veralieneren, dan, na dat behoorlijke en wettige Procedures tegen zoodanige verbodene Contrabande Goederen zullen zijn gehouden, en het Admiraliteits Hof, bij eene gepronuntieerde Sententie, dezelve zal hebben geconfisqueert, daar van altoos vrijlatende, zoo wel het Schip zelve als eenige andere Goederen daar in gevonden wordende, welken voor

vrij worden gehouden, nogte mogen dezelven worden opgehouden, onder voorgeven, dat die, als 't ware, door de geprohibeerde Goederen zouden zijn geinfecteerd, veel min zullen dezelven als wettige prijs worden geconfisqueert; maar in tegendeel, wanneer, bij de visitatie aan land, word bevonden, dat 'er geene Contrabande Waren in de Schepen zijn en uit de Papieren niet bleek, dat de Nemer en Opbrenger het daar uit had kunnen ontdekken, zal dezelve moeten worden gecondemneert in alle de kosten en schaden, die hij, zoo aan de Eigenaren der Schepen als aan de Eigenaren en Inladers der Goederen, waar mede de Schepen beladen zullen zijn, door zijne rukeloose aanhouding en opbrenging der Schepen zal veroorzaakt hebben, met de Intresen van dien; wordende wel expresselijk verklaard, dat een vrij Schip zal vrij maken de Waren daar in geladen en dat die vrijheid zich ook zal uitstrekken over de Personen, die zich zullen bevinden in een vrij Schip, dewelken daar uit niet geligt zullen mogen worden, ten zij het waren Oorlogslieden in effectiven dienst van den vijand.

XII.

In tegendeel, is overeengekomen, dat al het geen bevonden zal worden geladen te zijn door Onderdanen en Ingezetenen van een der beide Partijen in eenig Schip der vijanden van den anderen, of aan deszelfs Onderdanen toebehoorende, geheel, offchoon niet zijnde van de soort van verbodene Goederen, mag worden geconfisqueert, op dezelfde wijs als of het den vijand toekwam, uitgezonderd zoodanige Goederen en

Koop-

Koopmanſchappen als aan boord van zoodanig Schip gedaan waren voor de Oorlogs Declaratie, of binnen zes maanden na dezelve, welke Goederen in geenen deele confiscatie zullen onderhevig zijn, maar wel en getrouwlijk, zonder uitſtel, aan de Eigenaars, die dezelven, voor de confiscatie en verkoop, zullen vragen of doen vragen, in nature zullen worden gereſtitueert, gelijk mede het provenu daar van, indien de reclame binnen agt maanden na de verkooping, dewelke publijk zal moeten worden gedaan, eerst konde geſchieden, doch zoo, dat indien de gemelde Koopmanſchappen Contrabande zijn, het geenzins geoorloft zal zijn dezelven naderhand te vervoeren naar eenige Havens de vijanden toebehoorende.

XIII.

En ten einde de best mooglijke zorg mag worden gedragen voor de Securiteit van de Onderdanen en het Volk van een der beide Partijen, dat dezelve geen overlast komen te lijden van wegens de Oorlogſchepen of Kapers van de andere Partij, zullen alle de bevelhebbers van Oorlogſchepen en gewapende Vaartuigen van de voorſchreven Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en van de gemelde Staten van Amerika, mitsgaders alle derzelver Officieren, Onderdanen en Volk verboden worden eenige belediging, of ſchade aan die van de andere zijde toe te brengen, en zoo zij dien contrarie handelen, zullen zij, op de eerſte klagten, daar over te doen, na behoorlijk onderzoek, ſchuldig bevonden wordende, door hunne eigen Rechters geſtraft worden en daar en boven verpligt worden

ſatisfactie te geven, voor alle ſchade en den intrest daar van, door vergoeding, onder poene en verbindtenis van hunne Perſonen en Goederen.

XIV.

Tot meerder verklaring van het geen voorſchreven is, zullen alle Kaper-Kapteinen, of Reders van Schepen, op particuliere beſtelling en Commisſie ten Oorlog uitgerust, voor dezelven gehouden zijn, voor derzelver vertrek goede en ſuffiſante cautie te ſtellen voor de Competente Rechters, of in het geheel te verantwoorden de malverſatien, die zij in hunne Coursſen, of op derzelver reizen, zouden mogen begaan, en voor de contraventien van hunne Kapiteinen en Officieren tegen het tegenwoordig Tractaat en de Ordonnantien en Edicten, die gepubliceert zullen worden, in kragte en conform de diſpoſitie van dien, op poene van verval en nulliteit van voorſchreven Commisſien.

XV.

Alle Schepen en Koopmanſchappen van wat natuur dezelven ook zijn, die hernomen zullen worden, uit handen van Piratten en Zeeroovers, zonder behoorlijke Commisſie, op de open Zee varende, zullen gebragt worden in eenige Haven van een der beide Staten en zullen aan de bewaring der Officieren van die Haven worden overgeleverd, ten einde geheel gereſtitueert te worden aan den regten Eigenaar, zoo dra als behoorlijk en genoegzaam bewijs wegens den eigendom derzelven, zal gedaan zijn.

XVI.

XVI.

Indien eenige Schepen of Vaartuigen, toebehoorende aan een van beiden der Partijen, hunne Onderdanen of Ingezetenen, op de Kusten of Dominiën van den anderen komen te ſtranden of vergaan, of eenige andere Zee-ſchade te lijden, zal alle vriendlijke asſistentie en hulp worden gegeven aan de perſonen ſchipbreuk geleden hebbende, of die zich in gevaar daar van zullen bevinden; en de Schepen, Goederen en Koopmanſchappen, en het geen daar van geborgen zal zijn, of het provenu van dien, bij aldien die Goederen, verderflijk zijnde, zullen wezen verkogt, alle door de Schippers of door de Eigenaars of van hunnen Gelasten of volmagt hebbende, binnen jaer en dag gereclameert wordende, worden gerestitueert; mits betalende alleen de redelijke onkosten en het geen voor bergloon door de eigen Onderdanen, in het zelfde geval, betaald moet worden: zullende insgelijks brieven van Vrijgelei aan hun worden gegeven, voor hunne geruste pasſagie van daar en retour van een ijder naar zijn eigen Land.

XVII.

Ingevalle de Onderdanen of Ingezetenen van een der Partijen, met hunne Schepen, het zij publijke en ten Oorlog varende, of bijzondere en ter Koopvaardij uitgerust, door onſtuimig weêr, najaging van Zeerovers of vijanden, of eenigen anderen dringenden nood, gedwongen zullen worden, ter bekoming van een Schuilplaats en Haven, zich te retireren en binnen te loopen in eenige der Rivieren, Kreeken, Baai-

jen, Havens, Rheën of Stranden, toebehoorende aan de andere Partij, zullen dezelven met alle menschlievendheid en goedwilligheid werden ontfangen en alle vriendlijke hulp en protectie genieten, en zal hun worden toegeſtaan zich te ververſchen en provianderen, tegen redelijke prijzen, met victuaille en alle dingen benoodigd tot onderhoud van hunne perſonen of reparatie van derzelver Schepen, en zij zullen op geenerlei wijze worden opgehouden of verhinderd, uit de gemelde Havens, of Rheën, te vertrekken, maar mogen verzeilen en gaan wanneer en waar het hun behaagd, zonder eenig belet of verhindering.

XVIII.

Tot des te beter voortzetting der wederzijdſche Commercie, is overeengekomen, dat indien een Oorlog mogt komen te ontſtaan tuſſchen Hunne Hoog Mogenden de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, altijd aan de Onderdanen van de een of andere zijde zal worden gegeven den tijd van negen maanden, na dato van de rupture of proclamatie van Oorlog, om zich te mogen retireren met hunne Effecten, en dezelven te vervoeren waar het hun believen zal, het welk hun geoorloft zal zijn te mogen doen: alsmede te mogen verkoopen of tranſporteren hunne Goederen en Meubilen in alle vrijheid, zonder dat men hun daar in eenig belet zal doen, ook zonder gedurende den tijd van de voorſchreven negen maanden te mogen procederen tot eenig arrest van hunne Effecten, veel min van hunne Perſonen, maar zullen in tegendeel voor hun-

hunne Schepen en Effecten, die zij zullen willen medevoeren, worden gegeven Paspoorten van vrijgeleide tot de naaste Havenen in elkanders Landen, voor den tijd, tot de reizen noodig: ook zullen geene Prijzen op Zee genomen gehouden mogen worden, ten minſten indien de Oorlogs-declaratie niet bekend was geweest, of had kunnen zijn, in de Haven, die het genomen Schip het laatst heeft verlaten; maar zal vooral, omtrent het geen de Onderdanen en Ingezetenen van wederzijden binnen de voorſchreven termijnen onthomen mogt zijn en de beledigingen, die hun aangedaan zouden mogen zijn, volkomen ſatisfactie gegeven worden.

XIX.

Geen onderdaan van Hunne Hoog Mogenden de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden zal mogen verzoeken of aannemen eenige Commisſien of Lettres de Marque, tot het wapenen van eenig Schip of Schepen, ten einde als Kapers te ageren tegen de gemelde Vereenigde Staten van Amerika, of eenige derzelven, of tegen den Eigendom der Ingezetenen van eenigen derzelven, van eenigen Prins of Staat met wien de voorſchreven Vereenigde Staten van Amerika in Oorlog mogten zijn, nogte zal eenig Onderdaan of Ingezeten van de gemelde Vereenigde Staten van Amerika, of eenigen derzelven, eenige Commisſie of Lettres de Marque verzoeken of aannemen, tot het wapenen van eenig Schip of Schepen, om ter Kaap te varen tegen de Hoog Mogende Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, of tegen de Onderdanen of Ingezetenen

van gemelde Hunne Hoog Mogenden, of eenigen van dezelven, of den Eigendom van eenigen derzelven, van eenigen Prins of Staat, met wien Hunne Hoog Mogenden in Oorlog zullen zijn; en indien eenig Perſoon van een van beiden Natien zoodanige Commisſie of Lettres de Marque zal aannemen, zal dezelve, als een Zeerover, worden geſtraft.

XX.

De Scheepen der Onderdanen of Ingezetenen van een van beiden Partijen komende van eenige kust, toebehoorende aan den een of anderen der gemelde Bondgenooten, doch niet voornemens zijnde in eene Haven binnen te loopen, of binnen geloopen zijnde en niet begerende hunne ladingen te losſen of last te breken, of bij te laden, zullen niet gehouden zijn voor hunne Schepen of Ladingen eenige inkomende of uitgaande Rechten te betalen, noch eenige rekenſchap van derzelver Ladingen te geven, ten minſten indien 'er geen wettig vermoeden is, dat zij aan een vijand toevoeren Koopmanſchappen van Contrabande.

XXI.

De twee Contracterende Partijen vergunnen, over en weder, aan elkanderen de vrijheid, om ijder in de Havens van den anderen Conſuls, Vice-Conſuls, Agenten en Commisſarisſen van hunne eigen aanſtelling te hebben, welkers functien gereguleert zullen worden bij particuliere overeenkomst wanneer ooit eene der beide Partijen goedvind zoodanige aanſtelling te doen.

XXII.

XXII.

Dit Tractaat zal in geenerhande opzigten verſtaan worden te derogeren aan de 9, 10, 19 en 24ſte Artijkelen van het Tractaat met Frankrijk, zoo als die genummert zijn geweest in het zelve Tractaat den 6 Februarij 1778 geſloten, zijnde de 9, 10, 17 en 22ſte Artijkelen van het Tractaat van Commercie, zoo als het nu in kragt is, tuſschen de Vereenigde Staten van Amerika en de Kroon van Frankrijk: en zal mede niet beletten, dat zijne Katholijke Majesteit aan het zelve zoude accederen en van het beneficie der gemelde vier Artijkelen jouiſseren.

XXIII.

Bij aldien de Vereenigde Staten van Amerika, ter eeniger tijd, noodig mogten vinden, om bij den Koning of Keizer van Marokko of Fez, mitsgaders bij de Regeringen van Algiers, Tunis of Tripolij, of bij eenigen van dezelven, Negotiatien te entameren. Tot het verkrijgen van paspoorten, ter beveiliging van hunne Navigatie op de Middellandſche Zee, zoo beloven Hunne Hoog Mogenden, op het aanzoek van hoogstgedagte Staten, die Negotiatie, door middel van hunne bij den voorſchreven Koning of Keizer en Regering reſiderende Conſuls, op de favorabelſte wijs te zullen ſeconderen.

CON-

CONTRABANDE.

XXIV.

De vrijheid van Navigatie en Commercie zal zich uitſtrekken tot alle ſoorten van Koopmanſchappen, uitgezonderd alleen deze, welken onderſcheiden zijn onder den naam van Contrabande of verboden Goederen; en onder deze benoeming van Contrabande of verboden Goederen zullen alleen begrepen zijn de Oorlogs-Ammunitien of Wapenen, als Mortieren, Geſchut met zijne vuurwerken en het geen daar toe behoord, Geweren, Piſtolen, Bomben, Granaten, Buspulver, Salpeter, Zwavel, Lonten, Kogels, Pieken, Zwaarden, Lanſen, Hellebaarden, Casquetten, Cuiraſſen en dergelijke ſoort van Wapentuig, ook Soldaten, Paarden, Zadels en toerusting van Paarden.

Alle andere Goederen en Koopmanſchappen, hier boven niet uitdruklijk geſpecifeert, ja zelf alle ſoorten van Scheeps-Materialen, hoe zeer dezelven ook zouden mogen zijn geſchikt tot het bouwen of equiperen van Oorlogſchepen, of tot het maken van het een of ander Oorlogstuig te Water of te Lande, zullen mitsdien, noch volgens den Letter, noch volgens eenige voor te wenden interpretatie van dezelve, hoe ook genaamd, onder verbodene of Contrabande Goederen begrepen kunnen of mogen worden: zoo dat alle dezelve Goederen, Waren en Koopmanſchappen, hier boven niet uitdruklijk genoemd, zonder eenig onderſcheid, zullen mogen worden getransporteerd en vervoerd in alle vrijheid, door de Onderdanen en Ingezetenen van beiden Bondgenoten, van en naar Plaatſen

aan

aan den vijand toebehoorende, zoodanige Steden en Plaatſen alleen uitgezonderd, welken op dien tijd belegerd, geblocqueert of geinvesteerd zijn, waar voor alleenlijk worden gehouden de zulken, die door een der Oorlogvoerende Mogenheden van nabij ingeſloten worden gehouden.

XXV.

Ten einde alle decentie en twist mag worden vermijd en voorgekomen, en is overeengekomen, dat ingeval een van de beide Partijen in Oorlog mogt komen te geraken, de Schepen en Vaartuigen, toebehoorende aan de Onderdanen en Ingezetenen van den anderen Geallieerden met Zeebrieven of Paspoorten moeten worden voorzien, expresſerende den naam, eigendom en de grootte van het Schip of Vaartuig, als mede den naam, plaats of woning van den Schipper of Bevelhebber van het gemelde Schip of Vaartuig, ten einde daar bij mag blijken, dat het Schip reëel en in waarheid aan de Onderdanen of Ingezetenen van eene der beide Partijen toebehoord; welk Paspoort zal worden opgemaakt en uitgegeven volgens het Formulier agter dit Tractaat gevoegd. Dezelven zullen ijdere reis, dat het Schip te huis is geweest, op nieuw verleend moeten zijn, of ten minſten niet ouder mogen zijn dan twee jaer voor den tijd, dat het Schip laatst is te huis geweest.

Het is insgelijks vastgeſteld, dat zoodanige Schepen of Vaartuigen, geladen zijnde, moeten wezen voorzien niet alleen met Paspoorten, of Zeebrieven boven gemeld; maar ook met een Generaal Paspoort of Particuliere Paspoorten of Manifesten, of andere publijke Documenten, die

die in de Havenen, van waar de Schepen laatst gekomen zijn, gewoonlijk gegeven worden aan de uitgaande Schepen, inhoudende eene ſpecificatie van de lading, de plaats van waar het Schip gezeild is, en waar heen het gedestineert is, of, bij gebreke van alle dezelven, met Certificaten van de Magiſtraten of Gouverneurs der Steden, Plaatſen en Kolonien van waar het Schip vertrokken is, in de gewone form gegeven, op dat geweten kan worden, of eenige verboden of Contrabande Goederen aan boord van die Schepen zijn, en of zij daar mede naar 's vijands landen gedestineerd zijn of niet: en bij aldien iemand goeddunkt, of raadzaam vind, om in de gemelde beſcheiden uit te drukken de Perſonen aan wien de aan boord zijnde Goederen toekomen, vermag hij zulks vrijelijk doen, zonder egter daar toe gehouden te zijn, of dat gebrek van die uitdrukking gelegenheid tot confiscatie kan of mag geven.

XXVI.

Indien de Schepen of Vaartuigen van gemelde Onderdanen of Ingezetenen van een der beiden Partijen, zeilende langs de kusten, of in de open Zee, ontmoet zullen worden door eenig Schip van Oorlog, Kaper of gewapend Vaartuig van de andere Partij, zullen de gemelde Oorlogſchepen, Kapers of gewapende Vaartuigen, tot vermijding van alle desordres, buiten bereik van het geſchut blijven, doch hunne booten mogen zenden aan boord van het Koopvaardijſchip, 't welk zij op die wijs zullen ontmoeten, en op het zelve mogen overgaan ten getale alleen van twee a drie Man, aan wien de Schipper of

Be-

Bevelhebber van zoodanig Schip of Vaartuig zijn Paspoort zal vertoonen, inhoudende den eigendom van het Schip of Vaartuig, ingevolge het Formulier agter dit Tractaat gevoegd en zal het Schip of Vaartuig, na de vertooning van dusdanig Paspoort, Zeebrief en verdere Beſcheiden, vrij en lieber zijn om deszelfs reis te vervolgen, zoo dat niet geoorloft zal zijn het zelve op eenigerhande wijze te molesteren of doorzoeken, noch jagt 'er op te maken, of het zelve te forceren de voorgenomen cours te verlaten.

XXVII.

Het zal geoorloft zijn aan Kooplieden, Kapiteins en Bevelhebbers van Schepen, het zij publijke en ten Oorlog, of particuliere en ter Koopvaardij varende, toebehoorende aan de gemelde Vereenigde Staten van Amerika, of eenigen van dezelven, of aan de Onderdanen en Ingezetenen van eenigen derzelven, vrijelijk in hunnen dienst aan te nemen en aan boord van hunne gemelde Schepen te ontfangen, in ijdere der Havens of Plaatſen onder de Jurisdictie van voornoemde Hunne Hoog Mogenden eenige bootsgezellen of andere, zijnde Inboorlingen of Ingezetenen van eenigen der gemelde Staten, op zulke voorwaarden als zal worden overeengekomen, zonder daar voor aan eenige boete, poene, ſtraffe, proces of berisping onderhevig te zijn. En zullen reciproquelijk alle Kooplieden, Kapiteinen en Bevelhebbers van Schepen, behoorende tot de voorſchreven Vereenigde Nederlanden, in alle de Havens en Plaatſen, onder het gebied van de gemelde Vereenigde Staten van Amerika, het zelfde voorrecht genieten tot aanneming en ontfan-

fangen van bootsgezellen of anderen, zijnde Inboorlingen of Ingezetenen van eenigen der Domeinen van de gemelde Staten Generaal, met dien verſtande, dat men noch aan de eene noch aan de andere zijde zich zal mogen bedienen van zoodanigen zijner Landgenooten, die zich reeds in dienst van de andere Contracterende Partije, het zij ten Oorlog, het zij op Koopvaardijſchepen, hebben geengageert, het zij men dezelven aan vaste wal dan wel in Zee zoude mogen ontmoeten; ten minſten indien de Kapiteinen of Schippers, onder wiens bevel zoodanige perſonen zich mogten bevinden, dezelven niet vrijwillig uit hunnen dienst wilden ontſlaan, op poene, dat dezelven anderzints op den voet van wegloopers zullen worden behandeld en geſtraft.

XXVIII.

De toeleg voor refractie, zal in alle redelijkheid en billijkheid worden gereguleert bij de Magiſtraten der reſpective Steden, alwaar men oordeelt, dat eenige bezwaren deswegens plaats hebben.

XXIX.

Het tegenwoordig Tractaat zal worden geratificeert en geapprobeert bij hoogst gemelde Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en hooggemelde Vereenigde Staten van Amerika, en zullen de Acten van Ratificatien van de eene en de andere zijde in goede en behoorlijke forme werden overgeleverd, binnen den tijd van zes maanden, of eerder zoo het zelve kan geſchieden, te rekenen van den dag van de onderteekening.

Ter-

Ter oirkonde dezes, hebben wij Gedeputeerden en Plenipotentiarisſen van de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en Minister Plenipotentiaris der Vereenigde Staten van Amerika, uit kragte van onze reſpective Authoriſatie en Pleinpouvoir deze onderteekend en met onze gewone Cachetten bekragtigd.

In den Hage den 8 October 1782.

CONVENTIE, Tuſſchen de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika; rakende de hernomen Schepen.

De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, genegen zijnde eenige gelijkformige grondbeginſelen vast te ſtellen, omtrent het opbrengen van Prijzen, door de Oorlogſchepen en Commisſievaarders van wederzijdſche Contracterende Partijen, op derzelver gemeene vijanden genomen, en omtrent de Schepen van elkanders Onderdanen, door den vijand genomen, en bij de Oorlogſchepen en Commisſievaarders van wederszijden hernomen, zijn met den anderen overeengekomen omtrent de navolgende Artijkelen.

Art. I.

De Schepen van eene der beide Natien, door Kapers van den anderen hernomen, zullen aan den eerſten Eigenaar wedergegeven worden, indien die Schepen nog geen vierentwintig uren

in de magt van den vijand geweest zijn; mits door den Eigenaar van het hernomen Schip daar voor betaald worde een derde van de waarde van het Schip, mitsgaders van de Lading, Kanon en Scheepstoerustingen, welk derde in der minne begroot zal worden door de geintresseerde Partijen; of anderzints en zoo zij deswegens niet overeen konden komen, zullen zij zich adresseren aan de bedienden der Admiraliteit van de Plaats alwaar de Kaper, die het Schip hernomen heeft, het zelve zal hebben opgebragt.

II.

Indien het hernomen Schip langer dan vierentwintig uren in 's vijands magt geweest is, zal het in 't geheel aan den Kaper, die het zelve hernomen heeft, toebehooren.

III.

In gevalle een Schip zal hernomen geweest zijn door een Oorlogschip of Vaartuig, toebehoorende aan de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden of aan de Vereenigde Staten van Amerika, zal het zelve aan den eersten eigenaar weder gegeven worden, mits betalende een dertigste gedeelte van de waarde van het Schip en deszelfs Lading, Kanons en Scheepstoerustingen, bij aldien het binnen de vierentwintig uren hernomen is, en het tiende gedeelte, zoo het na de vierentwintig uren hernomen is; welke sommen, als eene gratificatie, verdeeld zullen worden onder de Equipagien van de Schepen, die het zelve hernomen zullen hebben.

De begrooting der bovengemelde dertigste en tien-

tiende gedeelten zal gereguleert worden naar luid van het eerſte Artijkel der tegenswoordige Conventie.

IV.

De reſtitutie der Prijzen, het zij door Oorlogſchepen of Kapers hernomen, zal ondertusſchen en tot dat behoorlijk en voldoende bewijs van den Eigendom der hernomen Schepen gegeven kan worden, onder ſufficante cautie, wegens het nakomen der bovenſtaande Artijkelen, binnen een redelijken tijd geadmitteerd worden.

V.

De Oorlog- en Kaperſchepen van de eene en de andere der beide Natien zullen wederzijdsch, zoo in Europa als in de andere Waerelddeelen, in elkanders reſpective Havens toegelaten worden met hunne Prijzen, welken aldaar zullen mogen ontladen en verkogt worden, naar de formaliteiten gebruiklijk in den Staat, alwaar de prijs zal wezen opgebragt, zoo ver het beſtaanbaar is met het 22ſte Artijkel van het Tractaat van Commercie, met dien verſtande, dat de wettigheid der Prijzen door Nederlandſche Schepen gemaakt zal beſlist worden, naar luid der Wetten en Reglementen, ter dezer zake in de Vereenigde Nederlanden vastgeſteld, gelijk ook die der Prijzen, door Amerikaſche Schepen genomen, zal beoordeeld worden volgens de Wetten en Reglementen bij de Vereenigde Staten van Amerika bepaald.

VI.

Voor het overige, zal het aan de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, als mede aan de Vereenigde Staten van Amerika vrijſtaan zoodanige Reglementen te maken als zij zullen oordeelen te behooren; met betrekkinge tot het gedrag het geen hunne Schepen en Kapers wederzijds verpligt zullen wezen te houden, ten opzigt der Schepen, die zij genomen en opgebragt zullen hebben in de Havens der beiden Mogenheden.

Ter oirkonde dezes, hebben wij Gedeputeerden en Plenipotentiarisſen van de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en Minister Plenipotentiaris der Vereenigde Staten van Amerika, uit kragte van onze reſpective Authoriſatie en Pleinpouvoir deze onderteekend en met onze gewone Cachetten bekragtigd.

Gedaan in 's Hage den 8 October 1782.

Ver-

Verbeterde en Vermeerderde

L I J S T,

Van de gemeene Middelen, op de Inkomende en Uitgaande Goederen en Koopmanſchappen.

Dient tot Advertentie.

I. *De* Laakenen, Sergiens, Saaijen *en alle* Zijden, Wollen, Linnen *en andere* Stoffen *en* Manufacturen, *zijn begreepen in de posten van* Manufacturen *en van* Lijwaten, *reſpectivelijk gebragt op de Letter* L. *en* M.

II. *Achter de Lijst zijn gebragt, eenige zaaken tot begrooting van deze Rechten en Middelen te Water behoorende; namentlijk van:*

1. *De proportie van Meer en Min.*
2. *Gewigt en Elle.*
3. *Tarra.*
4. *Lekkagie.*
5. *Vette Waaren weder uit te voeren.*
6. *Tranſito, bij remiſſie tot het generaal Plakaat.*
7. *West-Indiſche Compagnie en Suriname.*
8. *Extraördinaris Laſt- en Veilgeld.*

III. De *Veranderingen in deze Lijst*, zedert 1725 gearresteerd, zijn op elke post, dewelke met een *Sterretje* getekend is, *bijgevoegd.*

* Alle *roode* en *geele Aarde Potten*, geheel of gedeeltelijk gelooijd en gemeenlijk *Frankfortſche Potten* genoemd, te *Lande* of *langs* de *Rivieren* inkomende, en die onderſcheidenlijk van alle andere *Aardewerk*, onder derzelver eigene benaming moeten worden aangegeeven: *het worp* .	Ink. *f* 0:6:0

Volgens Reſol. 25 Dec. 1771. en nadere Prolongatie tot 31 Dec 1797.

Alles wat onder de naam van *Aardewerk* kan worden begreepen wanneer het zelve *te Lande* of *langs de Rivieren* wordt ingebragt, *om naar elders te vervoeren* . . .	2 pr. Cent. Tranſito Recht.

Volgens Publicatien van de Nat. Vergadering, van 5 Jan. en 12 Meij, 1797.

* Ammunitiën van Oorlog; niet uittevoeren zonder concent van het Commité tot de Zaaken van de Marine.

	Inkomende	Uitgaande
A.		
* Aardewerk. Als: Potten, Pannen, Kruiken, Kannen, Huis en Dekpannen, gebakke Steen, Tabakspijpen, Porcelein, en voorts alle andere Aardewerk . .	8pr.Cent.	2pr. Ct.
Doch *komende van Keulen en daar omtrent.* .	5pr.Cent	
Aluin, de 100 ℔ . .	*f* 0: 6:0.	*f* 0: 6:0
Amandelen, genietende voor Tarra, van de Vaten 10, van de Ceroenen 8, van dubbelde Emballage 6, en van andere Baalen 4 pr. Cent. de 100 ℔.		
— lange . .	*f* 1: 0:0	*f* 0:15:0
— Korte . .	0:12:0	0:10:0
— (dop) . .	0:10:0	0:10:0
— (Prik) . .	0: 5:0	0: 5:0
* Ammunitie, beſtaande in klein Schiet- en Handgeweer, daar onder begreepen Harnaſſen, Stormhoeden, Degens, Piſtoolholſters, en andere ligte Oorlogs-Inſtrumenten.		
— *gemonteerd* . .	5pr.Cent.	2pr.Cent.
— *ongemonteerd* . .	2pr.Cent.	6pr.Cent.
— Ziet verder { *Geſchut* en *Loot*.		
Asch, (Pot- en Weed-) .	1pr.Cent.	1pr.Cent.

* Beestiaal Rundvee, jong of oud, wanneer hetzelve *te Lande* of *langs de Rivieren* wordt ingebragt, *om naar elders te vervoeren.* — *Ieder Beest.* .	*f* 1 : 10: 0 Transf. Recht.

Volgens Publicatien Nation. Vergadering, 5 Jan. en 12 Maij, 1797.

* ——— *Schaapen*, vrij van Premie; *Inkomende* en *Uitgaande.*

Volgens Resolutie, 21 Junij, 1691.

	Inkomende	Uitgaande
B.		
Bakelaar, genietende voor Tarra van de Vaaten 12, en van de Baalen 4 pCt. de 100 ℔ . .	*f* 0: 4:0	*f* 0: 8:0
* Beestiaal.		
— *Oſſen* en *Koeien*, zonder onderſcheid van mager of vet, Melkkoeien of andere; ingebragt wordende *buiten* de maanden van *April* en *Mey*. *het ſtuk*	20: 0:0	1: 10:0
En zullen 2 *Vaarzen*, 4 *Hokkelingen en* 8 *Kalveren*, voor een Os of Koe worden gerekend. Ingebragt wordende, *in* de maanden van *April* en *Mei*, zullen betalen op het inkomen, in het Jaar 1726. *f* 8, het welk vervolgens bij trappen zal verhoogen tot *f* 20, volg. Placaat van 4 Jan. 1724.		
* — *Schaapen*, *het ſtuk*.	0: 12:0	0: 2:0
En worden 2 Lammeren gerekend voor een Schaap.		
— *Varkens*, mager of vet, *buiten* de maanden van *Mey*, *Junij* en *Julij*.	*verboden*.	
In de evengemelde maanden, het ſtuk . .	1: 10:0	0: 10:0

	Ink.
* *Bier (uitlandsch)* de Ton . .	*f* 3:0

Volg. Reſol. 17 Maij, 1773.
———— vrij van Premie.
Inkomende.
Volg. Reſol. 21 Junij, 1691.
Mom, als uitlands Bier te reekenen.

* *Blik Uitgevoerd wordende naar Spanje:* vrij van Inkomende en Uitgaande Rechten, als mede van Premie, *onder geſtelde cautie.*
Volg. Reſol. 7 Feb. 1752.

	Ink.
* *Boter (Uitlandſche)* de 100 ℔ .	*f* 0:10

Volg. aanſchr. van 9 April, 1745.
———— *Inkomende* vrij van Premie.
Volg. Reſol. 2 Feb. 1671.
— *(Inlandſche) Uitgaande* vrij van Premie.
Volg. Reſol. 21 Junij, 1691.
— Inkomende vrij van Premie.

	Ink.
* *Buskruid*, de 100 ℔ . .	*f* 8: 0

Volg. Publ. Nat. Verg. 20 Nov. 1797.

	Inkomende	Uitgaande
* Bier. (*uitlandsch*) de Ton	*f* 1: 0:0	*f* 0: 12:0
— (*Jopen-*) de Ton . .	1: 5:0	0:15:0
— (*Inlandsch*) . .	. .	½ pr. Cent.
* Blik, *het Vaatje* van vier honderd vijftig *enkelde bladen* . . .	0:10:0	*f* 0: 6:0
— *het Vaatje* van vier honderd vijftig *dubbelde bladen* . . .	1: 0:0	0:12:0
Borax, de 100 ℔ . .	4: 0:0	2:10:0
* Boter, (*Franſche* en als zoodanig gebrandtekend, de 100 ℔ bruto . .	0:10:0	0:10:0
— (Alle *andere Vreemde*) *het Vat* van 300 ℔, genietende voor Tarra 20 pr. Cent.	16: 0:0	
— *inkomende, om buiten 's Lands vervoerd te werden*, onder de precautiën van het 5 *Art.* agter deze Lijst gebragt . .	4: 0:0	1:10:0
— (*Hollandſche* en eetbare) *het Vat* en Tarra als boven . .	. .	
— (*Vrieſche, Grooninger* en *Kuinder*) *het Vat* en Tarra als boven .	. .	1: 0:0
— *van het Diſtrict van de Generaliteit*, de 100 ℔	.	0:10:0
* Buskruit, de 100 ℔ . .	4: 0:0	0:10:0
Bijën, de Korf. .	*Vrij.*	0: 1:0

* Caar-

	Ink.	Uitg.
* *Coffijboonen* de 100 ℔ . .	*f* 0 : 10.	*Vrij.*

als mede *vrij van Premie.*
Uitgaande.
Volg. Reſol. 30 Sept. 1767.

	Ink.	Uitg.
* *Couchenille* de 100 ℔ . .	*f* 1 : 10.	*f* 1 : 10

——— *en Premie.*
Ink. $\frac{1}{4}$ pr. Cent.
Uitg. $\frac{1}{8}$ dito.
Volg. Reſol. 30 Sept. 1767.

C	Inkomende	Uitgaande
Caarden, de Schijf .	fo: 3:0	fo: 5:0
——— van IJzerdraad, het dozijn paar . .	0: 6:0	0: 3:0
Cacao, genietende voor Tarra, van de Vaten en Ceroenen 12, en van de Zakken 4 pr. Cent. de 100 ℔ . .	1: 0:0	1: 0:0
Calmeij of Calamintſteen, de 100 ℔ . .	0: 2:0	0: 2:0
Cappers, het Quarteel van twee Smaltonnen .	1: 0:0	1: 0:0
Cattoen, (*ongeſponnen*) genietende voor Tarra van de Zakken of Baalen, 6 pr. Cent. de 100 ℔	0: 8:0	0:15:0
Cavejaar, de grove Ton van 4 Ankers.	1: 5:0	0:15:0
* Coffijboonen, genietende voor Tarra van de Vaten 12, en van de Zakken 10 pr. Cent. de 100 ℔ .	2: 0:0	1:10:0
Comijn, genietende voor Tarra van de Zakken 4, en van de Vaten 10 prCt. de 100 ℔ . . .	0:10:0	0: 8:0
Corenten, van alle Plaatzen, genietende voor Tarra van de Zakken 15, en van de Vaten 20 pr. Cent. de 100 ℔ .	0:10:0	0: 8:0
* Couchenille, de 100 ℔	10: 0:0	10: 0:0

Di-

* *Fruiten*, (uitgezonderd China's en Oranje-Appelen en Limoenen.) *Inkomende vrij van Premie.*
Volg. Resol. 1691.

——— *zonder onderscheid*, wanneer dezelven te *Lande* of *langs de Rivieren* worden ingebragt, *om naar elders te vervoeren* . . 2 pr. Ct. Tranf. Recht.
Volg. Publ. Nat. Verg. 5. Jan. en 12 Maij, 1797.

	Ink.	Uitg.
* *Gaaren*, van *Silesien* en *Bronswijk*, (uitgevoerd wordende *naar Spanje*, *onder gestelde Cautie.*)	*Vrij.*	*Vrij.*

—— alsmede *vrij van Premie.*
Volg. Resol. 7 Feb. 1752.

* *Gaaren* (*wit Naay-*) de Premie te rekenen volgens de waarde van *f* 85: - : - per 100 ℔.

———(———) wanneer hetzelve *te Lande*, of *langs de Rivieren* word ingebragt, *om naar elders te vervoeren*. 2 pr. Ct. Tranf. Recht.
Volg. Publ. Nat. Verg. 5 Jan. en 12 Maij, 1797.

	Inkomende	Uitgaande
D.		
Dimetten . .	1½ pr Cent	1½ pr Cent
F.		
Fermilioen, genietende voor Tarra van de Vaten, 6 pr. Cent. de 100 ℔	*f* 3 : 0 : 0	*f* 1 : 0 : 0
* Fruiten, *Appelen*, *Peeren*, en voorts *alle verſche Fruit*, gelijk mede *Caſtaniën*, *Okkernoten* en *Hazenooten*, midsgad. *Knollen*.	8 pr. Cent.	4 pr. Cent.
—— *Orange* - *Appelen* en *Limoenen* . .	3⅓ pr Cent	2 pr. Cent.
G.		
* Garen, (*allerhande geverwd Naaij-*) . .	3 pr. Cent.	1 pr. Cent.
* — (*wit Naaij-*) de 100 ℔	*f* 5 : 0 : 0	*f* 2 : 10 : 0
—— *om te weeven of te twijnen*.	}	}
—— van *Cattoen* .	} 1 pr. Ct.	} 1 pr. Ct.
—— van *Wol* of *Sajet* *ruw* . . .	}	}
geverwd . .	3 pr. Cent.	}
—— (*Turksch*) genietende voor Tarra van de Baalen of Zakken 10 pr. Cent.		
geverwd de 100 ℔	*f* 6 : 0 : 0	*f* 1 : 0 : 0
ruw de 100 ℔ .	1 : 0 : 0	2 : 0 : 0
—— (*Zijl-*) de 100 ℔	1 : 0 : 0	0 : 5 : 0

Gal-

	Ink.	Uitg.
* *Glas*, (*Fransch Vengſter*)	3 pr. Ct.	2 pr. Ct.
—— *Bottels* . .	5 dito.	
Volg. Reſol. 3 Jan. 1742.		
—— (*Engelſche korven vengſter*)	3 pr. Ct.	
* —— *Inkomende uit de Oostenrijkſche Nederlanden.*	50 dito.	
—— (gebroken groen)		*verboden.*
Volg. Reſol. 5. Sept. 1769 Gruis van groen Glas verboden uittevoeren.		

* *Goud of Zilver*, (*Baaren* of *Staaven*) niet uitte- voeren zonder permisſie van de Nat. Vergad. Volg. Publ. 20 Nov. 1797.

* *Goud-* of *Zilverſmits Kleinwerk*, (Tafellepels en Vorken in dezen voor Kleinwerk gerekend.) *Uitgaande Vrij:* onder bepaalingen. Volg. Publ. Nat. Verg. 13 Junij, 1797.

* *Graanen. Inkomende en Uitg. vrij van Premie.* Volg. Reſolutie, 9 Januarij, 1686.

	Inkomende	Uitgaande
Galnooten, genietende voor Tarra van de Vaten 12, en van de Zakken 6 pr. Cent, de 100 ℔.	*f* 0:12:0	*f* 1: 0:0
Gengber, (*drooge*) de 100 ℔	0: 6:0	0: 4 0
—— (*geconfyte*) de 100 ℔	3: 0:0	1:10 0
Geschut van *Metaal*, de 100 ℔	2:10:0	1:10:0
—— van *Yzer*, de 100 ℔	0: 3:0	0: 3:0
—— *Yzeren Kogels*, de 100 ℔	0: 1:0	0: 1:0
* Glas, (Vengster-) *van Frankryk*, de Korf .	0:10:0	0: 6:0
—— (*Oostersch*) . .	3 pr.Cent	1½ pr.Cent.
—— (Drink-en-Spiegel)	5 pr.Cent.	2 pr.Cent.
* — (Gebroken of Gruis van) de Smalton .	*f* 0: 1:0	*f* 0: 3 0
Gomme *van Senegal*, genietende voor Tarra van de Vaten 12 pr. Cent de 100 ℔	0: 8:0	0: 8:0
* Goud- en Zilver *Muntmateriaal* . . .	*Vry.*	*Vry.*
* —— —— —— *werk* (gemaakt en ongebroken)	4 pr. Ct.	1 pr.Cent.
—— —— —— *draad*, fijn of valsch . .		½ pr. Cent.
—— —— —— *geslagen*, in boekjes . .		1 pr. Cent.
—— —— —— Leer .	6 pr.Cent	2 pr.Cent.
* Graanen, *het Last.*		
—— Tarwe .	6: 0:0	
—— Rogge . .	4: 0:0	
—— Garst . . .	3: 3:0	
—— Mout . .	5: 0:0	*Vry.*
—— Haver	1:16:0	
—— Erwten en Boonen	5: 0:0	
—— Boekweit .	8: 0:0	

* *Graanen*, *Meel*, *Grutten* of *Gort* en *Biscuit*, *Uitgaande vrij van Premie.*
Volg. Resol. van 9 Jan. 1686.

	Inkomende	Uitgaande
Graanen. Gierst. genieten de voor Tarra van de Vaten of Zakken 5 pr. Cent. de 100 ℔ .	*f* 0: 1:8	*f* 0: 1:8
* —— Meel, van Tarwe en Rogge .	*Verboden.*	*Vrij.*
* —— Grutten of Gort		
* —— Biscuit .		
Guineesch Grein, de 100 ℔	*f* 1: 7:0	*f* 1: 4:0
H.		
Hair van *Menschen*	2 pr. Cent.	4 pr. Cent.
—— *Paruijken* en *Krullen*	5 pr. Cent.	1½ pr. Cent.
—— van *Bevers* .		
—— van *Hazen* en *Konijnen* . .		
—— van *Kemelen* of *Geiten*	2 pr. Ct.	3 pr. Cent.
—— (allerhande Soorten van) *Maanen* en *Staarten* van *Paarden* daar onder begrepen .		
—— *Zwijnborstels*, genietende voor Tarra van de Vaten 12 pr. Cent de 100 ℔ . .	*f* 0:15:0	*f* 0:15:0
Haringtonnen en Duigen tot Haringtonnen, of Halfvaaten, geprepareerd	. .	*verboden.*
Harpuis of Harst, genietende voor Tarra van de Vaten 10 pr. Cent. de 100 ℔ . .	0: 4:0	0: 4:0
Hennip, (*gehekelde*) het Schip ℔ .	4: 0:0	0:15:0

* *Hoeden.* (Inlandsche) *Uitgaande vrij van Premie.* Volgends Resolutie, 4 Maart, 1687.

——— (vilte) wanneer dezelve *te Lande* of *langs de Rivieren* worden ingebragt, *om naar elders te vervoeren* . | 2 pr. Ct. Transf. Recht.

○ Volg. Publ. Nat. Verg. 5 Jan. en 12 Mey, 1797.

	Ink.	Uitg.
Hooy . . .	3 pr. Ct.	2 pr. Ct.

	Inkomende	Uitgaande
Hennip, (*ongehekelde*) het Schip ℔ . . .	*f* 0:15:0	*f* 1: 0:0
* Hoeden	6pr. Cent.	1 pr.Cent.
Honig van Marseille in Vaten, genietende voor Tarra 20 pr. Cent. de 100 ℔ . . .	0:15:0	0:15:0
—— (*andere*) het Vat van 4 Oxhoofden, 6 Aamen, of 8 Smaltonnen, meerder en minder naar proportie . . .	6: 0:0	6: 0:0
Hoppe, genietende voor Tarra van de Zakken 8 pr. Cent. de 100 ℔	0: 6:0	0: 6:0
Hout, komende uit Noorwegen en de Oostzee, met ongebrokene lasten, zal betalen bij het last, te rekenen naar de Meetcedulle van de Tollen aldaar . .	0:10:0	
—— van elders komende	3 pr.Cent.	
—— (Vlot-) *de Rivieren afkomende* . .	2½pr.Cent.	
—— bij gebrokene lasten, inkomende of uitgaande, zal betalen:		
—— *Wagenschot*, met de wrakken, van de 100 stuks	7:12:0	10: 5:0
—— (*Pijp*) met de wrakken, de 100 stuks .	3:16:0	4:10:0
—— (*Vat-*) met de wrakken, de 100 stuks .	0:17:0	1: 5:0

NB. Hout, *de Premie te rekenen als volgt:*
Wageſchot, de 100 ſtuks waardig *f* 360. —
Vathout . . idem . — » 60. —
Pijphout . . idem . — » 210. —

	Ink.	Uitg.
* *Hoepen*, verboden in te voeren: [uitgezondert *Suikerbakkers Hoepen*, onder betaling van .	2 pr. Ct.]	
— het 1000 of de 40 bos	. . .	*f* 0: 3:0
— *van roode Rijs* gemaakt	. . .	*verboden.*

Volg. Plac. 18 Junij, 1755.

	Inkomende	Uitgaande
Hout, (ander) bij gebroken lasten, inkomende of uitgaande, zal betalen niet bij het ſtuk, maar van de waarde, als volgt:		
—— *Masten* . .	1½pr.Cent.	1¼pr Cent.
—— *(gezaagd)* uitgezondert Deelen, Balken en Riemen . .	6 pr.Cent.	½ pr. Ct.
—— *Deelen* en *Eiken Planken*, gezaagd en ongezaagd	2 pr.Cent.	
—— *Balken* en *Riemen*	8 pr.Cent.	1½pr.Cent.
—— *(Band-) Hoepen, Tienen, Twigs* en *Rijs* .	. .	2 pr.Cent.
* — Hoepen en Hoephout, in 't geheel of ten deele tot Hoepengeapproprieert	10 pr.Ct.	*verboden.*
—— Andere ſoorten van Houtwaren, doch het fijn Werkhout, Verwhout en Medicinaalhout, daar onder niet begrepen	3 pr.Cent.	1½pr.Cent.
—— *(Fijn Werk-)* de Noteboomen Planken daar onder begrepen .		
—— *(Verw-)* van allerleie ſoort, en bijzonderlijk *Campechi-, Fernambucq-, Sapan-, Caliatours-* en *Stokvishout.*	2 pr. Ct.	3 pr.Cent.
Ongemaalen .		
Gemaalen . .	*verboden*	2 pr.Cent.

	Ink.	Uitg.
* *Indigo* . . .	*Vry.*	*Vry.*

als mede *vrij van Premie.*
Volg. Resol. 5 Maart, 1754.

	Ink.	Uitg.
Juften . . .	*Vry.*	*Vry.*

* *Juweelen*, *vrij van Premie*, *Ink.* en *Uitg.*
Volg. Resol. 4 Maart, 1687.

	Uitg.
* *Kaarsen*, (*Wasch-*) de 100 ℔ .	*Vry.*

als mede *vry van Premie Uitgaande.*
Volg. Resol. 11 Octob. 1773.

	Uitg.
—— ——	*Vry.*

* *Kaas*, (*Inlandsche*) *vry van Premie*
Volg. Resol. 21 Junij, 1691.

	Uitg.
* —— (*witte Kanter-*) het zij met of zonder Comijn	*f*-2:8.

Volg. Resol. 11 Aug. 1794. voor 3 Jaaren, dus tot 11 Aug. 1797.

	Inkomende	Uitgaande
I.		
* Indigo-Guatimalo, de 100 ℔, genietende voor Tarra 45 ℔ van de Kas, en 25 ℔ van het Ceroen	*f* 2: 0:0	*f* 3: 0:0
— (Andere)	1½pr.Cent.	2 pr.Cent.
* Juweelen	*Vrij.*	*Vrij.*
K.		
Kaarsen, *van Smeer*, de 100 ℔	*f* 1:10:0	*f* 0: 6:0
* — *van Wasch*, de 100 ℔	3: 0:0	0:15:0
Kaas, van het Gewas en de Fabrieken van Frankrijk, de 100 ℔	1: 4:0	
— (*Uitheemsche*) van alle soorten, het sch. ℔; doch inkomende, om buiten 's Lands vervoerd te werden, onder de precautie van 't 5de Art. agter de Lijst gebragt, het sch. ℔	6: 0:0 3: 0:0	1: 0:0
* — (*Zoetemelks*-) de Hoppe daar onder begrepen, mitsgaders groene en witte Schaapekaas de 100 ℔		0: 5:0
* — (*Inlandsche groene en witte Kanter*- en *Kloot*-) en diergelijke, de 100 ℔ welverstaande, dat geen witte Kaas voor Kanterkaas zal passeeren, als die *met Camijn* gemengd zal zijn.		0: 2:8

* Volgens Resol. van 21 Dec. 1788 moeten de Rechten van de *Raap-* *Kennip-* en *Lijnzaad-Koeken*, volgens de Lijst, bij Consignatie gehéven worden.

NB. De Salter is 1½ Hoet.

* *Koperwerk*, (opgemaakt) wanneer 't zelve *te Lande* of *langs de Rivieren* word ingebragt, *om naar elders te vervoeren.* . 2pr.Cent.Transf.Recht.
Volgens Publ. Nat. Verg. 5 Jan. en 12 May, 1797.

	Ink.	Uitg.
* *Koperdraad*, (uitgevoerd wordende *naar Spanje*, *onder gestelde Cautie.*) als mede *vrij van Premie.*	*Vrij.*	*Vrij.*

Volg. Resol. 7 Feb. 1752.

Kurken (Gesneede). Inkomende, verboden.

	Inkomende	Uitgaande
Kalk het Hoed . .	*f* 0: 4:0	*f* 0: 6:0
* Koeken, (*Raap-* en *Kennip-*) het 1000 .	4:12:0	*f* 0:10:-
—— (*Lijnzaad-*) het 1000 . .	6: 3:0	
Koolen, (Houts-) de ton.	0: 1:0	0: 1:0
—— (Smee-) het Hoet.	0: 3:0	0: 4:0
NB. *de* Salter *naar proportie.*		
—— van *Schotl.*, *Luyk* en *de Röer*, de 100 Waag.	1: 0:0	3: 0:0
Koper, (allerhande ruw en gaar) en *Kopergeldt*, de 100 ℔ . .	0: 4:0	0: 8:0
—— (*Geslagen*) rond of vierkant, mitsgaders de Bekkens en Ketels, *als van de Molen komende*, de 100 ℔ .	0: 5:0	0:10:0
—— (Plaatjes tot Duiten van) . .	*verboden.*	
—— (Klokken tot Klokspijs van) de 100 ℔ .	0:10:0	1: 0:0
—— Metrail, Potais, gebroken Kopere Potten of Schroeisel, de 100 ℔.	0: 3:0	0: 8:0
* —— werk, (*gemaakt*) .	6 pr. Cent.	1 pr. Cent.
—— Latoen, de 100 ℔.	*f* 0:10:-	*f* 0:10:-
* —— draad, de 100 ℔.		
——root, genietende voor Tarra van de Vaten, 15 pr. Cent. de 100 ℔.	0: 2:0	0: 2:0

Ziet voorts op de letter C.

Lak-

NB. Volgens Reſol. 16 Maij, 1774.

	Ink.	Uitg.
* *Leer*, vreemde of gedroogde Huiden . . .	1prCt.	1prCt.

Volg. Publ. Nat. Verg. 17 Octob. 1796.

	Ink.	Uitg.
* — *Jugten* . .	*Vry.*	*Vry.*

Volg. Reſol. 5 Maart, 1754.
als mede *vry van Premie*
Volg. Reſol. 23 Feb. 1688.

	Ink.	Uitg.
Vreemde of gedroogde Huiden .	1prCt.	1prCt.
		Uitg.
Onbereide Kalfsvellen . . .		10 pr. Ct.

NB. Een Deker is 10 ſtuks.

L.	Inkomende	Uitgaande
NB. Lakmoes, de 100 ℔.	*f* 1 : 10 : 0	*f* 0 : 5 : 0
Leer, (Goud-) .	6 pr. Cent.	2 pr. Cent.
— Huiden en Vellen.		
*— gezoutene .	}	
— gedroogde .		
— Schevinken .		}
— Buffels-, Elants-, Harts- en Rhee-Huiden . .	} 2 pr. Ct.	
onbereid .		} 2 pr. Ct.
bereid op Zeem .		
— Huiden van Osen, Koeiën of Paarden, bereid op Zeem of anders, (uitgenomen Jugten) . .	} 6 pr. Ct.	
*— Jugten, het paar .	*f* 0 : 1 : 0	*f* 0 : 0 : 8
— Corduaan of Spaansch Leer, of op de Spaansche manier bereid, het dozijn	1 : 0 : 0	0 : 4 : 0
— Huiden, aan de hairzijde bereid, tot Opperleer, het stuk .	0 : 8 : 0	0 : 2 : 0
— (Schapen- en Lams-) wit, het dozijn .	0 : 2 : 0	0 : 1 : 0
— allerhande Bokke- en Geitevellen, de Deker. NB.	0 : 3 : 0	0 : 3 : 0
— Schaapsvellen, het 100 stuks, met de Wolle.	0 : 10 : 0	}
— zonder Wolle, *onbereid* . .	1 : 0 : 0	} 3 : 0 : 0
— *bereid* .	2 : 0 : 0	}

Leer

	Uitg.
* *Leer*, Kalfsvellen . .	10 pr. Cent.

Volg. Publ. Nat. Verg. 17 Octob. 1796.

NB. Dit Decreet bepaald zich alleen tot de Kalfsvellen, die *ten deele gelooid* zijn, en niet tot die welken *volkomen* gelooid of reeds Kalfsleer zijn: volgens nader aanschrijven, van dato 5 Jan. 1797.

	Ink.	Uitg.
* *Lijnwaaten*, (Alle *Silesiër- Westphaalsche- Osnabrugsche- Breemer- Oostersche- Pommersche-* en *Brabandsche Linnens* en) uitgevoerd *naar Spanje, onder gestelde Cautie.* als mede *vrij van Premie.*	*Vrij.*	*Vrij.*

Volg. Resol. 7 Febr. 1752.

* ——— *Kameriksdoek.*
Uitgaande vrij van Premie.
Volg Resol. 29 Maart, 1652.

	Inkomende	Uitgaande
Leer, Lamsvellen, de 100 ſtuks . .	*f* 0: 6:0	*f* 0: 6:0
* — Kalfsvellen, de 100 ſtuks, *raauw* .	0:10:0	1: 0:0
— *bereid* . .	1: 0:0	
— Robbe- en andere Zeevellen, *ingebragt wordende met Scheepen van de Viſcherijë dezer Landen, die van de Straat-Davids daar onder begrepen.*	*Vrij,*	1 pr. Ct.
— *met andere Schepen*	2 pr.Cent.	
Limoenen (*gezouten*) 't Quarteel van twee Smaltonnen . .	0:10:0	0: 6:0
Limoenſap, het Oxhoofd van 6 Ankers .		
Lompen, om Papier te maken . .	*Vrij.*	Verb. bij pl. v. 11 Apr. 1724 voor nog 6 Jaar.
Loodt, (*Hagel daar onder begrepen,*) de 100 ℔	0: 3:0	0: 2:0
— (Pot-) de 100 ℔		
Loodwit, de 100 ℔	*f* 1: 0:0	
Lijm, de 100 ℔ .	0:10:0	0: 5:0
* Lijnwaaten, van aller hande ſoort, Ammelakens, Damaſt- en Servetwerk .	1 pr.Cent.	1 pr.Cent.
*— Kamerijksdoek	1 pr.Cent.	*Vrij.*
— (Cattoene) .	1¼ pr Cent.	1 pr. Ct.
— Zeildoek en Kanefas . .	5 pr.Cent.	

Ma-

* Manufactuuren, *Wolle Deekens*, verboden in te voeren.
Volgens Reſolutie, 8 Maij, 1728.

M.	Inkomende	Uitgaande
Manufactuuren, (uitgenomen Lijnwaat, Zeildoek en Kanefas .		
—— Floers ,		
—— Franje . .		
—— Gaas . .		
—— Kanten , (uitgenomen van Gaaren, zie Speldewerk.) ,		½ pr. Ct.
—— Koort .	3 pr. Ct.	
—— Kousfen van Zijde .		
—— Lakenen ,		
—— Lamfers .		
—— Lint (Saijette- Wolle- Gaarne- Cattoen-) met of zonder Klaatergoud of Zilver . .	. .	1 pr. Cent.
—— —— van Zijde .		
—— Pasfement .		
*— (verdere foorten) gewerkt van Wol, Saijet, Catoen, Hair of Gaaren.		
Bombazijnen .		
Handfchoenen .	2 pr. Ct.	½ pr. Ct.
Kousfen ,		
Mutfen .		
Wanten, enz. daar onder mede begrepen .		
—— Lakenen en Stoffen, (*geverwde*) .	*verboden.*	
Meedrank, de Tonne of Aam van vier Ankers.	*f* 1: 0:0	*f* 0:12:0

	Uitg.
* Olij van rond en plat Zaad .	*Vry.*

als mede *vry van Premie* op 't *Uitgaan.*
Volgens Resol. 10 Octobr. 1770. en nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1797.

	Inkomende	Uitgaande
Meekrappen, de 100 ℔.		
—— *onberoofde* en *fijne* .	*f* 0: 8:0	*f* 0:10:0
—— *gemeene* .	0: 6:0	0. 6:0
—— *Mulle* .	0: 3:0	0: 3:0
—— *Kiemen* .	. .	*verboden* 17 April, 1624.
Menij, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vaaten, 4 pr. Cent.	0: 3:0	*f* 0: 3:0
N.		
Netten, en allerhande Vischwant en Drijftuig, zoo oud als nieuw .	. .	*verboden.*
O.		
Okkernoten, zie *Fruiten* . .		
Olifants-Tanden de 100 ℔.	2: 0:0	*f* 1: 0:0
Olij *van Olijven*, de Sevilifche Pijp, van 187 Amſterdamſche Stoopen.	4: 0:0	3: 0:0
* — *van rond en plat Zaad*, de Aam van 64 Stoopen . .	9: 0:0	0:15:0
Olijven, *het Quarteel* van twee Smaltonnen .	2: 0:0	0:10:0
Orlean of Rokoe, de 100 ℔.	1: 0:0	2: 0:0
Orſeille, de 100 ℔ .	0: 8:0	0: 6:0

* Paarden, de Veulens daar onder begrepen, wanneer dezelven *te Lande* of *langs de Rivieren* worden ingebragt *om naar elders te vervoeren*, *'t Stuk* . . . . *f*2:0 Transf. Recht.
Volgens Publicatie van de Nat. Vergadering, van 5 Jan. en 12 Meij, 1797.
——— *vrij van Premie* op *'t Uitgaan.*
Volg. Resol. 21 Junij, 1691.

P.	Inkomende	Uitgaande
Paarden, het ſtuk .	*f* 6: 0:0	*f* 3:10:0
—— Volens, (voor Volens te rekenen, zoo lang dezelve nog zuigen, en langer niet) . .	1:10:0	1: 5:0
Pannen, zie *Aardewerk.*		
Papier, van alle ſoorten, (*uitgenomen blaauw*) waar van de Riem *boven de f* 2:- waardig is; *de* 100 *Riemen* . .	10: 0:0	1: 10:0
—— *beneden de f* 2:-:- waardig.	3: 0:0	0:15:0
NB. *En zal in dit geval de benaadering plaats hebben*, tot *f* 2: :-zonder oplage.		
—— (*blaauw*) klein formaat, *de* 100 *Riem* .	15: 0:0	2: 0:0
—— groot formaat .	20: 0:0	3: 0:0
—— Paſſementen, zie *Manufacturen.*		
Pekel	. .	*verboden.*
Pek, *bij het Laſt van* 12 *Tonnen.*		
—— *enkelband* . .	1:10:0	1: 0:0
—— *dubbeldband* . .	3: 0:0	2:10:0
Pelterijë, van alle ſoorten, raauw of onbereid, daar onder begrepen de Romani- of Cabritte- Vellekens . . .	2 pr. Cent	1 pr. Cent.

* Quik, *naar Frankrijk*, vrij van Premie.
— *Inkomende*, vrij van Premie.
Volg. Resol. 3 Dec. 1624.

	Ink.
* Rijst, de 100 ℔ . . .	fo:1:8

Volg. Resol. 9 Maij, 1767.
Rum, te rekenen als gedisteleerd.

	Inkomende	Uitgaande
Pennen en Schaften, het 100	*f* 0: 2:0	*f* 0: 1:0
Potloodt, zie *Loodt.*		
Pruimen, de 100 ℔; genietende voor Tarra van de Vaten, 12 pr. Cent.	0: 2:8	0: 1:8
Q		
* Quikzilver, de 100 ℔	. .	3: 0:0
——— *naar Frankrijk* . . .	*Vrij.* . .	4: 0:0
R.		
Reuzel, zie *Roet.*		
Roet, Smeer en Reuzel, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vaten 20 pr. Cent. . .	*f* 0: 4:0	0: 6:0
Rozijnen, (*Spaanſche*) in Korven; (*de Korf*,) het refuis daar onderbegrepen)	0: 3:0	0: 2:0
——— (*alle andere*) de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vaten, 10 pr. Cent. . .	0: 4:0	0: 3:0
Runne, zie *Schors.*		
* Rijst; de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Baalen of Zakken, 2 pr. Cent. . .	0: 6:0	0: 4:0

	Uitg.
* Schors of Run, (Eiken-) *gemaalen* .	2 pr. Cent.
——— ——— *ongemaalen*	3 pr. Cent.

Volg. Publ. Nat. Verg. 17 Octob. 1796.

* Specerijën, *Uitgaande vrij van Premie.*
Volg. Resol. 10 Julij, 1685.

	Inkomende	Uitgaande
S.		
Saffer of Slaffloers	3 pr.Cent.	6 pr.Cent.
Saffraan, het ℔	*f* 0: 2:0	*f* 0: 2:0
Salpeter; de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vaten, 10 pr. Cent.	0:10:0	2: 0:0
Schaapen, zie *Beestiaal.*		
* Schorsſe *of Runne*, bij het Hoet van 10 Tonnen		
— *Ongemaalen*	1: 0:0	} *Vrij.*
— *Gemaalen*	2: 0:0	
Smeer, zie *Roet.*		
Souda, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Matten 12, en van de Vaten 10 pr. Cent.	0: 4:0	0: 4:0
Spaansch Groen, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vellen, 10 pr. Cent.	1:10:0	2:10:0
* Specerijën, *Foelij*, *Noten*, *Nagelen*, *Caneel* en *Peper*, met Schepen van de Oost-Indiſche Compagnie dezer Landen ingebragt.	*Vrij.*	} *Vrij.*
— Peper, ingebragt met andere Schepen; de 100 ℔	6: 0:0	
— ſtof van Specerijën.	*verboden.*	*verboden.*
— (*kleine partijën van*) mitsgaders van *Olij van Olijven*, *Cappers*, en diergelijke *Kruideniers-Waaren*, gelijk mede van *Apothecarijën* en van *Confituren*, alles beneden ½ Oxhoofd	3 pr.Cent.	2 pr.Cent.

	Ink.	Uitg.
* Steen, *Tras* of *Duiffteen*, ongemaalen en ongebroken, de *Dorfche Slijkton*, weegende circa 500 ℔ .	*fo*: 1:0	*fo*:12:0
—— —— —— —— gemaalen, gebroken, geflagen of zogenaamde fijne, de *Dordfche Traston*, weegende circa 250 ℔. .	*fo*:12:0	*fo*: 2:0

Volgens Refol. 10 Julij, 1769. en bij volgende Refol. nader geprolongeert, tot 31 Dec. 1797.
NB. Volg. Refol. 7 Aug. 1788. moet de aangeeving van de *inl. gemaalen Tras*, met certificaat voorzien zijn.

	Ink.	Uitg.
* Stijffel, *Uitgaande vrij van Premie.* —— of Hairpoeder, de 100 ℔ .	*f6*:0:0	*fo*:3:0

Volg. Publ. Nat. Verg. 5 Octob. 1797.

	Uitg.
* Suiker, (Hier te Lande geraffineerde) en Sijroop . . .	*Vrij.*

Volg. Refol. 16 Oct. 1751. en 2 Sept. 1771. met nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1797. als mede *vrij van Premie.*
Volg. dezelve Rofol. en Prolongatiën.

	Inkomende	Uitgaande
Spek, van *Vleesch*, zie *Vleesch.*		
— (*Walvisch*) zie *Walvischſpek.*		
Spelden, het dozijn van 12000 . .	*f* 0: 10: 0	*f* 0: 2: 0
Speldewerk, *van Garen* .	1 pr.Cent.	1 pr.Cent.
——— *van Goud, Zilver* en *Zijde*, zie *Manufacturen.*		
Staal, de 100 ℔ . .	*f* 0: 6: 0	*f* 0: 5: 0
Steen, Zarken, Marmeren Blokken, Vloerſteenen, Molenſteen, en alle andere ongebakkene Hartſtenen.	6 pr.Cent.	6 pr. Ct.
— (Molen-) *de Rivieren afkomende* . .	5 pr.Cent.	
— Schaliën of Leijen, het 1000 . .	*f* 0: 8: 0	*f* 0: 6: 0
* — Tarras of Duiffteen, gemaalen of ongemaalen, *de Smaltonne* .	0: 1: 8	0: 12: 0
* Stijffel, de 100 ℔ .	4: 0: 0	0: 4: 0
Succade, de 100 ℔ .	3: 0: 0	1: 10: 0
Sumac, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Zakken 6 pr. Cent. .	0: 3: 0	0: 4: 0
* Suiker, *Blancos*, genietende voor Tarra van de Kisten 20, en van de Tonnen of Vaaten, 15 pr. Cent de 100 ℔ . . .	1: 0: 0	*f* 1: 10 0
— *Muscovados*, Tarra als boven, de 100 ℔ .	0: 12: 0	
— (*Paneel-*) Tarra als boven, de 100 ℔ .	0: 6: 0	0: 15: 0

NB. Volgens gemelde Reſol. van 2 Sept. 1771. zijn de vier onderſcheidene ſoorten van Suiker, in deze Lijſt geſteld, geroyeert, en verſtaan dat in derzelver plaats zal worden geſteld.

	Ink.	Uitg.
Suiker, (alle ruwe en buiten Europa geraffineerde) genietende voor Tarra van de Vaten 15, en van de Kisten 20 pr. Cent de 100 ℔ . .	f 0:6:0	*Vrij.*
aldus. per as, of langs de Rivieren uitgeveerd wordende de 100 ℔	. .	f 1:10:0
over Zee of langs de Zeeuwſche Stroomen uitgevoerd wordende, de 100 ℔ . .	. .	0:15:0

	Ink.
* Suiker, (geraffineerde) de 100 ℔	f 10:0:0
* —— *Sijroop*, de Steekkan .	3:0:0

Volg. Publ. Nat. Verg. 18 Feb. 1797.

	Uitg.
* —— (in Europa geraffineerde) van buiten deze Republiek ingekomen, de 100 ℔ . .	f 1:10:0

Volg. Reſol. 2 Sept. 1771. en nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1797.

	Uitg.
* Tabak, (Bladen) Buitenl. en Inlandſche, van alle ſoorten	2 pr. Cent.
—— —— Inlandſche . .	*Uitg. vrij van Premie.*
—— (Alle Inl. gefabriceerde Rook- en Kaauw-)	
—— Andoeljes . . .	
—— (gekapte, gemaalen, geſponnen, geperste en gekorven) . .	

Volgens Reſol. 21 Junij 1691, 25 Maij 1774, en nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1797.

	Ink.	Uitg.
* Thee, de 100 ℔ . .	f 1:0:0	f 0:10:0

Volg. Reſol. 30 Sept. 1767.

	Inkomende	Uitgaande
* Suiker, (*Witte Brood-*) geſtampte Brooden, witte en bruine Kandij- en Banquet-Suiker, de 100 ℔	*f* 2:10:0	0: 8:0
* —— *Sijroop*, de Steekkan.	0:12:0	0: 2:0
T.		
* Tabak.		
—— geſponnen of gekorven, de Briefjes Tabak daar onder gerekend, uitgezonderd de Varinas en de Braſilie Tabak.	5 pr.Cent.	1 pr.Cent.
Tabak, (*geſponnen Varinas* en *Braſilie-*) . .	} 2 pr.Ct.	1 pr.Cent.
—— bladeren, van allerhande ſoorten . .	} . .	5 pr.Cent.
—— (*Snuif-*) . .	5 pr.Cent.	1 pr.Cent.
Talk, zie *Roet*.		
Teer, van alle ſoorten, het laſt . . .	*f* 1: 0:0	0:15:0
* Thee, de 100 ℔ . .	10: 0:0	5: 0:0
Tin, de 100 ℔.		
—— *ongewerkt* . . .	0: 8:0	0:12:0
—— *gewerkt* . .	5: 0:0	0: 8:0
Touwwerk, Kabels of geſlagen Want, de 100 ℔.	5: 0:0	0: 6:0
——— (oud en afgeſleten, en tot de Scheepvaart onbruikbaar) . .	. .	Verb. bijpl. v. 11 Apr. 1724 voor nog 6 Jaar.
——— Kabel- en Schijfgaren, de 100 ℔ .	2:10:0	0:15:0
——— Garen tot Haringwant	. .	*verboden.*
Turf . . .	. .	6 pr.Cent. Met conſent.

Var-

	Uitg.
* Haring, van de Visscherijë dezer Landen. als mede *vrij van Premie.*	*Vrij.*

Volgens. Resol. 9 Maij, 1750. en nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1798.

	Inkomende	Uitgaande
V.		
Varkens, zie *Beestiaal.*		
Veeren, Pluimen, Bedden, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Zakken 6 pr. Cent. .	*f* 1: 0:0	*f* 1: 0:0
Verjus, zie *Wijn.*		
Visch, alle verſche Zee- en Riviervisch. .	*Vrij.*	6 pr. Cent.
—— alle vreemde Maaſterlandſche of andere uitheemſche Tonne-Haring, *het laſt van* 12 *Tonnen.*	*f* 18: 0:0	*f* 18: 0:0
—— alle vreemde Maaſterlandſche, Schotſche, Vlaamſche, of andere uitheemſche, verſche of geſtorte Haring, *het laſt van* 12000. . .	6: 0:0	*verboden.*
* —— Alle Grofzouten Haring, *van de Viſcherijë dezer Landen, het laſt* van 12 gehoogde Tonnen	. .	*f* 2: 0:0
—— alle verſche geſtorte of Korfharing, *van de Viſcherijë dezer Landen, het laſt* van 12000. .	. .	1: 0:0
—— Brand-Haring *van de Viſcherijë dezer Landen, het laſt* van 12 Tonnen.	*Vrij.*	
—— *Jacobi-Brand.* .	. .	2: 0:0
—— *kleine Keulſche Bartholomeus* of *Kruis-Brand* .	. .	*f* 4: 0:0
—— *groote* of *Rouaanſche Brand* . . .	. .	

Visch,

* Geslacht Vleesch, *Uitgaande vrij van Premie.*

	Inkomende	Uitgaande
Visch, *Engelſche Bokking* en *Sprot*, *het Laſt* van 12000		*f* 1:10:0
— Maaſterlandſche en andere vreemde *gedroogde Haring*, *het laſt* van 12000	*f* 7:10:0	
— *Inlandſche gedroogde Haring of Bokking*, het *laſt* van 10000 of 20 Stroo		5: 0:0
— doch *Bokking*, tuſſchen Vrouwen- en Dertiendag		1:10:0
— en Maartſche of Mei-Bokking		0:15:0
— (*gezouten*) als Kabbeljauw, Lengen en andere, *van de Viſcherij dezer Landen*, 't *laſt* van 12 Tonnen	*Vrij.*	*f* 1:10:0
— — *vreemde*	*f* 18:0:0	
— *Zalm* gezouten, gedroogd of gerookt	4 pr. Cent.	1½ pr Cent.
— (*Stok-*) van alle ſoorten, de 100 ℔	*f* 0: 1:0	*f* 0: 2:8
— (Alle andere gedroogde)	4 pr. Cent.	½ pr. Cent.
— *Oeſters*, de Smaltonne	*Vrij.*	*f* 0: 5:0
— (*Anchio-*)	6 pr. Cent.	2 pr. Cent.
Vlas, (*ruw*) de 100 ℔	*f* 0: 4:0	*f* 0:10:0
— (*gehekeld*)	10 pr Cent.	½ pr. Cent.
* Vleesch (alle ſoorten van geſlagt) Worſt daar onder begrepen, (uitgenomen Spek en gerookte Hammen	*verboden.*	*Vrij.*

	Inkomende	Uitgaande
Vleesch, Spek, 't Schip ℔	*f* 7: 0:0	
—— Inkomende, om buiten 'slands ververvoerd te worden, *onder precautie van 't 5de Art. agter deze Lijst gebragt* . .	2: 0:0	
—— *gerookte Hammen*, van Frankrijk, de 100 ℔	1:12:0	*Vrij.*
(alle andere) het Schip ℔	11: 0:0	
inkomende om buiten 's lands vervoerd te worden, *onder de precautiën van het 5de Art. agter deze Lijst gebragt*, het schip ℔ . . .	2: 0:0	
Vijgen, van alle Plaatzen, de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Vaten 10 pr. Cent. . .	0: 5:0	*f* 0: 5:0

W.

Walrustanden.		
—— Ingebragt wordende met Schepen dezer Landen, die van de Straat-Davids daar onder gerekend . .	*Vrij.*	2 pr. Ct.
—— Ingebragt wordende met andere Schepen	8½ pr. Ct.	

	Ink.	Uitg.
* Wasch, (geel) . . .	*Vry.*	*Vrij.*
als meede *vrij van Premie.*		
— (gebleekt . .		
als mede *vrij van Premie Uitgaande.*		

Volg. Resol. 5 Maart, 1754. en 11 Oct. 1773.

— (Bije-) wanneer dezelve *te Lande* of *langs de Rivieren* ingebragt wordt, *om naar elders te vervoeren* . . 2 pCt. Tr. Recht.

Volg. Publ. Nat. Verg. 5 Jan. en 12 Maij, 1797.

	Ink.	Uitg.
* Wolle, *de Baal* . . .	*fo* 15:0	*f* 1 : 0
of (ter keuze van den aangeever)	$\frac{3}{4}$ pr.Ct.	$1\frac{1}{2}$ prCt.

als mede *Ink.* en *Uitg. vrij van Premie.*

Volg. Resol. 23 Feb. 1769. en nadere Prolongatiën, tot 31 Dec. 1797.

	Inkomende	Uitgaande
Walvischbaarden.		
— Ingebragt met Schepen dezer Landen, die van de Straat-Davids daar onder begrepen. .	*Vrij.*	2½ pCt.
— Ingebragt wordende met andere Schepen .	10 pr. Ct.	
— geſnedene Baleinen Walvischſpek, Traan, Levertraan, en van de Robben, het Quarteel tot twee Smaltonnen.	12 pr. Ct.	2pr. Cent.
— Ingebragt met Schepen van de Visſcherijë dezer Landen, die van de Straat-Davids als voren mede begrepen .	*Vrij.*	*f* : 10:-
— met andere Schepen ingebragt . . .	*f* 3: 0:0	
Walvischtuig en Gereedſchap . . .	. .	*verboden.*
* Wasch, de 100 ℔ . .	0:15:0	*f* : 15:-
— (*gebleekt*) de 100 ℔ .	3: 0:0	
Werk, de 100 ℔ . .	0: 5:0	0: 10:0
* Wolle van alle ſoorten.	1 pr. Cent.	2 pr. Cent.
Wouwe	2 pr. Cent.	4 pr. Cent.
Wijn, (*Rhijnſche*) het Voeder van 6 Aamen, Overlandſche ritſing, de Aam tot 4 Ankers . .	*f* 8: 0:0	*f* 5: 0:0
— (*Franſche*) het Vat of 4 Oxhoofden . .	3: 0:0	*f* 2: 0:0
— (*Spaanſche* en *Italiaanſche*) mitsgaders (*Muscadel* en *Malvaſij-*) het Vat van 2 Booten of Pijpen .	6: 0:0	

	Inkomende	Uitgaande
Wijn, (*Portugaalſche*) het Vat . . .	*f* 4: 0:0	*f* 1: 10:0
— (*Brandewijn* van) zonder onderſcheid, het Vat van 122 Virtels . .	11: 10:0	8: 0:0
— *Brandewijn* en *Voorloop van Mout*, en alle *andere gedistileerde Wateren*, het Oxhoofd van 30 Virtels	35: 0:0	1: 10:0
— *Azijn*, van alle Plaatzen, het Vat of 4 Oxhooſden . .	2: 8:0	3: 0:0
— *Bier-Azijn*, de grove Tonne van 4 Ankers .	7: 4:0	0: 4:0
— *Verjus*, *Cidre* of *Appeldrank* en *Poiré*, het Oxhoofd . . .	1: 0:0	*f* 1: 5:0
— Alle het zelve, van *'t gewas van Frankrijk*, het Vat . . .	1: 5:0	
Wijnſteen, de 100 ℔; genietende voor Tarra van de Vaten 12 pr. Cent.	0: 8:0	*f* 0: 10:0

Y.

Yzer.		
— Zoutpannen, de 1000 ℔ . .	*f* 2: 0:0	*f* 1: 0:0
— Plaaten, Kachels, Ankers, Gewigten en diergelijke, de 1000 ℔ .	1: 10:0	
— (grof Zweedsch) de 1000 ℔ . . .	1: 0:0	0: 15:0

	Ink.	Uitg.
* IJzer, (Nagels of Spijkers van)		
— draad . . .	*Vrij.*	*Vrij.*
— gegooten, (Potten van)		
— Pijp- en Mombanden .		

Mits uitgevoerd wordende *naar Spanje, onder geſtelde Cautie.*
als mede *vrij van Premie.*
Volg. Reſol. 7 Feb. 1752.

Ink.

* Yzerwerk, *Schaaren, Meſſen, Naalden* en *Vijlen* . . . 4 pr. Cent.
Volg. Reſol. 3 Januarij 1742.
— *gemaakt Yzer- en Staalwerk*, de *Coffijmolens* daar onder begrepen, 4 pr. Cent.
als mede *vrij van Premie Uitg.*
Volg. Publ. Nat. Verg. 20 Dec. 1797.
— *Yzer- en Staalwerk, als mede Coffijmolens, te Lande of langs de Rivieren* ingebragt wordende, *om naar elders te vervoeren* . . 3 pr. Cent.
Tranſ. Recht.
Volg. Publ. Nat. Verg. 12 Maij, 1797.
* Lijnzaad. Als *Slagzaad* te rekenen in de Maanden *April, Maij, Junij* en *Julij.*
— Als *Zaaijzaad* te rekenen in de overige *Agt Maanden.*
Volg. Reſol. 7 Maij, 1772.

	Inkomende	Uitgaande
Yzer, (Roeden van) de 1000 ℔ . . .	} *f* 1:-::	} *f* 1:-:-
— (Staf-) de 1000 ℔		
*— (Nagels of Spijkers van) de 1000 ℔ .	5: 0:0	1:10:0
*— en Staal, (draad van) de 100 ℔ . . .	0:12:0	0:10:0
— (Pannen van) de 100 ℔ . . .	0: 8:0	0: 5:0
*— (gegotene Potten van) de 1000 ℔ .	1: 0:0	1: 0:0
*— werk, (verdere ſoorten van gemaakt)	12pr. Ct.	2pr. Cent.
— (*oud-*) van alle ſoorten, de 1000 ℔ . .	*f* 0: 5:0	*f* 0: 5:0

Z.

Zaad, (Slag-) als: *Kool- Raap- Hennepzaad,* 't Last	1:10:0	} *f* 10:-:-
— — — *Lijnzaad*, of geſtort, 't Last .	2: 0 0	
*— (Lijn-) om te zaaijen, *de Ton* van 24 in 't Last . . .	0: 4:0	0: 2:0
— (*Krok- Deder-* en *Klaver-*) 't Last. .	1: 0:0	6: 0:0
— (*Ajuin-* en *verdere ſoorten van Hof-*) de 100 ℔	1: 5:0	1: 5:0
— (*Canarie-*) of Alpiſtre, de 100 ℔ .	0:12:0	0:10:0
— (*Anijs-*) de 100 ℔, genietende voor Tarra van de Zakken 8, en van de Vaaten 10 pr. Cent.	0:10:0	0: 8:0

	Uitg.
* Zeep, (harde Inlandſche) de 100 ℔ .	*f*-:7:8

Volg. Reſol. 21 Feb. 1775.

* *Verboden uit te voeren, per As, langs de Rivieren* en *Zeeuwſche Stroomen.*

Volg. Reſol. 9 April en 9 Junij, 1699.

	Inkomende	Uitgaande
Zaad, (*Mostard*) de Amſterdamſche Mud van 27 in het Last . .	*f* 0: 3:0	*f* 0: 3:0
* Zeep, (*groene* of *gemeene*) de Tonne	3: 0:0	0: 6:0
—— (Spaanſche en Italiaanſche) en op die wijze gemaakt, van de 100 ℔, genietende voor Tarra 14 pr. Cent. . .	1: 0:0	0:15:0
Zilver Materiaal, —— gemaakt, —— geſlagen in Boekjes, —— draad . .	zie *Goud.*	
* Zout, (Allerleij *grof*) *het hondert*	6: 0:0	*f* 3:-:-
—— (—— *wit* en *gezooden*,) *het hondert* .	150: 0:0	
—— (*Berg-* en *Klip-*) de 100 ℔ . . .	1:0 :0	1: 0:0
Zwavel, de 100 ℔, komende in Vaten, genietende voor Tarra, 10 pr. Cent.		
—— *Ongeraffineerde* . .	0: 4:0	0: 6:0
—— *Geraffineerde* . .	1:10:0	0: 3:0
Zwijnsborſtels, zie *Hair.*		
Zijde, genietende voor Tarra te Water inkomende 10, en te Lande inkomende 15 pr. Cent.		
—— (*Alle ſoorten van gewerkte*) het ℔ .	0: 2:0	*f* 0:1:-
—— (*Florette*) het ℔ .	0: 1:8	

Zij-

N.B. Volgens Publ. van *het Committé tot de zaaken van de* MARINE, gearresteert den 21 December, 1797. heeft *de Nationale Vergadering, representeerende het* VOLK *van* NEDERLAND, bij haare Resolutie van den 15 December deszelven Jaars goedgevonden, de *concessiën* welke zij bij haare Resol. van den 16 Dec. 1796. en volg. Publ. van het *voornoemde Committé* van den 19 derzelve maand bij continuatie had verleend, op nieuw te continuëeren, te weeten:

a.) Op den *uitvoer* van de *Inl. Geraff. Suikeren* en *Sijroop.*

b.) Op de *Wollen, Ink.* en *Uitg.* beide deze Articulen *op den voet des voerigen Jaars.*

c.) Op

	Inkomende	Uitgaande
Zijde, (*Alle soorten van ruwe en ongewerkte*) het ℔	*f* 0: 0:8	*f* 0: 2:0
— (— — — —) *Naaij en stik*) 't ℔ . .	0: 4:0	0: 1:0
— (*Afval en Nesten van*)	1pr. Cent.	6pr. Cent.
Van alle de *Waaren, in deze Lijst niet gemeld*, zal worden betaald .	3pr. Cent.	2pr. Cent.
Doch ten aanzien van *kostelijke Waaren*, in deze Lijst niet gemeld, 15 *guld. of meer pr. pond waardig* zijnde, (onverminderd het recht van benaderinge,) alleen . . .	1pr. Cent.	1pr. Cent.

c.) Op de *Ink.* en *Uitg. Ruwe* en *Buitenl. Geraffin. Suikeren.* mede *op den voorigen voet, onvermindert* nogtans het bepaalde, volg. Publ. van den 18 *Feb.* 1797.

d.) Op de *Frankfortsche Potten.*

e.) En de *Ink.* en *Uitg. Tras* of *Duifsteen.* beide deze Articulen *op den voet des voorigen Jaars.*

En zulks voor de vijf genoemde Articulen *tot den* 31 *December*, 1798.

f.) En eindelijk, *bij provisie tot daaromtrent nader zal zijn gedisponeert*; van de *Tabak*, invoegen als bij *Resolutie* van 16 *Dec.* en de *Publ.* van 19 *dito* 1796. is bepaald.

ART. 1.

Van alle posten, die in de Lijst zijn aangeslaagen bij seeker *getal* van *Stukken*, *Maaten* of *Gewigten*, zullen de respective aangeevingen en betalingen van minder of meerder quantiteit moeten werden gedaan *naar advenant* van het getal, maate of gewigte in de Lijst uitgetrokken, even als of zulks bij elke post was uitgedrukt.

Gelijk ook van de Waaren, die moeten betaalen *na de waarde* van 100 guldens, zal moeten werden betaald na die proportie.

2.

Omtrent het *gewigt*, en de *ellemate* moet werden gevolgt het gewigte van *Amsterdam*, en de elle van den *Hage*.

3.

De Koopluijden, met de *tarra* in deze Lijst gereguleerd niet te vreeden zijnde, zullen zich daar over konnen addressëeren, aan de Collegiën ter Admiraliteit, of bij absentie, aan den Commis-Generaal, en daar geen Collegie ter Admiraliteit resideert, aan den Convoijmeester of Contrarolleur, om haar *tarra* te reguleeren: doch zal behalven de fust en emballage geen de minste *tarra* van zand, stof, vuiligheid of anderzints geleeden werden, al was het van zodanige Goederen, waar van de Negotianten gewoon zijn aan malkanderen zodanige *tarra* te geven.

4.

Wijders zal aan de Koopluijden zijn toegestaan voor *Leckagie* van alle *natte Waaren*, Honing en Sijroop daar onder begrepen.

Komende uit *Engelandt* en van de *kleine Oost zes ten honderd.*

Komende uit *Vranckrijk*, gelijk mede langs de *Maas*,

Maas, *Rhijn* en *Waal*, *twaalf ten honderd.*

En komende van *alle andere Quartieren*, *veertien ten honderd.*

En nog zonder onderſcheid van Plaatzen van waar inkoomen, van *traan*, *twaalf ten honderd*, van *Walvischſpek zes ten honderd.*

Alles met dien verſtande, dat den Koopman, als het gevorderd werdt, gehouden zal zijn te verklaären, dat de vaten zijn geconſtitueerd als buiten 's Lands zijn ingekoomen, zonder binnen 's Lands opgevult te zijn.

5.

Die genegen zullen zijn eenige *Boter*, *Kaas*, *Spek* of *Hammen* in te voeren, om buiten 's Lands te verzenden, zullen volſtaan met te betaalen de Rechten volgens de posten in de Lijst respectivelijk daar toe applicabel; mits dat de zodanige vette Waaren werden opgeſlagen in een Pakhuis, onder opzicht van den Vendumeester, en daar geen Collegie ter Admiraliteit reſideert, onder opzicht van den Convoijmeester of Contrarolleur.

En zullen de voorſz. vette Waaren uit het Pakhuis niet mogen werden vervoert dan onder ſuffiſante cautie, ten genoegen van de Admiraliteit, en daar geen Collegie ter Admiraliteit reſideert, ten genoegen van den Convoijmeester of Contrarolleur, en onder ſubmisſie aan de judicature en executie van het Collegie ter Admiraliteit, voor het betaalen van het geen ontbreekt aan het volle Recht op het inkoomen, zoo niet binnen den tijd, daar toe bij de Collegiën ter Admiraliteit te ſtellen, ſuffiſantelijk zal zijn beweezen, dat de aangegeevene vette Waaren buiten 's Lands, volgens de aangeevinge, zullen zijn aangekoomen en opgeſlagen.

Al-

Alles met dien verſtande, dat het een Koopman zal vrij ſtaan daar van binnen 's Lands te disponeeren. Mids dat in dien gevalle werde betaalt het geene ontbreekt aan het volle Recht, op het inkoomen geſtelt.

6.

Zoo veel aangaat het beneficie van het *tranſito* werdt gerefereerd tot het geen op dat ſubject bij het generaal Placaat is geordonneert.

7.

Weegens de Scheepen en Goederen, waar van aan de generaale geoctroijeerde *West-Indiſche* Compagnie deezer Landen, of ook aan de Societeit van *Suriname* recognitie of lastgeldt moet werden betaalt, werd insgelijks gerefereerd tot het geen daar van *Art.* 10, 11, 28, 29 en 198. van het generaal Placaat is geordonneert.

8.

Of ſchoon bij het Placaat, op den ophef van de Convoijen en Licenten op huijden gearreſteert, goedgevonden is de *derde Verhooginge* en *ordinaris Veilgeld* te *vernietigen*, zoo zal dies niet te min om reedenen tot weederzeggens toe geheeven en betaalt moeten werden het *extraordinaris Laſt-* en *Veilgeld*, volgens het Placaat van den 6 *Junij* 1702.

9.

Het *extraördinaris Veilgeld*, zoo inkoomende als uitgaande, zal voortaan moeten werden betaalt niet na de waarde bij de voorige Lijst van het ordinaris Veilgeld geärreſteert, maar na de *intrinſique waarde van de Goederen*, of zoo als dezelve *Prijscourant* waardig zullen zijn, uitgenoomen dat ten aanzien van het *wit Naaijgaren*, *Wageſchot*, *Vathout* en *Pijphout*, zoo inkoomende als uitgaande, om bijzondere reedenen gevolgt zal

zal werden de voorige *Veillijst*, of waarde, waar na dezelve Goederen in het *ordinaris Veilgeld* hebben moeten betaalen.

10.

Ten reguarde van het voorſchreve *ordinaris Veilgeld*, zal voortaan de benadering worden geadmitteerd op den ordinaris voet, en zulks in conformité van *Art.* 210. en eenige volgende van het generaal Placaat, over den ophef van de Middelen te waater op huijden geärreſteert.

11.

Doch zal ten profijte van den Koopman ten opzichte van dit *extraördinaris Veilgeld* gelijke Leckagie of kortinge werden geaccordeert, als hier vooren *Art.* 4. is geſtatuëert.

Aldus gedaan en geärreſteert ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der *vereenigde Nederlanden.* In *'s Gravenhage* den 31 *Julij*, 1725. Was geparapheerd, *W. van Heuckelom*, vt. Onderſtond, Ter *ordonnantie van dezelve.* Geteekend, *F. Fagel.* Zijnde op het ſpatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mog. op een rooden Ouwel, overdekt met een papieren Ruite.

PLACAAT,

Weegens den Ophef van de Weederhelft van het Last- en Veilgeld, tot voldoeninge van de præmien voor de Commisfievaarders deezer Landen.

DE *Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden*, Allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, Salut; Alzoo Wij goedgevonden hebben zeekere præmiën te belooven aan de Commisfievaarders deefer Landen, die op haare particuliere uitreedinge en behoorlijke Commisfie de Scheepen van den Vijand, ter oorloge of ter vrijbuijt uitgerust, zullen koomen te veroveren of te vernielen, en dienaangaande een Placaat op huiden hebben gedaan emaneeren. Soo is 't, dat Wij, op dat dezelve præmiën promptelijk zouden mogen werden voldaan, hebben gestatuëert en geordonneert, zoo als Wij ordonneeren en statuëeren bij deezen, dat alömme in deeze Landen en Resfort van de Generaliteit van den 16 Junij naastkoomende af zal werden geheeven *de wederhelft van het Last- en Veilgeld*, zoodanig en op dezelve maniere als de andere helft van deze Middelen bij de respective Collegiën ter Admiraliteit ontfangen werd; namentlijk, ten opzichte van het *Lastgeld* van alle de Scheepen, zoo *ter Zee* als *over de Wadde*, inkoomende en uitgaande, *jaarlijks eens in het uitvaaren vijf ſtuivers*, en *jaarlijks eens in het inkoomen tien ſtuivers van ieder last* dat zoodanige Scheepen groot zullen zijn; en ten opzig-

zigte van het voorſz. *Veilgeld een half per cento* op alle de *uitgaande*, en *een per cento* op alle de *inkomende Goederen*, Waaren en Koopmanſchappen, beide deeze Middelen met zoodanige exemptiën en moderatiën, als de andere helft van dezelve bij de Collegiën ter Admiraliteit ontfangen werd, en verders nog, voor zoo veel deeze verhooginge van het Veilgeld aangaat, *dat daar van nog ſpecialijk zullen weezen geëximeert de Goederen, Waaren en Koopmanſchappen die over de Rivieren den Rhijn en Maas op- en afkoomen*, mitsgaders die *per asſe uitgaan* en *inkoomen*.

§. 1.

De voorſz. wederhelft van het Last- en Veilgeld zal in de Steeden daar Collegiën ter Admiraliteit reſideeren, namentlijk tot Amſterdam, Rotterdam, Hoorn of Enkhuizen, en wel dit loopende jaar tot Hoorn en het volgende jaar tot Enkhuizen, en zoo vervolgens het eene jaar tot Hoorn en het ander jaar tot Enkhuizen, voorts tot Middelburg en Harlingen moeten werden betaalt aan de Ontfangers van dit Middel, bij de Heeren Burgemeesteren en Regeerders der zelver Steeden op Onze authoriſatie aangeſteld; en zullen bij de reſpective Convooijmeesters geen Pasporten moogen werden uitgegeeven, ten zij henluijden zij gebleeken dat het voorſz. regt is voldaan: En op dat hier van behoorlijk blijke, zullen de voorſz. Ontfangers op de Pasporten bij den Koopman, Schipper, of deszelfs Geäuthoriſeerde verzogt, ſtellen deeze woorden: *Het regt voor de præmiën is bij mij ontfangen ter ſomma van* of zoo de Goederen onder de gemelde exemptie zijn begreepen ſtellen deeze woorden: *Vrij van het regt der præ-*

miën, en het zelve voorts onderteekenen, zonder dat van dit Middel een nader Pasport genomen of gegeeven zal werden.

§. 2.

En op alle de Comptoiren buiten de voorſz. Steeden zal de voorſz. wederhelft moeten werden betaald aan de Convooijmeesters van de respective Collegiën ter Admiraliteit te gelijk met de andere helft die bij de voorſz. Collegiën werdt ontfangen.

§. 3.

Welke Convooijmeesters gehouden zullen zijn ter expiratie van elke maand aan de voorſz. Ontfangers in de Steeden daar de Collegiën ter Admiraliteit reſideeren over te zenden een pertinenten ſtaat van het geene in die zelve maand bij henluijden van dit Middel zal zijn ontfangen, en preciſe van twee maanden tot twee maanden laaten toekoomen het Geld daar van geprovenïeert, wanneer het de ſomme van zeshondert guldens en daar boven zal koomen te bedraagen; en zullen ook ten allen tijde het Geld van dit Middel onder hen berustende moeten asſigneeren of overbrengen wanneer de Voorſz. Ontfangers op ordre van den Ontfanger Generaal deezer Middelen het expresſelijk zullen ordonneeren.

§. 4.

De Officieren van de Convoijen en Licenten zullen respectivelijk, zoo meenigmaal zij des gerequireert zullen werden, aan de voorſz. Ontfangers van deeze Weederhelft van het Last- en Veilgeld onder het Diſtrict van het Collegie haarder reſidentie moeten geeven viſie en acces tot de Boeken, zoo veel den Ontfang van de andere helft van dezelve Middelen concerneert, zoo als Wij de voorſz. Ontfangers van de weder-

derhelft bij der zelver Inſtructie gelast hebben, gelijke openinge aan de voornoemde Officieren van Convoijen en Licenten te geeven.

§. 5.

De voorſz. Convoijmeesters zullen deezen ontfang waarneemen op den zelven voet, ordre en inſtructie, als zij den ontfang voor de respective Collegiën ter Admiraliteit gehouden zijn te bedienen, uitgenoomen in het geen bij deezen Placate expresſelijk anders geſtatueert is; en zullen voor haar ſalaris deezen aangaande genieten even zoo veel als haar bij de respective Collegiën ter Admiraliteit daar onder zij ſorteeren voor den ontfang van de andere helft werd toegeleit, het geen haar in reekeninge zal werden geleeden, en boven dien niets meer.

§. 6.

Eindelijk is Onze goede meininge, dat omtrent dit Middel dezelve recherche en opſigt, mitsgaders dezelve ſtraffen, pœnen en boeten teegens de fraudes ende contraventiën, voorts ook dezelve Judicature van de respective Collegiën ter Admiraliteit, en calange van de Advocaten Fiscaal en Officieren zal plaatſe hebben, even als in reguard van de andere helft van het Last- en Veilgeld dat bij de Collegiën ter Admiraliteit werd genooten.

§. 7.

En op dat niemand eenige ignorantie koome te pretendeeren, ontbieden en verzoeken Wij de Heeren Staaten, Gecommitteerde Raaden en Gedeputeerde Staaten van de Provinciën respective van Gelderland en het Graafſchap Zutphen, Holland en Westvriesland, Zeeland, Utregt, Vriesland, Overijsſel en Stad Groningen en Om-

melanden, en allen anderen Juſticieren en Officieren, dat zij deeze Onze Ordonnantie van ſtonden aan alömme doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren in alle Plekken van deeze Landen, daar men gewoon is dusdanige uitroepinge, publicatie en affixie te doen. Lasten en beveelen voorts de Raaden ter Admiraliteit, de Advocaten Fiscaal, Commiſen Generaal van de Convoijën en Licenten, Ontfangers, Convoijmeeſters, Contrarolleurs en Cherchers, mitsgaders den Ontfanger Generaal en de particuliere Ontfangers deezer Middelen, ieder zoo veel hen aangaan, zig na den inhoude deezes preciſelijk te reguleeren.

Aldus gedaan en gearreſteert ter Vergaderinge van de hooggemelde Heeren Staaten Generaal in den Hage den 6 Junij 1702. Was geparapheerd, *J. de Drews*, vt. Onder ſtond, Ter ordonnantie van dezelve. Geteekend, *F. Fagel.* Zijnde op het ſpatium gedrukt het Cachet der zelver Heeren Staaten, in rooden Wasſche, overdekt met een papieren Ruite.

NB. „ Volg Reſol. van de Staaten Gene-
„ raal van den 22 *Junij*, 1792. *zijn die Goederen*,
„ *waar van de Recognitie aan het Committé tot*
„ *de zaaken van de Coloniën, en bezittingen op de*
„ *Kust van Guinea en in America* word betaald,
„ *de betaaling van het Veilgeld onderworpen*, op den
„ voet zodanig als in 't bovenſtaande Plac. is
„ bepaald.

„ Volgens Decreet der Nat. Verg. van den 18
„ *April*, en daar op volgende Publ. van het
„ Committé tot de Zaaken van de Marine, van
„ den 21 *April* 1796. is gearreſteerd.

a.)

a.) „ Een *dubbeld Lastgeld* van alle Scheepen,
„ uitgenomen die van de Landbouw, Co-
„ loniën en Visscherije van den Staat, en
„ dus op 't *Uitgaan* tegen 15 *Stuiv.* en
„ op het *Inkomen* tegen 30 *Stuiv.*

b.) „ Een *verdubbeld Veilgeld*, — en dus 1 *pr.*
„ *Cent* op 't *Uitgaan*, en 2 *pr. Cent* op 't
„ *Inkomen*.
„ Met bepaaling dat onder deze verdub-
„ beling bij provisie niet zullen worden
„ begreepen die Goederen welken bij de
„ bovengem. Resol. van 22 Junij 1792.
„ de betaaling van het Veilgeld zijn onder-
„ worpen.

„ Eindelijk zijn de *exceptiën* en *moderatiën*,
„ ten aanzien van de betaalinge der Præmie of
„ 't Veilgeld, te vinden, aangetekend met *een*
„ *Sterretje*, in de hier voorenstaande *Lijst van de*
„ *gemeene Middelen*, *op de Inkomende en Uitgaan-*
„ *de Goederen en Koopmanschappen*, uitgezondert
„ *het Beestiaal*, waar bij is vergeeten aanteteeke-
„ nen, dat het zelve op 't *Inkomen* en *Uitgaan*
„ *vrij is van Premie*. Volg. Resol. van den 10
„ April, 1724."

SUPPLEMENT,

Tot het Placaat op den Ophef van de Convoyen en Licenten; mitsgaders de Lijst van de Inkomende en Uitgaande Rechten.

Generaliteits Landen. *

* Public. Comm. tot de zaaken van de Marine, 20 Julij 1795.

Bij Resol. van de Staaten Gener. in dato 17 *Julij* 1795. is 't Plac. van 31 *Julij* 1725. ten aanzien van de *Generaliteits Landen* in zoo verre gealtereert, dat *alle onderscheid tusschen* deze *Landen en de vereenigde Provincien, met opzigt tot de Convoijen en Licenten, bij deezen weggenomen, en dienvolgende het ligten van Binnenlandse Pasporten aldaar, bepaald op den voet van het* 150 *en volgende Art. van het gem. Plac.*

Munt-Materiaal. *

* Plac. Staaten Gener. 14 Aug. 1795.

Verboden *uittevoeren eenige goude en zilvere Standpenningen, in deezen Staat gemunt of nog te munten, benevens alle goud en zilver Munt-Materiaal, het zij in natura of wel gesmolten in baaren, dan na speciaal bekomene permissie.* Op verbeurte van de Standpenningen, mitsgaders een boete van *f* 3000:- met zodanige exemtiën en moderatiën, zoo ten aanzien van

den

den uitvoer van *alle vreemde gemunte goude en zilvere Speciën*, als anderzins bij dezen is bepaald.

* Met inhæſie van bovengem. Plac. Gedecreteert: Dat,

* Publ. Nat. Verg. 4 Nov. 1796.

a.) Het verzenden van Inl. en vreemde Geldſpeciën of ongemunt Goud en Zilver *binnen's lands*, geheel vrij en onbelemmert zal blijven.

b.) Ten opzigte van *Baaren* of *Staaven Goud of Zilver*, en *vreemde* Muntſpeciën, aan de Ingezetenen pasport *gratis* en ongezegeld zal worden verleent.

c.) Mids in tegenwoordigheid van de *Municipaliteit* aan te tellen of aan te weegen, die daar van *Certificaat* zal moeten uitleveren: en onder verdere bepaalingen en penaliteiten.

* Alteratie van Art. 2. van de Publ. van 4 Nov. 1796. invoegen:

* Ibid 20 Nov. 1797.

a.) Dat *aan de Ingezetenen* gratis en ongezegeld pasport zal worden verleent van *vreemde Muntſpeciën*.

b.) Dat de Uitvoer van *Baaren*, *of Staaven Goud of Zilver*, overeenkoomſtig 't Plac. van 14 Aug. 1795. niet dan op ſpeciaal bekomene permisſie, zal mogen geſchieden.

Goud- en Zilverſmits Kleinwerk. *

Bepaald.

* Publ. Nat. Verg. 13 Juny, 1797.

a.) Dat, ten aanzien van de verzending naar buiten 's Lands, van allerlei nieuw gemaakt Goud en Zilverſmits *Kleinwerk*, (Tafellepels en Vorken in deezen voor Kleinwerk gerekent) voortaan zal worden geobſerveert 't geen ten aanzien van *Baaren* of *Staaven Goud of Zilver* en *vreemde Muntſpecien*, uit de *Publ. van 4 Nov.* 1796. ſub *a*, *b* en *c* hier boven ſtaat aangetekend.

b.) Dat hetzelve zal zijn *vrijgeſteld* van *Uitgaande Rechten.*

Brandhout. *

* Aanſchr. Comm. tot de zaaken van de Marine 5 18 Jan. 1796.

Bij Reſol. van de Staaten Gener. in dato 15 *Jan.* 1796. is verſtaan: dat door een drukfout in ſommige Convoijlijſten van 1725. het *Brandhout* in het Articul. *Hoepen*, *Tienen*, *Twigs*, *Rijs*, enz. abuſivelijk is geïnſereert, en dat door het zelve moet worden verſtaan, *Brandhout*, *Hoepen*, enz. — Dat wijders dienvolgens het *Brandhout* als eene post, welke op de Convoijlijst niet gemeld ſtaat, op het inkomen met *drie*, en op het uitgaan met *twee pr. Cent.* van de waarde is belast.

Ophef van Surcheance. *

* Publ. Nat. Vergader. 28 Sept. 1796.

Gedecreteert:

* Ibid. Art. 1 en 2. * *a.*) De Surcheance van Art. 125, 132 en 170 van 1725. opteheffen, en dezelve Articuls weder geſtelt in volkomen werking.

* Ibid. Art. 3. 1e 2e en 3e punt. * *b.*) De afgifte van *Renverſaalen*, met paspoorten van *Lett. H.* onder behoorlijke bepaalingen geſtelt, ter voorkoming van het afvorderen van onbehoorlijke Leges.

* Ibid. Art. 3. 4e punt. Ibid. 30 Nov. 1796. * *c.*) Eenige bepaalingen, rakende *de wijze van viſiteeren* door de Commiſen, en de *verpligtingen der Schippers*, *Wagen-* en *Karlieden*, in deezen.

Rundvee *

* Publ. Nat. Verg. 5 Oct. 1796.

Verboden in te voeren, en wel aan de kant van Bataafsch Braband, van de Maas

Maas af, tot de Schelde ingesloten, te beginnen met den 12 Oct. 1796.

a.) Eenig *Rundvee groot of klein*, op boete van *f* 500:- behalven het Vee dat agterhaalt zal worden.

b.) *Versche of natte Osſen- en Koehuyden, Kalfsvellen, Hoorens en Klaauwen van Rundvee*, op boete van *f* 25:- voor ieder ingevoerde Huid, Vel, of gedeelte Hoorens en Klaauwen, en verbeurte van dezelve, benevens 't Schip, de Schuit, Kar, Wagen, enz. waar mede dezelve zullen ingevoerd worden.

c.) *Ongesmolten Vet, Smeer of Roet, of eenige Mest*, op eene boete van *f* 100:- enz.

't Recht van Tranſito. *

* Publ. Nat. Verg. 5 Jan. 1797. Art. 18.

Is gedecreteert, het intrekken van de 12, 13, 14 en 16e Art'. van 't Plac. van 31 Julij, 1725. en verstaan, dat het *tranſit* van *Goederen, waar van den invoer binnen deeze Lauden is verboden*, als mede van *eenige andere Speciën van Goederen* —— Edoch, de laatstgem. alleen voor zoo veel dezelve van de *Landzijde*, het zij langs de Rivieren, het zij te Lande, worden ingebragt, gefavoriseert werde; te weeten:

* Ibid. Art. 1, 2, 3 en 4. ibid. 12 May 1797. Art. 1.

* *a.*) Dat het *Tranſit* van deeze *Contrabande Goederen*, alvorens dezelven hier te Lande zijn gearriveert, *verzogt moet worden* met specifique opgave van quantiteit, qualiteit en waarde, mitsgaders van waar; waar inkomen, en destinatie; en zulks met productie van het cognosement; edogh van de *Landzijde* inkomende, op eene door de Voerlieden of Schippers ondertekende verklaaring,

ring, met ſpecificatie als boven, met bijvoeging van de Merken.

* Ibid. 5 Jan. 1797. Art. 5, 6, 7 en 8. * *b.*) Dat *deeze Goederen* door de Commiſen aan boord geplumbeert; onder hun opzigt gelost, in 's Lands Pakhuis opgeſlagen en binnen *zes weeken* daar na zullen moeten worden uitgevoerd; ten ware *binnen dien tijd* prolongatie zal zijn verleent.

* Ibid. Art. 9, 10 en 11. ibid. 12 May 1797. Art. 2, 5 en 6. * *c.*) Dat deeze *Contrabande Goederen* onder behoorlijke *Cautie* van *derzelver drievoudige waarde*, alzoo tranſito uit deezen Lande zullen moeten worden uitgevoerd, welke Cautie zal worden geroyeert, zoo haast door een behoorlijke aftekening op de paspoort, van 's Lands Bediende, op de laatſte Wagt, langs welke dien uitvoer geſchied, den daadlijken uitvoer deezer Goederen, bewee-zen is.

* Ibid. Art. 8. * *d.*) Dat van *deeze Goederen* voor *Tranſito-Rechten* zal worden betaald *Twee per Cent* van derzelver volle waarde.

* Ibid. 5 Jan. 1797. Art. 17, 19 en 20. ibid. 12 May 1797. Art. 3, 4 en 8. ibid. 20 Dec. 1797. Art. 1 en 2. * *e.*) Dat het hier voorenſtaande ook betrekkelijk alle andere — of zoogenaamde *vrije Goederen* moet worden geobſerveert, uitgezondert dat in plaats van 't bepaalde, *ſub letter c.* van deeze vrije Tranſito Goederen, bij het inkomen zal worden geconſigneert de inkomende en uitgaande Rechten, waar van het te veel betaalde (te weeten na aftrek van het hoogſte der beide Rechten, waar op die goederen in de Lijst van 1725 zijn aangeſlagen; of, van de *Tranſito-Rechten* op deeze Goederen bij deezen geſtelt: *a.*) in conformité van Art. 11. van de Publ. van 5 Jan. 1797. gerestitueerd zal worden.

e.) Deeze Tr. Recht. zijn in de voorenſtaande Lijst bij elke post aangetekent.

NB. De bepaalingen in cas van *benaderinge*, mitsgaders van de *onkosten* voor 't plumbeeren, opſlaan, bewaaren, in- en uitvoeren uit het Pak-

Pakhuis, zijn vervat in 't 13, 14, 15 en 16e Art. van voorn. Plac. van 5 Jan. 1797.

Stricte Obſervantie. *

* Public. Comm. tot de zaaken van de Marine, 16 Jan. 1797.

Dat het Plac. van 31 Julij 1725. op den ophef der Convoïen en Licenten geëmaneerd, voor zoo verre daar in, door nadere Plac. of Reſol. geene alteratiën zijn gemaakt, ſtrictelijk zal worden geobſerveert, zonder daar van, onder eenige voorgeevens af te wijken.

Suiker en Sijroop. *

* Publ. Nat. Verg. 18 Feb. 1797. Art. 1.

Behalven de *verhooging* van de *Inkomende Rechten* van *Geraffineerde Suiker* en *Sijroop*, van *buiten deeze Republiek* inkoomende, welke in de voorenſtaande Lijst is aangetekend, is nog bij deezen gedecreteert:

* Ibid. Art. 2. * *a.*) Dat *de aangifte van Inkomende Geraffineerde Suiker* niet meer zal mogen geſchieden bij tauxatie, volgens de 41 en 42 Art. van 't Plac. van 1725. maar *op een biljet van aangeeving, met uitdrukking van qualiteit, gewigt, nummers en merken*; op pœne van *f* 300:-

* Ibid. Art. 3. * *b.*) Met inhæſie van de Reſol. van 16 Oct. 1751. 31 Aug. 1753 en 18 Dec. 1765. expreſſelijk *verboden, het verkoopen van inl. geraffin. vermengd met Bengaalſche of andere vreemde geraffin. of ongeraffin. Suikers, voor inl. geraffineerde of Basterd-Suikers*, op pœne van *f* 1200:-

* Ibid. Art. 4. * *c.*) Met inhæſie als boven, en ſpeciaal van de Reſol. van 18 Dec. 1765. eene boete van 1000 *goude Nederl. Ducaten*, bo-

boven de verdere pœnaliteiten gestelt, voor *'t uitgeeven van een valsch Declaratoir* van buitenl. geraffin. voor inl. geraffin. Suiker of Sijroop, en *f* 2000:- voor 't uitgeeven van een *blanco Declaratoir*, met de Naamtekening en 't Cachet of Cijffer van den Uitgeever. En voorts *gelast, dat de Declaratoiren moeten behelzen 't nummer, gewigt, de qualiteit, het Vat, Cas, Mand of ander Fust*, waar in de Suikers zijn gepakt. Dat wijders de Raffinadeurs *van week tot week, aan het Comptoir der Convoyen en Licenten exactelijk zullen moeten opgeeven een Lijst van de Declaratoiren, die zij in voege voorsz. geduurende die week hebben afgegeeven, met specificatie van den inhoud der zelve Declaratoiren*, op eene boete van *f* 300:- bij verzuim of nalaatigheid van dit wekelijks inzenden.

Oost-Indische Catoene Lijwaaten, en Bengaalsche Zijde Stoffen.

Bij Decreet van de Nat. Verg. in dato 31 Maart 1797 is verklaart, dat van de Inkomende *Oost-Ind. Catoene Lijwaaten, en Bengaalsche Zijde Stoffen*, voortaan alleen zal moeten worden betaald $1\frac{1}{4}$ *pr. Cent.* over derzelver *volle* of *reëele waarde*, zonder meer.

Wolle Stoffen. *

* Notificatie Comm. tot de zaaken van de Marine, 4 May 1796.

Bepaald: dat het Plac. van 4 May 1663. en de Resol. van 4 Feb. 1688. (geconfirmeert bij 't Plac. van 31 Julij 1725.) zal blijven in volkomen observantie, en zulks niet alleen met opzigt tot *sommige*, maar wel degelijk

lijk ten aanzien van *alle* de *Wolle Stoffen*, welker invoer in dit Land bij dezelve Placaaten verboden is.

a.) Goederen van *Wolle* en *Cameelhaar*, bekend onder den naam van *Alpaga*, vallen niet in de Termen van 't *Verbod van Invoer*.

Neteldoek.

Volgens aanschrijving van het Committé tot de zaaken van de Marine, in dato 22 May 1797. is verstaan: *de Neteldoeken te begrijpen onder het Articul van Catoene Lijnwaaden, in de Lijst van 31 Julij 1725. gestelt, en mitsdien voor Inkoomende Rechten van dezelven in te vorderen, 1¼ pr. Cent.*

Uitlandsche Kousen. *

* Publ. Not. Verg. 26 May 1797.

Gedecreteert:

a.) Dat *den Invoer* van *Engelsche*, *Schotsche* en *Ierssche Kousen geheel verboden* blijft.

b.) Den Invoer van alle *andere Uitlandsche Kousen*, is belast met 6 *per Cent*, in plaats van 2 per Cent.

Gom.

Alleen de *Senegalsche* te reekenen teegen 8 st. de 100 ℔, de overige *Gommen* volgens de generale post.

Cichorij.

Van buiten deeze Republicq inkomende te betalen 50 st. de 100 ℔.

En-

Engelſche Goederen.

Bij Publicatie van het *Uitvoerend Bewind* in dato 23 October 1798 is *verbooden* in te voeren.

1. Alle ſoorten van zogenaamde Mancheſters.
2. Alle Lakens en Stoffen, gefabriceerd van Wol of Catoen, of Wolle Catoen of Wolle Garen.
3. Alle gemengde Stoffen uit de zoo even genoemde articulen te ſamen geſteld.
4. Alle geheel of gedeeltelijk gedrukte of geſchilderde Catoene Lijwaaten, Neteldoeken, Picques, Dimitte en Nankinetten.
5. Alle gebreide Wolle, Catoene of Sajette Vesten, Broeken of Pantalons, of wel deeze Stof aan ſtukken.
6. Alle Engelſche, Schotſe en Ierſche Kouſſen.
7. Alle Meſſemakers Waren, het zij van Catoen, Wolle of Leder, effe, gemengt of gecouleurd.
8. Alle ſoorten van Knoopen.
9. Allerlei geplatineerde Waren, bekend onder den naam van Plated.
10. Allerlei fijn IJzer- en Staalwerk, Blik, Kooper- en Tinwerk, het zij blank, verlakt of geſchilderd.
11. Alle fijn Meſſemakers Werk.
12. Fijn Schrijnwerk.
13. Horlogien, Goude en Zilvere Gespen, Horlogie-Kettingen, Ringen, Waaijers, en al het geen onder den naam van Engelſche Quincailleris bekend is.
14. Allerlei Leder, getaand, getouwd of op eenige andere wijze bereid, zoogenaamde Laarſe-Schagten, Mans en Vrouwe Scheenbladen of ander Leder, geheel of gedeeltelijk bewerkt,

15. Allerlei Rijtuigen, geheel of gedeeltelijk afgewerkt, nieuwe of reeds gebruikte Zadels en allerlei Zadelmakers Werk.

16. Allerlei Zijde Gillets, alsmede Linten, het zij geheel of gedeeltelijk van Zijde, Catoene of Linne Garens gemaakt.

17. Allerlei Mans en Vrouwe Hoeden, van Vilt, Stroo of eenige andere Stoffen gemaakt; Garen en Zijde Garens; mitsgaders Chals, onder den naam van Engelsche bekend.

18. Allerlei gesponne Wol en Hair, mitsgaders alle Paruikemaakers en Kappers Werk, Vloertapijten, Carpetten, Gonjes, het zij geheel afgewerkt of in stukken of rollen waaruit dezelve saamgesteld zijn.

19. Alle soorten van bereide Lederen of Zeemleere Vellen, dienende tot het maaken van Handschoenen, Broeken en Vesten, of zogenaamde Gillets, het zij geschilderd, gedrukt of effen; mitsgaders ook alle deeze artikelen ten voorschreeven einde gesneden of gemaakt.

20. Alle soorten van Engelsch Glas en Christalwerk, buiten het geen tot de samenstelling van Optische Instrumenten en Uurwerken gebruikt word.

21. Allerlei Engelsche Taften, Behangsel Papier en Ameublementen.

22. Allerlei Geraffineerde Suiker, het zij in Brooden het zij in Poeder of losse, in Europa geraffineerd zijnde.

23. Alle soorten van Porcelein-Aarde en Pottebakkers Werk.

Lompen, Oud Touwwerk en Viswant.

Bij Publicatie van het Uitvoerend Bewind, in dato 25 October 1799 verbooden uittevoeren voor den tijd van 15 jaaren.

Spek, Reuzel, Vet en Smout, mitsgaders Aardappelen.
Verbooden uittevoeren bij Publicatie van 24 September 1800.

Thee, alle vreemde Thee.
Verboden intevoeren tot zes Maanden na den Algemeenen Vreede.

Bij Publicatie van het Uitvoerend Bewind, in dato 9 Januarij 1801. is alle Inlandsche gefabriceerde *Rook* en *Knaauw-Tabak*, *Andoeljes*, gekapte, gemaale, gesponne en gekorve *Tabak*, *Carotten* en *Snuif*, uitgaande vrijgesteld, en

Het Vreemd Wit Zout.
Inkomende, belast met *f* 250 het 100.

Berg- en Klip Zout.
f 2 de 100 ℔ Inkoomende.

Tarw, Rogge, Garst, Mout, Erwten en Boonen, Boekweit, Gierst, Rijst, Hoppe.
Beneden de 4 Last inkoomende vrijgesteld van Regten, doch meerder als 4 Lasten inkoomende de gewoone Regten.

Alle Inlandsche Wol.
Uitgaande 2 pCt. van de waarde, en *Uitlandsche* 1 Gl. per Baal.

Dit alles bij Publ. van 31 December 1801. gecontinueerd.

Vreem-

Vreemde Haring en Haring-Tonnen.

Verbooden intevoeren, volgens aanschrijving van den Agent van Financien, in dato 1 October 1801.

Papier.

Uitgaande, van de 100 Riemen
boven de 2 Gl. . . . *f* 1 :—
beneden de 2 Gl . . . . - :10

Blaauw Papier, Groot Formaat *f* 2 :—
Klein Formaat 1 :—

Publicatie van het Staats-Bewind, in dato 31 December 1801.

Bier.

Uitgaande $\frac{1}{2}$ pCt., doch vrij van Præmie.

Bij Publicatie van het Staats-Bewind, in dato 31 December 1801.

Boter.

Alle Boter hoegenaamd, uitgaande, moet betaalen van de 100 ℔ *f* 3 :15. doch vrij van Præmie.

Bij Publicatie van het Staats-Bewind, in dato 12 Februarij 1802. tot ultimo Mey aanstaande.

Oesters.

Inkoomende *f* 4 de 1000 stuks, en groote Zee- of gemarineerde Oesters *f* 3 per Honderd ℔ Bruto.

Bij Publicatie van het Staats-Bewind, in dato 16 Februarij 1802.

VIER-EN-DERTIGSTE KAPITTEL.

VAN DE ADMIRALITEIT, OF BEWIND OVER DE ZEEZAKEN. (*)

Voor de omwenteling in de Regeringsvorm van deze Republijk, ſtond het bewind over de Zeezaken aan vijf Collegiën, te weten, in een Collegie op de Maze te Rotterdam, een te Amſterdam, een in Zeeland, dat te Middelburg gehouden werd, een in Weſtfriesland en het Noorderkwartier, dat om de drie maanden, nu te Hoorn dan te Enkhuizen gehouden werd, en eindlijk een Collegie in Friesland, dat te Harlingen gehouden werd.

Het Collegie in Amſterdam hielt deszelfs zittingen in het Cecilien Klooſter, het welk in het begin der vijftiende eeuw geſtigt is, doch in den jare 1591 gedeeltlijk herbouwd werd tot woningen voor hun, die tot de Admiraliteit behoorden, doch waar van, in 1597, het voornaamſte gedeelte, of Prinſenhof, zoo als het ſedert langen tijd genoemd was, geſchikt werd tot

(*) Dit Kapittel, betreklijk de Admiraliteit, was, in de vorige drukken van dit werk, in het *Eerſte Deel* geplaatst, doch terwijl dat deel ter perſſe was, vernamen wij, dat 'er eerlang eene merklijke verandering in het bewind der Zeezaaken ſtond plaats te hebben, weshalven wij het toen hebben overgeſlagen, met oogmerk om die verandering af te wagten, ten einde 'er een volledíger berigt van te kunnen geven, waartoe wij tans in ſtaat geſteld zijn: het is ook om die reden, dat wij ook de *Lijst van de middelen op de inkomende en uitgaande goederen*, hier voor af hebben laten gaan.

tot eene vergaderplaats voor het Collegie van de Raden ter Admiraliteit. Dit gebouw is van tijd tot tijd, door aanbouwing en vernieuwing, merklijk verfraaid, en dit aanzienlijk geſtigt, dat voornaamlijk diende tot de vergaderplaats van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, gelijk derzelver tijtel was, werd, in 1661, geheel nieuw opgebouwd, en in 1764 nog een merklijken aanbouw aan het zelve gedaan.

Tot den aanbouw en het repareren van 's Lands ſchepen heeft men hier een groot Magazijn en Scheepstimmerwerf, ſtaande aan den Zuidweſtelijken hoek van Kattenburg: deze werf heeft twee toegangen en ſtrekt zich uit tot aan het Y, ter lengte van omtrent 1500 voeten. Hierbij werd, in den jare 1660, eene nieuwe Lijnbaan, aan het einde van Oostenburg, opgerigt, ter breedte van 25 en ter lengte van omtrent 1800 voeten. In deze gebouwen vind men doorgaans een grooten voorraad van allerlei ſcheepsbehoeften.

Schoon het Collegie op de Maze den eerſten rang onder dezelven had, was dat van Amſterdam het magtigſte. Men rekende dat de inkomende en uitgaande rechten alhier jaarlijks meer beliepen dan bij de vier overige Collegien, altans toen men elf jaren, te weten van 1660 tot 1680 door elkander rekende, bevond men dat de inkomſten jaarlijks beliepen:

Bij Amſterdam	1773553	4	$8\frac{6}{11}$
Rotterdam	554555	5	$14\frac{6}{11}$
Zeeland	319950	19	$5\frac{12}{33}$
Westfriesland	225757	16	$6\frac{4}{11}$
Friesland	62544	5	$5\frac{7}{11}$
	2936361	12	$2\frac{21}{33}$

Zoo dat 'er jaarlijks, in vredenstijden, het een jaar door het ander gerekend, voor Convoi- en Licentgeld, behalven het recht van de Oostindiſche Compagnie, het welk 'er niet onder begrepen is, betaald werd 29 tonnen gouds, 36361 gl. 12 ſt 2$\frac{1}{2}$ penningen.

De aangeving der goederen bij de Comptoiren tot den ontfangst der inkomende en uitgaande rechten beſtemd, geſchied meest door de Convoiloopers, die de paspoorten of loscedullen bezorgen en zich met de kooplieden omtrent hunne belooning verſtaan.

De belastingen der bijzondere koopmanſchappen zijn en worden nog veelmalen veranderd naar gelang der omſtandigheden. De hier te lande groeijende of gemaakt wordende goederen zijn weinig belast op het uitgaan, doch wanneer dezelfde ſoorten van goederen uit vreemde landen alhier inkomen, betalen die zwaarder rechten. Het Walvischſpek, de baarden en de Haring van de visſcherijen dezer landen zijn vrij van inkomende rechten, gelijk ook de Oostindiſche Waren, die alleen met ſchepen van de Oostindiſche Maatſchappij worden ingevoerd en dezen zijn ook vrij op het uitgaan, nadien de Compagnie, voor inkomende en uitgaande rechten van de goederen, die zij uit de Indiën ontfangt en derwaart verzend, jaarlijks, driemaal honderd vier-en-zestig duizend gulden betaald.

Ten opzigte van de waarde der aangegeven goederen, word in acht genomen, dat men dezelven verbeurd verklaard, zoo haast 'er meer dan een twaalfde gedeelte verzwegen is, dan is zulks van minder dan een twaalfde gedeelte geſchied, zoo verbeurd men alleen het verzwegen gedeelte; de kosten der aanhaling moeten worden

den betaald door den aangever, en hij is genoodzaakt zijne goederen op nieuw uit- of in te klaren. Oordeelen de Commijſen ter Recherche dat de waarde der goederen te laag is aangegeven, dan kan men dezelven niet verbeurd verklaren, maar de Commijſen moeten die naasten, mits vergoedenden aan den aangever een zesde part van en boven de aangegeven waarde.

De nieuw gefabriceerde en andere vreemde ſtoffen, *in de Lijst niet bekend*, moeten geſpeciſiceert en vergeleken worden met andere ſtoffen, waarmede zij het naast overeenkomen, en welken bekend zijn, om vervolgens dezelfde rechten als dezen te betalen. Dus worden, bij voorbeeld, de *Sousſies* en *Duriasſen*, gemeenlijk als Katoene Lijwaten geconſidereerd.

Voorts alle andere Koopmanſchappen en Waren, *in de Lijst niet begrepen* (mits dat ze niet verboden maar gepermitteerd zijn) betalen van de waarde, zoo als in het einde van de Lijst gemeld word.

De goederen, aldus aangegeven zijnde, word daar van behoorlijk paspoort verleend: het welk op de boomen, als ze te water komen of gaan, en te lande inkomende of verzonden wordende, op de naaste Frontierplaats, ingetrokken word.

De aangeving der goederen geſchied volgens het Plakkaat op den ophef van de Convooijen en Licenten, mitsgaders van het lastgeld op de ſchepen, door de Staten Generaal gearresteerd den 31 Julij 1725 en in gebruik gebragt den eerſten November van dat zelfde jaar. Volgens dat Plakkaat is de hier voorgaande Lijst der inkomende en uitgaande goederen geſteld, met bijvoeging van de veranderingen, die 'er van tijd tot tijd in gemaakt zijn. Dit Plakkaat is

te uitgebreid om het hier in deszelfs geheel te plaatſen, ook behelst het vele zaken, die niet zoo zeer den koopman, als wel de bedienden van de Admiraliteit, Commijſen, Schippers en anderen betreffen, weshalven wij 'er ſlegts een uittrekſel van zullen mededeelen.

Artijkel I. tot VI. handelt:

Van de Rechten op het uitgaan en inkomen in het Generaal.

Deze Lands-Rechten zullen moeten betaeld worden, van alle Goederen, (de Paerden, allerhande Vee, en levendige Varkens daer onder begrepen;) volgens de bijgaende Lijst, die hiermede alleen wordt geintroduceert, zoo meenigmael als dezelve over Zee langs de Rivieren, of te Land aengekomen, en verzonden worden.

Artijkel VII. tot XXV.

Welke Goederen Vrij zijn, *en hoe verre.*

Hiervan zijn *Vrij*, alle Waeren, die naer de Forten en Plaetzen, met Guarniſoen van den Staet bezet, ook aen derzelver Magazijnen, Legers &c. gezonden worden. De uitgaende Victualie en behoeftens voor Oorlogſchepen, Commisſievaerders en Koopvaerdijſchepen. De Koopmanſchappen, Behoeftens, Eet- en Drink-waeren, van en naer *Oost Indiën* gaende; als mede de *Peper*, *Nagelen*, *Noten*, *Foelie* en *Caneel*, van hier uitgevoerd wordende, zoo lang de conventie van 15 *Maart* 1700. continueert. De Uit- en Inkomende Goederen, waervan aen de

West-

West-Indiſche Compagnie, volgens 't laetſte Octroij van 30 *November* 1700, Recognitie wordt betaeld. De Goederen, van en naer *Surinaame* gaende. Doch betreffende *Maaſtricht*, en de Landen van *Over-Maaze*, volgens bijzondere Plakaeten. De Goederen, gaende of komende, naer of van het *Oostenrijks Brabandt* en *Vlaenderen*, over deze Landen, zullen maer eens 't hoogſte Recht, 't zij uit- of inkomende betaelen: Mits dat de *Tranſitoire Goederen*, daervoor aengegeven wordende, genieten deze vrijdom voor zes weken, ten waere bij nader prolongatie. Schepen door noodt invallende, of om te overwinteren, of Goederen wegens reparatie &c. over boord gezet wordende, betaelen deze Rechten niet, ten ware dat zij dezelve moesten losſen en verkoopen. Wanneer men als bijlegger inklaert, mag men weder uitzeilen zonder betaeling van Rechten.

Artijkel XXVI. tot XLII.

Het Reglement op het Aengeven.

Van *alle*, zelfs *vrije Goederen*, moeten Pasporten of Los Cedullen gehaeld worden, behalven van *Juweelen*, *Geldt*, *Goudt* en *Zilver*, *Munt Materiael*, *Haring*, *Walvischvangst*, *zoute en verſche Viſch*, van de Visſcherije dezer Landen; ook alle Goederen toebehoorende de *Oost-* en *West-Indiſche* Compagnien, en de Societeit van *Suriname*. De Aengeving moet met een ſchriftelijk biljet geſchieden, geteekend bij den Koopman, of zijn gevolmachtigden; inhoudende de *Naamen* van de *Schippers*, *Wagen-* of *Karreluiden*, ook de *Plaets*, van waer komen, of

waernaer toe gaen; met nette ſpecificatie van de *Goederen*, te *laden* of te *losſen*; met haer eigen naemen, ſchoon onder een generaele post in de Lijst begrepen; de *Merken* en *Nommers* der *Baelen*, *Pakken* &c. de *Quantiteit*, *'t Getal*, *'t Gewicht* of de *Maet* van *ieder ſoort*, 't zij gepakt of ongepakt; benevens de *Waerde* van de Goederen, die naer de *Waerde* moeten betaelen, gelijk die hier te Lande gelden. Begaene abuizen mogen de Kooplieden veranderen zoo lang de Goederen niet gelost of geladen zijn of geen benadering is geſchiedt. De Koopman, des verzoek nde, zullen de Goederen, door beëedigde Telders, Meters, Roeijers en Wegers mogen geteld, gemeeten of gewogen worden, tot kosten van den Koopman; mits van een groote quantiteit het geheel naer een gedeelte reguleerende.

Artijkel XLIII. tot LIV.

Van de Confiscatien *en* Boeten.

Alle Waaren, Goederen en Beestiaelen, verzwegen, kwalijk aengegeven, ook eerst geladen of gelost, en dan aengegeven worden de, zullen geconfisqueert worden; doch het geen daerbij zijnde is aengegeven, zal vrij wezen, indien alleen *een twaelfde*, *of van twaelf een*, *en minder* verzwegen of kwalijk aengegeven is; zijnde de kosten voor rekening van den geenen die gepeceert heeft. Schippers en Wagenluiden, zonder behoorlijk Pasport of Los-ceel ladende of losſende, verbeuren *f* 500, waervoor hare Voitures executabel zijn; doch de binnenlandſche Schepen, Wagens, &c. waer mede fraudes geſchie-

ſchieden, zijn geheel verbeurd; ten ware dat de eigenaers bewezen, dat de fraude buiten haer kennisſe is geſchied; en alsdan zal de ſtraf op den pecceerenden overgaen. Abuizen van Merken, Nommers en Cijffers, zonder fraude, zijn geen confiscatie ſubject.

Artijkel LV. tot LXXIX.

't Generale Reglement op 't Laden *en* Losſen.

De lading en losſing moet niet op Zondag, of Feestdagen, ook bij dag, voor zonnen ondergang, en na derzelver opgang geſchieden; behalven van *binnen gebrouwen Bieren*, *verſche Visch*, *Haring*, en de *Fruiten*, die daeraen niet verbonden zijn; als mede niet die daartoe ſchriftelijk permisſie lichten. Niemand mag laden of losſen op ſtranden, aen uithoeken, door zijdwegen of ſluipgaten; op een boete van de Vaertuigen, Wagens, Karren, &c. en een boete van *f* 300, ten laste van de Schippers of Karreluiden, of die gepecceert heeft. Veerluiden, Goederen op ongepermitteerde Veren overvoerende, of willens frauderende, verbeuren *f* 100, of worden aen den lijve geſtraft. De Paspoorten en Loscedullen zijn van effect tot ſes weken na den dag dat ze gelicht zijn; doch iets aangegeven, en niet geladen of gelost zijnde, kan de Koopman reſtitutie eisſchen. Ook zal aen den zelven Moderatie vergund worden, indien de Goederen op de reize zonder zijn kennisſe bedorven zijn; mits dezelve verzoekende, voor dat ze opgeſlagen zijn, en dat de Goederen publijk verkogt worden.

Ar.

Artijkel LXXX. tot CIV.

't Reglement op het Uitgaan.

De Uitgaande Rechten moeten betaeld worden, ter plaetſe van de afzendinge, geladen bij dezelfde Schippers of Wagenaers als aengegeven zijn; die de Pasporten moeten bij de hand houden, en laten viſiteren, tot aan de uiterſte wacht, op een boete van *f* 25 ieder dag, doch in 't geheel niet boven de *f* 200 beloopende. De Schippers zullen verklaring moeten doen, van haer inhebbende Goederen, en de Commijſen Acte van Viſitatie verleenen, volgens formulier. Schippers hier in nalatig zijnde, verbeuren *f* 300.

Artijkel CV. tot CXXI.

Reglement op het Inkomen, *en eerſtelijk uit* Zee.

De inkomende Rechten moeten betaeld worden, ter plaetſe van de Losſinge. De Schippers moeten exacte Verklaring van hare ladinge doen, zoo veel hun bekend is, volgens formulier, ten langſten 24 uuren na hun aenkomst, doch Zondagen en H. dagen daer onder niet begrepen; insgelijks moeten ook de Ligterluiden en extraordinaris Veerluiden doen; alles op een boete van *f* 300. Schippers met hun weten valſche verklaring doende, verbeuren *f* 500 en de Stuuren Ligterluiden *f* 300 &c. Ook moet de Schipper bij ieder Ligter Facture, of ſpecificatie van het overgeladene voegen; op peene als voren, en nog *f* 300 daer en boven, bij den Groot-Schipper en Ligterman ieder de helft te verbeuren.

Ar-

Artijkel CXXII. tot CXXVI.

Rakende het Inkomen *langs de* Rivieren.

Schippers den *Rhijn* en de *Maes* afkomende, moeten, de eerſte, *Schenckenſchans*, en de laatſte te *Maeſtricht* hunne verklaring doen, doch de inkomende Rechten zullen betaeld worden, op de *Wael* tot *Nijmegen*, op den *Rhijn* te *Arnhem*, op den *Yſel* te *Doesberg*, en op de *Maes* binnen *de Grave*; en de Pasporten moeten bij de Goederen blijven, tot dat ze gelost of overgeſcheept worden.

Artijkel CXXVII. tot CXXXIII.

Rakende het Inkomen *te* Lande.

De Wagen- en Karreluiden, ook drijvers van Vee, moeten op de eerſte Wacht Verklaring doen, en Volgbrieven ligten, volgens formulier, tot aen 't eerſte Comptoir van 's Lands-Recht, daer hun tegens betaling, Pasporten zullen verleend worden, om op hun gedestineerde plaets te losſen.

Artijkel CXXXIV. tot CXLIX.

't Reglement op het Losſen.

De Los-Cedullen moeten met de Volgbrieven overeenkomen op eene boete van *f* 500 ten laste van de Schippers of Wagenaers; en des Koopmans Verzoek van Losſinge, moet met de Verklaring van den Schipper &c. accordeeren. Het geen 'er gelost word, moet tel-

telkens op den rug van de Los-Cedulle afgeſchreven worden, op peene van *f* 500 De Commijſen mogen groote partijen bij een houden, tot dat alles gelost is; of de Koopman kan iedere partij, die gelost word, bijzonder laten tellen, roeijen, wegen, meten, of waerderen, ten koste van het Land. Na de ontlading, zullen de Convoijmeesters met de Schippers afrekenen, volgens formulier van Acte. *Granen*, *Erwten*, *Boonen*, rond en plat *Zaad*, *Kennipzaat*, *Zout*, *Tras*, *Kalk*, *Smeekoolen* en *Run*, de Ronde-Maet in *Holland* ſubject zijnde, zullen de beëedigde Meters ten dage van de losſinge, op 't Convoij en aen den Pachter moeten aengeven, op privatie van hun ampt, en eene boete van *f* 300. Waer van de Pachters mede viſie van hunne Registers aen de Admiraliteit moeten geven, op eene boete van *f* 600. Daer geen Meters zijn, mag de Admiraliteit dezelve aenſtellen. De meting moet geſchieden, met eene afgeſtrekene maet, behalven van de *Smeekoolen*. Koopluiden en Schippers verbeuren niets, als 'er minder gelost en aengegeven wordt, en zullen van 't overige reſtitutie krijgen.

Artijkel CL. tot CLIX.

't Reglement op het Transport binnen 's Lands.

Goederen binnen 's Lands verzonden wordende, (behalven op 't platte Land, onder het diſtrict van de Generaliteit;) moet daer van een *Binnenlandsch Paspoort* gehaeld, en 't uitgaende Recht daer bij *geconſigneert* worden, tot datze gelost zijn, als wanneer, tegens verklaring, de ge-

geconſigneerde penningen zullen gereſtitueerd worden, doch voor *binnen gebrouwen Bieren* behoeft men geen Pasport te halen.

Artijkel CLX. tot CLXXII.

't Reglement op de Markt- *en* Veer-Schippers.

Alle Markt- en Veerſchippers, hun ordinaar Veer bevarende, zijn vrij van het Binnenlandſche Pasport; mits Acte van Aenſtellinge, ook van Approbatie, of Jaerbrief hebbende; en niets onderwegen, maer alleen op hunne Legplaetzen ladende of losſende. Bij beſloten water genieten zij te land denzelfden vrijdom. Hun Actens moeten ten minſten binnen twee Jaren vernieuwd worden. Hun veer niet bevarende, zullen ze Binnenlandſche Pasporten moeten halen.

Artijkel CLXXIII.

De vrijdom *van* Kleinigheden.

Alle Schepen, Schuiten, Wagens of Karren, niet op gewone Vracht varende, en ſlechts kleine partijen van de Steden naer 't naeſte platte land, of integendeel brengende, zijn vrij van Binnenlandſche Pasporten; mits tot conſumptie, en niet tot Koopmanſchap dienende, en niet naer verdere of afgelegene Steden of Plaetzen gedeſtineerd zijnde.

Ar-

Artijkel CLXXIV. tot CLXXXVIII.

De Vrijdommen *in het Distrikt van de* Generaliteit, *waer omtrent en hoe verre.*

De Opgezetenen ten platten Lande, mogen uit de zeven Provintien en beslotene Steden, zonder betaling van Rechten of Pasporten, kleinigheden naar hunne woonplaetzen voeren, die in de winkels pennings-waerde worden verkocht; doch niet dagelijks, en met intentie om ze bij een te verzamelen. De Landvruchten en Gewassen, naer kleine Schepen gebragt wordende, genieten dezelfde vrijdommen; doch naer een van de Vereenigde Provintien of beslotene Steden gaende, moeten Binnenlandsch Pasport hebben. Insgelijks ook van het Transporteren van *Wollen*, *Garen*, en andere *Stoffen* tot de Weverije, en de *Lakens* en *Lijwaten;* mits dat de Voerlieden onder eede beloven, dezelve nergens anders te voeren, op peene van geeseling en brandmerk. De *Lakens* en *Lijwaten* op het getouw zijnde, zal een loodt van de Admiraliteit daer aen geslagen, en in 't Pasport gemeld worden. Het *Zeemleer* mag op Binnelandsche Pasporten naer de Molens gezonden worden, en wederom komen.

Artijkel CLXXXIX. tot CCI.

Van het Lastgeld.

Van alle uitgaende Schepen zal 5 stuivers, en van alle inkomende 10 stuivers van elk Last, dat ze groot zijn, voor den tijd van 12 Maenden betaeld worden; volgens IJkbrief, hier te Lan-

Lande gemaekt, die om de twee Jaren moet vernieuwd worden. Die naer *Noorwegen* om Hout varen, zullen betalen naer de Lasten van hunne branding aldaer, mits 12 Maenden na den anderen daer heen varende; doch andere reizen doende, volgens meting hier te land. Hier van zijn vrij, de Schepen van de *Oost-* en *West-Indiſche* Compagnie, en de Colonie van *Suriname;* doch niet Particulieren derwaerts varende. Ook zijn daer van vrij, de Schepen tot de *verſche Vischvangst*, *groote Visſcherije* of *Haringvaert*, tot de *Abberdaenvaert*, *de Walvischvangst*, ook op de *Straet Davis* varende, zoo lang zij daer toe worden gebruikt. Nog zijn daer van vrij, de Schepen door noodt invallende, of om te overwinteren, zonder last te breken, 't welk egter wel geſchieden mag voor een korten tijd, tot reparatie van 't Schip, &c.

Artijkel CCII. tot CCXXIX.

Van de Judicature, *aenhalinge*, *procedures*, *en gevolgen van dien.*

Deze Judicatie behoort alleen de Collegien ter Admiraliteit toe. Het aenbrengen mag door de Commijſen, ook door een iegelijk geſchieden. 't Aengehaelde zal aen de Collegien worden opgezonden, of op begeerte des Koopmans, ter plaetze van de aenhalinge blijven. Alles zal pertinentelijk alsdan naer de *Haegſche Elle*, of naer het *Amſterdamſche Gewigt* moeten gemeten, of gewogen, en niet gecalculeert worden, buiten kosten van den Koopman; ten ware hij met de kosten vervolgens gecondem-

neerd wierd. Van wegens de waerde benaderd zijnde, zullen de Commijſen den Koopman aenſtonds *een zesde* gedeelte daerenboven, of *één boven de zes* moeten betalen. Minder aengegeven zijnde, heeft de confiscatie voor het gefraudeerde plaets. Meerder als de regte quantiteit aengegeven zijnde, zal de Benaderaer niet verder gehouden zijn te betalen, als naer proportie van de quantiteit. De Commijſen vermogen niet te compoſeren, buiten kennisſe van den Raed. De benaderde Goederen moeten in 't uitgaen andermaal 's Lands Rechten betalen. Geen Verkooping van 't aengehaelde mag geſchieden, als publijk, en na de gevolgde Sententie, als bij den uiterſten nood, en na 't verhooren van partijen; zijnde de kosten ten laste van de pecceerende.

Artijkel CCXXX.

De Exacte Obſervatie.

In cas van eenige duisterheit, in of omtrent het tegenwoordige Plakaet, ſtaet de deciſie alleen aen hun Hoog Mogende.

Artijkel CCXXXI. tot CCXLIII.

Rakende de Officieren, *en bijzonderlijk de Commijſen, mitsgaders de Wakers.*

De Officieren van de Convoijen en Licenten, bijzonder de Commijſen, zullen een iegelijk in hunne functie, met alle diſcretie, gemak en ſpoed expedieren; niet colluderen; ook niet meerder als hun hier agter in de Lijst word toegeſtaen, noch

noch geſchenken nemen; op peene van aen den lijve geſtraft te worden. Insgelijk zullen de Wakers zich in alles eerlijk moeten gedragen, op peene als voren, &c.

Artijkel CCXLIV. tot CCLIV.

Van de Protectie.

De Heeren Staten van de reſpective Provintien, derzelver Gecommitteerde Raden of Gedeputeerde Staten, als ook de Magiſtraten der Steden en Plaetzen, zullen door hunne Officieren, die van de Convoijen en Licenten, in alle zaken van hunne functie, bij de executie van dit Plakaet de behulpzame hand bieden. Hier toe zijn ook gehouden, de Politique en Militaire Officieren, de Gouverneurs, Commandeurs, Bevelhebbers van de Militie; alle Soldaten, in dienst van den Staet zijnde; &c. Wordende een iegelijk verboden, zich hier tegen te kanten, op een boete van *f* 500 en Arbitraire correctie. Geen Schuitevoerder mag de boomen paſſeren, of repaſſeren, zonder aan 't naeste wachthuisjen aen te leggen, op een boete van *f* 300 en remotie uit het Gilde, ten minſten ſuſpenſie voor zes weken.

Eindelijk zoo volgt 'er agter aen: *De Lijst van het Salaris der Commijſen ter recherche voor hunne Depeches;* waer bij hun wordt toegeſtaen: „ Voor de moeite van Viſitatie van elk Docu„ ment van betaling, geen *f* 60 excederende 6 „ ſtuivers, en boven die ſomma, 12 ſtuivers. „ Het zelfde zal ook plaets hebben, wegens „ de Viſitatie der Pasporten op de uiterſte wacht; „ doch zullen zij aldaer boven dien mogen ge-

„ nieten, van ieder Schip, ballastſcheeps uit-
„ gaende, één Gulden, en geladen twee Gul-
„ dens, blijvende de Viſitatie van de Binnen-
„ landſche Pasporten, van elk Pasport 2 ſtui-
„ vers."

Wat nu de beheering der Zeezaken belangt, dezelve is, ſedert de hier te lande aangenomen nieuwe Regeringsvorm, geheel veranderd. In dit jaar 1802, werd 'er, door het Wetgevend Ligchaam, in plaats der vijf Admiraliteits Collegien, die reeds waren afgeſchaft, een ZEERAAD *der Bataafſche Republijk* ingeſteld, die deszelfs zitting in den Haag houd, terwijl de vijf Collegien der Admiraliteit in Departementen veranderd en onder het opzigt en beſturing van *Commiſarisſen-Directeurs* geſteld werden. Wat het werk van dezen Raad is en hoe ver deszelfs bewind zich uitſtrekt, kan men zien uit de volgende Inſtructie, die in de maand April van dit jaar 1802, door het Staats-Bewind, bij Publicatie werd bekend gemaakt:

INSTRUCTIE voor den Zeeraad der Bataafſche Republijk.

EERSTE HOOFDDEEL.

Algemeene inrichting van, *en bepalingen* voor *den Raad.*

Art. 1.

De Zee-raad der Bataafſche Republiek zal deszelfs zitting houden in *den Haag*; en zullen alle de Leden van den Raad mede aldaar derzelver vaste Woonplaats moeten hebben.

3.

2.

Zij zullen elkanderen niet mogen beſtaan tot in den derden graad van Bloedverwant- of Zwagerſchap.

3.

De Raden worden aangeſteld voor hun leven. — Zij zullen, buiten hunnen Post in den Zee-raad, gene andere politieke Ambten of Bedieningen mogen aannemen, hebben, of houden.

4.

De Raden zullen niet vermogen in dienst te zijn van eenige vreemde Mogenheid, noch van dezelve eenig Penſioen, Beneficie of Gratificatie genieten, houden, of aannemen.

5.

Zij zullen niet mogen rheden in eenige Schepen, ten Vrijbuite varende, noch ook kopen of doen kopen eenige Buitgoederen, of eenige Goederen *in Commiſſum* vervallen, noch met iemant part of deel in eenige van dien hebben, noch ook eenige portie of aandeel in den ontvangst van Convoijen of Licenten, noch ook in de verpachting of collecte van eenige Gemene Middelen.

6.

Zij zullen niet mogen drijven eenigen Koophandel hoegenaamd, welke onderworpen zoude mogen zijn aan eenige Wetten of Bepalingen, geſtatueerd bij 's Lands Placaten op de Convoijen en Licenten.

7.

De Raden zullen, noch zelve, noch door hunne Huisvrouwen of Kinderen, aannemen of genieten, noch laten aannemen of genieten, eenige Giften, Gaven of Geſchenken van eenige Collegiën, noch van eenige Perſonen, hun ver-

der, dan den derden graad van Bloedverwant- of Zwagerſchap, beſtaande, welke zij weten of vermoeden eenige Procedures of andere zaken voor den Raad te hebben of te zullen krijgen, of in welker zaken door den Raad zal moeten worden geadviſeerd, of die zij weten, dat gedurende hunne Bediening eenige Procedures of andere zaken bij den Raad gehad hebben, of in welker zaken, gedurende den tijd hunner functiën, door den Raad is geadviſeerd, hoe klein dezelve Gaven of Geſchenken ook zouden mogen wezen, en voor zoo verre zij mogten vernemen, zulks bij hunne Huisvrouwen of Kinderen geſchied te zijn, of indien zij ook zelve, onwetende of onbedacht, eenige Giften, Gaven of Geſchenken van gezegde Collegiën of Perſonen mogten hebben ontvangen, zullen zij bij de ontdekking daadlijk daarvan aan den Raad kennis geven, en de waarde van dezelve Gaven, Giften of Geſchenken uitkeren, zoodanig als de Raad zal goedvinden.

8.

De Raden zullen gene Emolumenten hoegenaamd mogen genieten op pœne van verlies van hunnen Staat en Officie. — Maar zij zullen zich in tegendeel moeten vergenoegen met het geen hun, van wege den Lande, is toegelegd.

9.

Bij den Raad zal worden aangeſteld een Secretaris, op zoodanige Inſtructie, als op voordragt van het Staats-Bewind, door het Wetgevend Ligchaam zal worden vastgeſteld: bij abſentie van den Secretaris of zijnen Commis, zal het jongſte Lid van den Raad, de Præſident daar onder niet begrepen, de functie van Secretaris waarnemen — voor de eerſtemaal geſchiedt

ſchiedt de benoeming en aanſtelling van den Secretaris dadelijk door het Staats-Bewind.

Ten aanzien der aanſtelling van den Secretaris, bij opvolgende vacature, Ontvangers, Convoimeesters, Commiſſen-Collecteurs, en ter Recherche, mitsgaders der verdere Comptabele Ambtenaars van den Raad, draagt dezelve, agtervolgens Art. 36. der Staatsregeling, een drietal Perſonen aan het Staats-Bewind voor, om daar uit de verkiezing te doen.

10.

De Raad zal ſtiptelijk in het oog houden, dat gene Ontvangers, Convoimeesters of andere Comptable Perſonen, aan denzelve geſubjecteerd, en door het Staats-Bewind aangeſteld, worden in den Eed genomen, ten zij aan den Raad alvorens gebleken zij, dat door dezelven, ten genoege van Theſaurier-Generaal en Raden van Financiën, of dien het anders aangaat, behoorlijke Borgtogt zij gepaſſeerd. — En zal de Raad daarvan, bij aantekeninge *in margine* der Acte van Aanſtelling, zoo wel als van het afleggen van den gevorderden Eed, doen blijken.

11.

De Commisſariſſen tot de zaken van de Convoijen en Licenten, de Fiscaals, als mede de Commiſſen-Generaal in de reſpective Departementen, blijven hunne functiën waarnemen op den thans plaats hebbenden voet, zoo verre die met deze Inſtructie niet ſtrijdig is, en zulks tot zoo lange nader ofte anders door het Wetgevend Ligchaam, op voordragt van het Staats-Bewind, zal zijn voorzien.

12.

De Raad vergadert gewoonlijk alle dagen, de Saturdag en Zondag alleen uitgezonderd, des

morgens op een bepaald uur, en voords buitengewoon, zoo dikwijls voorkomende zaken van aangelegenheid, en die geen uitſtel kunnen lijden, zulks vorderen, in welk geval de Raad niet zal ſcheiden, vóór en alëer die zaken, zoo veel mogelijk, zullen zijn afgedaan.

13.

In den Raad zal, bij weeke, beginnende met den midden-nacht na Saturdag, ieder der Raden præſideren, volgens den rang hunner benoeming of opvolgende aanſtelling, bij vacature; de Præſident verhinderd wordende zijn Post in perſoon uitteöeffenen, zal zulks geſchieden door den genen, die ter laatst vorige week het Præſidium heeft bekleed.

14.

De tijdelijke Præſident zal alle bij hem ingekomene Stukken, op de eerstvolgende Vergadering, volgens eene daar van geformeerde lijst, ter tafel en in deliberatie brengen, — over alle voorkomende zaken behoorlijke omvrage doen, beginnende, na zijn gegeven Præ-advis, met dat Lid, hetwelk het eerst aan de beurt is voor het Præſidium, en zoo vervolgends; — Hij zal aan den Raad kunnen voordragen één of meerdere Leden, om eene voorgebragte zaak voorlopig te onderzoeken, en den Raad van conſideratiën en advis te dienen; daarbij in acht nemende, dat de werkzaamheden over alle de Leden, zoo veel mooglijk, evenredig verdeeld worden. — Er zullen gene vaste Commisſien zijn, noch verdeling der werkzaamheden in zoogenaamde afzonderlijke Departementen mogen plaats hebben.

15.

De Præſident zal de concluſie bij meerderheid van ſtemmen formeren; de ſtemmen ſteken-

kende, zal, in gewone zaken de Præſident met zijne ſtem concluderen.

16.

In buitengewone en gewigtige zaken, zullende Leden, welke van den Præſident in zoodanig geval diſſentiëren, het uitſtel der concluſie mogen vorderen tot d eerstvolgende Vergadering, en alsdan zal, na op nieuws gedane omvrage, de ſtemmen wederom ſtekende, des Præſidents ſtem beſliſſen.

17.

In Rechterlijke Gedingen, Deciſiën en Uitſpraken tuſſchen Partijën, het zij ten interlocutoire, het zij ten definitive, de ſtemmen ſtekende, zal de Præſident, de verſchillende gevoelens niet kunnende conciliëren, de concluſie moeten opmaken volgens die ſtemmen, waardoor de zaak meest gehouden wordt in haar geheel.

18.

Alle Requesten of Verzoeken, op welken in den Raad moet worden gedisponeerd, zullen door of van wege de belanghebbende moeten worden gebragt aan den Præſident; de overige Raden zullen zich nimmer met het overbrengen of aannemen van dezelven mogen inlaten.

19.

In den Raad zullen gene zaken worden afgedaan, dan ter præſentie van de meerderheid der Leden, en wanneer eene zaak ééns zal zijn gereſolveerd, zal dezelve niet mogen worden geretracteerd, dan in tegenwoordigheid van de genen, die, bij het nemen der eerſte Reſolutie, zullen zijn præſent geweest, ten ware, om goede en gewigtige redenen, bij de alsdan præſent zijnde Raden eenparig anders zijnde goedgevonden.

Echter zal zulks, zoodra eene zaak Juſtitiëel is behandeld, nimmer mogen plaats hebben, maar het ééns genomen Beſluit moeten worden geſtand gedaan.

20.

De Raad zal zorgen, en den Secretaris, of bij deszelfs abſentie, zijnen Commis, daartoe houden, dat pertinente aantekening worde gedaan van alle zaken, die daaglijks verhandeld, en van alle Reſolutiën, welke genomen worden, zullende in elke gewone Vergadering en extenſie derzelven, zoo van de laatst vorige gewone, als buitengewone Vergadering, worden gereſumeerd, en omvrage daar over gedaan, om, goedgekeurd zijnde, te worden geregistreerd, en de Depêches, daaruit reſulterende, geëxpediëerd; zonder zoodanige registratie zal de expeditie niet mogen geſchieden, noch eenige executie aan genomene Reſolutiën worden gegeven, ten zij dezelve expresſelijk zijn genomen *zonder reſumtie*, hetwelk aan het einde van dezelven zal moeten worden genoteerd.

21.

Vóór alle particuliere zaken zullen de meest importante algemene Lands Zaken het eerst moeten worden in deliberatie gebragt en behandeld, ten ware in zeer ſinguliere gevallen, om voldoende redenen, bij den Raad anders mogte worden verſtaan.

22.

De Raden zullen niet vermogen op eigen gezag te openbaren, het geen uit den aart der zaken behoort geheim te blijven, inzonderheid ook niet hunne eigene adviſen, of die hunner Medeleden.

23.

23.

Bij aldien eenige zaak mogt voorkomen, welke iemand van den Raad, ofte den Secretaris, zoude mogen aangaan, zoo met opzicht tot hunne perſonen, als tot de zoodanigen, welke hun, zoo als hier voren Art. 2 is bepaald, mogten beſtaan, ofte waar over zij Voogden of Curateuren zijn, ofte geweest zijn, of waarvan zij aanzienelijke Debiteuren of Crediteuren zijn, of waarvan zij eenig vast Goed in Huur hebben, of waarmede zij in Procedures zijn voor eenige Rechtbank, ofte eindelijk waarvan zij of hunne Huisvrouwen of Kinderen, zelfs onwetende of onbedacht, eenige Gaven, Giften of Geſchenken ontvangen hebben, ten tijde dat de zaak reeds in deliberatie was bij den Raad, of vermoedelijk ſtondt gebragt te worden, zullen zoodanige Raden daarin niet mogen adviſeren, noch dezelve, of de Secretaris, bij de Deliberatiën of Beſluiten daar over præſent zijn, maar zich, dien gedurende, buiten de Vergadering moeten houden, op pœne van nulliteit der genomene Reſolutie of gedane uitſpraak.

24.

De Raaden, welke zich bij voorkomende Deliberatiën in eenige der vorengemelde gevallen bevinden, zullen den Præſident daarvan moeten informeren, ook zullen de Præſident en de overige Raden gehouden zijn, daaröp, uit zich zelven, acht te geven. In twijffelachtige gevallen, en voords zoo dikwijls een of meerdere der Raden zoude vermenen zich, om redenen hier voren niet uitgedrukt, te mogen verſchoonen, zal de Raad, in afwezigheid derzelven,

ven, over het gewigt dier redenen raadplegen en beſlisſen.

25.

Vóór het eindigen van elke Vergadering, adjourneert de Præſident dezelve, en zulks wordt zoo voor de abſente als præſente Raden voor convocatie gehouden.

26.

De Raad zal niet buitengewoon mogen vergaderen, noch reſolveren op eenige zaak, ten zij alle de *in loco* zijnde Raden, door den Præſident, behoorlijk en ſchriftelijk zullen zijn geconvoceerd.

27.

Alle de Raden zullen verpligt zijn de Vergadering bij te wonen, ten zij door ziekte of andere wettige redenen daarin verhinderd, of door den Præſident daar van verſchoond.

28.

De Præſident zal aan geen der Leden langer permisſie tot abſentie mogen verlenen, dan voor zes weeken, over een geheel jaar gerekend, en nimmer, dan aan twee Leden te gelijk; — in zeer buitengewone gevallen zal ten dezen aanzien uitzondering mogen plaats hebben, doch niet anders, dan op gevraagde en bekomen toeſtemming van het Staats-Bewind, aan het welk de belanghebbende zich alsdan zal moeten adreſſeren.

29.

De Raden zullen zich niet in Commisſie, van wege den Raad, buiten de Reſidentie mogen begeven, zonder Reſolutie of ſchriftelijken last van het Staats-Bewind, maar tot het geen buiten de Reſidentie van wege den Raad te doen zou-

de

de mogen wezen, en geen werk van Bodens is, een Commis emploijeren. — De Raden, op reſolutie of last als voren, in Commisſie gaande, zullen genieten *f* 10 daags, zonder eenige onkosten of vertering bovendien te mogen in rekening brengen: en, bijaldien het mogte plaats hebben, dat eenige zaak buitengewonen ſpoed vorderde, zoo, dat de Reſolutie van het Staats-Bewind, zonder aanmerklijk tijdsverzuim, niet konde worden gevraagd en afgewacht, zal het Daggeld voornoemd worden gevalideerd, echter niet anders dan na dat de opvolgende goedkeuring des Bewinds, over het verſtrekken der Commisſie, door den Raad gevraagd en bekomen zij.

30.

De Raad zal nadere Articulen mogen vaſtſtellen, inhoudende poincten van Orde voor hunne Vergadering, en ſtrekkende tot eene zoo veel mogelijk regelmatige inrichting zijner werkzaamheden, mits niet ſtrijdig zijnde met den inhoud dezer Inſtructie; — en zullen zoodanige Articulen, eenmaal behoorlijk gearresteerd, van verbindende kracht zijn, tot zoo lange bij wettige meerderheid door den Raad anders zal zijn beſloten.

31.

Ieder der Raden zal met oprechten ijver, voor het algemeen belang van den Lande, en met ter zijde ſtelling van alle bijzondere inzichten in het uiten van zijne gevoelens, zonder achterhoudenheid of omwegen, openlijk en duidelijk verklaren, het geen hem als eerlijk man, volgens pligt en conſcientie het raadzaamst zal dunken, het zij, zich conformerende met de mening van anderen, indien hij van hetzelfde ad-

advis is, of, zoo als hij best en oirbaar zal achten, om andere redenen of consideratien.

32.

Alle Depêches van wege den Raad, mitsgaders Brieven, Instructiën, Extract-Resolutiën, en wat van dien aart meerder zoude mogen wezen, zullen geëxpediëerd worden op naam van den *Zee-raad der Bataafsche Republiek.* — Dezelve zullen moeten zijn geparapheerd door den Præsident, en ondertekend door den Secretaris, of die respectivelijk derzelver plaats vervult, — *loco Præsidis* of *loco Secretarii*; — het Cachet zal zijn 's Lands Stempel, omschreven met de woorden: *Zee-raad der Bataafsche Republiek.*

33.

De Raad zal zich niet mogen onderwinden, eenige zaken, buiten het geen aan denzelven, bij en ten gevolge der Staatsregeling, en deze Instructie is aanbevolen en toegestaan te beslissen; maar dezelven moeten renvoijeren dáár en zoo het behoort, of zoo als hij anders te rade zal worden; en inzonderheid niet vermogen iets te doen of te attenteren, aanlopende tegen of præjudiciabel voor de Rechten, Vrijheden, Tractaten, Contracten, Ordonnantien, Handvesten en vigerende Costumen van het Bataafsch Gemenebest, zich stiptelijk gedragen naar 's Lands Wetten en Placaten, gemaakt of nog te maken, en dezelve, zoo verre die deszelfs Administratie of Judicature aangaan, getrouwelijk naarkomen, handhaven en doen handhaven, door alle gepaste middelen en wegen, en naar zijn beste vermogen.

TWEE-

TWEEDE HOOFDDEEL.

Administratie en behandeling van het werk der Convoijen en Licenten bij den Raad.

34.

De Raad zal, onder het Oppergezag van het Staats-Bewind, en onder zijne verantwoordelijkheid aan het zelve, uitoeffenen het geheel beleid, directie en administratie der middelen te Water, bekend onder den naam van de *Convoijen* en *Licenten*.

35.

En ten einde de Raad hier in naar behoren moge te werk gaan, zal dezelve naarſtiglijk zorge dragen, dat alle 's Lands Ambtenaren en Bedienden van de Convoijen en Licenten zich ſtiptelijk gedragen en reguleren naar de Inſtructien, Lijsten en Ordonnantien, hun respectivelijk gegeven, of nog te geven, gelijk mede naar zoodanige Reglementen en Aanſchrijvingen, als aan dezelven in het gemeen, of aan ieder hunner in het bijzonder, van wege den Raad zullen toekomen.

36.

De Raad zal, met alle mogelijke oplettenheid, toezien, dat in de heffing van de voorn. Convoijen en Licenten, door de gehele Republiek, een gelijken en eenparigen voet worde gehouden.

37.

Dezelve zal ontvangen en ſtiptelijk onderzoeken alle advertentien en klagten, die op eene behoorlijke en legale wijze aan den Raad worden gedaan, zoo over alle ongelijke behandeling in dezen, als ten aanzien van alle misbruiken en inöbſervantien, welke mogten plaats hebben;

ben; en, des te weten komende, het nodig redres promptelijk doen bewerkſtelligen, onder zoodanige correctie en ſtraffe, ten aanzien der Overtreders, als bevonden zal worden te behoren.

38.

De Raad zal zorgen, behoorlijke kondſchap te krijgen van den inhoud der Boeken van de respective Ontvangers en Convoimeesters door de gehele Republiek, en zich jaarlijks, ten minſten éénmaal, op een bepaalden en geſchikten tijd, in ſtaat ſtellen, om, door eene nauwkeurige confrontatie van alle de Boeken derzelve Ontvangers en Convoimeesters, een algemeen overzicht te bekomen van de behandeling van het werk der Convoijen en Licenten door de gehele Republiek. — En zal de Raad gehouden zijn, bij het eindigen van elk Jaar, te requireren de Rekeningen van alle de respective Ontvangers en Convoimeesters, ten einde dezelve Rekeningen, na door de Commiſen, daar toe geſteld, conform hunne Inſtructie, te wezen geëxamineerd, door den Raad finaal te worden opgenomen en geſloten; waar na, op aangifte van den Zee-raad, door Theſaurier-Generaal en Raden van Financien, volgens hunne Inſtructie, de nodige Acte van Chargement en Decharge op den Ontvanger-Generaal zal worden afgegeven; en de eerstgemelde ſpeciaal aan de Nationale Rekenkamer gecommuniceerd. — Terwijl, de geſloten Rekeningen aan den Ontvanger-Generaal ter hand geſteld, door denzelven, nevens zijne generale Rekening, jaarlijks ter Nationale Rekenkamer zullen worden ingezonden.

39.

39.

En vermits de behandeling en administratie van de meergemelde Convoyen en Licenten niet alleenlyk aan den Raad wordt gedemandeerd, ten einde, door eene eenparige en richtige administratie, 's Lands Inkomſten te beneficeren; maar vooral ook om toetezien, dat zulks geſchiede, zonder drukkend bezwaar ofte benadeling van de Commercie en Zeevaart der Ingezetenen, zoo wordt den Raad wel aan den eenen kant ſerieuſelyk aanbevolen, ernſtig gadeteſlaan de veranderingen en verbeteringen, welke ten voordele van de gemene zaak zouden kunnen worden bewerkſtelligd, zoo in de bepaling der Uit- en Inkomende Rechten, als in de behandeling derzelve, en in het executeren der reeds beſtaande of nog te maken Wetten en Ordonnantien: maar ook wel expresſelyk wordt aan denzelven als een voorname en heilige pligt opgelegd, te onderzoeken en naartegaan alle middelen, welke zouden kunnen worden in het werk geſteld, om de Commercie en Navigatie der Ingezetenen dezer Landen te bevoorderen, aantemoedigen en tot den meest mogelijken bloei en welvaart te brengen, mitsgaders den verloop en de verlegging van den Handel in het algemeen, en van alle deszelfs delen en takken in het bijzonder te voorkomen en te verhoeden.

40.

De Raad zal overzulks, langs alle gepaste middelen, zich met alle de delen van de Commercie dezer Landen bekend maken, derzelver aanwasch, vermeerdering of vermindering obſerveren, de waarde van dezen of genen tak van Handel op zekere en ſolide gronden naargaan, den aan- en afvoer der onderſcheidene Specien

en de hoeveelheid derzelven bij aanhoudenheid gadeslaan, en zich daar toe in staat stellen door het doen aanleggen van wel ingerichte Tabellen en Registers, opgemaakt en getrokken uit de Boeken der Ontvangers en Convoimeesters, mitsgaders uit andere voldoende bescheiden en informatien, ten dien effecte, dat, met één opslag van het oog, ten aanzien van het vorenstaande, op eene voldoende wijze, zoude kunnen blijken.

41.

De Raad zal vooral ook, langs dezen weg, het belang van den Lande en der handeldrijvende Ingezetenen, bij het al of niet verlenen van vrijdommen, het al of niet verbieden van uit- of invoer, of ook het belasten of ontlasten zommiger Articulen, naar tijdsomstandigheden naargaan en berekenen, de importantie van den Handel met deze of gene Natie boven de andere, en de daaruit voordvloeijende meerdere of mindere begunstiging des Handels van, en naar zodanige Natie, mitsgaders het al of niet aangaan van bijzondere Tractaten van Koophandel en Navigatie met deze of gene buitenlandsche Mogenheden onderzoeken, en op goede gronden en motiven ter toetse brengen, en in het generaal alles in dezen bij de hand nemen, dat de aart der zake en het blijkbaar oogmerk der Constitutionele inrichting van den Raad zal medebrengen.

42.

De Raad zal ook inzonderheid gehouden zijn toetezien en zorge te dragen, dat wel 's Lands Wetten stiptelijk en naar behoren worden geëxecuteerd en gehandhaafd, maar ook tevens waken, en doen waken, tegen alle ongeöorloofde vexes,

voxes, nodeloos oponthoud en vertraging, die 's Lands Bedienden, ten nadele van den Handel, zouden mogen ondernemen of veroorzaken.

43.

De Raad zal omtrent al het voorſchreve, en generalijk over alles, dat tot deszelfs werkzaamheden behoort, aan het Staats-Bewind zoodanige voorſtellen mogen en moeten doen, als dezelve tot bereiking van de daarbij bedoelde heilzame oogmerken van tijd tot tijd, het zij tot verandering, verbetering of dergelijke, meest dienſtig en geſchikt zal oordelen.

44.

De Raad zal, om hier in met te beteren grond te kunnen te werk gaan, vóór het einde van ieder Jaar, het Tarif op de uitgaande en inkomende Rechten, opzettelijk en nauwkeurig moeten overzien, en daarbij onderzoeken, of in hetzelve, het zij in het algemeen, het zij ten aanzien van eenig ſpeciaal Articul van hetzelke, ook eenige verandering, verhoging, of vermindering van Rechten, of wel geheel verbod of gehele vrijſtelling noodzaaklijk zij; en aan het Staats-Bewind, ook inzonderheid dien aangaande, de nodige voordragt inzenden, vergezeld van een generaal verſlag van den ſtaat des Handels, deszelfs vermeerdering, vermindering, als anderzins, voor zoo verre daar van aan den Raad, in den jaarlijkſchen loop van zijne werkzaamheden, zal zijn gebleken.

45.

De Raad zal almede gehouden zijn, in alles het Staats-Bewind te dienen van zodanige berichten, conſideratien en adviſen, als hetzelve van den Raad afzonderlijk, of de concert met andere Collegiën of Geconſtitueerde Magten,

aan hetzelve Staats-Bewind onderhorig, zal vermenen nodig te hebben, en van denzelven zal komen te vorderen; — en ten einde in al het voorschrevene te beter aan de bedoelde intentie te kunnen beantwoorden, zal de Raad, met dezelve Collegien en Geconstitueerde Magten, de Raden tot den Oost- en West-Indischen Handel daar onder begrepen, als mede met de Ministers en Consuls van den Staat, in Buitenlandsche Koopsteden en Zeehavens residerende, zoo verre deze laatsten, Ambtshalven, in eenige Commerciële betrekking staan, over voorkomende zaken kunnen, en naar gelang der objecten, moeten confereren of corresponderen, van alle dezelven de nodige openingen en inlichtingen vragen, en inzonderheid ook van de beide Raden, zoo van den Oost- en West-Indischen Handel, de vereischte informatien nemen, ten einde door dezelven ten genoege te worden ingelicht, zoo omtrent de objecten van in- en uitvoer van en naar de Asiatische, Africaansche en Americaansche Bezittingen en Etablissementen, als van den gehelen doorgaanden en successiven staat, den loop en wijzigingen van den Handel op en van dezelven.

46.

De Raad zal zich almede, ten aanzien van alles wat den Landbouw en Fabrieken binnen deze Republiek betreft, zoo verre dezelve met de uit- en inkomende Rechten in verband staan, concerteren met den Raad van Binnenlandsche Zaken; ten einde ook in dezen met alle oplettenheid te werk te gaan, en almede langs dezen weg voortekomen, dat de importantie dier beide Takken van Welvaart immer worde uit het oog verloren.

47.

47.

De Raad zal toezien, dat gene middelen te Water immer in admodiatie worden uitgegeven, en bijaldien tot deszelfs kennis mogte komen, dat zulks ergens plaats had, gehouden zijn hetzelve dadelijk ter kennis te brengen van het Staats-Bewind.

48.

Ten einde de Raad in deszelfs werkzaamheden, uit eenigen der vorige Articulen voordvloeijende, behoorlijk worde geadsisteerd, en een meer bepaald en nauwkeurig toezicht ten dien aanzien plaats hebbe, zal bij den Raad, op eene Jaarwedde, door het Staats-Bewind te bepalen, worden aangesteld een kundig en ervaren Persoon, onder den titel van Generaal-Inspecteur, wien de nodige Commiesen-Inspecteurs zullen worden toegevoegd, en welke Generaal-Inspecteur voornamelijk zal gehouden zijn, zich nauwkeurig te informeren, en den Raad te berichten, ten aanzien van de invordering der middelen te Water, van den in- en uitvoer der verschillende Articulen, en van den loop des Handels en der Commercie; — mitsgaders nauwkeurig acht te geven, dat de heffing der Convoijen en Licenten, door de gehele Republiek, op eene evenredige en gelijkmatige wijze geschiede, en dat 's Lands Bedienden, en speciaal die, welke over de Recherche gesteld zijn, zich stiptelijk bij hunnen pligt houden. — Alles zoo en in dier voegen, als nader zal worden bepaald, bij eene Instructie voor denzelven, op Voordragt van den Raad, door het Staats-Bewind vast te stellen. — Voor de éérstemaal geschied de benoeming en aanstelling van den Inspecteur-Generaal dadelijk door het Staats-Bewind, doch

bij vacature uit eene Nominatie van drie Perſonen, door den Raad te formeren.

DERDE HOOFDDEEL.

Judicature van den Raad.

49.

Aan den Raad zal uitſluitender wijze, en in de qualiteit van Rechterlijk Collegie, competeren.

1. De kennis en judicature over alle zaken, rakende den ophef der middelen te Water, en dien ten gevolge over alle quæstien en geſchillen, welke binnen de Bataafſche Republiek zullen ontſtaan, ter zake van fraudes en overtredingen, zoo tegen het Generaal Placaat en Ordonnantie op de Convoijen en Licenten, als tegen alle Placaten op hetzelve ſubject geëmaneerd of nog te emaneren.

2. Over alle Buiten en Prijzen, die door de Schepen van Oorlog dezer Republiek, of door Schepen, bij Particulieren uitgerust, en op bekomen Commisſie of *Lettres de Marque* uitgevaren, zullen worden achterhaald en ingebragt, mitsgaders over alle quæstien en geſchillen, die tusſchen eenige van de voorſz. Schepen te dier zake zouden mogen rijzen, als mede van alle misbruiken en overtredingen, welke dien aangaande zouden mogen worden gepleegd.

3. Over de genen, die wegens eenige Zeeroverijen zullen worden beticht en achterhaald.

4. Over zaken, rakende de *Pilotage*, en de quæstien daar uit reſulterende; en eindelijk

5. Over alle misdaden, door de Ambtenaren, Bedienden en Suppoosten van den Raad *in officio* be-

begaan, met uitzondering echter van de Fiscaals, den Secretaris, den Generalen Inſpecteur en de Commiſen Generaal, alle welken, in cas voorſchreven, zullen te recht ſtaan voor 't Nationaal Gerechtshof.

50.

De Raad zal overzulks ſpecialijk destineren en bepalen twee vaste Rechtdagen ter weeke, op welke dagen, ter vastgeſtelde ure, de geſchillen en differenten tuſschen Partijen, ter zake in het vorig Articul breder omſchreven, zullen worden behandeld, en daar van uiterlijk binnen agt dagen na deszelfs eerſte zitting, openbare en behoorlijke advertentie doen.

51.

Zoo wanneer ten definitive zal worden gedelibereerd, zullen ten minſten *vijf* Leden in den Raad moeten tegenwoordig zijn; — de Sententien en Vonniſen worden met opene deuren gepronuntiëerd, en de uitſpraak geſchied *in naam en van wege het Bataafſche Volk.*

52.

De quæstien en geſchillen, rakende de Convoijen en Licenten, zullen worden gedecideerd in de forme en maniere, zoo als zulks naar Rechten gebruikelijk is; en over dezelve uitſpraak gedaan met Sententie Condemnatoir ofte Abſolutoir, zoo als de Raad in goede Justitie zal vinden te behoren; alles in conformiteit, en achtervolgens 's Lands Placaten, reeds gemaakt of nog te maken.

53.

De Raad zal toezien, dat wegens contraventien en overtredingen, zoo tegen het Generaal Placaat van 31 Julij 1725, als tegen andere 's Lands Placaten, tot de Convoijen en Licen-

ten behorende, gene compositien door het Officie Fiscaal worden aangegaan, dan ten overstaan, mitsgaders met kennisse en goedvinden van den Raad, of die van des Raads wege daar mede zijn belast, daarbij in acht nemende, en doende in acht nemen, de behoorlijke forme, als naar Stijle en Usantie, en voords onder de bepalingen bij Art. 222, 223 en 224 van het Generaal Placaat voorn. breder gestatueerd.

54.

Ten aanzien van Prijzen en Prijzen-goederen, door Schepen ten Oorlog, of met Commisie of *Lettres de Marque*, ten Vrijbuite varende, en binnen eenige der Havens van deze Republiek ingebragt, zal de Raad de nodige ordres stellen, dat dezelve wel en getrouwelijk worden bewaard, mitsgaders ten overstaan van gequalificeerde en bevoegde Personen worden gelost, en behoorlijk geïnventariseerd, met aantekening van soorten, nummers en merken, mitsgaders dat de Goederen, in Koffers, Vaten of Pakken wezende, op de gevoeglijkste wijze worden verzegeld, en in een welverzekerd Pakhuis overgebragt.

55.

De Raad zal almede in secure bewaring doen nemen, ten einde in tijd en wijle te dienen, daar en zoo het behoort, alle Scheeps-papieren, Cherte-partijen, Brieven en andere Stukken of Documenten, bij de voorsz. Prijzen behorende, mitsgaders de nodige informatien doen nemen door en van wege den Fiscaal, dien het aangaat, zoo van den Schipper als het Bootsvolk en Pasagiers, ten einde naar bevind van zaken nader worde geprocedeerd, als naar Rechten.

56.

56.

De Raad zal ordre ſtellen, dat de goederen, aan onmiddelijk bederf onderhevig, ten behoeve der recht hebbenden, dadelijk worden verkogt, en de daar van proveniërende Penningen op behoorlijk Recepis onder den Gequalificeerden, of bij gebreke van dien, onder den naastbij gelegen algemenen Lands Ontvanger worden gedepoſiteerd, om aldaar te verblijven tot de finale uitſpraak van den Raad.

57.

Bijaldien eenige gereede Penningen, Paarlen, Geſteenten, Kleinodien, of ander Goud of Zilver, gemunt of ongemunt, gelijk ook eenige andere kostbare Prijzen-goederen worden ingebragt, zullen dezelve niet dan ter præſentie van ten minſten drie door den Raad daar toe gequalificeerde Perſonen mogen worden gelost, welke allen den daar van gemaakten ſpecifiquen Inventaris zullen moeten ondertekenen; zullende vervolgens alles met 's Lands Cachet moeten worden verzegeld, en de Goederen en Gelden, almede op behoorlijk Recepis, worden geſteld onder de bewaring van den Gequalificeerden, of bij gebreke van dien, anderen naast bij gelegen algemenen Lands Ontvanger, om aldaar te verblijven, ten fine als bij Art. 56. hier voren gemeld.

58.

Na gedaan Rapport aan den Raad, zal door denzelven, of die daartoe gecommitteerd zal of zullen zijn, geadſisteerd door een Secretaris, Commis of Beämbten Klerk, worden geprocedeerd, tot het nemen van nadere en meer volledige informatien, het horen, des nodig, van Partijen, en het verder doen inſtruëren der zaak;

en zal, zoodra zoodanige zaak daartoe is gedisponeerd, ten eerſten Rechtdage, de Fiscaal, dien het aangaat, *Ratione Officii* (mitsgaders in cas van veróveringen door Schepen van Particulieren, met behoorlijke Commisſie of *Lettres de Marque* voorzien, dezelve Fiscaal, *Ratione Officii*, en de Rheders en Boekhouders van zodanige Schepen, als Gevoegden) verzoeken authoriſatie, om bij Edicte te citeren allen en een iegelijk, welke zouden willen komen tot reclame of beſchutte van de voorſz. Prijzen en Prijzen-goederen, en ingevalle van contumacie zullen de verdere citatien, ten dien einde, worden gedaan van veertien tot veertien dagen, ten ware, uit hoofde van de evidentie der zaak, genoegzaam wierde geoordeeld te procederen van agt tot agt dagen, en zal na het verlenen van het vierde default *ex ſuper-abundanti*, door den Raad zelve moeten worden gedisponeerd op den overgeleverden Intendith en verdere ſtukken en beſcheiden, daartoe behorende, welke allen *in originali* voor den Raad zullen moeten worden gebragt, en zullen alsdan de voorſz. Prijzen en Prijzen-goederen bij Sententien definitif worden geadjudiceerd, bijaldien des Eiſchers aanſpraak wordt bevonden en geöordeeld te wezen gefundeerd, aan die genen, die daartoe zullen blijken gerechtigd te zijn; — aan de Edictale Citatien zal, zoo veel mogelijk, publiciteit worden gegeven, als naar Stijle en Uſantie.

59.

De Raad zal toezien, dat de voorſz. Prijzen en Prijzen-goederen, zoo kort mogelijk na het aflopen der Procedures, worden verkogt, onder voorwaarde, dat van dezelve Goederen en Koopmanſchappen, alle verſchuldigde Gemene Lands,

De-

Departementale, Stedelijke en Plaatſelijke Rechten, Lasten of Impoſitiën, en inzonderheid ook 's Lands Rechten, in conformiteit van het Placaat en de Orders op den ophef der Convoijen en Licenten, mitsgaders de bepaalde of nog te bepalene Rantſoen-gelden, promptelijk en naar behoren zullen moeten worden voldaan, welk een en ander almede ſtiptelijk zal moeten worden geöbſerveerd bij den verkoop, als anderzins, van alle aangehaalde en *in Commiſum* vervallen goederen.

60.

Bijaldien eenige Schepen of Vaartuigen, onder Vijandelijke Vlag varende, door 's Lands Schepen of Vaartuigen van Oorlog vechtenderhand worden veröverd en opgebragt, zal daarop *de plano* en zonder figure van Proces uitſpraak worden gedaan, uiterlijk binnen den tijd van *agt dagen*, na de voorzeide opbrenging, en zulks op eene concluſie van Eisch, door het Officie-Fiscaal, bij den Raad ingediend, met overlegging van behoorlijk Proces-Verbaal ter requiſitie van hetzelve Officie, ingenomen en opgemaakt ten overſtaan van den Commisſaris, of die daartoe van wege den Raad zal zijn gequalificeerd; zullende het gemelde Procesverbaal door denzelven, ten blijke zijner præſentie, mede moeten zijn ondertekend, en gecontraſigneerd door deszelfs Secretaris, Commis, of Beämbten Klerk.

61.

Na gevallen condemnatie, zal de Raad den verkoop zoodaniger Prijzen en Prijzen-goederen, onder dezelfde voorwaarden, als Art. 59. gemeld, onverwijld doen bewerkſtelligen, ten einde de verdeling der Buitgelden, aan 's Lands Officie-

cieren, Onder-Officieren en Zeevolk, ten ſpoedigſten geſchiede, en aan een ieder zijn gerecht aandeel, zonder eenig uitſtel, worde uitgereikt.

62.

Wanneer eenige Prijzen en Prijzen-goederen binnen de Zeehavens dezer Republiek worden ingebragt, het zij door Oorlogſchepen van Buitenlandſche Mogenheden, waarmede de Republiek in Vrede en Vriendſchap is, of door Commisſievaarders of Kapers, onder Vlaggen van Neutrale of Geallieerde Natien navigerende, zal de Raad nauwkeurig obſerveren, en doen obſerveren de Tractaten of Conventien, deswegens met die Mogenheden of Natien gemaakt, mitsgaders zoodanige Ordonnantien en Reglementen, als daaromtrent reeds zijn, of in 't vervolg zullen worden vastgeſteld.

63.

Opzichtelijk de behandeling van en de judicature over Prijzen en Prijzen-goederen, welke door 's Lands Schepen, mitsgaders door Kapers, en die met *Lettres de Marque* voorzien, uit deze Landen ten Vrijbuite varen, in Buitenlandſche Havens worden opgebragt, zal de Raad zich houden aan het geen, dien aangaande is, of nader zal worden geſtatueerd.

64.

Ten aanzien van Zeeroverij, en de genen, die zich daar aan ſchuldig maken, of daarin medewerken, mitsgaders ter zake van alle Beroving, Uitplundering of Dieverij aan Schepen of Ladingen, in *volle Zee* gepleegd, zal de Raad, na behoorlijk onderzoek, recht ſpreken, en vonnisſen op de gronden van het Recht der Volken, en overeenkomſtig het aangenomen Staatsrecht in Europa in het algemeen, en dat

de-

dezer Republiek in het bijzonder, mitsgaders zoo als volgens 's Lands vastgestelde Wetten en wel herbragte Usantien zal bevonden worden te behoren. — Belangende Schepen en Goederen, op Zeerovers en Prædateurs veröverd, zal generalijk en naar gelang van zaken, door den Raad worden in acht genomen, het geen hiervoren, ten aanzien van Prijzen en Prijzen-goederen, aan denzelven is voorgeschreven.

65.

Ten aanzien van de judicature ter zake van de *Pilotage*, en wel bepaaldelijk het *Buiten Lootswezen*, zal de Raad zich gedragen, zoo naar het geen dien aangaande van 's Lands wege is vastgesteld, en tot de werkzaamheden van den Raad dadelijk en ingevolge de Staatsregeling zal bevonden worden te behoren, als inzonderheid aan zoodanige nadere bepalingen en verordeningen, als ten dezen tot eene betere inrichting, mitsgaders goede en prompte Administratie der Justitie, op voordragt van het Staats-Bemind, door het Wetgevend Ligchaam zal worden vastgesteld; blijvende inmiddels de bijzondere judicature, ter zake van de *Lootserij* op den tot dus verre plaats gehad hebbenden voet, tot zoo lange anders zal zijn gestatueerd.

66.

In de terechtstelling van zijne Ambtenaren, Bedienden en Suppoosten wegens misdaden, door dezelven *in officio* begaan, zal de Raad zich houden aan het geen ten dien aanzien bij 's Lands Wetten en Placaten is, of in het vervolg zoude mogen worden gestatueerd, en voords generalijk in acht nemen het geen dus verre daaromtrent in conformiteit van dezelve Wetten en Placaten is geobserveerd, tot zoo lange

na-

nader of anders daarin zal wezen voorzien.

67.

Alle Mandamenten, Proviſien, Appointementen, Sententien als anderzins, welke bij den Raad, volgens den last en inhoud van deze Inſtructie, zullen worden verleend, gegeven, gemaakt of gearresteerd, zullen volkomen effect ſorteren, en reëel of met de daad, naar derzelver form en inhoud, ter executie worden geſteld bij de Deurwaarders of Exploicteurs, daar toe te committeren, zonder dat zich iemand daar van zal mogen beroepen of beklagen aan eenige andere Rechters of Rechtbanken, het zij bij appèl, reformatie of anderzins, behoudens nogthans dat in Civile zaken, welker belang zal excederen de ſomme van *f* 600, Reviſie of Propoſitie van Erreur binnen 's jaars zal mogen worden verzogt aan het Staats-Bewind, het welk, door den Raad alvorens ſummierlijk van de zaak geïnformeerd, zal committeren *vier* kundige Rechtsgeleerden of andere bekwame Perſonen, om als Adjuncten Reviſeurs, met *drie* Leden van den Raad, daartoe door denzelven te benoemen, het Proces te revideren, en daarin te ſententiëren, of de Penningen, van de goederen gekomen, den Gecondemneerden zullen behoren gerestitueerd te worden of niet: en zal de Revident gehouden zijn, zoo vele Penningen te conſigneren, als het Staats-Bewind op voordragt van den Raad, naar de grootheid van het Proces, voor vacatien der Raden, en die van de voorn. Adjuncten, als anderzins, zal arbitreren nodig te wezen; zullende ingevalle tuſſchen de Leden van den Zeeraad, in het ſtemmen over de Sententie, eenig verſchil zou zijn geweest, onder de drie Leden Reviſeurs, door

den

den Raad te benoemen, één moeten zijn, die van de Sententie hebbe verſchild. — En zal generalijk in het ſtuk der Reviſie worden geöbſerveerd, het geen naar Stijle practicabel is, en voords bij 's Lands Wetten, reeds gemaakt of nog te maken, is of zal worden geſtatueerd.

68.

Alle Rechters en Rechtbanken in de Bataafſche Republiek zullen, onder inhæſie van het geſtatueerde bij Art. 79. der Acte van Staatsregeling, gehouden zijn, den Raad, of die van 's Raads wege, in alles wat behoort tot de Administratie der Justitie, zoo verre die aan den Raad is aanbevolen, behulpzaam te zijn, zonder zich daaraan te mogen onttrekken, veel min eenige belemmering toetebrengen, des contrarie doende, zal de Raad zich beklagen aan het Hoog Nationaal Gerechtshof, hetwelk, na ſummier onderzoek der zake, de nalatige Rechters of Rechtbanken dadelijk tot derzelver pligt brengen, en voords zal handelen, als naar rade en bevind van zaken.

69.

Ieder der Raden zal, vóór de aanvaarding van zijnen Post, ter Vergadering van het Staats-Bewind, in handen van deszelfs tijdelijken Præſident, afleggen den navolgenden Eed en Belofte:

Ik zwere, dat ik, om het Ambt en Dienst van Raad in den Zeeraad der Bataafſche Republiek te bekomen, geen Geld of Geldswaarde, of iets anders, hoedanig het ook zoude mogen wezen, hebbe gegeven of beloofd, directelijk of indirectelijk, of op eenigerhande wijze, bedektelijk of onbedektelijk.

Ik

Ik belove en zwere, dat ik mij zal houden buiten alle particuliere Correspondentien, het zij met eenig Departement, Stad, Plaats of Publiek Perſoon, voor zoo veel zulks den Lande, of der uitoeffening van mijnen Post, naar inhoud mijner Inſtructie, nadelig ofte hinderlijk zoude mogen wezen, en dat ik zonder eenig faveur ofte aanzien van Zaken, Plaatſen of Perſonen, en alleenlijk in het oog houdende 's Lands Algemeen Welzijn, alles wat mijnen last aangaat, naarſtiglijk en getrouwlijk zal waarnemen en behandelen, mitsgaders Recht en Juſtitie doen als naar behoren, en volgens 's Lands Placaten, Wetten en Ordonnantien, gemaakt of nog te maken; — dat ik ook daartoe alle Ambtenaren, Officieren en Bedienden van den Raad, met alle zorgvuldigheid, zal houden en helpen houden; — dat ik nimmer zal ontdekken of reveleren eenige Communicatien, Deliberatien of Reſolutien, welke het zij in den Raade of andere Conferentien, tot mijnen Post betrekkelijk, zouden mogen vallen, en behoren Secreet gehouden te worden; — dat ik niet zal nemen, noch door de mijnen doen nemen, eenige bij mijne Inſtructie verboden Gaven, Giften of Geſchenken. — En dat ik mij voords præciſelijk zal gedragen naar den inhoud van dezelve Inſtructie, en van ieder Articul van dien, even als of elk dier Articulen in dezen mijnen Eed en Belofte van woord tot woord, op nieuw, ſtonde geïnſereerd, ten einde al hetzelve zorg-

vul-

vuldig te obſerveren, en daarnaar te leven; — en eindelijk dat ik alles zal doen, het geen een goed en getrouw Raad in den Zee-raad der Bataafſche Republiek, als Man van Eer, volgens pligt en conſcientie, gehouden is te doen en ſtiptelijk naartekomen.

Zo waarlijk helpe mij God Almagtig!

70.

Alle de Raden zullen gehouden zijn, bij de eerſte gewone Zitting, na den aanvang van ieder Jaar, in den Raad, den Eed, hiervoren geplaatst, plegtiglijk te inhæreren, en daarbij uitdrukkelijk te verklaren, dat zij, zoo veel zij weten, zich hebben gedragen naar het Voorſchrift dezer Inſtructie, tegen het nemen, of door de hunnen laten nemen, van Giften, Gaven of Geſchenken; — en indien hun eenig twijfelachtig geval dien aangaande mogte zijn voorgekomen, verpligt zijn, daarvan aan den Raad kennis te geven, om deszelfs oordeel dienaangaande te vernemen. — En wordt verſtaan, dat alle Poincten en Articulen, in deze Inſtructie vermeld, bij een iegelijk, dien het behoren en aangaan zal, in zijn reſpect, en ſpecialijk bij den Zee-raaad in het gemeen, en bij ieder van de Raden in het bijzonder, zullen worden onderhouden en achtervolgd, met reſerve van zoodanige verandering, vermeerdering en vermindering van dien, telken reize, en voor zoo veel het Wetgevend Lichaam, op voordragt van het Staats Bewind, naar gelegenheid van tijden en zaken, nuttig, oirbaar en dienſtig zal bevinden.

En dat de Leden van den Zee-raad, op de vorenſtaande Inſtructie, beëedigd zijnde, zich,

op den 1 dezer maand, als den *Zee-raad der Bataafſche Republiek*, hebben geconſtitueerd.

Het Staats-Bewind gelast, dat deze zal worafgekondigd en aangeplakt, alomme daar zulks behoort; met last aan een ieder, dien het aangaat, om zich, over alle Zaken, tot de werkzaamheden van den Zee-raad voornoemd behorende, directelijk aan dien raad te adresſeren.

In den *Haag*, den 2 April 1802.

(was geparapheerd)
E. S. G. J. v. B. RENGERS, vt.
(Onder ſtondt)
Ter ordonnantie van het Staats-Bewind.
(was getekend)
S. DASSEVAEL, l. S.

BIJVOEGSEL

Op bladzyde 175, in het IIe Deel.

Het committé dus in den jare 1796 tot het Bewind over de O. I. Compagnie aangeſteld, werd egter in de maand April van den jare 1800 wederom gedisſolveert en in deszelfs plaats een RAAD DER ASIATISCHE BEZITTINGEN EN ETABLISSEMENTEN aangeſteld op de volgende

INSTRUCTIE voor den Raad der Aſiatiſche Bezittingen en Etabliſſementen.

Art. 1.

De Raad der Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen zal beſtaan uit negen Leden, ondergeſchikt en verantwoordelijk aan het Uitvoerend

rend Bewind. De aan- en afftelling der Leden geſchiedt door het Uitvoerend Bewind. Zij zullen genieten eene Jaarwedde van vier duizend Guldens, en zonder eenige Emolumenten, van welken aart ook. De Leden, Secretaris, Ontfanger en Fiscaal, mogen aan elkanderen niet beſtaan tot in den derden graad van Bloedverwand- of Zwagerſchap, en moeten hunne vaste woonplaats houden te Amſterdam.

2.

Alle onderſcheidene Kamers en Departementen van het Committé tot den Oost-Indiſchen Handel, of voormaalige Oost-Indiſche Compagnie, vernietigd zijnde, zal deze Raad zijne Vergadering houden te Amſterdam; zonder dat daar door wordt verſtaan, dat alle de werkzaamheden en voordeelen van den Handel zich zullen moeten bepaalen te Amſterdam: zullende in tegendeel de Raad verplicht zijn, te zorgen, dat de Handel zo veel mogelijk worde verſpreid, en dat die plaatſen, binnen welke de Oost-Indiſche Handel en Navigatie is gevestigd geweest, door geene plotſelijke verandering van die directe voordeelen worden beroofd, maar dezelven in zo verre blijven genieten, als het algemeen belang zulks gedoogt.

3.

De Raad zal jaarlijks, op zodanig eenen tijd en wijze als door het Uitvoerend Bewind zal worden bepaald, aan hetzelve eene generaale en zo veel mogelijk geſpecificeerde voordracht doen, van al het gene, naar zijn inzien, betrekkelijk de Aſiatiſche Etablisſementen, behoort verricht te worden, het zij met betrekking tot de inrichtingen, welke in de Coloniën behooren te worden daargeſteld, en de bevelen ten dien

einde aftezenden, het zij met betrekking tot den Handel, en al het geen tot denzelven behoort, welke voordragt mitsdien zal inhouden een tafereel van alle werkzaamheden, welke de Raad zich voorſtelt geduurende het volgend Jaar; en zal de Raad zich in alle zijne werkzaamheden gedragen naar de Beſluiten door het Uitvoerend Bewind op deze voordragt genomen, dezelve, voor zo verre daar in bepaaldelijk in het een of ander is voorzien, ſtiptelijk achtervolgende, en voor zo verre de zaaken aan den Raad door het Bewind worden overgelaaten, ten meesten nutte van den Lande en der Coloniën afdoende En zal de Raad, wanneer door het ontfangen van Indiſche Brieven of andere oorzaaken eene nadere voordragt verëischt wordt, dezelve over die onderwerpen inzenden.

4.

Zij zullen, ten minſten tweemaal in elke week, eene gewoone en algemeene Vergadering houden, om te delibereeren en reſolveeren over alle voorkoomende zaaken, behoorende tot de adminiſtratie van den Aſiatiſchen raad, en voorts zoo dikwijls, en op zoodanige buitengewoone tijden, als de tijdelijke Præſident zulks zal noodig oordeelen; zullende hij Præſident, door vijf Leden van den Raad, of door eene perſoneele Commisſie uit denzelven, of door een der Departementen, wordende verzogt eene extraoraire Vergadering te beleggen, zulks niet mogen weigeren.

5.

Het Voorzitterſchap dezer Vergadering zal worden waargenomen door een der Leden, geduurende eene Maand, te beginnen met den oudſten in Jaaren, en zo vervolgens tot op den

den jongſten, zullende bij vacature de invallende als de jongſte ten deezen geacht worden te zijn.

6.

Er zullen niet meer dan twee Leden van den Raad, terzelfder tijd afwezig mogen zijn, of niet, zonder de door den Raad geoordeelde noodzaaklijkheid, in Commisſie buiten hunne Reſidentie mogen gezonden worden.

7.

Geen definitief Beſluit zal door den Raad mogen genomen worden, ten zij ten minſten vijf Leden in denzelven tegenwoordig zijn.

8.

Ingevalle, door vacature, noodzaakelijke of onvoorziene omſtandigheden, meer dan vier Leden bele worden in den Raad tegenwoordig te zijn, zullen derzelver Beſluiten niet mogen worden uitgevoerd, dan na verkregene approbatie van het Uitvoerend Bewind.

9.

Behalven de gewoone en buitengewoone Vergaderingen van den geheelen Raad, zullen de Leden, ter facilitering en bevordering der algemeene werkzaamheden, zich verdeelen in drie Departementen, als, tot de Indiſche zaaken, tot den Koophandel en Zeevaart, en tot dat van Finantiën. Ieder Departement zal beſtaan uit drie Leden, daar toe door den Raad te verkiezen, op approbatie van het Uitvoerend Bewind.

10.

Aan het Departement tot de Indiſche Zaaken, zal zijn aanbevolen:

1. Toezicht over de Politie en zorg voor de bewaaring der rust, vreede, veiligheid en goede ordre, in de Bezittingen en Etablisſemententen.

2. De zorg voor geregelde Correspondentie.
3. Het voordragen der noodige voorziening in de verdediging der Coloniën, en de zorg voor de behoorlijke verzorging der Land- en Zeemagt.
4. Het onderzoek en beoordeeling der zaaken, de Hoofdregeering in de Indiën betreffende, en van het gedrag der Ambtenaaren en Bedienden.
5. Het doen onderhouden van de beſtaande, en het maaken van de noodige Reglementen, Ordonnantiën en beſchikkingen.
6. Het drijven van den Handel binnen de Bezittingen, en het administreeren van de Bezittingen en blijvende Effecten in de Indiën.
7. De zorg voor de behoorlijke uitvoering van de Beſluiten van den Raad.
8. Het onkrenkbaar doen naarkomen, in de gewoone vorm, der ſubſisteerende verbonden met de omliggende en andere Vorſten en Volken.
9. De zorg voor de richtige en goede Administratie der Magazijnen, Arſenaalen en Hospitaalen, in de Indiën, en voorts al het geen betrekking heeft tot de Politie, de Correspondentie, de Juſtitie, en de Defenſie der Bezittingen en Etablisſementen.

Zullende de Administratie van den Handel, hier boven aan dit Departement opgedragen, door herzelve geſchieden gezamentlijk met het natenoemen Departement van Koophandel en Zeevaart; met dien verſtande, nochtans, dat over alle de beſlisſing en het beſluit zal verblijven aan den geheelen Raad, zoo als hier na uitdrukkelijk zal worden bepaald.

II.

Aan de Departementen van Koophandel en Zeevaart, zal zijn aanbevolen:

1. Het onderzoek en beoordeeling der zaaken, betreffende den Handel op de Indiſche Bezittingen en Etablisſementen, en van daar herwaards.
2. Het drijven van den Handel in die Gewesten, gezamentlijk met het Departement tot de Indiſche zaaken, conform Art. 10.
3. De aaankoop van Goederen ter verzending naar de Indiën, de ontfangst, opſlag, Berging, toezicht en verkoop, der Retouren van daar.
4. De aanbouw en uitrusting, of huuring, en bevragting, van Schepen, waartoe in den Raad zal zijn beſloten, zoo tot transport van Goederen als van Volk, en voorts al wat het beleid, de uitbreiding en verbetering van den Handel en Zeevaart, op en van de Aſiatiſche Bezittingen, bevorderen kan; mitsgaders de zorg voor de Magazijnen, Arſenalen en Hospitalen, binnen de Republiek.

Zullende het Commercie-Comptoir van dit Departement, met deszelfs Commiſen en verdere Bedienden tot de Magazijnen binnen de Republiek, ſtaan onder deszelfs opzigt, en voorts aan hetzelve bevolen zijn, om in 't algemeen met de meest mogelijke ſpaarzaamheid te handelen, in deszelfs werkzaamheden, den Handel betreffende; wordende mitsdien, ter bevordering van deeze zo hoog noodige ſpaarzaamheid, bepaald, dat, wanneer de vaste Bedienden van den Raad daartoe genoegzaam zijn, de Raad niet verbonden zal zijn aan het gebruik van

Stads Wapendragers, Schuitenvoerders of dergelijke Bedienden.

12

Het Departement van Finantiën zal zich bezig houden met het

1. Onderzoek en de beoordeeling der Geldmiddelen van den Raad;
2. De Administratie der Penningen, door denzelven Raad te ontfangen of te betaalen, en dienvolgens met den Staat en Balance derzelve;
3. Het ſaldeeren, liquideeren en reguleeren, van alle openſtaande Rekeningen, Maandgelden, Huuren, Gagiën, Arbeidsloonen, Contracten, Uitdeelingen, Schulden en Interesten, voor zo veel deeze laatſte door den Raad zullen worden betaald, het voordragen van alle te doene betaalingen, en wijders al het gene begrepen is onder het werk der Finantiën, gelijk ook de Opperboekhouder en die der Soldijën derzelver werkzaamheden meer bijzonder onder hun opzigt zullen verrichten.

13.

In alle deeze werkzaamheden, zullen de reſpective Departementen (welke gehouden zullen zijn, ieder, ten minſten drie maal des weeks, te vergaderen) met de vereischte geheimhouding van belangrijke berichten in Commercieele zaaken handelen, en niets anders dan bij wijze van voorbereiding voor de deliberatiën van den geheelen Raad, en van de uitvoering van deszelfs Beſluiten en Diſpoſitiën, zonder op eigen gezag over eenige zaaken te mogen disponeeren, terwijl het algemeen Beſtuur zal behooren en verblijven bij den geheelen Aſiatiſchen Raad, waar

aan

aan wijders wordt overgelaaten, tot de præparatie van alle objecten van deliberatie, dezelve zoodanig in den haaren te verdeelen, en mitsdien overeenkomſtig de tegenwoordige Inſtructie, en op approbatie van het Uitvoerend Bewind, zoodanig Reglement van order voor het houden hunner Vergaderingen en werkzaamheden te beramen en vast te ſtellen, als hetzelve meest nuttig en raadzaam zal oordeelen.

14.

De Raad zal binnen den kortst mogelijken tijd aan het Uitvoerend Bewind opgeven de naar deszelfs inzien behoorlijke wedde van den Secretaris, Ontfanger, Fiscaal, gelijk mede het aantal en de jaarwedde van de verdere Geëmploiëerden, zo voor de generale Secretarie en Bureau der drie Departementen, als voor de overige werkzaamheden van den Raad, aan de Werven en Pakhuizen hier te Lande benoodigd, ten einde hetzelve Bewind in ſtaat te ſtellen, dienaangaande aan het Vertegenwoordigend Lichaam zodanige Voordragt te doen, als hetzelve zal oordeelen te behooren: zullende de Raad verplicht zijn, bij voorkeur aan te ſtellen die Perſoonen, welke alle de verëischten bezitten, en zich door getrouwe dienſten aan de voormaalige Oost-Indiſche Maatſchappij en het Committé tot den Oost-Inſchen Handel zulks hebben waardig gemaakt.

15.

De Raad zal, insgelijks, zoo ſpoedig doenlijk, aan het Uitvoerend Bewind inzenden eene nauwkeurige Lijst van de posten der hooge Regeering en andere hoogere en lagere Ambtenaaren in Indiën, met bijvoeging van derzelver werkzaamheden, Tractementen en Emolu-

menten, als mede van eene gemotiveerde Voordragt, zo omtrent zodanige veranderingen, als de Raad in het een of ander dadelijk noodig zoude oordeelen, als omtrent de bepaaling, welke der voorfz. Posten, Ambten en Bedieningen, door het Uitvoerend Bewind, op voordragt van den Raad, welke door den Raad zelve, en welke door den Gouverneur Generaal en de hooge Regeering, in het vervolg zullen worden begeven.

16.

Alle de verfcheenen Jaarwedden, Tractementen en Appointementen, zo der Leden en Ministers, als van de overige Ambtenaars en Bedienden van den Raad, zullen worden betaald van drie tot drie maanden, op Ordonnantiën, door den Ontfanger van den Raad.

17.

Onder de Perfoonen, welke door den Raad worden voorgedragen aan het Uitvoerend Bewind, overeenkomftig Art. 15, zullen mede begreepen zijn een Hoofd-Commis, met de noodige Clercquen, welke belast zullen zijn, om uit de Europeefche en Indifche Boeken eenen zoo nauwkeurig mogelijken ftaat te formeeren, van het geheele Lichaam, zoo wel met betrekking tot den Eigendom en Bezittingen in Indiën, als met betrekking tot den Handel.

18.

Alle inkomende Brieven, Depêches en Stukken, zullen door den Præfident geopend, en in de eerstvolgende gewoone, of, ingeval van presfance, in eene buitengewoone Vergadering, gebragt en gelezen worden; zullende geenerlei zaaken voor valide worden gehouden, welke niet

niet in den gantſchen Raad tot concluſie zijn gebragt.

19.

Voor zo verre een der Leden, Ministers of Bedienden, eenige afzonderlijke Correspondentie mogten houden op de Indiſche Bezittingen, over zaaken van Commercie of eenige andere, welke aan de Administratie van den Raad verbleeven zijn, zullen zij verplicht zijn, alle de bij hen ontfangene berichten, zo wel betrekkelijk het Commerciëele, als andere, dadelijk te brengen ter kennisſe van den Raad. — Niemand hunner mag in eenige Commerciëele betrekking ſtaan met eenig Ingezeten der Indiſche Bezittingen of Etablisſementen, noch ook zich als deszelfs zaakwaarnemer in eenige opzichten laaten emploiëeren, en zulks onverminderd het geſtatueerde bij Art. 239 der Staatsregeling.

20.

De Raad der Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen zal hebben en uitoeffenen, in naam van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek, en op zijne verantwoordelijkheid aan hetzelve, het algemeen gezag en beſtuur over de Bezittingen, Landen, Comptoiren, Plaatſen, roerende en onroerende Goederen, gehoord hebbende aan de voormaalige Nederlandſche Oost-Indiſche Compagnie, geene uitgezonderd, zo in de Indiën als hier te Lande, onder alle zodanige bepaalingen als bij de Acte van Staatsregeling en deeze Inſtructie zijn voorgeſchreven. En zal dat gezag en beſtuur zich uitſtrekken, zoo wel tot het Staatkundige, Huishoudelijke, Justitiëele en Finantiëele, als tot den Handel van, op en in die Landen, het onderhouden, vernieuwen of aangaan, van al-

zul-

zulke verbintenisſen met de Indiaanſche Vorsten en Volken, als allermeest ſtrekken kunnen ten nutte en voordeele van het Moederland en van deszelfs Oosterlijke posſesſien; zo, echter, dat de Raad verplicht zal zijn zich ſtiptelijk te gedragen naar, en te handelen overeenkomſtig de Beſluiten van het Uitvoerend Bewind: en wordt de Raad tevens gelast, zorg te dragen, dat de Regeering en het Beſtuur in de Indiën bij derzelver gezag en luister worden bewaard, en ten opzichte der Oosterſche Vorsten en Volken volkomen gehandhaafd.

21.

De Raad zal gehouden zijn, alle bij hem inkomende belangrijke berichten, betreffende den toeſtand der Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen, de aankomst en het vertrek van Schepen, en ſoortgelijke, geduurende den Oorlog daadelijk, en in tijd van Vrede maandelijks, bij een circumſtantiëel Rapport, te brengen ter kennis van het Uitvoerend Bewind: ook zal dezelve verplicht zijn, om van die berichten, welke voor de werkzaamheden van een der Agenten, of van den Raad der Americaanſche Colonien en Bezittingen, belangrijk zouden kunnen geoordeeld worden, met toezending van Copie Extracten, aan dezelve kennis te geven.

22.

De Raad zal den Agent van Finantien, op deszelfs verzoek, dienen van conſideratien en advis, over de geſchiktſte wijze en middelen, om de Geïnteresſeerden bij en Houders van Actien in de gewezene Oost-Indiſche Compagnie, door de Natie, bij wijze van afkoop, ſchadeloos te ſtellen.

23.

23.

De Raad zal zich ſteeds beijveren tot het beraamen van de noodige ontwerpen, betrekkelijk het Staatkundige, Huishoudelijke en Finantiëele, van derzelver werkzaamheden, en inzonderheid betrekkelijk den Handel op en van de Indiën, ter verbetering van den in- en uitwendigen toeſtand der Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen, van derzelver Commercie, Defenſie en Finantie, en in het algemeen van alle zoodanige maatregelen, als welke het meest kunnen toebrengen tot bevordering der algemeene belangen des Bataafſchen Volks en der Colonien, alle welke ontwerpen door den Raad zullen worden voorgedragen aan het Uitvoerend Bewind, ten einde door hetzelve, desaangaande, met de meest volkomene kennis van zaaken, zal kunnen worden geraadpleegd en beſlooten.

24.

De Raad zal de noodige voordragten aan het Uitvoerend Bewind doen, over de wijze, op welke het inwendig Beſtuur der Indiſche Bezittingen door de Wet zoude behoren geregeld te worden, en hoedanig op den meest geſchikten en onſchadelijkſten, en minst gevaarlijkſten voet, met voorzichtigheid en zonder ontijdige overhaasting, de grondbeginzelen, waar op de Staatsregeling deezer Republiek is gebaſeerd, in de Indiën zouden behooren in werking te komen, ten einde de Ingezetenen aldaar meer gelijke rechten verkrijgen, en aan rechtmatige pligten verbonden blijven, alles overeenkomſtig den aart der verſchillende Etablisſementen en de natuurlijke geſteldheid des Lands, met inachtneming van zeden, van algemeene en

Plaat-

Plaatſelijke belangen, van relatiën met Inlandſche en nabuurige Volken, en andere omſtandigheden.

25.

De Raad zal ſteeds in het oog houden, en zorgen dat in het oog worde gehouden, dat de goede trouw ſteeds een der hooſdtrekken van het Bataafſche Caracter heeft uitgemaakt, en dienvolgende zorgen, dat de Verbonden met Indiaanſche Vorsten en Volken, met alle nauwgezetheid, worden achtervolgd. De Raad zal tevens ſteeds gedenken, dat deeze Natie, als eene Handeldrijvende Natie, niets meer verlangt, dan in Vreede en goede Vriendſchap met alle anderen te leven, en dan alleen de Wapenen opvat, wanneer aangegaane verbintenisſen of onherſtelde beledigingen zulks noodzaaklijk maaken; en de Raad zal de Regeering in Indiën bewaren bij het gezag dat dezelve hebben moet, om ook in de betrekkingen met andere Vorsten en Volken het meeste voordeel voor de Republiek en haare Bezittingen te kunnen bevorderen. En voor zo verre de Raad eenige ordres naar Indiën heeft aftevaardigen, betrekkelijk het aangaan, vernieuwen of veranderen, van Verbintenisſen, zal hij bijzonder in het oog houden het 21 Art. deezer Inſtructie, gelijk mede betrekkelijk het bekrachtigen van geſlotene Verbintenisſen; ten einde het Uitvoerend Bewind, na te hebben overwogen in hoeverre de Verbintenisſen van dien aart zijn, dat zij als eigenlijke Verbonden de bekrachtiging van het Vertegenwoordigend Lichaam behoeven, daar op zijne welmeening aan den Raad doe verſtaan.

26.

26.

De Raad zal jaarlijks zijne Boeken ſluiten met den laatſten December, en op den tijd, door het Uitvoerend Bewind te bepaalen, aan hetzelve rekening en verantwoording doen van deszelfs gehoudene Directie en Administratie, zo hier te Lande als in de Indiën, en van al het gene behoort tot deszelfs beſtuur en handelingen van het afgeloopen jaar, zonder reſerve, op behoorlijke reſpecten, en zo veel mogelijk in eene Chronologiſche order, met overlegging van alle de Stukken en beſcheiden, tot explicatie en verificatie van het te doene verſlag.

27.

De Raad zal ter zelfder tijd jaarlijks een algemeen verſlag aan het Uitvoerend Bewind inleveren, van den ſtaat der zaaken in de Indiën, zo in het Politieke, den algemeenen bijzonderen Handel, als betrekkelijk de defenſie en de Politieke relatiën, zonder eenige uitzondering; ten einde hetzelve in ſtaat te ſtellen, daar van een algemeen verſlag aan het Vertegenwoordigend Lichaam te kunnen inleveren: en zal de Raad verplicht zijn, in het gemelde Verſlag te vervatten de reflectiën die dezelve aan het Uitvoerend Bewind te ſuppediteeren heeft, over de aanwinst of het verloop van den Handel, mitsgaders over de misbruiken en verkeerde diſpoſitiën, door den Raad in het Staatkundige, Juſtitieele, Commercieele of Financieele Beſtuur, geobſerveerd; wordende den Raad nog daar en boven bevolen, maandelijks aan het Uitvoerend Bewind te doen toekomen een Verbaal der belangrijkſte zaaken, in de vorige Maand bij denzelven voorgevallen.

28.

28.

De Raad zal gehouden zijn, zo ſpoedig mogelijk na zijne aanſtelling, en vervolgens jaarlijks vóór den 1 September, bij het Uitvoerend Bewind intezenden eene beredeneerde Petitie of begrooting van het gene de Raad oordeelt, geduurende het volgende jaar, te zullen benodigd hebben, tot het drijven van hunnen Handel, den inkoop van Goederen, den aanbouw of aanhuuring van Schepen, onkosten van defenſie, en bezorging der Troepen, de betaaling van Soldijen, Renten, Penſioenen, Tractementen, en andere kosten van beſtuur, ofte tot welke andere einden het ook zijn mag; en moeten op deeze begrooting alle de reſpective kosten afzonderlijk en beredeneerd worden opgegeeven, met uitdrukking en ſpecificatie der Sommen, voor iedere deezer kosten vereischt wordende.

29.

De Raad is insgelijks verplicht, bij de inzending der voorzegde begrooting overteleggen eene raaming van Inkomſten, welke van den Handel, ofte uit anderen hoofde, gedurende het volgend jaar, zullen kunnen worden geïncaſſeerd.

30.

Bij dezelfde gelegenheid, en zo lange zulks zal noodig wezen, zal de Raad aan het Uitvoerend Bewind overleggen eene ſpecifique en gemotiveerde opgave der Renten en aflosſingen, ten laste der gewezene Oost-Indiſche Compagnie loopende, of uit het voormaalig Beſtuur van het Lichaam voortgeſprooten, welke in den loop van het volgend jaar zullen moeten worden betaald; en zal de betaaling van deeze Renten en aflosſingen, zo als die door het Vertegenwoor-

woordigend Lichaam zullen zijn geaccordeerd, bij den Raad afzonderlijk behandeld en verantwoord worden, tot dat de Schulden zullen wezen afbetaald of daar voor Nationaale Schuldbrieven zijn uitgegeven.

31.

Alle de Ontfangſten, bij den Aſiatiſchen Raad te doen, zullen geſchieden door den Ontfanger van den Raad.

32.

Het Casgeld wordt ontfangen op genummerde Aſſignatiën, telken jaare beginnende met No. 1, ten laste van de genen die betaalen moeten; welke Aſſignatiën van wegen den Raad aan zijnen Ontfanger zullen worden ter hand geſteld, met en benevens Acten van Changement, elk van die ter zelfder Somme, en van gelijke Nummers, als de Aſſignatie waar toe dezelve behoort.

33.

De vooſz. Acten van Changement zullen bij den Raad, vóór derzelver afgiften, en vervolgens bij den Ontfanger, worden geregistreerd, met bijvoeging van derzelver Nummers reſpectivelijk, en deeze, even zo wel als de Aſſignatiën, worden geteekend door den tijdelijken Præſident en twee andere Leden, een van elk dier Departementen, tot welke de tijdelijke Præſident niet behoort.

34.

Aan het einde van elk jaar, zal de Ontfanger die Aſſignatiën, welke niettegenſtaande alle door hem of door den Raad aangewende middelen, onbetaald mogten gebleven zijn, bij den Raad inleveren, om daar mede het ten zijnen lasten loopende te doen ſluiten; voor welke Aſſignatiën

aan den Ontfanger eene Acte van decharge zal worden gegeven, en zullen de rest geblevene Asfignatiën, dadelijk bij de intreeding van een volgend jaar, door den Raad bij een Acte van Changement op nieuw aan zijnen Ontfanger worden ter hand gesteld.

35.

De ontfangst in Wisselbank- en Nationaal Beleenbankgeld zal geschieden op Rekeningen, in beide die Banken door den Raad te openen, op den naam en qualiteit van den Ontfanger, in diervoegen:

N. N. *Ontfanger van den Raad der Asiatische Bezittingen en Etablissementen.*

36.

De Commissarissen van voorsz. Banken zullen worden verplicht, dagelijks Bankbriefjes in *duplo* te tekenen en te verzenden, of door daar toe Gequalificeerden te doen tekenen en verzenden, een aan den Asiatischen Raad, en een aan zijnen Ontfanger; welke Bankbriefjes bij den Raad en zijnen Ontfanger worden geregistreerd, en deezen laatsten dienen voor Acte van Changement.

37.

De Speciën voor Indiën, zullen, op last van den Raad, en bij Acte van Changement, door den Raad worden geincasseerd.

38.

De Raad zal voor alle betalingen, die op de Petitie zijn geconsenteerd, het zij dezelve geschieden in Bank- of Casgeld, Ordonnantiën slaan, op zijnen Ontfanger, tot het montant toe van ieder respect van het gemelde consent, en geenerlei betaalingen doen, dan door middel van zo-

zodanige Ordonnantien, geteekend door den tijdelijken Præſident en twee andere Leden, een van elk dier Departementen tot welk de Præſident niet behoort.

39.

Tot het doen der betaalingen in Wisſel- of Nationaal Beleenbankgeld, zullen, zoo dra door den Raad de Ordonnantiën aan den Crediteur zullen zijn afgegeven, dadelijk aan den Ontfanger worden gezonden de Bank-Billetten van gelijke ſumma, op gelijke wijze getekend door den tijdelijken Præſident en twee Leden van den Raad; en welke Bank-Billetten door den Ontfanger, na van den Crediteur de door denzelven gequiteerde Ordonnantie bekomen te hebben, mede zullen moeten worden getekend, en, volgens Costume, door een door den Raad daar toe gequalificeerd Perſoon in de Bank bezorgd worden; zullende de Commisſarisſen van voorſz. Banken worden verpligt dagelijks Bankbriefjes in *duplo* te tekenen en te verzenden, even als zulks hier boven bij Art. 36 is bepaald, en welke Bankbriefjes den Ontfanger zullen ſtrekken tot Acten van decharge.

40.

De opgemelde Ordonnantiën zullen moeten voorzien worden met een Nummer, telken jaare te beginnen met No. 1; en zullen de Bank-Billetten, voor het gene in Banco betaald wordt, mede voorzien zijn van dezelfde Nummers als de daartoe behoorende Ordonnantiën.

41.

In alle Ordonnantiën zal moeten worden ingevuld het reſpect der Petitie, waar op dezelve behooren geboekt te worden, voor zo verre namelijk de ſoorten van betaaling bij de Petitie

zijn geconſenteerd, en wijders zoo als hier na bij Art. 44 is bepaald.

42.

Alle de Ordonnantiën zullen bij den Raad, alvorens te worden uitgegeven, en bij den Ontfanger zodra aldaar zullen zijn ingekomen, worden geregiſtreerd, met bijvoeging van derzelver Nummers reſpectivelijk.

43.

Alle betaalingen, welke vallen in de termen van reſtitutie, als daar zijn terugbetaaling tot ſaldeering van zodanige Penningen als door de Kooplieden te veel in banco zijn afgeſchreven, en het welk bekend is onder den naam van overbetaalingen;

Betaling van het provenu van Goederen, voor Particulieren verkogt;

Betaling van het provenu van Goederen, op recognitie verkogt;

En dergelijke, als geen reſpect bij de Petitie hebbende, zullen geregiſtreerd worden op zodanig reſpect, als waarop dezelve ontfangen zijn.

44.

Bij de Ordonnantiën zullen door den Raad geannexeerd worden zoodanige beſcheiden, als de aart der daar in vervatte betaling zullen medebrengen.

45.

De Affchrijvingen in Wisſel- en Nationaal Beleenbankgeld, uit krachte van verkoop, zullen worden geregistreerd, reſpectivelijk, op het reſpect van realiſatie van Wisſelbankgeld en realiſatie van Nationaal Beleenbankgeld; en zal de Ontfanger, voor het ſurplus of deficit van de meerdere of mindere waarde van hetzelve, van

den

den Raad bekomen Acte van Changement, om hetzelve in uitgave te boeken; zullende van alle Acten, zo van Changement als van Decharge, de Raad zorgen, dat authentique Copiën aan de Commisfarisfen ter Nationaale Rekening worden gezonden.

46.

De navolgende betalingen, echter, zullen door den Ontfanger mogen geschieden, zonder Ordonnantiën, en alleenlijk ingevolge eene generaale Resolutie van den Raad, tot het doen van zodanige soort van betaling, als:

Soldijen, Doodschulden, Maandgelden, en wat daartoe behoort;

Interesten, Afgiften of Uitdeelingen op Actiën.

En zal de Ontfanger in deezen kunnen volstaan met het opleggen der Quitantiën, Coupons en dergelijke bewijzen van gedaane betaaling, als mede met eene jaarlijksche generaale Acte van Decharge door den Raad, ten aanzien van elke van deeze soorten van betaalingen aan den Ontfanger te geven, en waarin de generaale somme van opgemelde soorten zal moeten worden gesteld.

47.

De Ontfanger zal bij deszelfs Instructie verplicht, en door Commisfarisfen ter Nationaale Rekening gehouden worden, tot het overbrengen, binnen de eerste zes Maanden van het Jaar, zijner Rekening over het laatst voorgaande Jaar, met overlegging der Acten van Changement en Decharge, als mede van betaalde en in Rekening gebragte Ordonnantiën, met de Bescheiden daartoe behoorende, alles volgens den inhoud deezer Instructie voor den Raad.

48.

In de Instructie, voor den Ontfanger door den Raad te ontwerpen, om aan het Uitvoerend Bewind ter goedkeuring te worden voorgedragen, overeenkomstig Art. 237 der Staatsregeling, zullen in het oog gehouden worden de gronden bij deeze Articulen gelegd, zullende dezelve wijders bevatten al het gene meest dienstig is om de verantwoording der Penningen onder de Administratie van den Raad zeker te maaken, en alle misbruiken voor te komen.

49.

De Raad zal jaarlijks vóór den 1 April aan den Agent van Finantiën eene duidelijke en distincte opgave doen van het gene bij denzelven, zo over het afgeloopen Jaar, als op de restanten van voorige Jaaren, is ontfangen, zo wegens derzelver inkomsten, als wegens het aan hun geaccordeerde. Ook zorgt hij, dat aan denzelfden Agent, en aan Commisarisen tot de Nationaale Rekening, maandelijks, en wel in de eerste dagen der Maand, door hunnen Ontfanger worde ingezonden een behoorlijk gespecificeerde Staat van de Kas.

50.

De Raad zal nimmer vermogen eenige Bezittingen, Etablisementen of Comptoiren in Indiën, eigener gezag te vervreemden of afteftaan, aan wien, in welke gevallen en om welke redenen, zulks ook zoude mogen wezen, zonder daartoe alvoorens te hebben bekomen speciaale en stellige autorisatie van het Uitvoerend Bewind der Bataafsche Republiek, op Decreet van het Vertegenwoordigend Lichaam.

51.

De Raad zal, ten behoeve der Bataafsche Re-

Republiek, dirigeeren en administreeren, den Handel op en van de Oosterſche Bezittingen en Etablisſementen, mitsgaders op het Rijk van China, in zijne geheele uitgebreidheid, zo en in diervoegen als die bij de Oost-Indiſche Maatſchappij, en vervolgens bij het Committé tot den Oost-Indiſchen Handel en Bezittingen, is geëxerceerd geweest, en zich ten deezen gedragen conform het Art. 249 der Staatsregeling, zo lange en zo verre hetzelve Articul door de Wet niet vernietigd of veranderd zal zijn.

52.

De Raad zal met den meesten ſpoed aan het Uitvoerend Bewind voordragen de beste wijze, op welke de vervoering en aanbreng van Goederen en Koopwaaren, mitsgaders de Binnenlandſche Zeevaart op de Indiſche Comptoiren, ten meesten voordeele voor den Handel zoude kunnen geſchieden; ten einde wegens de afſchaffing der reſpective Equipagie-werven, Bedienden, en al het geen verder tot den kostbaaren omslag van den Scheepsbouw behoort, te kunnen beſlisſen.

53.

De Raad zal naar tijdsomſtandigheden zorgen, om, wanneer 's Lands belang en voordeel zulks vordert, deszelfs Zeevaart en Handel te doen verzekeren, gelijk zulks bij de Commercie gebruikelijk is.

54.

Alle Inkoopen van Goederen, zo tot het gebruik hier te Lande, als tot verzending naar de Indiën, zullen, zo veel mooglijk, geſchieden bij openlijke Aanbeſteeding of Inſchrijving, waar van de voorwaarden tijdig genoeg in de voornaamſte en gelegenſte Plaatſen der Repu-

bliek, bij publieke Advertentie, zullen worden bekend gemaakt; en zulks ten overſtaan van een of twee Leden van den Raad zelven, zonder dat zulks immer aan eenige andere Perſoonen, Ambtenaaren of Bedienden, zal mogen worden overgelaaten.

55.

De Goederen en Producten, aantebrengen uit de Indiſche Bezittingen, Coloniën en Etablisſementen, en uit het Rijk van China, zullen niet anders mogen worden verkogt, dan bij openbaare veilingen, waar toe de vereischte Billetten en Advertentiën zodanig bij tijds zullen zijn uitgegeven en publiek gemaakt, als het algemeen belang der Commercie zulks zal komen te vorderen.

56.

De Raad, als een handeldrijvend Lichaam, zal ten allen tijde door den gewoonen weg van Rechten kunnen worden aangeſproken en geconſtringeerd voor de gewoone Rechtbank, in de plaats van deszelfs Reſidentie, tot de præstatie van zijne verbintenisſen, wegens alle zaaken welke den Handel betreffen, zo als Aſſurantiën, bevragting van Schepen, Wisſels, Rekeningen, Conditiën van Verkooping, en voorts omtrent al het gene de Raad naar Koopmans ſtijl en engagement zal koopen, verkoopen, aanbeſteeden of tranſigeeren.

57.

Geen der Leden van den Raad, Secretaris, Ontfanger en Fiscaal, noch iemand van deszelfs Ambtenaaren, zal, op eenigerlei wijze, het zij rechtſtreeks of van ter zijde, het zij zelve of in Commisſie voor anderen, eenig aandeel mogen hebben in eenigen Handel, Le-

ve-

verantiën of Aanbeſtedingen van den Raad, en zich tot ſtipte naarkoming daar van bij de aanvaarding hunner Posten of Bedieningen bij ſolemneelen Eede moeten verbinden.

58.

De Raad zal hebben de aanſtelling van deszelfs Ministers, Beambten en Bedienden, en wel op zoodanig eene wijze, als door het Reglement van Order zal worden bepaald; zo, echter, dat de benoeming van den Secretaris, Ontfanger en Fiscaal, door het Uitvoerend Bewind zal moeten worden geapprobeerd: zullende de benoeming niet geſchieden, dan na dat de Inſtructiën, overëenkomſtig Art. 237 der Staatsregeling, zullen zijn gearresteerd.

59.

De Raad zal het naauwkeurigst toezicht houden en doen houden, dat deszelfs Ministers, Beambten en Bedienden, zich getrouw aan hunne verplichtingen en Inſtructiën gedragen, en dezelve, zulks verdienende, van hunne Posten kunnen verlaten; zo, echter, dat, met betrekking tot den Ontfanger of den Fiscaal, zij dezelve wel in hunne Bediening zullen kunnen ſurcheeren, maar daar van dadelijk aan het Uitvoerend Bewind kennis geven, ten einde hetzelve oordeele en beſluite of de geſuspendeerde in zynen Post herſteld of van denzelven ontzet zal worden.

60.

De Leden van den Raad, in Commisſie gaande, zullen, voor Reis- en Verteerings-kosten, genieten een daggeld van zeven guldens, boven hunne Jaarwedde, voor elken dag dat dezelve op uitdrukkelijken last van den Raad buiten de Reſidentie in Commisſie zijn geweest:

zullende gene permanente Commisſiën worden benoemd, en, dezelve langer ſtrekkende dan voor veertien dagen, daar op de approbatie van het Uitvoerend Bewind moeten worden verleend.

61.

De Raad en bijzondere Leden van dien zullen, ingevalle van misdrijf, in derzelver Bediening begaan, voor een hoog Nationaal Gerechtshof te recht geſteld worden.

62.

De hoogere en laagere Beambten van den Raad, zo wel in de Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen zelven, als hier te Lande, zullen door den Fiscaal, het zij Civiel tot ſchavergoeding, of wel Crimineel, aangeklaagd en vervolgd kunnen worden, voor het Gerechtshof van het Departement, binnen het welk de Raad zijne ſesſiën houdt.

63.

De Leden van den Raad zullen, in handen van den Voorzitter van het Uitvoerend Bewind, afleggen den navolgenden Eed:

„ Ik verbinde mij plechtig, mijne Bedie-
„ ning als Lid van den Raad der
„ Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſemen-
„ ten, met al mijn vermogen, overeen-
„ komſtig de Acte van Staatsregeling,
„ en de Inſtructie voor denzelven Raad
„ bij het Vertegenwoordigend Lichaam
„ des Bataafſchen Volks vastgeſteld, ge-
„ trouw en ijverig te zullen naarkomen.
„ Ik verbinde mij plechtig, geen aan-
„ deel te zullen hebben in eenigen Han-
„ del, Leverantiën of Aanbeſtedingen
„ van den Raad.

„ Ook

„ Ook verklaare en zweere ik, dat
„ ik, om te komen tot voorſz. Post,
„ aan niemand, 't zij in of buiten 't
„ Beſtuur, enige giften of gaven hebbe
„ beloofd noch gegeven, noch beloven
„ noch geven zal; en dat, wanneer
„ t'eeniger tijd ter mijner kennisſe mogte
„ komen, dat iemand voor mij iets hadt
„ beloofd of gegeven, beloven of ge-
„ ven zou, ik zulks dadelijk zal brengen
„ ter kennisſe van het Uitvoerend Be-
„ wind der Bataafſche Republiek, waar
„ van ik ben aangeſteld."

64.

Het Vertegenwoordigend Lichaam behoudt ſteeds de faculteit, om, op voorſtel van het Uitvoerend Bewind, in deeze Inſtructie zoodanige ampliatie of verbetering te maken, als hetzelve zal vermeenen te behooren.

Accordeert met de Origineele Inſtructie, ingevolge het Decreet van het Vertegenwoordigend Lichaam, van den 11 April 1800, bij het Uitvoerend Bewind ingekomen den 29 April 1800, N°. 46.

(Onderſtondt)

Mij bekend,

(was getekend)

C. G. HULTMAN.

REGISTER.

De letters I, II, III *en* IV *wijzen aan het Deel; en de Cijffers, de bladzijden.*

A.

Aaken . . . . . III. 240.
Aanplakken van Biljetten, hoeveel daar voor betaald word . . . . I. 308.
Aberdaan Visscherij . . . II. 282.
Admiraliteit (over de) of het bewind over de Zeezaken . . . . IV. 308.
——— over de aangeving der goederen bij dezelve . . . . IV. 310.
——— Instructie voor den Zeeraad der Bataafsche Republiek . . . IV. 324.
Agio-tafel om Bankgeld tot kasgeld te reduceren . . . . . I. 196.
Aleppo . . . . . IV. 170.
Alexandrette of *Scandrona* . . IV. 169.
Alexandrÿen . . . . IV. 175.
Altona . . . . . III. 165.
Amerika . . . . . IV. 179.
——— verhaal van de omwenteling in de Regering en Koophandel aldaar . . IV. 179—196.
——— Nieuw-Hampshire . . } IV. 196.
——— Massachusetts . . }
——— Rhode Eiland en Providence Plantations . . . . . IV. 197.
——— Connecticut . . } IV. 198.
——— Nieuw-York . . }
——— Nieuw-Jersey . . IV. 199.
——— Pensijlvanie . . }
——— Delaware . . } IV. 200.
——— Marijland . . }

Ame-

Amerika Virginia, Noord- en Zuid Karolina . . . . } IV. 201.
——— Georgia . . . . IV. 202.
——— (Tractaat van Commercie met) en deze Republijk . . IV. 203—228.
Amſteldam, waar gelegen . . I. 1.
——— deszelfs opkomst . . I. 3.
Amſterdammers van ouds liefhebbers van de Zeevaart . . . . . I. 4.
——— derzelver Tolvrijheid . I. 5.
——— derzelver vrijheden en Privilegien . . . . . I. 8.
Ancona . . . . IV. 138.
Ankers, hoe die te Amſterdam beproefd worden en wat men daar voor betaald . I. 376. 377.
Antwerpen . . . III. 240—242.
Aſſiento (van het) of den Spaanſchen ſlavenhandel . . . . . IV. 101—104.
Aſſuradeurs en Commisſarisſen van de Aſſurantie Kamer . . . . I. 43.
Aſſurantie en Ordonnantie op dezelve . I. 44.
——— Maatſchappijen . . II. 37—66.
Atrecht of *Arras* . . . III. 247.
Augsburg . . . III. 228.

B.

Bakker (*Meeuwis Meindertze*) uitvinder der Kamelen . . . . . I. 12.
Bamberg . . . . III. 224.
Bank van Leening, gemeenlijk genoemd Lombard . . . . . I. 219.
——— ——— aanleg en beſchrijving van dezelve . . . . . I. 220.
——— ——— hoe die beſtuurd word . I. 224.
——— ——— berekening van den Intrest der Panden . . . . I. 226—238.
Bank van Frankrijk te Parijs, beſchrijving van dezelve . . . . IV. 24.
Beleenbank (van de generale) . . I. 251.
——— dezelve weder in werking gebragt onder den

den naam van Nationale Beleenbank . I. 266.
Beleeningen (van de) . . I. 239.
Berbice, eene Nederlandsche Volkplanting in de West-Indiën } II. 246.
—— vaart daar op opengesteld . }
—— voortbrengselen van dezelve en wijze van rekenen aldaar . . II. 247.
Bergamo . . . . IV. 140.
Berlijn . . . . III. 171.
Beurs van Amsterdam, beschrijving van dezelve . . . . . I. 60.
Bichieri . . . . IV. 177.
Binnenlandschen handel van Amsterdam III. 1.
—— —— op Haarlem . III. 2.
—— —— Alkmaar . . III. 8.
—— —— Leiden . . . III. 8.
—— —— Delft . . . III. 9.
—— —— Rotterdam . . III. 10.
—— —— Schiedam . . . III. 15.
—— —— Maasfluis . . III. 16.
—— —— Dordrecht . . III. 17.
—— —— Gouda . . . III. 22.
—— —— Hoorn . . III. 22.
—— —— Enkhuisen . . III. 24.
—— —— Amersfoort . . III. 27.
—— —— Weesp . . . III. 27.
—— —— Saardam . . III. 28.
—— —— Graft . . . III. 32.
—— —— Rijp . . . III. 32.
—— —— Broek . . . III. 33.
—— —— Medenblik . . III. 34.
—— —— Texel . . . III. 35.
—— —— Petten . . . III. 36.
—— —— Workom . . . III. 36.
—— —— Kuilenburg . . III. 36.
—— —— Zeeland . . . III. 37.
—— —— Vlisfingen . . III. 38.
—— —— Vere . . . III. 38.
—— —— Goes . . . III. 39.
—— —— Zierikzee . . III. 39.
Bologna . . . . IV. 139.

Bolzano . . . . . III. 236.
Bremen . . . . . III. 165.
Breslauw . . . . . III. 173.
Bristol . . . . . III. 313.
Ironswijk . . . . . III. 169.
Brugge . . . . . III. 245.
Brusfel . . . . . III. 242.

C.

Camerik . . . . . III. 247.
Canarifche Eilanden (Handel op de) . IV. 67.
Cargadoors . . . . . II. 3.
Cayro . . . . . IV. 177.
Coblents . . . . . III. 215.
Commisfarisfen van de Zeezaken . I. 38.
Conftantinopolen . . . IV. 164.
Cork . . . . . III. 315.
Courtagie lijst voor de Makelaars . I. 85.
Curacao, een eiland in Zuid-Amerika
——— welke goederen van daar gehaald worden . . . . II. 231.
——— hoe aldaar gerekend word .

D.

Dantzig (befchrijving van) . III. 122—124.
——— deszelfs Fabrijken . III. 124—126.
——— deszelfs handel in Granen . III. 127.
——— in Potasch . . . III. 128.
——— in Linnen . . . III. 128.
——— van deszelfs Houthandel . III. 129.
Demerarij in de Westindiën . II. 243.
——— Reglement tegen het vervoeren van producten uit die Kolonie . . II. 243.
Denemarken (Handel op) . III. 83.
——— op Koppenhagen . III. 84.
——— Elfeneur . . . III. 92.
——— Cronenburg, of Cronburg . III. 92.
——— Korfoer . . . III. 93.
Directeuren van den Levantfchen Handel en Navi-

gatie in de Middellandſche Zee . IV. 129.
Doornik . . . . . III. 247.
Drawbak van de Engelſche O. I. Compagnie. III. 270.
——— tafels van deszelfs uitrekening. III. 272—312.
Droogſcheren (van het) en Keur op het zelve . . . . . II. 359
Dublin . . . . . III. 315.
Duinkerken . . . . III. 248.

E.

Edinburg . . . . . III. 313.
Elbing, beſchrijving van de Stad en deszelfs Koophandel . . . . . III. 138.
Elberfeldt . . . . . III. 216.
Ellen, derzelver onderſcheid met andere Landen en Steden . . . . . I. 341.
Embden . . . . . III. 167.
Erfurt . . . . . III. 170.
Eſen . . . . . III. 216.
Eſequebo, ziet Iſequebo.
Euſtatius (*St.*) *St. Martijn* en *Saba*.
——— waar gelegen . . . } II. 247.
——— goederen, die van daar komen. }
——— door de Engelſchen ingenomen . II. 248.
——— door de Franſchen hernomen . II. 249.

F.

Fabrijken (over de) in Amſterdam . II. 319.
——— lijst van dezelven . II. 312.
Fiume . . . . . IV. 150.
Florence . . . . . IV. 142.
Frankfort aan de Main . . . . III. 217.
——— beſchrijving van de Miſſen, die aldaar gehouden en de Waren, die 'er op verhandeld worden . . . . . III. 220.
——— hoe aldaar gewisſeld en gerekend word . . . . . III. 221.
Frankrijk (Handel op) . . . IV. 1—41.
——— ——— op Parijs . . . IV. 6.

Frank-

Frankrijk (Handel op) Rouaan . IV. 8.
——— ——— Dieppe . .
——— ——— Caen . . . } IV. 9.
——— ——— St. Malo . .
——— ——— Nantes . . IV. 10.
——— ——— La Rochelle, de Eilanden Rhee en Oleron en de Rivier van Charante . IV. 10.
——— ——— Bourdeaux . . IV. 11.
——— ——— Bayonne . . . IV. 12.
——— ——— Lijon . . IV. 13.
——— ——— Marseille . . IV. 16.
——— ——— Besançon . . IV. 23.

G.

Gelegenheden (over de) om de Goederen uit Amsterdam naar buiten 's Lands te verzenden . . . . . II. 1.
Gendt . . . . . III. 244.
Genua . . . . . IV. 151.
Gewigten, *Maten*, *Ellen*, derzelver onderscheid met andere Landen en Steden I. 319—361.
Goslar . . . . III. 230.
Goud- en *Zilverdraadwerkers* . } I. 217.
——— ——— Plakkaat deswegens . }
Graanhandel (over den) en al wat daar toe betrekking heeft . . . I. 267 307.
Groot-Brittanje (over den handel op) of Engeland, Schotland en Ijrland . III. 264.
——— ——— op London . . III. 265.
——— ——— hoe men aldaar rekent en wisselt. . . . . III. 265—269.
——— ——— Stuiverspost in die Stad. III. 312.

H.

Haarburg . . . . III. 168.
Hamburg, beschrijving van die Stad en den handel, die aldaar gedreven word III. 153—164.
Hanau . . . . III. 222.
Havenmeester . . I. 25.

Haringvangst beſchreven . II. 275.
——— ——— lijst van de Schepen daar op uitgezonden . . II. 278.
——— ——— aangemoedigd bij Plakkaat. II. 281.
Heilbron . . . III. 224.

J.

Iſequebo, eene Westindiſche volkplanting. II. 242.
——— welke Waren van daar komen. } II. 243.
——— hoe men daar rekent . }
Italien, Middellandſche Zee en de Levant. IV. 129.

K.

Kamer van Deſolate Boedels . I. 60.
Keulen . . . . III. 192.
——— (reglement op de vaart naar) . III. 197.
——— vragtlijst op die Vaart . III. 202—212.
——— Ordonnantie op de Waag van de goederen, die naar Keulen worden ingeladen. III. 212—214.
Kiel . . . . III. 168.
Kitzingen . . . . III. 223.
Koningsberg, hoofdſtad van Pruiſen . III. 117.
——— ——— beſchrijving van deszelfs Koophandel . . . . III. 118—121.
Kouſenfabriek . . . II. 378.
——— ——— tot een Stads Fabrijk overgenomen . . . . II. 380.
Kranen, waar die ſtaan, waar toe gebruikt worden en derzelver loon . . I. 25.
Kweekſchool (van het) voor de Zeevaart . II. 310.

L.

Lakkagieboekje van de Spaanſche Wolle. . II 317.
Lakenfabreik (over de) . . . II. 316.
Langenſaltz . . . . III. 171.
Leipzich . . . III. 174—176.
Levantſchen Handel (Directeuren van den) en Navigatie in de Middellandſche Zee . IV. 129.
Lingotten (van de) . . I. 216.

Lintz . . . . III. 236.
Livorno . . . . IV. 155.
Lombard, ziet Bank van Leening
Looders van de Saaihal . . II. 368.
Lootslieden, waar zij hun kantoor houden . I. 28.
——— derzelver getal . . . I. 28.
——— Ordonnantie op derzelver werk en loonen . . . . . I. 29.
Lubek, beschrijving van die Stad en deszelfs Koophandel . . . . . III. 143—150.
Lucca . . . . . IV. 143.
Luik . . . . III. 238.
Lijst van de gemeene Middelen op de uitgaande goederen en Koopmanschappen . IV. 229—307.
Lijst en Reglement, wat uit de Indiën komende personen, ijder naar zijn rang, mogen medebrengen . . . . II. 82.

M.

Maastricht . . . . III. 239.
Makelaars (van de) . . . I. 68.
——— derzelver getal, kantoor en Gildenhuis . . . . . I. 68.
——— Ordonnantie voor dezelven . I. 70.
Maten, derzelver onderscheid met andere Landen en Steden . . . . I. 353.
Mechelen . . . . III. 244.
Memel in de Provintie van Litthauwen . III. 114.
——— beschrijving van deszelfs Koophandel . . . . . III. 115—117.
Memmingen . . . . III. 229.
Mesina . . . . IV. 160.
Milanen . . . . IV. 144.
Misisisippi (Compagnie van) in Frankrijk. IV. 31.
Monopolie van de Koffij in Frankrijk . IV. 36.
Munden . . . . III 169.
Muntspeciën, aanmerkingen over derzelver versmelting bij het Engelsch Parlement. . III 317—322.
Mijlen, onderscheiden berekening van dezelven . . . . . I. 341.

N.

Napels . . . IV. 159.
Naumburg . . . III. 177.
Neurenberg . . III. 224.
—— —— beschrijving van deszelfs winkels. III. 226.
—— —— hoe aldaar gewisseld en gerekend word . . . . . III. 227.
—— —— zonderlinge gewoonte, die aldaar plaats heeft . . . . III. 228.
Nieuw-Casteel en *Sunderland* . . III. 313.
Noorwegen (Handel op) of de kleine Oost. III. 77.
—— (op Bergen in) . . . III. 79.

O.

Oostindische Maatschappij . II. 67.
—— —— deszelfs aanleg . II. 68.
—— —— verdeeling in Kamers. II. 71.
—— —— Plaatsen, waar op zij in Indiën handelt . . II. 71.
—— —— van deszelfs Bewindhebbers . . . . . II. 75.
—— —— deszelfs Huis, Werven Lijnbaan en Pakhuizen . II. 80—81.
—— —— waarde der Actien in dezelve . . . . II. 93.
—— —— uitdeeling aan deszelfs belanghebbende sedert hare oprigting. II. 96.—102.
—— —— hare voornaamste Waren . . . . . II. 105.
—— —— de Noten en Nagelen op een vasten prijs gesteld . . II. 107.
—— —— openbare verkoopingen en derzelver voorwaarden . II. 110.
—— —— Register van de verschillende goederen, die bij de Compagnie verkogt worden . . . . II. 120—146.
—— —— verslag van den staat der zaken van de Compagnie sedert den eersten Engelschen oorlog in 1780 . II. 152.

Oostindiſche Maatſchappij; de Bewindhebbers ontſlagen en de directie aan een Committé opgedragen . . . . . II. 175.
——— ——— het Committé gedisſolveert en een Raad der Aſiatiſche Bezittingen en Etablisſementen aangeſteld . . . IV. 354.
——— ——— Inſtructie voor den Raad . . . . . IV. 354—379.
Oostende . . . . III. 250.
——— over het oprigten van eene Oostindiſche Compagnie in die ſtad . III. 250—263.
Osnabrugge . . . III. 170.

P.

Paal-, Vuur- en *Bakengeld* . I. 12.
Palermo . . . . IV. 161.
Pampus (het) beſchreven . . I. 9.
Parma . . . . . IV. 141.
Perth, in Schotland . . . . III. 314.
Portugal (Handel op) . . . IV. 116.
——— op Liſabon . . } IV. 117.
——— Port a Port . . }
——— St. Ubes . . . IV. 118.
——— Goa . . . IV. 124.
——— Braſilien . . . IV. 125.
Portugalſche Munten (Reductie van de) . IV. 122.
Posteryen . . . II. 29.
Posten, wanneer die uit Amſterdam aankomen en afgaan . . . . II. 35.
Premien van Aſſurantie . . I. 58.
Presburg . . . . III. 235.

R.

Raad (koninglijke) van Commercie in Frankrijk . . . . IV. 39.
Rabat-tafels . . . . I. 400—479.
Rafactiemeesters van den Tabak en Ordonnantie op dezelven . . . I. 59.
Rasphuis (van het) . . . II. 375.

Rasphuis (van het willige) anders het nieuwe werkhuis genoemd . . II. 377.
Regio en *Modena* . . . IV. 141.
Reglement voor de vrije vaart op de kust van Afrika . . . . II. 192.
Rusland (Handel op) . . . III. 46.
—— op Archangel . . III. 51.
—— St Petersburg . . III. 56.
—— Moscouw . . . . III. 61.
—— Riga . . . . III. 61.
—— Nerva of Narva . . III. 70.
—— Revel of Reval . . . III. 71.
—— Pernau . . . III. 73.
—— Frederikshave . . . III. 74.
—— Wijburg . . . III. 74.
—— Habsal . . . . III. 75.
—— Oesel, Dorpat en Mittau . III. 75.
—— Liebau . . . . III. 76.
—— Windauw . . . . III. 76.
Romen . . . . . IV. 137.
Rosette . . . . . IV. 177.
Rostok, beschrijving van die Stad en deszelfs Koophandel . . . . III. 151.
Rijsel . . . . . III. 246.

S.

Saaihal (van de) . . . II. 362.
Salzburg . . . . III. 230.
Saijde . . . . . IV. 174.
Schuitenvoerders, hun werk en waar te vinden . . . . . I. 18.
Siegen . . . III. 217.
Slavenhandel (van den) . . . II. 250.
—— —— dezelve aangemoedigd . II. 251.
—— —— Plakaat deswegens . . II. 257.
Smirna . . . . IV. 161.
Solingen . . . . III. 216.
Specien (gouden en zilveren) derzelver waarde door geheel Europa berekend . III. 322.
Spaansche Munten (Reductie van allerhande) IV. 55-64.

Spaanſche Westindien (Handel op de) . IV. 68.
——— *Gallioenen* . . IV. 70—79.
——— *Vloten* . . . IV. 79.
——— *Wolle* . . II. 346.
——— *tafelen* van deszelfs prijzen, gewigt en tarra . . . . II. 347—355.
——— van de Courtagie der Makelaars in Wolle . . . . . II. 356.
Spanje (Handel op) . . IV. 42—68.
——— op Cadix . . . IV. 45.
——— Sivilien . . . IV. 48.
——— St. Lucar . . } IV. 49.
——— Mallaga . . .
——— Xeres . . .
——— Valentia . . . IV. 50.
——— Alicante . . } IV. 51.
——— Yvica . . .
——— Majorka . . } IV. 53.
——— Bilbao . . .
——— Segovia . . . IV. 54.
Spediteurs . . . . II. 2.
Staalmeesters . . . II. 364.
St. Thomas, *St. Crux* en *St. Jan* . } II. 250.
——— ——— ——— waar gelegen .
——— ——— ——— derzelver voortbrengſels
St. Crux in Barbarijen . . IV. 178.
Stettijn, of *Stattijn*, beſchrijving van die Stad en deszelfs Koophandel . III. 141.
Straatsburg . . . III. 190.
Stuckardt . . . III. 231.
Suriname, eene volkplanting in de Westindiën . . . . II. 232.
——— aan wien toebehoord . II. 233.
——— Regering van dezelve . II. 234.
——— goederen, die derwaart uitgevoerd en terug gebragt worden. . . II. 237.
——— hoe men daar rekent . } II. 237.
——— Munten aldaar gangbaar .
——— geld opnemingen en gevolgen daar van . . . . II. 238.

T.

Tafel der Landvragten . . II. 5.
—— van den omloop der Posten . II. 31.
—— van de briefporten, die uit Amsterdam gefranceert worden . . . II. 33.
Tarra, Rabat en andere kortingen op goederen . . . . . I. 398.
Trieste . . . . IV. 149.

U.

Ulm . . . . . III. 229.

V.

Venduen, ordonnantie daar op . I. 362.
Venetien . . . . . IV. 146.
—— deszelfs Bank beschreven . IV. 147.
Verkoopingen (openbare) van goederen. I. 307—319.
———— derzelver onkosten . I. 362.
———— bij executie . . . I. 363.
———— uit de hand . . I. 364.
———— op levering, het zij door vaste koop, of premie partijen . . I. 367.
Verona . . . . . IV. 140.
Verwers van Scharlaken-blaauw en Zwartverwers . . . . . II. 359.
Verzending van goederen te water naar buiten 's Lands . . . II. 14.
—— in het gros van Koopmanschappen naar de Provincien en steden der Republijk. II. 24.
Visscherij (groote) of Haringvangst . II. 275.
—— (van de Abberdaan) . II. 282.
—— (kleine of Groenlandsche) en vaart op Straat Davis . . . II. 282.
—— Octroij daar op . . II. 283.
—— hetzelve vernietigd . II 284.
—— vrijdom en aanmoediging daar aan verleend . . . . . II. 286.
—— groot belang van deze visscherij . II. 287.
—— premieën op dezelve gesteld . II. 291.

Vis-

Visscherij; onkosten van de uitrusting der schepen, die daar toe gebruikt worden . . II. 297.
—— lijst der Schepen tot de vaart op de Straat Davis uitgezonden . . . II. 308.
Voetmaat; derzelver onderscheid met andere Landen en Steden . . . . . I. 335.
Vredens-Tractaat tusschen Groot-Brittanie en Spanje . . . . . IV. 104—116.

W.

Waagen (beschrijving van de drie Stads). I. 374.
Waagdragers . . . . I. 379.
Waaggeld, hoeveel het zelve beloopt van verschillende goederen, lijst daar van . I. 381—399.
Waagwegers . . . . I. 379.
Waalredders, derzelver werk en loon . I. 23.
Weenen, hoe aldaar gerekend en gewisseld word . . . . III 231—234.
Werkhuis (van het nieuw opgerigte) . II. 377.
Westindische Maatschappij . . II 175.
—— —— deszelfs begin en Octroij . II. 176.
—— —— verdeeling in kameren . II. 179.
—— —— waarde van deszelfs Actien en uitdeelingen op dezelve gedaan . II. 181, 182.
—— —— vernieuwing van haar Octroij. II. 186.
—— —— Koopmanschappen, die de Maatschappij ontfangt en uitvoerd . II. 223—231.
—— —— dezelve vernietigd en eene verandering in het bestier der kolonien daar gesteld . . . . . II. 261.
Wismar, beschrijving van die stad en deszelfs Koophandel . . . III. 150.
Wisselbank, wanneer in Amsterdam opgerigt. I. 151.
—— welk geld in dezelve ontfangen word I. 155.
—— tijd en wijze van afschrijving in dezelve . . . . . I. 160.
—— Ordonnantie daarop . I. 164.
—— verscheiden Publicatien omtrent dezelve . . . . . I. 177—195.
Wisselbrieven (van de) . . III 5.

Wisselbrieven; wanneer uitgevonden . I. 116
——— van het accepteren derzelven . I. 119
——— van het protesteren . I. 122
——— van den Herwisfel . . I 123
——— derzelver vervaltijd en Refpijt- of Gratie-dagen . . . I. 127
——— derzelver betaling door Quitantien. I. 135
——— op welke plaatfen men die gemeenlijk uit Amfterdam trekt en van daar remitteerd. I. 136.
——— hoedanig derzelver waarde moet betaald worden . . . . I. 139
Würtsburg . . . III. 223.

Y.

Y (van het) . . . . I. 20
Yk (van de groote) . . . I. 398
Yk (van de kleine) . . I. 398

Z.

Zeetijdingen en andere openbare berigten tot den Koophandel betreklijk . . I. 42
Zerbst . . . . III. 178
Zittau . . . III. 174
Zuidzee (Handel op de) . IV. 84—101
Zweden (Handel op) . . III. 93
——— op Stokholm . . . III. 102
——— Norkieoping . . III. 103
——— Calmar . . . III. 103
——— Westerwick . . III. 104
——— Wisbij . . . . III. 104
——— Gothenburg . . III. 104
——— Udewalla . . . III. 110
——— Marftrand . . . III. 110
——— Halmftad . . . III. 111
——— Warborg . . . III. 111
——— Landscrona . . . III. 111
——— Malmoe . . . III. 111
——— Helfingborg . . III. 111
——— Ysftad . . . III. 112

Zweden; Christiaanſand . . III. 112
——— Carscrona . . . III. 112
——— Ahuis . . . III. 112
——— Calshaven . . III. 112
——— Gefle, of Giawle . III. 113
——— Umea . . . III. 113
——— Abo . . . III. 113
——— Waſa . . . III. 113
——— Helſingtors . . III. 114
Zwitſerland (van den Handel op) . III. 178
——— op Zurich . . III. 179
——— Zurzach . . III. 181
——— Schafhauſen . . III. 182
——— Winthertur . . III 182
——— Thun . . III. 183
——— Bern . . . III. 183
——— St. Gallen . . III. 184
——— Baſel . . III. 185
——— Geneve . . . III. 187
Zijdehal (van de) . . } II. 369
——— keur op dezelve . .
Zijdewindhuis (van het Stads) . } II. 272—375
——— keur op het zelve . .

HF
3620
A5L429
1801
deel 4

Le Moine de l'Espine, Jacques
De koophandel van
Amsterdam 10. druk

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY